

Samenwerkingsovereenkomst II in het kader van de uitvoering van het Sociaal Economisch Actieprogramma in Noordwest-Friesland

Partijen

De partijen bij deze overeenkomst zijn:

1. De gemeente Waadhoeke, rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder M. van der Meer, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van xxx 2024, hierna gemeente Waadhoeke;
2. De gemeente Harlingen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder P. Schoute, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van xxx 2024, hierna gemeente Harlingen;
3. De gemeente Leeuwarden, rechtsgeldig vertegenwoordigd door wethouder A. Reitsma, handelend ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van xxx 2024, hierna gemeente Leeuwarden;

hierna gezamenlijk te noemen: de Gemeenten;

In aanmerking nemende dat:

- voor de ontwikkeling en het benutten van de potentiële economische groei in de regio Noordwest-Friesland een Uitvoeringsplan SEAP II is opgesteld (**bijlage 1**).
- in het Uitvoeringsplan SEAP II businesscases zijn opgesteld waarin wordt aangegeven hoe en wanneer die worden uitgewerkt;
- een passende organisatie is opgezet om het Uitvoeringsplan SEAP II de komende twee jaar uit te voeren. Het gaat dan onder andere om de wijze van organisatie, de financiering, de werkwijze, de planning en het proces;
- de Gemeenten gekozen hebben voor een samenwerkingsovereenkomst, hierna te noemen: de Overeenkomst;
- in deze samenwerking wordt gestreefd naar regionaal evenwicht bij de uitwerkingen van de businesscases;
- de Gemeenten nu de nadere voorwaarden en afspraken met betrekking tot het Sociaaleconomisch Actieprogramma en Uitvoeringsplan SEAP II (**bijlage 2 & 1**) wensen vast te leggen in deze Overeenkomst;
- deze Overeenkomst ziet op nadere (samenwerkings)afspraken over het Sociaaleconomisch Actieprogramma. Het Sociaaleconomisch Actieprogramma is een specifiek programma onder de programmaliijn Vitale Economie, één van de drie programmaliijnen van de Regio Deal NWF.
- er bestaat een relatie met het convenant, de samenwerkingsovereenkomst en het programmaplan van Regio Deal NWF.

Komen de Gemeenten het volgende overeen:

Artikel 1 Begrippen

In de overeenkomst gelden de volgende begripsbepalingen:

1. ASV: Algemene Subsidieverordening van de gemeente Harlingen;
2. bestuurstafel: het strategisch bestuurlijk overleg van het Uitvoeringsplan SEAP II bestaande uit de bestuurlijke vertegenwoordiging zoals vermeld in artikel 7, lid 3;
3. budget: het totaal aan bijdragen zoals vermeld in artikel 6, lid 1;
4. de penvoerder/kassier: de partij die verantwoordelijk is voor het beheer van de middelen die beschikbaar zijn gesteld, zijnde de gemeente Harlingen;
5. de Regio: regio Noordwest-Friesland, bestaande uit de gemeenten Harlingen, Waadhoeke en het noordwestelijk deel van de gemeente Leeuwarden (**bijlage 3** Begrenzing);
6. Regio Deal NWF: convenant tussen Rijk, provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeenten Harlingen, Leeuwarden en Waadhoeke om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in de regio Noardwest Fryslân te verbeteren. Hieraan zijn gekoppeld de samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Noardwest Fryslân en het (inhoudelijk) programmaplan Regio Deal;
7. regiopartners Regio Deal NWF: de Partijen, ieder voor zich, behorende bij de samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Noardwest Fryslân (vastgesteld op 9 mei 2022);
8. de Secretaris: de programmamanager Ontwikkelperspectief van de gemeente Waadhoeke;
9. programmateam: het overleg tussen vertegenwoordigers van Ondernemers en Onderwijs en beleidsmedewerker(s) van de Gemeenten;
10. het Subsidiebureau: het subsidieverstrekken team van de gemeente Harlingen, namens de Gemeenten;
11. Uitvoeringsplan SEAP II: de omzetting van het Sociaal Economisch Actieprogramma NWF II in businesscases;
12. uitvoeringskosten: de kosten die worden gemaakt om het Uitvoeringsplan SEAP II te realiseren.

Artikel 2 Doel van de Overeenkomst

1. De Gemeenten beogen de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de samenwerking in het kader van het Uitvoeringsplan SEAP II vast te leggen en inhoudelijke en procedurele afspraken te maken over:
 - a. de wijze van samenwerken ter uitvoering van het Uitvoeringsplan SEAP II, waaronder de verdeling van taken, bevoegdheden en risico's tussen Gemeenten;
 - b. de voor de uitvoering van het Uitvoeringsplan beschikbare financiële middelen, te weten de bijdragen van de Gemeenten;
 - c. de wijze van verantwoording van de bestedingen door of namens de Gemeenten;
 - d. het hiervoor onder a, b en c genoemde met inachtneming van de Regio Deal NWF.

Artikel 3 Algemene verplichtingen Gemeenten

De Gemeenten:

1. komen overeen om binnen de relevante Europese, nationale wettelijke kaders en binnen de kaders van de Regio Deal NWF uitvoering te geven aan het Uitvoeringsplan SEAP II;

2. streven in de samenwerking naar samenhang bij de uitvoering van het Uitvoeringsplan SEAP II en de samenhang met flankerende programma's, projecten en initiatieven. Waar mogelijk vindt integratie van projecten en initiatieven plaats;
3. doen alles wat in hun vermogen ligt elkaar doorlopend te informeren over alle ontwikkelingen ter zake van het Uitvoeringsplan SEAP II;
4. verplichten zich, indien door enige oorzaak de samenwerking wordt vertraagd of verhinderd of de dreiging daartoe aanwezig is, onverwijld middels de Bestuurstafel, met elkaar in overleg te treden teneinde gezamenlijk te bezien of en zo ja, op welke wijze, indachtig artikel 2 hiervoor genoemd, alsnog aan het doel van de Overeenkomst kan worden tegemoetgekomen.

Artikel 4 Taken Kassier

1. De gemeente Harlingen treedt op als Kassier.
2. De Kassier is verantwoordelijk voor:
 - a. het fungeren als aanspreekpunt op de onderwerpen financiën en fiscaliteit;
 - b. het zorgdragen voor de voorbereiding en afwikkeling van de besluitvorming met betrekking tot voornoemde onderwerpen ter ondersteuning en ter uitvoering van de besluiten van de Gemeenten in het kader van het Uitvoeringsplan;
 - c. het bijhouden van de financiële administratie;
 - d. financiële verslaglegging en verantwoording als onderdeel van de jaarlijkse verantwoordingscyclus van de gemeente Harlingen, in het kader van het Uitvoeringsplan SEAP II.
3. De Gemeenten, voor zover van toepassing, verstrekken mandaat, machtiging of volmacht aan de Kassier, voor de in dit artikel genoemde taken.
4. De Kassier verstrekt tweemaal per jaar aan de Bestuurstafel een financieel verslag waarmee de Bestuurstafel inzicht krijgt in de gemaakte kosten en nog te maken kosten in relatie tot de omvang van het Budget.
5. De Kassier heeft expliciete toestemming nodig bij handelingen die ertoe leiden dat het Budget overschreden wordt.
6. De kosten van de uitvoering van de taken van de Kassier, genoemd in dit artikel, komen ten laste van het Budget.
7. Ter bepaling van het beschikbare Budget voor de Uitvoeringskosten doet de Kassier jaarlijks een voorstel aan de Bestuurstafel. De Bestuurstafel stelt het Budget voor de Uitvoeringskosten vast. Jaarlijks verstrekt de Kassier via de Bestuurstafel de gemeenten inzicht in de Uitvoeringskosten. Bij een dreigende overschrijding van de Uitvoeringskosten zal de Bestuurstafel tijdig worden geïnformeerd.

Artikel 5 Taken Penvoerder

1. De gemeente Harlingen treedt op als Penvoerder.
2. De Penvoerder heeft de volgende taken:
 - a. het zorgdragen voor de afwikkeling, inclusief contractvorming en/of (juridische) afwikkeling, ter ondersteuning van de besluiten van de Gemeenten in het kader van het Uitvoeringsplan;
 - b. het verzorgen van de administratie.

3. De Gemeenten verstrekken mandaat, machtiging en volmacht, voor zover van toepassing, aan de Penvoerder, voor de in dit artikel genoemde taken.
4. De kosten van de uitvoering van de taken van de Penvoerder, genoemd in dit artikel, komen ten laste van het Budget.
5. Ter bepaling van het beschikbare Budget voor de Uitvoeringskosten doet de Penvoerder jaarlijks een voorstel aan de Bestuurstafel. De Bestuurstafel stelt het Budget voor de Uitvoeringskosten vast. Jaarlijks verstrekt de Penvoerder via de Bestuurstafel de gemeenten inzicht in de Uitvoeringskosten. Bij een dreigende overschrijding van de Uitvoeringskosten zal de Bestuurstafel tijdig worden geïnformeerd.

Artikel 6 Financiën

1. Vanuit de regiopartners Regio Deal is een bijdrage van € 1.764.298,-- excl. btw beschikbaar gesteld voor uitvoering van het Uitvoeringsplan SEAP II.
2. De Kassier zorgt ervoor dat de bijdrage alleen aangewend kan worden voor uitgaven in het kader van het Uitvoeringsplan SEAP II.
3. De Gemeenten spreken af dat Kassier eventuele verschillen in kasritme voor haar rekening neemt.
4. De Gemeenten maken op basis van afspraken uit de Samenwerkingsovereenkomst behorende bij de Regio Deal NWF de overeengekomen bijdrage over aan de Kassier (onderdeel van **bijlage 4**).
5. In het geval van een financiële tegenvaller bij de realisatie van het Uitvoeringsplan SEAP II, die niet aan één partij valt toe te rekenen, wordt conform de samenwerkingsovereenkomst behorende bij de Regio Deal NWF gehandeld (onderdeel van **bijlage 4**).
6. Financiële middelen die in enig jaar niet zijn besteed, blijven beschikbaar voor de uitvoering van Uitvoeringsplan SEAP II gedurende de looptijd daarvan.
7. Na afloop van de programmaperiode vindt er een afrekening plaats. Indien er financiële middelen resteren blijven deze beschikbaar voor een opvolgend programmaonderdeel uit het Uitvoeringsplan SEAP II.
8. De Gemeenten dragen tezamen te allen tijde zorg voor tijdige en adequate financiële verslaglegging en verantwoording aan de Regiokassier van de Regio Deal NWF.

Artikel 7 Bestuurstafel SEAP

1. De Gemeenten stellen een bestuurlijk overleg in voor de samenwerking tussen Gemeenten, Ondernemers en Onderwijs in het kader van het Uitvoeringsplan SEAP II en voor de uitvoering van deze Overeenkomst. Dit is de Bestuurstafel.
2. De rol/ taak van de Ondernemers en Onderwijs aan de Bestuurstafel is die van reflectie op de voortgang van het programma, het bewaken van de strategische koers én ambassadeur zijn van het Uitvoeringsplan SEAP II.
3. Aan de Bestuurstafel zullen bij de start van deze Overeenkomst de navolgende personen aanschuiven:

Overheid:

- Burgemeester van de gemeente Waadhoeke (voorzitter), Marga Waanders

- Wethouder Economische Zaken van de gemeente Harlingen, Paul Schoute
- Wethouder Economische Zaken van de gemeente Waadhoeke, Marja van der Meer
- Wethouder Economische Zaken gemeente Leeuwarden, Abel Reitsma

Ondernemers

- Directeur Westra BV, Mathijs Westra
- Voormalig directeur Frisia Zout BV, Durk van Tuinen
- Commercieel directeur Van der Weerd Installatietechniek, Frank van Erp

Onderwijs

- Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân-Noord, nevenvestiging RSG Simon Vestdijk Franeker, Sydo de Jong
- Stichting Dunamare Onderwijsgroep, nevenvestiging Maritieme Academie Harlingen, Arjen Mintjes
- Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Noord- en West-Fryslân, nevenvestiging CSG Ulbe van Houten, Sjoerd de Jong

4. De Bestuurstafel komt minimaal 4 maal per jaar bijeen.
5. De Bestuurstafel houdt toezicht op de planning, financiering, voortgang van het Programmteam en de realisatie van de businesscases.
6. De Gemeenten dragen er zorg voor dat hun vertegenwoordigers over een toereikend mandaat beschikken om besluiten te nemen in de Bestuurstafel.
7. De voorzitter van de Bestuurstafel is de burgemeester van de gemeente Waadhoeke.
8. De Bestuurstafel maakt gebruik van haar Secretaris voor de voorbereiding van haar overleg. De Secretaris bereidt de agenda voor, draagt zorg voor de verslaglegging en routing van stukken ter bestuurlijke besluitvorming.
9. Voor de werkwijze van de Bestuurstafel en de stemverhoudingen aan de Bestuurstafel is een reglement opgesteld (**bijlage 5**).

Artikel 8 Subsidies en opdrachten

1. De middelen uit het Budget worden verstrekt als subsidie of als een opdracht.
2. De Penvoerder verleent opdrachten en daarbij gelden de inkoopregels, neergelegd in het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de Penvoerder. De kosten van deze opdrachten komen ten laste van het Budget.
3. Bij subsidieverstrekking die de Penvoerder namens Gemeenten in het kader van het Uitvoeringsplan uitvoert, zijn de geldende kaders van de ASV (Algemene Subsidie Verordening) van de Penvoerder van toepassing.

Artikel 9 Het Programmteam SEAP

1. Het Programmteam is belast met de programmering, organisatie, inhoud en uitvoering van het Uitvoeringsplan SEAP II. Het overleg met de Bestuurstafel, het opstellen van voortgangsrapportages en memo's en de afstemming met derden maken onderdeel uit van het takenpakket van het Programmteam. (Bestuursreglement SEAP NWF **bijlage 5**).

2. Het Programmteam adviseert de Bestuurstafel of ingediende projectinitiatieven in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Budget.
3. Het Programmteam is verantwoordelijk voor het organiseren van het ambtelijk adviesproces.
4. Het Programmteam coördineert de afstemming tussen Onderwijs, Overheid en Ondernemers.
5. In het Programmteam zullen bij de start van deze Overeenkomst de navolgende personen aanschuiven:

<u>Overheid</u>	<u>Ondernemers</u>	<u>Onderwijs</u>
Baukje Postma	Jeroen de Boer	Oene Krist

6. De Gemeenten dragen er zorg voor dat hun vertegenwoordiger(s) over een toereikend mandaat beschikken.
7. De teamleden van het Programmteam hebben een onderlinge taakverdeling maar treden als team op en zijn gezamenlijk verantwoordelijk.
8. Het Programmteam zorgt zelf voor een adequate informatievoorziening richting de Bestuurstafel.

Artikel 10 Inwerkingtreding en einde Overeenkomst

Deze Overeenkomst zal na ondertekening door de Gemeenten met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 2024 in werking zijn getreden en eindigt na uitvoering van het Uitvoeringsplan, maar uiterlijk op 31 december 2025.

Artikel 11 Ontbindingsbevoegdheid Gemeenten

1. De Gemeenten zijn gerechtigd de Overeenkomst, zonder dat enige ingebrekestelling is vereist, geheel of gedeeltelijk te ontbinden indien (uit een mededeling van de Ondernemers en/of het Onderwijs blijkt dat) één van de sectoren, Ondernemers en/of Onderwijs, niet langer aan de Bestuurstafel wenst aan te schuiven.
2. De in lid 1 vastgelegde ontbindingsmogelijkheid laat onverlet het recht van de Gemeenten de Overeenkomst verder uit te (laten) voeren.

Artikel 12 Aansprakelijkheid

1. Behoudens gevallen waarin sprake is van grove schuld, nalatigheid of opzet zijn de Gemeenten gezamenlijk aansprakelijk voor fouten die de gemeente Harlingen maakt bij de uitvoering van de aan haar op grond van artikel 4, artikel 5 en artikel 8 toegekende taken. In gevallen waarin sprake is van grove schuld, nalatigheid of opzet is de gemeente Harlingen voor de in de vorige volzin bedoelde fouten aansprakelijk.
2. In afwijking van het bepaalde lid 1 is enkel de gemeente Harlingen aansprakelijk voor fouten die zij maakt bij de uitvoering van de aan haar op grond van artikel 8 lid 2 toegekende taken.

Artikel 13 Toetreding nieuwe partijen

Indien zich de situatie voordoet waarin (een) nieuwe partij(en) wil(len) toetreden tot deze Overeenkomst dan is dit mogelijk na schriftelijke toestemming van de Gemeenten.

Artikel 14 Onvoorziene omstandigheden

Indien de Overeenkomst niet onverkort kan worden uitgevoerd als gevolg van onvoorziene omstandigheden die van dien aard zijn dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de Overeenkomst niet van een partij mag worden verwacht ex artikel 6:258 van het Burgerlijk Wetboek, treedt de Bestuurstafel, op verzoek van de partij die zich op de onvoorziene omstandigheden beroept, in overleg om te bezien of de Overeenkomst op voor Partijen aanvaardbare voorwaarden aan deze omstandigheden kan worden aangepast. Zij doen hiertoe een voorstel aan de Gemeenten.

Artikel 15 Geschillenbeslechting

1. Er is sprake van een geschil indien één van de Gemeenten schriftelijk en gemotiveerd melding maakt aan de andere partij dat sprake is van een geschil.
2. De Bestuurstafel treedt binnen 10 werkdagen na een zodanige melding met elkaar in overleg om te bezien of in der minne een oplossing kan worden gevonden. Zij informeren de Gemeenten en het Programmteam over het resultaat van dit overleg.
3. Indien het minnelijk overleg niet binnen twee maanden leidt tot een oplossing van het geschil leidt, wordt het geschil beslecht door een bevoegde rechter van de rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden.

Artikel 16 Slotbepalingen

1. De overwegingen onder 'in aanmerking nemende dat' maken integraal onderdeel uit van de Overeenkomst.
2. Op de Overeenkomst en alle hieruit voortvloeiende overeenkomsten is het Nederlands recht van toepassing.
3. De Overeenkomst, waaronder mede begrepen de Bijlagen, omvat alle afspraken tussen de Gemeenten en treedt in de plaats van alle eerdere schriftelijke en mondelinge afspraken welke de Gemeenten ter zake van het doel zoals genoemd in artikel 2 hebben gemaakt. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze Overeenkomst en de Bijlagen, prevaleren de bepalingen van deze Overeenkomst.
4. In geval van strijdigheid tussen het bepaalde in deze Overeenkomst en het bepaalde in de SOK Regio Deal NWF prevaleert de SOK Regio Deal NWF.
5. Alle formele mededelingen die de Gemeenten aan elkaar dienen te doen in het kader van deze Overeenkomst dienen schriftelijk te geschieden. Wijzigingen/afwijkingen van de Overeenkomst zijn slechts rechtsgeldig indien deze schriftelijk tussen de Gemeenten zijn vastgelegd.
6. Indien (een) artikel(en) van deze Overeenkomst niet van toepassing is/zijn, nietig wordt/worden geoordeeld of wordt/worden vernietigd, dan blijven de overige artikelen onverkort van kracht en zal het niet van toepassing zijnde, nietige of vernietigde artikel worden geconverteerd in een bepaling die door de Gemeenten zou zijn overeengekomen, indien van het oorspronkelijke artikel wegens zijn niet toepasselijkheid, nietigheid of vernietigbaarheid zou zijn afgezien.
7. Op alle in deze Overeenkomst genoemde termijnen is de Algemene termijnenwet van toepassing.

8. Waar in de Overeenkomst enige beslissing of handeling van de Gemeenten wordt verlangd, is het daartoe aangewezen beslissingsbevoegde orgaan het college van burgemeester en wethouders, tenzij schriftelijk of bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.
9. Het niet of niet geheel uitoefenen (of een vertraging in het uitoefenen) van aan een gemeente onder deze Overeenkomst toekomende rechten of bevoegdheden zal niet kunnen worden aangemerkt als het doen van afstand van of verwerking van een zodanig recht of bevoegdheid.
10. De Gemeenten verplichten zich wederzijds geen handelingen te zullen verrichten of nalaten die de uitvoering van deze Overeenkomst in de weg kunnen staan, tenzij deze uit de wet of een uitspraak van een bevoegde rechterlijke instantie voortvloeien.

Artikel 17 Citeertitel

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als: Samenwerkingsovereenkomst Sociaal Economisch Actieplan Noordwest Friesland II, afgekort: SOK SEAP NWF II.

Bijlagen

1. Uitvoeringsplan SEAP II
2. Sociaal Economisch Actieprogramma NWF
3. Kaartje Begrenzing
4. Programmaplan Regio Deal NWF met Samenwerkingsovereenkomst Regio Deal.
5. Bestuursreglement SEAP NWF

Aldus overeengekomen en in tweevoud opgemaakt te Franeker d.d. xx 2024

Aldus overeengekomen en ondertekend,

Bijlage 1: Uitvoeringsplan SEAP II 2024 – 2025

SOCIAAL ECONOMISCH ACTIEPROGRAMMA

UITVOERINGSPLAN SEAP 2
2024 - 2025

Waar zijn we gebleven met SEAP 1..!

Met het afsluiten van SEAP I staan we nu aan de start van SEAP II. Kijken we terug op SEAP I dan kunnen we niets anders dan concluderen dat er veel is gebeurd. Zo kunnen we met een goed gevoel terugdenken aan de groots, opgezette inspraakavonden met Gerard Brakkeé in het gemeentehuis. Doel van deze avonden was om te komen tot een pay-off waarbij de identiteit en de naamsbekendheid van de regio wordt versterkt, een herkenbare naam voor SEAP te bedenken en in de regio Noordwest-Friesland draagvlak voor het project te creëren. Met de presentatie van 'Het Goud van Noordwest' op de Maritieme Academie in Harlingen en de lancering van de nieuwe website – inclusief huisstijl en socials – zijn we daar met zijn allen goed in geslaagd. Het is een werkbare kapstok voor de communicatie en geeft de actie weer om het verborgen goud van onze regio te delven.

En wat te denken van de samenwerking die we met Pastiel en de maritieme sector hebben? Personen met afstand tot de arbeidsmarkt, gaan op snuffelstage bij scheepswerven en toeleveringsbedrijven in Franeker en Harlingen om zo te ervaren of het werken in de maritieme sector iets voor hen is. Deze samenwerking resulteerde niet alleen in een mooie video 'Jobcoaches on Tour', maar eveneens in succesvolle plaatsingen van onder meer Walid bij Damen Shipyards.

Parallel aan dit verhaal, is er de samenwerking die we zijn aangegaan met de 'Kom aan Boord' campagne.. Ook hier kijken we terug op een succesvolle lancering in Sneek met veel exposure. Het leverde niet alleen een serie televisie-uitzendingen op over het werken in de maritieme sector, maar ook een grotere instroom in het maritieme onderwijs. Hebben we het over succes dan mogen de techniekdagen op de Anna Maria van Schurman (AMS) vorig jaar en de Maritieme Academie in Harlingen dit jaar absoluut niet ontbreken. Bedrijven uit de gehele regio trokken naar de AMS in Franeker en naar de Maritieme Academie om de leerlingen van de basisscholen en VO-scholen in de regio te laten zien en te laten ervaren wat ze doen en hoe ze het doen. In Berlikum was 'Het Goud van Noordwest' aanwezig met een stand op de bedrijvendag die goed werd bezocht.

Nog een succes waren de ruim 40 Meet & Greets en stages voor de leerlingen in onze regio met het bedrijfsleven en de verkennende stages bij diezelfde bedrijven. Ook hier was 'Het Goud van Noordwest', net als bij de ontbijtsessie 'Regio in Beeld' van het UWV, de ondernemersontbijtsessie bij de Poort van Franeker, en het AD symposium in de Koornbeurs aanwezig. En over Agrarische Dagen gesproken, we hebben ruim 60 bedrijven uit de agrarische bedrijven bezocht en veel info opgehaald over de kansen en mogelijkheden van deze sector. Het resulteert in een serie innovatietafels.

Waar ook een goed begin mee is gemaakt is het toekomstig bestendig maken van de bedrijventerrein in onze regio. Verspreid over de regio zijn 4 bedrijventerreinen geselecteerd, waarbij als eerste het thema verduurzamen centraal staat. De fase van onderzoek- en analyse is nu afgerond en kan in SEAP 2 met de planvorming en uitvoering worden begonnen. En, als laatste voorbeeld, is er een enquête gehouden onder de bedrijven van de maakindustrie. Op deze wijze is kennis opgedaan waar de behoefte aan samenwerking bij de bedrijven ligt.

Deze bloemlezing is lang niet volledig, maar het geeft aan dat het programma(team) goed op dreef is.

RESUME

Ja, er is veel gebeurd gedurende SEAP I en met SEAP II staat er nog zoveel meer te gebeuren. Want nu het fundament staat, is het doel van SEAP II in willekeurige volgorde: een verdere verbreding van de boodschap, meer leerlingen verbinden met MBO-vacatures in de regio aangewezen sectoren (maritiem, agrifood en maakindustrie), de aantrekkelijkheid van het wonen, werken en recreëren in de regio benadrukken, toekomst bestendig maken van onze bedrijven en ondernemers (niet alleen op het gebied van duurzaamheid maar ook op andere terreinen), ondernemerssuccessen uitvergrooten, samenwerkingen bevorderen en kruisbestuiving voor ondernemers in kennis & kunde faciliteren.

Hoe, waarmee en tegen welke kosten we dit voor de volgende 2 jaar willen bewerkstelligen? Dat zie je in de volgende hoofdstukken van deze SEAP 2.

Inhoud	blz
Hoofdstuk 1 Introductie SEAP 2, met Looptijd Vaststelling Samenhang met de Regio Deal	4
Hoofdstuk 2. Uitvoeringsprogramma SEAP 2	6
Hoofdstuk 3. Uitwerking businesscases	7
Hoofdstuk 4. Communicatie	18
Hoofdstuk 5. Begroting	20
Hoofdstuk 6. Projectorganisatie en governance	22

Hoofdstuk 1 Introductie

Voor de doorontwikkeling en het benutten van de potentiële economische groei in de regio Noordwest-Friesland hebben de gemeenten Waadhoeke en Harlingen in 2020/2021 een economisch actieprogramma opgesteld. Dit actieprogramma dat in samenwerking met de regio is ontstaan heeft voor die groei 4 programmalijnen ingericht waar van 2021-2030 sterk op zal worden ingezet. Deze zijn: Innovatie & Ondernemerschap, Onderwijs & Arbeidsmarkt, Versterken woon- en vestigingsklimaat en Slimmer samenwerken (triple helix). Door het slim organiseren van de samenwerking van de triple helix (programmalijn 4) op deze programma's is een ambitie haalbaar om het BRP de komende 10 jaar te laten groeien met € 276 miljoen (22%), tot € 1,5 miljard.

Bij de vaststelling van dit SEAP (Sociaaleconomisch Actieprogramma) is in 2021 besloten om te gaan werken met uitvoeringsprogramma's van steeds 2 jaar. Hoewel de looptijd van het SEAP uitgaat van 10 jaar is gekozen voor een werkwijze in fasen. Die insteek heeft tot voordeel dat de ontwikkeling, inhoud, financiering en voortgang van het programma actueel blijft, ingespeeld kan worden op urgentie en rekening kan worden gehouden met situaties die zich tijdens de programma-fasen voordoen. Elke twee jaar wordt de afgelopen periode geëvalueerd en de uitvoering voor de komende twee jaar geconcretiseerd. Dat houdt de uitvoeringsplannen actueel, flexibel en adequaat.

De eerste periode 2021-2022 is inmiddels met een verlenging tot 1 januari 2024, afgesloten. Tot die verlenging met 5 maanden is besloten om het tweede Uitvoeringsplan (SEAP 2) volledig te laten aansluiten op de uitvoering van de Regio Deal. Deze Regio Deal is een belangrijke financiersbron van het SEAP.

Van SEAP 1 is een uitgebreide Eindrapportage opgesteld en inmiddels vastgesteld. Deze dient daarmee ook als opstap voor de 2e periode die nu aan de orde is.

In SEAP 1 is de afgelopen periode van 2 jaar vooral gewerkt aan het ontwikkelen en vormgeven van de projectorganisatie en wijze van communicatie met en tussen alle stakeholders. De projectorganisatie bestaat uit een bestuurlijk en een uitvoerend niveau. Het bestuurlijk deel heeft vorm gekregen in een bestuurstafel waar bestuurders van de gemeenten, directies van de onderwijs en vertegenwoordigers van de ondernemers de programma's met budgetten vaststellen en vervolgens monitoren. Voor het uitvoerende deel is een programmateam van 3 functionarissen samengesteld; die de triple helix vertegenwoordigen: de overheid, het onderwijs en de ondernemers in de regio.

Voor de uitvoering van het SEAP zijn 14 businesscases opgesteld. In het afgelopen eerste uitvoeringsperiode zijn die verkend en grotendeels vormgegeven. Daarbij is vooral gekeken naar de keuze en rol van de partners, de prioritering van de thema's, de haalbaarheid op de korte, middellange en lange termijn, de gewenste energie en investering en de wijze hoe dat te organiseren.

Looptijd

Dit Uitvoeringsplan (SEAP 2) omvat dus opnieuw een periode van 2 jaar, namelijk van 1 januari 2024 - 31 december 2025. Ook in deze fase zal worden gewerkt met tussenrapportages en een eindrapportage.

Samenhang met de Regio Deal

In november 2023 heeft onze regio Noordwest een convenant met de rijksoverheid gesloten om samen met het rijk, de provincie Fryslân, it Wetterskip Fryslân, de gemeenten Waadhoeke, Harlingen en Leeuwarden om samen een investering te doen van € 40 miljoen in de regio Noordwest. Het Rijk draagt hier € 20 miljoen aan bij. Het andere deel is bij wijze van cofinanciering voor rekening van de regio zelf. Het doel van het landelijke programma Regio Deal van het Rijk is om samen met de lokale en regionale overheden en regiopartners de kracht van Nederlandse regio's te versterken.

De drie hoofdlijnen waarop de regio zich in de Regio Deal gaat inzetten zijn:

1. Vitale economie: het versterken van de economische structuur.
2. Kwaliteit van leven.
3. Natuur(lijk) in balans: zorg voor bodem, landbouw, landschap, waterbeheer en energie.

In het plan dat door onze regio voor deze Regio Deal bij het Rijk is ingediend, heeft met name het SEAP als basis gediend voor programmalijn 1: het versterken van de economische structuur. Dat lag uiteraard ook voor de hand omdat het SEAP nog vrij recent door veel betrokken in de regio is samengesteld. Het betekent ook dat dezelfde businesscases waarmee in het SEAP 1 en 2 wordt gewerkt, één op één zijn opgenomen in deze Regio Deal.

Wel zijn er in de Regio Deal in programmalijn 1 (het versterken van de economische structuur) 2 thema's bijgekomen, namelijk: Beleef Noordwest en Mobiliteit. Beide thema's hebben zeker raakvlakken met de businesscases in het SEAP, maar of, hoe en in welke mate die worden verbonden, is nog een punt van verdere verkenning en overleg. De businesscases komen uitgebreid in het volgend onderdeel aan de orde. Verder wordt het werkgebied uitgebreid door de vroegere gemeente Leeuwarderadeel. Alle activiteiten worden dus nu ook in dit gebied toegepast. Voor het onderwijs was dit al het geval. Maar voor ondernemers en bedrijventerreinen in dit gebied is dit een uitbreiding. In dit SEAP 2 is daarmee rekening gehouden.

Omdat het SEAP als zelfstandig programma onderdeel wordt van de Regio Deal, heeft dat ook gevolgen voor de vaststelling van SEAP 2. Zo zal ook de gemeente Leeuwarden deel gaan uitmaken van de Bestuurstafel SEAP.

Hoofdstuk 2. Uitvoeringsprogramma SEAP 2

De nieuwe planperiode is van 1 januari 2024 - 31 december 2025. Wederom voor 2 jaar. Als input voor deze SEAP 2 zijn met name gebruikt het Sociaaleconomisch Actieplan 2020-2030, de Eindrapportage SEAP 1 en het convenant voor de Regio Deal.

De businesscases zijn (conform convenant Regio Deal)

1. Vitale economie

1A Hands on Valley

1. Het aanstellen van kennismakelaars. De kennismakelaar is het informatiepunt waar ondernemers en onderwijs naartoe kunnen voor het zoeken van partners voor voorgestelde projecten en om in contact gebracht te worden met andere partijen.
2. Het opzetten van een programma van innovatietafels. De innovatietafels vormen een platform om ondernemers met creatieve ideeën in kansrijke sectoren te begeleiden in de ontwikkeling van hun businessmodel.
3. Het oprichten van een ondernemers- en mentorprogramma. Het organiseren van meerdere jaarlijkse bijeenkomsten, waarbij startende en gevestigde ondernemers met elkaar in contact gebracht worden om startende ondernemers te helpen.
4. Creatie van een agrifoodhub. Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noardwest Fryslân voor de agrifood sector waarbij wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken.
5. Creatie van een maritieme hub. Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noardwest Fryslân voor de maritieme sector waarbij wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken.
6. Acquisitie en onderzoek voor de modernisering/toekomstbestendig van bedrijventerreinen. Een aanpak om bedrijventerreinen aantrekkelijker en toekomstbestendig te maken.
7. Regiomarketing en behoefteonderzoek. Het uitvoeren van een behoefteonderzoek om de bereidheid en wensen om hier te komen werken in kaart te brengen.

1B Leven Lang Leren

8. Leren en werken in je eigen regio. Een onderwijsprogramma met lessen en stages met uiteindelijk een grotere kans op een baan in de regio. Dit is er voor scholieren en voor herintreders, zij-instromers en nieuwkomers op de arbeidsmarkt.
9. Verbeterde afbouw arbeidsmarkt. Aanstellen van coaches om nieuwe generaties goed in te werken.
10. Werkcarroussel per sector. Potentiële werknemers worden gekoppeld aan bedrijven door inzichtelijk te maken welk talent er aanwezig is en welke baankansen er bestaan in de regio.
11. Verbeterplan arbeidsmigranten.
12. Talenten in de regio behouden. Academie van Franeker: in samenwerking met ondernemers en de VO-scholen in de regio het HO-WO bij jongeren in de regio introduceren en uitbouwen in het bijzonder en als regionaal kennisinstituut, deelname aan innovatieve projecten voor onderzoek en afstemming met het HO-WO.

Hoofdstuk 3 Uitwerking businesscases

Hieronder worden de businesscases uitgewerkt. Bij deze uitwerking is zo te werk gegaan dat de uitwerking als kaders zijn beschreven. Om SEAP 2 overzichtelijk en uitvoerbaar te houden is gekozen voor een opzet dat er op een aantal punten na, in dit stadium nog geen gedetailleerde uitwerkingen met budgetten en besispunten voor de bestuurstafel zijn opgesteld. Er is zoveel input beschikbaar dat het raadzaam is om die per businesscase te formuleren, inhoud te geven in concrete voorstellen en aldus voor te leggen aan de bestuurstafel.

1. Vitale economie

1A Hands on Valley

Businesscases 1 en 2

Ambitie:

De regio heeft nog kansen liggen op het gebied van samenwerken. Innovatie komt voort uit pro-activiteit, aanjagen en betrokkenheid van ondernemers. Netwerken en samenwerking staan hierin centraal. Veel ondernemers lopen tegen dezelfde zaken aan en gezamenlijk kunnen zij komen tot oplossingen en nieuwe concepten. De gezamenlijke ambitie van de regio is: meer samenwerking op het gebied van innovatie in de regio. Door een verbeterde samenwerking verwacht de regio een toename in het aantal innovatieve projecten en enkele nieuwe bedrijven te kunnen bereiken. In de Regio Deal wordt als doel 25 innovatietafels tot 2030 aangegeven. Vanaf de start van deze eerste periode wordt begonnen met 6 innovatietafels.

De insteek van de innovatietafels is vooral om innovaties, ideeën, productontwikkeling te faciliteren en vorm te geven. Na een zekere periode van onderzoek en productverkenning, zullen de innovatietafels als de uitkomst positief en kansrijk is, overgaan in een uitvoeringsprojecten met een projectplan, projectorganisatie en een projectbudget.

Uitvoering 2024-2025:

I. Innovatietafels:

In deze periode wordt begonnen met 7 innovatietafels, namelijk:

- a) Kwaliteit ondernemerschap.
- b) Verduurzamen bedrijventerreinen.
- c) Verduurzamen en de energietransitie in de maritieme sector.
- d) Korte keten Landbouw.
- e) Duurzame gewasbescherming.
- f) Werkcarrousels per sector.
- g) Synergie maakindustrie.

Deze innovatietafels komen terug in de verschillende businesscases, maar worden hier kort toegelicht. De inzet is dat de komende periode van twee jaar hier nog meer bij zullen komen. Aan de innovatietafels zullen zeker steeds 5-7 ondernemers deelnemen (en dus kennismakelaars, enz.).

a) Kwaliteit ondernemerschap

Deze tafel heeft tot doel om de kwaliteit van de ondernemer te verhogen. Onze regio is vooral een MKB-regio en dat betekent dat er heel veel kleine (re) bedrijven zijn. Succesvol ondernemen vraagt kwaliteit. Ondernemers geven vaak zelf aan niet altijd over de nodige kennis te beschikken om door te groeien naar een succesvol en toekomstbestendige onderneming.

b) Toekomstbestendig maken bedrijventerreinen

De tweede tafel gaat over het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen en hoe dat door nieuwe ideeën, technieken en samenwerking bereikt kan worden (zie businesscase 6). Als onderdeel van het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen wordt allereerst ingezet op het verduurzamen van de terreinen

c) Verduurzamen en energietransitie in de maritieme sector

De vierde tafel richt zich op het verduurzamen en de energietransitie in de maritieme sector. De maritieme sector gaat zich onder andere inzetten voor de aanschaf van schone motoren, het gebruik van milieuvriendelijkere brandstoffen, het ontwikkelen van een 'blue shipping zero emission' en het ontwikkelen van duurzame maritieme oplossingen voor een zero-emissie zeevaart. Dit zijn landelijke ontwikkelingen waarbij onze regio zich graag bij aansluit.

d) Korte keten Landbouw

Aan deze tafel zal worden er gewerkt aan 'korte keten landbouw'. De focus ligt op het creëren van een verdienmodel i.c.m. de korte keten landbouw. Op dit moment is het programmeerteam bezig contacten te leggen voor de opzet van een voedsel coöperatie en zijn inmiddels boeren bezocht die zich (deels) bezighouden met werkzaamheden in de 'korte keten'.

e) Duurzame gewasbescherming

Bij deze innovatie werken verschillende boeren samen met een bedrijf in Waadhoeke dat is gespecialiseerd in het zelf samenstellen van nieuwe, duurzame gewasbescherming. Onderdeel van de tafel is een proef die plaats vindt op 80 ha grond. Op deze percelen gebruiken de boeren die aan deze innovatietafel participeren, geen reguliere gewasbescherming en licht de focus volledig op de evenwichtige opbouw en verbetering van de grond.

f) Werkcarrousels per sector

Deze tafel moet een antwoord geven op de vraag hoe potentiële werknemers worden gekoppeld aan diverse bedrijven, hoe inzichtelijk wordt gemaakt welk talent er aanwezig is en welke baankansen er bestaan in de regio en binnen een bepaalde sector. Hierdoor krijgen deze (potentiële) werknemers een beter beeld van de werkzaamheden en bij welke bedrijven zij zich wel zien werken. Ook kunnen deelnemende bedrijven goed zien wat deze personen in huis hebben en of ze potentie hebben bij het bedrijf. Potentiële werknemers zijn samen te vatten in 4 doelgroepen:

1. jongeren die tijdens en na hun opleiding een baan in de regio zoeken,
2. werknemers die terug willen naar de regio;
3. mensen die ander werk zoeken, mensen die naar passend werk zoeken en mensen die weer aan het werk willen (zie businesscase 10).

g) Synergie maakindustrie

Uit de enquête is gebleken dat de bedrijven in de maakindustrie behoefte hebben om samen te werken op drie thema's:

1. Grondstoffen t.b.v. het cluster metaal. Gezamenlijke inkoop, gezamenlijke opslag en innovatie vooral om de afhankelijkheid van bepaalde grondstoffen te verkleinen. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe composieten die metalen vervangen.
2. Innovaties van machines in de agrosector.
3. Verduurzamen op het niveau van bedrijventerreinen (gezamenlijke inkoop, onderlinge piek/dal saldering, gebruik restwarmte etc.)

De laatste wordt al opgepakt in businesscase 6.

Voor de eerste twee zullen er van de deelnemende partijen uit het onderzoek vervolgspraken worden gemaakt om de mogelijkheden voor het opstarten van een innovatietafel te verkennen.

II. Kennismakelaars

De businesscase Kennismakelaar houdt in dat waar nodig kennismakelaars of instanties met de gewenste kennis en ervaring worden gekoppeld aan de innovaties. Dat kunnen zijn experts, onderwijs- en onderzoeksinstituten en/of gespecialiseerde bedrijven of adviesbureaus. Naar analogie van deze businesscase zijn er inmiddels experts actief in twee businesscases, namelijk een aanjager voor de Maritieme sector en een adviesbureau voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. Hier wordt in hoofdstuk 6 verder op ingegaan. Daarnaast heeft Ynbusiness een actieve rol gespeeld bij het bezoeken en ophalen van info uit de agrarische sector. Omdat de inzet en werkwijze van deze experts waardevol is voor het programma (team), zal deze werkwijze ook de komende 2 jaar worden gevolgd. Per businesscase zal dit worden bepaald.

Businesscase 3: Ondernemers- en mentorprogramma

Ambitie:

De ambitie van de regio is: Startende ondernemers in de regio een kans geven om nieuwe ondernemingen succesvol van start te laten gaan. Stoppende ondernemers ondersteunen bij het vinden van bedrijfsopvolging.

Uitvoering 2024-2025:

Oriëntatie op al bestaande initiatieven die aansluiten op deze businesscase; analyse van die programma's (wat werkt wel, wat werkt niet) en tot slot het ontwikkelen van een methode die past bij de schaal, het karakter en de bedrijfscultuur in onze regio. Landelijk en provinciaal is een aantal van deze programma's beschikbaar die ook al in onze regio wordt uitgevoerd. De komende planperiode zal in aanvulling op die programma's vooral worden ingezet op maatwerk in ook meer specifieke situaties. Tevens worden themabijeenkomsten georganiseerd waar ondernemers kennis en kunde kunnen vergroten; zich kunnen laten inspireren en hun netwerk uit kunnen breiden. Verder zal worden onderzocht of (startende) ondernemers gekoppeld kunnen worden aan ervaren ondernemers en zo van elkaar kunnen leren.

Voor de uitwerking van deze businesscase is een separaat voorstel opgesteld, maar is nog niet operationeel.

Businesscase 4: Creatie van een agrifoodhub

Ambitie:

De regio heeft veel kennis en kunde over agrifood, maar nog geen platform waar dit bij elkaar komt. Om de samenwerking te bevorderen, bedrijven met elkaar in contact te brengen, onderwijs en arbeidsmarkt dichterbij elkaar te brengen, kruisbestuiving plaatst te laten vinden om innovatie te bevorderen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor bedrijvigheid in de agrifood sector, kan een platform of fysieke centrale plek van groot belang zijn. Aldus ontstaat een goede organisatie als belangrijke speler bij intensieve en innovatieve samenwerking van de agrifood sector in Noordwest-Friesland. Ook de innovatietafels 4 en 5 in de agrarische sector worden hieraan gelinkt.

Uitvoering 2024-2025:

Het opzetten en vormgeven van de agrifood hub Waadhoeke. Het kan gaan om een fysieke plek of een digitaal platform of een combi van beide. Het wordt een plek voor bedrijfsoverstijgende samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid in de regio door een fysieke plek of digitaal platform aan te bieden waar alle partijen samen kunnen komen, waar ontwikkelingen en innovaties ontstaan en worden gedeeld, waar onderwijs en arbeidsmarkt dichterbij elkaar gebracht en nieuwe opleidingen ontstaan afgestemd op de regio en uitstraalt dat de regio een toplocatie is voor bedrijvigheid in de agrifood sector.

Voor de uitwerking van deze businesscase moet met alle betrokkenen nog een voorstel worden opgesteld.

Businesscase 5: Creatie van een maritieme hub

Ambitie:

Net als agrifood, heeft de regio veel kennis over de scheepvaart, visserijen en alles omtrent maritieme. Een centraal fysiek of digitaal punt waar al deze kennis bij elkaar komt ontbreekt nog.

Uitvoering 2024-2025:

Het ontwikkelen en vormgeven van de maritieme hub met als doel om ideeën te verzamelen, samenwerking te bevorderen en daarmee innovatie aan te jagen, bedrijven met elkaar in contact te brengen en onderwijs en arbeidsmarkt dichterbij elkaar brengen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor maritieme bedrijvigheid. Door kruisbestuiving draagt de maritieme sector tevens bij aan het oplossen van het werknemerstekort, het verhogen van de arbeidsparticipatie en het profileren van de haven van Harlingen als hét duurzame maritieme hart van Noord-Nederland. Ook de innovatietafels 3 en 6 en het programma Kom aan Boord worden aan deze hub gelinkt.

Voor de invulling van deze businesscase moet met alle betrokkenen nog een voorstel worden opgesteld. Om die reden is voor deze businesscase nog geen specifiek budget vastgesteld en begroot. Mocht dat leiden tot een financiële vraag dan zal daardoor het Werkbudget Businesscases worden ingezet. Wel is begroot dat voor de maritieme een aanjager actief is en blijft die zich bezig houdt met o.a. de campagne “Kom aan Boord”, de innovatietafel Maritiem voor de energietransitie en voor het programma Leren en Werken in je eigen regio.

Businesscase 6: Acquisitie en onderzoek voor de modernisering van bedrijventerreinen. Een aanpak om bedrijventerreinen toekomstbestendiger te maken

Ambitie:

Er valt nog winst te behalen bij de bedrijventerreinen. De aanwezigheid van kennis en kunde is een belangrijke factor in het creëren van nieuwe bedrijvigheid. Bij het aantrekken van nieuwe bedrijven kan gefocust worden op sterke sectoren zoals maritiem en de maakindustrie, met een verdiepingsslag die een profiel geeft aan de bedrijventerreinen. De bedrijventerreinen zijn van goede kwaliteit, maar kunnen de laatste stap nemen om toekomstbestendig te worden/blijven.

Uitvoering 2024-2025:

Acquisitie

Voor de acquisitie is het noodzakelijk dat de regio en bedrijventerreinen interessant blijft/blijven voor de bestaande bedrijven en aantrekkelijk wordt voor nieuwe bedrijvigheid die van toegevoegde waarde zijn en bestaande bedrijven versterken. Hiervoor zetten we in op twee aspecten:

1. Zorgen voor een goed vestigingsklimaat en dan met name gericht op het faciliteren van bijeenkomsten en opleidingen voor het verbeteren van de kwaliteit van de ondernemer (zie ook innovatietafel a). In de uitvoering van deze businesscases worden de programma's en het aanbod gebundeld en in de samenhang uitgevoerd. Het idee is dat de regio hiervoor bij het programmateam komt, er een kalender wordt gemaakt van alle activiteiten en dat die onder de vlag van het Goud van Noordwest wordt gecommuniceerd. Op deze wijze gaan we versnippering tegen en wordt de samenwerking versterkt. Dit zal nog verder worden besproken.
2. Zorgen voor een goede profilering van de bedrijventerreinen. Uit het onderzoek wat gedaan is naar de maakindustrie kwamen een aantal clusters naar voren die gezichtsbepalend zijn voor onze regio: de metaalbewerking en apparaten- en machinebouw. De aanwezige kennis en kunde van de bedrijven en werknemers zijn als broedplaats een belangrijke vestigingsfactor voor nieuwe bedrijvigheid. In de volgende periode zal er een strategie worden ontwikkeld voor het positioneren van deze clusters op de bedrijventerreinen zodat dit een zuigende werking kan hebben op nieuwe innovatieve bedrijvigheid.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

We bevinden ons in een periode van grote transities. Transitie op het gebied van energie, grondstoffen, circulariteit, ruimtelijk, financieel en sociaal (participatie/inclusie). Voor bedrijven zijn het grote uitdagingen om hier mee om te gaan en zich voor te bereiden op de toekomst. Het meest urgent is het thema van energie. In de eerste planperiode is een start gemaakt met het verduurzamen van bedrijventerreinen. In eerste instantie zijn er 4 bedrijventerreinen doorgelicht en is in kaart gebracht wat er voor nodig is om op gezamenlijke wijze het bedrijventerrein duurzamer te maken. Voor deze activiteit is door het programmateam een gespecialiseerd bureau ingehuurd. Zij komen met een advies over de vervolgstapen. De bijvangst van deze aanpak kan zijn dat er meer wordt samengewerkt op de bedrijventerreinen waardoor in de toekomst ook andere thema's voor het toekomstbestendig maken van de terreinen op de agenda kunnen worden gezet, zoals bijvoorbeeld: bereikbaarheid, digitalisering, circulariteit, gedeelde faciliteiten etc.

Het resultaat van het toekomstbestendig maken en de acquisitie moet zijn behoud van de werkgelegenheid binnen de regio, versterken van het woon- en vestigingsklimaat, toename van ondernemers in de stuwende sectoren, toename van de arbeidsparticipatie in de regio, afname van de pendel naar buiten de regio en het realiseren van een economische groei (van 4% van het BRP tot 2030).

Businesscase 7: Regiomarketing en behoefteonderzoek. Het uitvoeren van een behoefteonderzoek om de bereidheid en wensen om hier te komen werken in kaart te brengen.

Ambitie:

De gezamenlijke ambitie van de regio is om Harlingen en Waadhoeke nationaal en internationaal op de kaart te zetten. Door het voeren van een goede regiomarketing groeit Noordwest uit tot plekken waar toeristen graag recreëren, ondernemers zich willen vestigen en mensen graag wonen. Zo helpt dat werkgevers die zich in de regio willen vestigen (wonen en werken); leidt het tot minder pendel naar buiten de regio en vermindert het de werknemersvraag van de regio door het aantrekken van nieuwe werknemers die op zoek zijn naar goede en betaalbare woonmogelijkheden en -voorzieningen.

Uitvoering 2024-2025:

Er komt een onderzoek naar de beweegredenen van mensen en bedrijven waarom ze zich in onze regio vestigen en waarom ze vertrekken. De resultaten daarvan zijn van belang voor het ontwikkelen en vormgeven van de regiomarketing, uiteraard in samenhang met programma's en partijen die vanuit hun expertise ook daarmee bezig zijn of daarbij belang hebben. Zo is er een sterk raakvlak met de businesscase Recreatie & Toerisme (deel 1C). Inmiddels is deze cross-over besproken met als idee dat het programmateam blijft richten op de doelgroep op de marketing voor ondernemers en werknemers en dat de partijen van het programma lijn 1c dit oppakken.

Of deze actie moet leiden tot het instellen van een klankbordgroep woon- en vestigingsklimaat (SEAP) is nog een punt van verder overleg.

Voor de invulling van deze businesscase moet met betrokkenen nog een voorstel worden opgesteld. Om die reden is voor deze businesscase nog geen specifiek budget vastgesteld en begroot. Mocht dat wel leiden tot een financiële ondersteuning, dan zal daarvoor de post Werkbudget Businesscases worden ingezet.

1. Vitale economie

1B Leven, Lang, Leren

Businesscase 8: Leren en werken in je eigen regio. Een onderwijsprogramma met lessen en stages met uiteindelijk een grotere kans op een baan in de regio. Dit is er voor scholieren en voor herintreders, zij-instromers en nieuwkomers op de arbeidsmarkt.

Ambitie:

Jongeren, statushouders en nieuwkomers, herintreders en zij-instromers op de arbeidsmarkt in aanraking brengen met de bedrijven, de stagemogelijkheden en vacatures in de regio, om ze op die manier terug te leiden naar een goede en passende baan in de eigen regio. Deze transitie is noodzakelijk om huidige en potentiële toekomstige medewerkers die competenties te laten ontwikkelen die zij nodig hebben in de voortdurend veranderende omgeving. Dit moet een bijdrage leveren aan het verhogen van de arbeidsparticipatie, het tekort op de arbeidsmarkt voor (met name zorg- en technisch personeel) te verminderen en een bijdrage leveren aan de economische groei van 22% tot 2030. Hiervoor zijn al programma's gestart in de regio zoals het programma Leren en Werken in je Eigen Regio, de actie Kom aan Boord en het programma Sterk Techniek in de regio. Om de potentie van de arbeidsmarkt in de regio maximaal te benutten wordt hier in de regio breed en sterk op ingezet.

Uitvoering 2024-2025:

De genoemde programma's zullen de komende 2 jaar verder worden doorontwikkeld met het doel om de genoemde doelgroepen over de volle breedte nog intensiever voor te lichten over de baanmogelijkheden in de regio. Zo is voor de VMBO-leerlingen de afgelopen periode gewerkt met een regionale agenda van LOB-activiteiten (loopbaanontwikkeling en begeleiding) waarbij leerlingen van het VO in de regio door een palet aan activiteiten kennismaken met de bedrijven en instellingen in hun eigen regio. Dit met het doel om alle leerlingen te laten zien en ervaren welke beroepen en bedrijven er allemaal zijn in hun eigen omgeving en welke stage- en banen zij aanbieden. Deze regionale agenda wordt een vaste activiteit. Tot nu toe waren daar bedrijfsconsulenten aan verbonden. Het voorstel is nu om met ondersteuning van het programmateam een regionaal team van de VO-scholen hiervoor te formeren (bestaande uit 1 of 2 vertegenwoordigers per school: Campus, AMS, Simon Vestdijk en MA). Dat bevordert de samenwerking, de planning, de samenhang van het programma en de kwaliteit van de activiteiten. In aansluiting daarop worden de VMBO-leerlingen gevolgd naar en in het MBO. Deze doorlopende aandacht/lijn is van groot belang omdat de leerlingen die uitstromen uit het MBO de basis vormen voor de regio waar het wordt gemaakt. Dit wordt als volgt ingevuld: het voorsorteren op MBO-stages in de regio (BOL en BBL), regionale de vacaturebank (hierna), terugkomdagen en evenementen waar vacatures en leerlingen bij elkaar worden gebracht.

Een meer algemene maatregel is het opbouwen van een regionale vacaturebank (gekoppeld aan het Goud van Noordwest) die voor de doelgroepen makkelijk toegankelijk is. Door deze vacaturebank worden ook vraag en aanbod op de arbeidsmarkt aan elkaar gekoppeld, een andere opbrengst van die regionale vacaturebank is dat ook inzage ontstaat in de behoefte van verdere scholingsmogelijkheden die aansluiten op de vraag van het regionale bedrijfsleven. Aldus ontstaat een verbeterde doorstroom op de arbeidsmarkt, waardoor het aantrekkelijker wordt om in de regio

te blijven / naar de regio te komen voor werk (behoud van personeel voor de regio). Een andere belangrijke actie zijn in dit verband de werkcarroussels. Deze komt in businesscase 10 aan de orde. Tot slot is voor de sector Zorg vanaf 1 januari een extra aanjager ingezet. Deze sector is verreweg de grootste werkgever van de regio en ondervindt op dit moment dezelfde personeelskrapte als bijv. de technieksector. De reden om die nu al in te zetten heeft te maken met een ander programma, namelijk: Sterk Techniek Onderwijs. Vanuit dat programma worden techniekprogramma's ontwikkeld, waaronder zorgtechnologie. Nu daar zowel financieel als personeel wordt ingestoken is het een ideaal moment om werk-met-werk te maken en de zorg breed op te pakken. Het plan is om voor de zorg conform Techniek en Maritiem nieuwe programma's te maken die leiden tot meer belangstelling voor opleidingen en banen in de zorg in de regio. Het is nu zo ingevuld dat dezelfde aanjager wordt ingezet voor zowel zorgtechniek als zorg breed in de regio. De inzet die hiermee is gemoeid (1 dag in de week) wordt gedekt door het Budget aanjagers, kennismakelaars Businesscases.

Businesscase 9: Verbeterde afbouw arbeidsmarkt

Ambitie:

Een andere plek met onbenut potentieel ligt bij de bijna gepensioneerde. Dit zijn mensen met ervaring en kennis die nu vaak verloren gaat met suboptimale overdrachten en onaantrekkelijke condities voor ouderen binnen het werk. Hier liggen mogelijkheden om dit te verbeteren. De regio heeft daarom als ambitie de vaardigheden en kennis van bijna-gepensioneerden (werknemers en ondernemers!) optimaal te benutten waardoor kennis en kunde behouden wordt voor de jongere generaties. Hierdoor wordt er voorkomen dat de arbeidsmarkt wordt verstoord door het eerder uittreden van waardevolle werknemers. De betrokken partijen leveren een bijdrage aan de verhoging van de arbeidsparticipatie en aan de ambitie om tot 2030 22% economische groei te realiseren.

Uitvoering 2024-2025:

Uit onderzoek blijkt dat bedrijven in de Noordwest te maken hebben met een toenemend aantal bijna-gepensioneerden (55-70 jaar). Voor bedrijven vormt dit een reële bedreiging: alle kennis- en ervaring van deze werknemers gaat verloren. Omdat het grootste kapitaal van bedrijven de impliciete en institutionele kennis van de medewerkers is, ligt hier een kans voor de regionale bedrijven. Vooral MKB-bedrijven hebben vaak niet voldoende middelen, tijd of het besef van het belang van een goede kennisoverdracht van ervaren naar nieuwe werknemer.

De insteek van het programma is om oudere werknemers de rol als coach te geven om nieuwe jonge medewerkers in nieuwe banen te introduceren en te begeleiden.

Het doel van de coaching is tweeledig: enerzijds krijgt de medewerker meer inzicht in mogelijkheden, opties en ontwikkelingsrichtingen, anderzijds kan het bedrijf beter ingaan op de situatie van de werknemer en kan de werknemer mogelijk langer blijven.

De acties zijn:

- Inventariseren welke oudere werknemers bereid zijn om coach te worden.
- Inventariseren welke bedrijven hoeveel potentiële coaches beschikbaar hebben.
- De resultaten samen met de betrokken bedrijven en betrokken werknemers uitwerken in een plan hoe dit inhoud en vorm kan worden gegeven en dit plan vervolgens breed te delen in de regio.

Voor de invulling van deze businesscase is inmiddels een conceptvoorstel opgesteld. Deze moet nog verder worden besproken. Daarom is voor deze activiteit nog geen separaat budget in de begroting opgenomen. Mocht dat wel leiden naar een aanjager, dan zal daarvoor het budget aanjagers/Kennismakelaars worden ingezet.

Businesscase 10: Werkcarroussels per sector. Potentiële werknemers worden gekoppeld aan bedrijven door inzichtelijk te maken welk talent er aanwezig is en welke baankansen er bestaan in de regio.

Ambitie:

De opzet van de werkcarroussel is het creëren van koppelkansen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door werkgevers en werknemers met elkaar in contact te brengen. Het gaat om schoolverlaters die een baan zoeken, herintreders, mensen uit de participatiewet, mensen die een andere baan zoeken, statushouders. Een goede aanpak zal bijdragen aan het verhogen van de arbeidsparticipatie en een grotere instroom op de arbeidsmarkt in de regio. Daarmee willen we mensen behouden en aantrekken voor de regio. Dit zal een bijdrage leveren aan de gezamenlijke ambitie om 22% groei van het BRP tot 2030 te realiseren.

Uitvoering 2024-2025:

Jaarlijks worden samen met de bedrijven/instellingen die vacatures hebben, werkcarroussels georganiseerd voor alle doelgroepen: herintreders, mensen uit de participatiewet, mensen die een andere baan zoeken, statushouders. Bij de werkcarroussels gaat het over om sectoren met als hoofdsectoren: Techniek, Zorg, Groen en Economie. In deze aanpak is een sterke cross-over met businesscases 1, 8 en 9. Ook voor deze businesscase is het beschikbaar hebben van een regionale vacaturebank en het coachen van nieuwe werknemers van grote waarde. In businesscase 1 wordt ingezet op een innovatietafel om werkgevers samen met de bestaande netwerkstructuur een methodiek te laten ontwerpen voor het begeleiden en vergroten van de instroom van werknemers. Bij de bestaande netwerkstructuur gaat het om het leerwerkbedrijf Empatec/Pastiel en Fryslân Werkt. Een aanvullende maatregel die wordt onderzocht is om voor deze 4 businesscases die vanuit verschillende invalshoeken aan elkaar zijn verbonden, een arbeidsmarkt-regisseur in te zetten die de regie krijgt over deze activiteiten. Vooral nu er op dit thema veel crossovers zijn met de andere businesscases is een centrale regie, ook op de werkvloer, zeer raadzaam.

Voor deze businesscase is door het leerwerkbedrijf Empatec/Pastiel een voorstel opgesteld. Omdat deze nog verder wordt besproken, is voor dit thema nog geen separaat budget becijferd. Wel is al duidelijk dat aan deze businesscases een ondersteuner/aanjager zal worden verbonden. Dit is al meegenomen in het budget voor Aanjagers/kennismakelaars.

Businesscase 11: Actualisering plan arbeidsmigranten.

Ambitie:

Arbeidsmigranten zijn belangrijk voor bedrijven en instellingen die moeilijk aan voldoende personeel kunnen komen. Vooral bij grotere bedrijven en instellingen zijn arbeidsmigranten aan de slag, ook zeker in onze regio. In het SEAP wordt aangegeven dat er rond 500 extra arbeidsmigranten ingezet

kunnen worden om de personele tekorten op te vangen. Het gaat dan om vacatures in de land- en tuinbouw (met name in de kassen) en in de maritieme sector (technische vakmensen).

De gezamenlijke ambitie van de regio is deze arbeidsmigranten in de regio breder en langduriger inzetbaar maken op de werkvloer door hen goede huisvesting en voorzieningen te bieden en hen zich welkom en gewaardeerd te laten voelen. Voor de short-stay is huisvesting in solitaire voorzieningen bij of in de buurt van de bedrijven gewenst. Bij gezinnen ligt dat anders; daar ligt huisvesting in de dorpen voor de hand. Hierdoor zullen de gezinnen van de arbeidsmigranten sneller intrigeren in en deelnemen aan de maatschappij (long-stay). Dan gaat het om bijvoorbeeld onderwijs-, sociaal-culturele activiteiten en taalvaardigheden.

Uitvoering 2024-2025:

De insteek van deze businesscase is om bedrijven en instellingen die behoefte hebben aan arbeidsmigranten zoveel mogelijk te faciliteren bij de huisvesting van de arbeidsmigranten bij de bedrijven zelf. Vooral bij de short-stay gaat het om het kunnen vestigen van arbeidsmigranten bij of in de buurt van de bedrijven zelf en bij gezinnen om huisvesting in de dorpen. De uitvoering de komende 2 jaar richt zich met name op de eerste categorie. Deze zijn nu nog aangewezen op huisvesting in de dorpen, maar het merendeel van deze arbeidsmigranten zelf (de short-stay), de betrokken werkgevers én de dorpen zien liever dat ze bij of in de buurt in de bedrijven zelf worden gehuisvest, uiteraard in gebouwen die voldoen aan alle wetgeving en certificeringen die van toepassing zijn. Hierdoor ontstaat er in de dorpen weer ruimte voor andere doelgroepen en zijn werkgevers en ook arbeidsmigranten niet afhankelijk van de bezettingsgraad van de bestaande woningvoorraad. Nu Waadhoeke hiervoor beleid in de maak heeft en ook Harlingen zich naar verwachting snel zal aansluiten bij deze ontwikkelrichting, zal met de ondernemers de behoefte aan (extra) arbeidsmigranten in kaart worden gebracht en hoe de bedrijven willen omgaan met de mogelijkheid om solitaire huisvesting te realiseren en aan te bieden. Uit bezoeken naar andere regio's waar er al sprake is van solitaire woonvoorzieningen voor de short-stay valt op dat de arbeidsmigranten zelf daar erg tevreden over zijn. De belangrijkste reden daarvoor is dat deze woonclusters zijn voorzien van een eigen winkel en ruimten voor sociale en sportactiviteiten. Bovendien is er een beheerder beschikbaar die aanspreekbaar is en kan helpen bij dagelijkse zaken. Uiteraard moet de inzet en huisvesting van arbeidsmigranten voldoen aan wet- en regelgeving. De meest bekende zijn de certificering huisvesting en het toepassen van CAO Glastuinbouw waar de arbeidsmigranten. De arbeidsmigranten krijgen dus hetzelfde loon als hun Nederlandse collega's. Indien gewenst wordt ook de ziektekostenverzekering geregeld.

Voor deze businesscase is geen separaat budget opgenomen, omdat dit element van het thema arbeidsmigranten het door het programmateam eerst zelf wordt opgepakt (relatie met de ondernemers voor groei en inzet arbeidsmigranten).

Businesscase 12: Talenten in de regio behouden. Academie van Franeker: in samenwerking met ondernemers en de VO-scholen in de regio het HO-WO bij jongeren in de regio introduceren in het bijzonder en als regionaal kennisinstituut, deelname aan innovatieve projecten voor onderzoek en afstemming met het HO-WO.

Ambitie:

De regio vindt het belangrijk om jongeren vroeg en nog gericht in aanraking te brengen met ook het hoger en wetenschappelijk onderwijs. De Franeker Academie kan daar een belangrijke rol in spelen. Door daarbij een koppeling te maken met het bedrijfsleven kan dit programma een schakel

worden tussen ondernemers en onderwijs voor banen op HBO en WO-niveau, zodat ook deze hoger opgeleiden in de eigen regio (kunnen) blijven. Dat past in de ambitie van de regio om de jongeren op alle niveaus een passende baan in de eigen regio aan te kunnen bieden. Door de zichtbaarheid van het aanbod van het hoger en wetenschappelijk onderwijs en banen ook op dit niveau te vergroten zal ook de aantrekkelijkheid van de regio voor deze groep opgeleiden versterkt worden.

Uitvoering 2024-2025:

In aansluiting op het uitgebreide beroepsgerichte programma VMBO-MBO, wordt met de Franeker Academie een programma ontwikkeld waarbij jongeren in de regio meer in aanraking komen met het HO-VO onderwijs en de bedrijven die op HBO banen aanbieden. Dat kan een palet aan activiteiten zijn: van evenementen, onderzoekopdrachten, excursies tot een programma van gastlessen en het bezoeken van bedrijven. Daarbij zullen het VO-HO-WO onderwijs en het bedrijfsleven nauw gaan samenwerken. De Franeker Academie neemt hiervoor het initiatief, zal het plan ook samenstellen en in de uitvoering de regie houden. Het Franeker Academie zal hiervoor worden gefaciliteerd. Hoe dat vorm krijgt is nog een punt van verder overleg. De eerste verkennende stappen zijn hiervoor gezet. De tweede rol van de Franeker Academie is om als kennisinstituut mee te doen aan de innovatietafels en andere activiteiten waarbij de aanwezigheid/deelname van FA gewenst is. Dat zal bij de invulling van de innovatietafels worden besproken.

Omdat de invulling nog een punt van overleg is, is voor deze businesscase nog geen separaat budget becijferd. Omdat aan deze businesscase een ondersteuner/aanjager zal worden verbonden, zal dat er wel van komen. De bedoeling is dat dan daarvoor het budget Aanjagers/kennismakerlaars Businesscases wordt ingezet.

Hoofdstuk 4 Communicatie

SEAP 2 krijgt de komende 2 jaar verder vorm via 16 businesscases. Het programmateam coördineert de afstemming tussen onderwijs, overheid en ondernemers. Er wordt maximaal ingezet op participatie en kracht van ondernemers, onderwijs en samenleving. Dat vereist een zorgvuldige communicatie. Daarbij is ook de interne communicatie bij de Triple Helix zelf van groot belang. De intensieve samenwerking tussen de partijen op alle niveaus blijft voorlopig nog relatief nieuw en is ook na 2 jaar (opbouw en aanloop) nog geen gewoonte of al vanzelfsprekende samenwerking. Verschillen in organisatiecultuur, belangen, opgaven en beschikbare formatie spelen in de samenwerking zeker mee. Een goede communicatie is daarvoor noodzakelijk.

Nu in SEAP 1 de basis is gelegd en er inmiddels met veel interne als externe partijen is gesproken, zal de communicatie de komende periode van 2 jaar worden geïntensiveerd en verbreed.

Zo zijn nu beschikbaar: een naam, logo en huisstijl van het programma, een uitgebreide website, nieuwsbrieven, informatie over het programma op de socials, presentatie van het programma bij fysieke evenementen. In de Eindrapportage van SEAP 1 is daar veel meer over te lezen.

Ambitie/gewenste situatie:

1. De ambitie van de externe communicatie is dat ondernemers in de regio op de hoogte zijn van het programma Het Goud van Noordwest en betrokken raken bij de uitwerking en vormgeving van de businesscases, worden geïnformeerd over de kansen en mogelijkheden die het programma biedt voor de economie in het algemeen als voor hun eigen bedrijf en/of bedrijfstak in het bijzonder en tot slot ondernemers stimuleren en ondersteunen bij lokale en regionale samenwerking. Dit met als hoger liggend doel samen te werken aan het versterken van de kracht in de regio en ondersteunen en stimuleren van de gewenste onderlinge organisatiestructuur.
2. De interne organisatie op de hoogte zijn van de SEAP-programma's en daarin actief participeren.
3. Stakeholders informeren over, betrekken bij proces en uitvoering van het Sociaal Economisch Actieplan.

Uitvoering 2024-2025:

- a. Verdere verbreding van de boodschap (naamsbekendheid van Het Goud van Noordwest vergroten) door het inzetten van de bestaande communicatiemiddelen:
 - Nieuwsbrief.
 - Website.
 - Socials.
 - Fysieke presentaties.
- b. Het ontwikkelen van aanvullende communicatie:
 - Videoreportages.
 - Gouden jeugd.
 - Netwerkbijeenkomsten/Mining Days-Delfdagen. Onder het motto De Goudmijn-Mijn Goud.
 - Korte gesprekken / podcasts / interviews.
- c. Meer vacatures en baankansen in de regio bekendmaken bij de verschillende doelgroepen.
- d. De aantrekkelijkheid van het wonen, werken en recreëren in de regio benadrukken.
- e. Duurzaamheid en duurzaamheidsprojecten uitlichten.
- f. Ondernemers- en businesscases successen uitvergroten.

- g. Samenwerkingen bevorderen en kruisbestuiving voor ondernemers in kennis & kunde faciliteren en
- h. het toevoegen van een uitgelichte doelgroep voor de arbeidsmarkt: de Gouden Jeugd, met een eigentijdse communicatie over het Goud van Noordwest. Deze activiteit sluit volledig aan op de businesscases 8 en 10. Het gaat daarbij om de volgende items: uitleg programma Goud van Noordwest, wijze van samenwerking met jongeren, elke sector een gezicht geven, video's voor o.a. stageadressen, interviews van jongeren met bedrijven/instellingen, regionale vacaturebank, inspelen op de actualiteit, enz. Als middel zal worden gewerkt met een eigen kanaal (op Youtube) met ondersteunende maatregelen: huisstijl, website.
- i. Het uitbouwen van presentatie-middelen. Op dit moment wordt een digitale presentatietafel verkend, waarbij alle elementen van het SEAP aan de orde gepresenteerd kunnen worden.

Hoofdstuk 5 Begroting

De begroting van SEAP 2 heeft zelfde indeling en opzet als die van SEAP 1; alleen het budget is hoger. Dat heeft uiteraard alles te maken met de Regio Deal en het daardoor versnellen van het SEAP. De bedragen zijn excl. BTW. Voor zover er sprake is van BTW-heffing, wordt dat ten laste gebracht van het BTW-compensatiefonds.

Begroting SEAP 2	Looptijd 2 jaar	Totaal
Programmateam	Extern: 3 dagen per week; 45 weken per jaar; 3 personen: 1 teamlid vanuit Onderwijs 1 teamlid vanuit Ondernemers 1 teamlid vanuit de overheid	€ 420.600,00
Secretariële ondersteuning/office-manager	Extern: 2 dagen per week	€ 99.840,00
Communicatie en verder vormgeven projectcommunicatie, met ontwikkelen nieuwe communicatiemiddelen		€ 100.000,00
Organisatiekosten	Huur accommodatie en klein werkbudget voor activiteiten, overleggen, materiaal, enz.	€ 60.000,00
Businesscases	Werkbudget	€ 200.000,00
Businesscases	Inzet aanjagers, kennismakelaars, ondersteuners, enz.	€ 400.000,00
Nog niet ingevuld voor 2 jaar		€ 483.858,00
Totaal programma 2024-2025		€ 1.764.298,00
Bedragen zijn exclusief BTW en excl. bijdrage derden (€ 193.600)		

De diverse posten zijn de in de vorige hoofdstukken al aan de orde gekomen en toegelicht.

In aanvulling daarop:

1. De inzet en budgettering van aanjagers/kennismakelaars en andere derden:
Conform SEAP 1 worden deze door het programmateam aangestuurd en verzorgd, uiteraard passend binnen de businesscases en budgetten die door de bestuurstafel zijn vastgesteld en het aanbestedings- en aankoopbeleid van de gemeente Harlingen die voor het SEAP de kassierfunctie vervult. Zie daarvoor ook hoofdstuk 6.

In deze begroting is rekening gehouden met de inzet van 5 aanjagers/kennismakelaars/experts. Dat zijn de aanjagers/experts/kennismakelaar voor de maritieme sector, agro sector, VO-HO-WO (Franeke Academie), verduurzaming bedrijventerreinen, arbeidsmarkt. Inmiddels is een aanjager Zorg aan dit rijtje toegevoegd.

Is het van belang dat er werkende weg meer aanjagers en experts worden ingezet, dan worden die gedekt door het Werkbudget businesscases.

2. In de begroting is een vrije ruimte van € 483.858,-. Omdat SEAP 2 een flinke doorstart inhoudt van SEAP, is een zekere reserve in dit dynamische programma alleszins raadzaam.
3. De extra inzet Regio Dealmiddelen in SEAP 2 maakt het mogelijk de lopende sociaaleconomische programma's bij de provincie beter op het SEAP aan te laten sluiten en vice versa. Dit zijn onder andere het IPF, Ynbusiness en circulair Fryslân. De SEAP 2 periode wordt benut om deze aansluiting goed in te regelen.

Hoofdstuk 6 Organisatie en governance

De programma-organisatie van het SEAP bestaat uit 3 lagen, namelijk: strategisch/bestuurlijk, tactisch/management en operationeel/uitvoerend. Dat is voor het SEAP als volgt uitwerkt:

Op alle niveaus is de triple helix vertegenwoordigd (vertegenwoordiging van de overheid, onderwijs en ondernemers. Het strategisch niveau krijgt vorm in de Bestuurstafel. Op het tactisch niveau fungeert een programmteam. In de operationele laag worden alle projecten en activiteiten uitgevoerd die voortvloeien uit de businesscases.

Concreet betekent dit dat:

- a. de bestuurstafel zich bezig houdt met de planning, financiering, voortgang en sturing van het EAP, de uitvoeringsinstantie en de businesscases en
- b. het programmteam van het SEAP belast is met de programmering, organisatie en inhoud van de uitvoering. Het overleg met de Bestuurstafel, voortgangrapportages, memo's, afstemming, enz. wordt door het programmteam gedaan.

De bestuurstafel is als volgt samengesteld:

Mathijs Westra	Directeur Westra BV (voor Agri food).
Durk van Tuinen	Voormalig directeur Frisia Zout BV/Voorzitter regionaal KvK Noord Nederland (voor Maritiem).
Frank van Erp	Commercieel directeur Van der Weerd Installatietechniek (voor algemeen).
Sydo de Jong	Directeur R.S.G. Simon Vestdijk Franeker.
Arjen Mintjes	Directeur Maritieme Academie Harlingen.
Sjoerd de Jong	Directeur CSG Ulbe van Houten.
Marja van der Meer	Wethouder Waadhoeke, portefeuille EZ.
Paul Schoute	Wethouder Harlingen, portefeuille EZ.
Abel Reitsma	Wethouder van Leeuwarden (beoogd).
Marga Waanders	Burgemeester Waadhoeke, voorzitter bestuurstafel.
Remko Zijlstra	Programmamanager ontwikkelagenda, secretaris bestuurstafel.

Het programmteam bestaat uit Baukje Postma (namens de Overheid), Jeroen de Boer (namens de Ondernemers) en Oene Krist (namens het Onderwijs). Het programmteam initieert en regisseert de diverse stappen en activiteiten.

De werkwijze is zo dat het programmteam binnen de kaders van het programma en rekening houdend met regelgeving en beleid van de partners (bijv. aanbesteding, inhuur) het mandaat heeft om de businesscases vorm en inhoud te geven. Wanneer dat verder gaat, wordt de Bestuurstafel ingeschakeld.

Zo heeft het programmteam zelf zorggedragen voor het programma-secretariaat, de communicatie (aantrekken Triple Dots), de inzet van kennismakelaars/aanagers voor de maritieme sector, bedrijfsconsulenten en verduurzamen bedrijventerreinen. De komende periode zullen daar zoals aangegeven nog extra ondersteuners en aanagers bijkomen. Zij worden dus geselecteerd, aangetrokken en aangestuurd door het programmteam. Daarbij wordt uiteraard overlegd met het werkveld en de sector waar deze aanagers en ondersteuners aan de slag gaan. Omdat de inzet van deze betrokkenen afhangt van de opdracht, de duur en de inhoud van de ondersteuning, is deze werkwijze zeer effectief.

De intensivering van het SEAP-programma (door de Regio Deal) heeft wel tot gevolg dat er een andere accommodatie-behoefte is ontstaan. In SEAP 1 werd in de gemeentehuizen en op de locaties van ondernemers en scholen vergaderd door het programmateam. Door de intensivering van de werkzaamheden van de leden van het programmateam, de versnelling van de businesscases, het aantrekken van meer aanjagers/kennismakelaars (die ook ruimte voor werk en overleggen nodig hebben) en de toename van bezoeken uit het werkveld aan het programmateam, zowel overdag als 's avonds, is niet meer te plannen in de gemeentehuizen. Inmiddels is er alternatief gevonden, namelijk een kantoorruimte van ICIT (deel voormalige Rabobank). Dit pand is volledig ingericht als kantoor en telt zowel kantoor- als overlegruimten. Deze overlegruimte is geschikt voor kleine en grotere overleggen (tot 80 personen). Bovendien ligt het centraal in de regio, ligt het tegen de A31 aan en is er eigen parkeerruimte.

Vanaf 1 januari 2024 heeft het PT deze ruimte in gebruik genomen.

Conform het governance-model wordt het SEAP 2 vastgesteld door de Bestuurstafel, bestaande uit bestuurders van de gemeenten Waadhoeke, Harlingen en Leeuwarden, het VO-onderwijs in de regio én de ondernemers, zie SEAP 1. Door voortgangsrapportages/verslagen/memo's van het programmateam en/of op initiatief van de bestuurstafel zelf kan dit SEAP 2 werkende weg worden aangepast door de bestuurstafel. Daardoor blijft het, zoals hiervoor toegelicht, programma actueel en dynamisch in de komende 2 jaar. De voortgangsrapportages zullen meer dan in SEAP 1 gedetailleerde informatie bevatten over de inhoud, resultaten en voortgang van het programma en de businesscases.

Het budget voor SEAP 2 wordt vastgesteld door de stuurgroep Regio Deal.

Bijlage 2: Sociaaleconomisch Actieprogramma NWF

Kansen verzilveren

Een sociaaleconomisch actieprogramma voor
Harlingen en Waadhoeke

Sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma Harlingen en Waadhoeke

Versie: 5 maart 2021

Public Result B.V.

Postbus 11649

2502 AP Den Haag

Tel: 070 – 3468816

e-m ail: info@publicresult.nl

www.publicresult.nl

Opdrachtnummer: WAADE20

© Copyright Public Result 2021

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

1. Een regio met veel potentie	6
2. Samen kansen verzilveren	11
2.1 SAMEN KANSEN VERZILVEREN...	11
2.2 ...DOOR INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP	12
2.3 ...DOOR TALENT AAN TE TREKKEN EN TE BEHOUDEN	12
2.4 ...DOOR HET VESTIGINGSKLIMAAT TE VERSTERKEN	13
2.5 ...DOOR SLIMMER SAMEN TE WERKEN BINNEN EN BUITEN DE REGIO	13
3. Van speerpunten naar sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma	14
3.1 50+ VOORSTELLEN UIT DE REGIO, SAMEN UITGEWERKT IN EEN PROGRAMMA VOOR DE REGIO	15
3.2 INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP	15
3.3 ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT	17
3.4 VERSTERKEN WOON-EN VESTIGINGSKLIMAAT	18
3.5 SLIMMER SAMENWERKEN	19
4. Een programma met impact	20
5. Samen investeren	22
6. Organisatie	24
7. Slagvaardige uitvoering	25
8. Monitoring	26
Bijlage 1: Programmaposter	
Bijlage 2: De businesscases	

1. Een regio met veel potentie

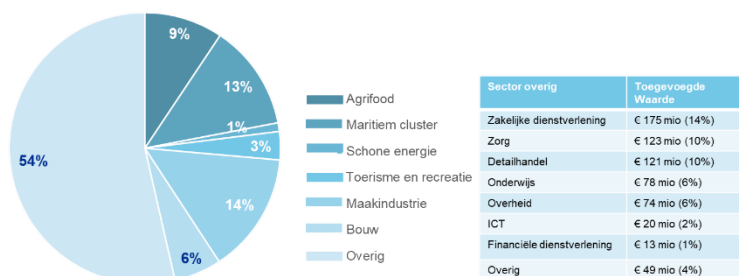
De kracht van de regio

Harlingen en Waadhoeke vormen samen een karakteristieke regio in het Noordwesten van Friesland, strategisch gelegen bij de Afsluitdijk en aan het werelderfgoed Waddenzee, met een goed woonklimaat. De regio kent ruim 5.500 bedrijven, die goed zijn voor meer dan 23.000 banen. Te denken valt aan bedrijven die niet overal bekend zijn, maar die tot de top in hun sectoren behoren, zoals Smeding Groenten en Fruit, Huhtamaki, Damen Shiprepair, ICON Yachts, Oostwoud International en Faber Audiovisuals. Er werd in 2018 in de regio €1,26 miljard verdiend, voor een belangrijk deel in de agrifood, de maritieme cluster, schone energie, toerisme en recreatie, maakindustrie en bouw. Deze sectoren hebben een stuwende werking: meer toegevoegde waarde hier heeft (indirect) effect op de rest van de economie. Hier vindt innovatie plaats en wordt geld voor de regio verdiend door export.

Een vitale coalitie bestaande uit overheid, onderwijs en bedrijfsleven slaat de handen ineen om de brede welvaart in de regio te versterken: met het sociaaleconomisch uitvoeringsplan gaan alle betrokken partijen uit Harlingen, Waadhoeke en de provincie samen aan de slag voor een structuurversterking met focus op samenwerking, innovatiekracht, leefbaarheid en vitaliteit. Het uitvoeringsplan is tot stand gekomen door grondig alle kansen en bedreigingen te verkennen, de dialoog aan te gaan met alle partners in de regio en vervolgens maatregelen (businesscases) te ontwikkelen die passen bij het karakter van de regio. Met de focus op stuwende sectoren om de leefbaarheid op peil te houden en te investeren in de vitaliteit voor de mensen.

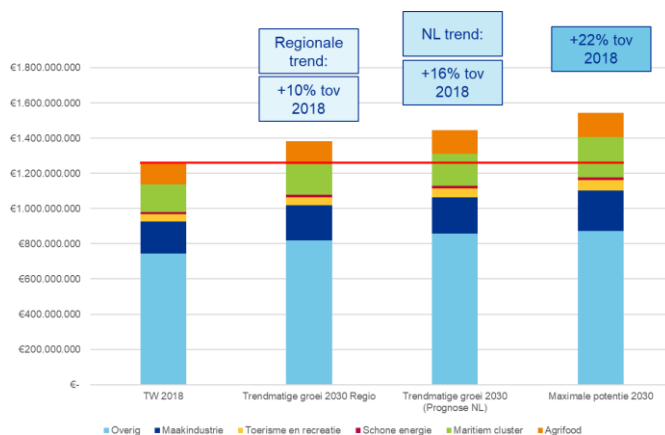
Gezamenlijke ambitie en een brede welvaart

De gezamenlijke ambitie is om een regio te blijven waar economische vitaliteit, rust, ruimte en leefbaarheid in balans zijn. Hiervoor zijn door vergrijzing (vervanging) en economische groei (uitbreiding) 5.200 nieuwe werknemers (4.000 fte) nodig, die gemiddeld hoger opgeleid zijn dan de huidige werknemers (maar er blijft behoefte aan middelbaar en lager opgeleid personeel). Dit kan gerealiseerd worden door behoud van talent, gekoppeld aan een beter woningaanbod, betere voorzieningen en een goede bereikbaarheid (fysiek en digitaal). Er zijn volop kansen voor groei en ontwikkeling van vitaliteit. Bij het versterken van de economische structuur kijken

we naar een economie door het oog van de brede welvaart. We werken aan een economie waar we altijd kijken hoe we een positieve impact op mens, maatschappij en milieu kunnen hebben. Een economie met hergebruik van grondstoffen, duurzame energie en duurzaam ondernemen is daarbij een

belangrijk onderdeel. Door inzet op de sterke sectoren in de regio, is in potentie een economische groei mogelijk van €276 miljoen ofwel een groei van 22% (in ca. 10 jaar). Dit betekent een trendbreuk met de afgelopen jaren waarin we in 10 jaar ca 10% groei hebben gerealiseerd. Om deze ambitie te realiseren moet er nog slimmer gewerkt worden, waardoor per werknemer meer werk verricht kan worden, men internationaal concurrerend kan zijn en de omzet verhoogd kan worden. Dit betekent een serieuze economische structuurversterking die niet vanzelf gaat omdat de regio nog met een aantal stevige uitdagingen kampt.

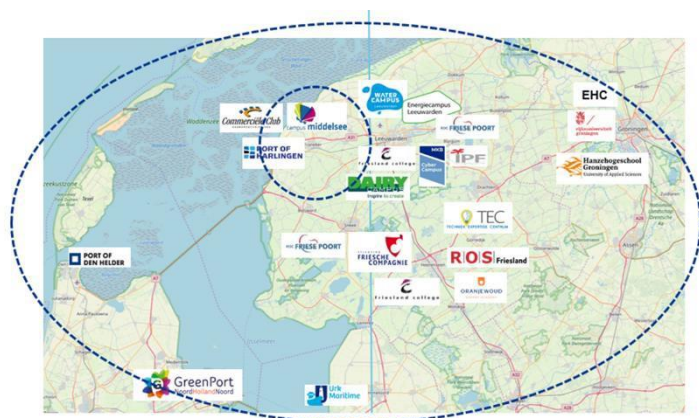
Als de regio de trend van de afgelopen jaren volgt, is een economische groei (tot 2030) mogelijk van +10%. De Nederlandse trend lag gemiddeld iets hoger: als het de regio lukt om aan te sluiten bij de nationale groei dan zou dit uitkomen op +16% tot 2030. De maximale groeipotentie zoals hierboven geschetst komt neer op een toename van +22%.

In de komende tien jaar zullen naar verwachting rond 3.600 werknemers de arbeidsmarkt verlaten (uitstroom). Er komt

een behoorlijke vervangingsvraag op de regio af, bovenop een uitbreidingsvraag die nodig is om de economische ambitie te kunnen realiseren (totaal 3.977 fte). Op dit moment ligt de toegevoegde waarde per inwoner in Harlingen en Waadhoeke onder het gemiddelde van Fryslân en Nederland. Een teken van achterblijvende innovatiekracht en arbeidsproductiviteit. Dit heeft deels te maken met een versnipperd en kleinschalig bedrijfsleven: tussen 0% en 2% van de bedrijven in het gebied heeft meer dan 50 werknemers; waar dit cijfer gemiddeld in Nederland oploopt tot wel 6%. Het opleidings- en beroepsniveau van de werknemers in Harlingen en Waadhoeke is lager dan in Fryslân en Nederland. De regionale economie heeft tijdens en na de laatste financiële crisis in 2008 een langzamer herstelkracht laten zien: een teken van structurele uitdagingen en slechte economische weerbaarheid.

Parels in sterke sectoren

De regio heeft volop kansen voor groei en ontwikkeling van vitaliteit. Daarvoor moet er nog slimmer gewerkt worden, waardoor per werknemer meer werk kunnen doen en tegelijk internationaal concurrerend kunnen zijn en de omzet verhoogd kan worden. De sterke en stuwende sectoren bieden er volop kansen voor:

- Agrifood bestaat in de regio uit toonaangevende bedrijven binnen de agrarische sector (met name melkvee, akkerbouw en glastuinbouw) en de bijhorende voedingsmiddelen- en verpakkingindustrie. De landbouwsector wordt gekenmerkt door koplopers in de AGF-branche (aardappelen, groente en fruit), grootschalige voedingsmiddelenverwerkers en -verpakkers en kleine, innovatieve bedrijven die gespecialiseerd zijn in plantenveredeling, glastuinbouw en kringlooplandbouw. Kansen voor verdere groei van het cluster liggen in de combinatie van grote en kleine bedrijven, het aanwezige glastuinbouwcluster, de bekendheid en het imago van de agrarische sector in de regio.
- De haven van Harlingen is kenmerkend voor de regio; alle bedrijvigheid in Harlingen en Franeker rond de visserij, maritieme maakindustrie en watertransport vormen samen een maritiem cluster. De kansen voor het cluster liggen natuurlijk in de sterke ligging van de haven naar de Waddenzee en de verbindingen met het achterland, maar ook in innovaties in o.a. de off-shore en scheepsbouw, sterkere samenwerking tussen haven, Maritieme Academie en Water Campus Leeuwarden en evenementen als Visserijdagen en Tall Ship Races die de bekendheid van de sector vergroten. De nijpende tekorten aan personeel, wetgeving rond de garnalenvisserij en een tekort aan ruimte rond de haven zijn beperkingen waar het cluster rekening mee moet houden.
- De aanwezigheid van enkele bedrijven in deze richting geven aan dat de regio de potentie heeft om te groeien naar een cluster voor schone energie. Vooral crossovers tussen de industrie (in en rond de haven van Harlingen) en de glastuinbouw bieden kansen voor bijvoorbeeld (her)gebruik van restwarmte. De ligging bij het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee, de aanwezigheid van enkele koplopers in de innovatie in de energiesector en bedrijven in de afvalverwerkingsindustrie, bieden kansen voor groei.
- De toeristische sector is de afgelopen jaren sterk gegroeid, en de regio ziet nog steeds kansen om de toeristische aantrekkingskracht uit te breiden. Kansen voor de sector om te groeien liggen in de uitbreiding van korte vakanties voor stedelingen, de mogelijkheden voor duurzaam en/of kwaliteitstoerisme, het Planetarium en de Waddenzee als unieke uithangborden en de ruimte en natuur. De uitdaging voor de regio is om het toeristische seizoen verder te verlengen.
- De maakindustrie bestaat uit een aantal innovatieve (grotere) wereldspelers en kleiner mkb. Kansen voor de sector liggen in de related variety: bedrijven die weliswaar niet tot hetzelfde cluster behoren, maar qua innovatie, productieprocessen en werknemersbehoefte van elkaar kunnen profiteren en elkaar kunnen versterken. De nabijheid van campussen die kennis en expertise bieden voor de diverse bedrijven in de maakindustrie versterkt de innovatiekracht van de sector. Ook in de ontwikkeling naar een circulaire economie (korte ketens) liggen kansen.
- Het cluster bouw in de regio bestaat uit twee innovatieve en exporterende bedrijven op het gebied van prefab casco's en wegenbouw, aangevuld door bedrijven in de reparatie- en installatietechniek. De decentrale structuur van de sector (veel mkb) die over veel vakkennis en kunde beschikken, maken dat de sector als kansrijk en innovatief wordt gezien. De kansen voor de sector om verder te groeien liggen in de verdere samenwerking en uitwisseling van de grote innovatieve spelers met de kleinere bedrijven in de sector, crossovers met de maakindustrie en de nabijheid van de Bouwcampus in Drachten.

Versterken economische structuur is noodzaak en topprioriteit

Volgens de monitor Brede welvaart van het CBS scoort de regio qua kwaliteit van leven hoog. Toch staan deze kwaliteiten onder druk. We verwachten een verandering in demografische samenstelling. De komende 10 jaar hebben we een sterke vergrijzing en de verwachting is dat de bevolking in dit gebied zal afnemen door hogere sterftcijfers dan geboortecijfers. Deze veranderingen hebben gevolgen voor mensen die hier wonen en werken. Zo komen scholen en andere basisvoorzieningen onder druk te staan, zijn er minder arbeidskrachten om de vacatures in te vullen en minder vrijwilligers om verenigingen draaiende te houden.

Met de structuurversterking van de economie op het gebied van innovatiekracht, aanpak versnippering van het bedrijfsleven en het aantrekken van talent, willen we een positieve ontwikkeling op gang brengen. Daarmee is deze ambitie geen luxe maar een noodzaak en topprioriteit om de regio weerbaar en vitaal te houden.

Looptijd van het programma

De regio heeft de ambitie om de maximale groeipotentie binnen tien jaar, tot 2030, te realiseren. Een eerste analyse van de impact van de coronacrisis laat zien dat er weliswaar groeivertraging optreedt door de contactbeperkende maatregelen, maar dat de structurele schade beperkt blijft. De verwachting is wel dat onze economie in 2022 weer terug kan zijn op het niveau van voor de crisis, omdat naar verwachting en volgens alle bekende scenario's na de crisis een tijd van economisch herstel aan zal breken. De groeivertraging die door de coronacrisis zal ontstaan ligt op basis van een doorrekening van de beschikbare scenario's van het CPB en het PBL tussen 2 à 3 jaar voor het maximale groeiscenario uit de SWOT. De kansen die in de SWOT-analyse geïdentificeerd zijn, kunnen dan alsnog worden verzilverd, maar de maximale ambitie zal ook hier 2 à 3 jaar later bereikt (kunnen) worden.

Een brede coalitie uit de 3 O's gaat zich in de regio inzetten voor een versterking van de brede welvaart, voor vitaliteit en leefbaarheid met als basis een sterke regionale economie. Met het sociaaleconomisch actieprogramma wordt naast de economie ook de focus gelegd op het behouden van talent, verbeteren van de bereikbaarheid en een betere samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

De regio zet zich in om de volgende streefwaarden te realiseren:

Indicator	Stand (2018)	Streefwaarde (2033)
BRP	€1,26 miljard	€1,54 miljard
Aantal banen	23.000	23.400
Beroepsniveau	Niveau 1: 10% Niveau 2: 55% Niveau 3: 16% Niveau 4: 19%	Niveau 1: 8% (-2) Niveau 2: 54% (-2) Niveau 3: 19% (+3) Niveau 4: 20% (+1)

Werkloosheid (en arbeidsparticipatie)	Werkloosheid: 4,3% Harlingen, 3,4% Waadhoeke Arbeidsparticipatie: 67,8% Harlingen, 70,4% Waadhoeke	Werkloosheid: <4% Arbeidsparticipatie: 75%
Toegevoegde waarde per hoofd van de bevolking	€ 20.300	€ 26.400

2. Samen kansen verzilveren

2.1 Samen kansen verzilveren...

De regio en de stuwende sectoren bieden dus volop kansen. Deze kansen willen dan ook meerdere betrokken partners met beide handen grijpen, zodat de hele regio nu en in de toekomst economisch weerbaar en vitaal blijft. Uit onderzoek zijn 10 speerpunten met meer dan 50 maatregelen naar voren gekomen die bij kunnen dragen aan het realiseren van de gezamenlijke ambitie. In een breed traject zijn deze maatregelen en speerpunten samen met triple helix partners uit de regio in het kader van een internet-enquête (400 respondenten), focusgroepen (3 bijeenkomsten met in totaal 42 deelnemers) en een groot aantal gesprekken uitgewerkt. Vertegenwoordigers van ondernemers, overheden en onderwijs- en kennisinstellingen vinden dat de economische groei moet worden gestimuleerd door vooral in te zetten op: het aantrekken van nieuwe bedrijven; het verbeteren van de samenwerking tussen de drie O's; het bevorderen van innovatie; het verbeteren van onderwijs- en omscholingsaanbod; het promoten van de regio en het versterken van de samenwerking op bovenregionaal niveau. Dit sluit aan bij de aanbevelingen die in het kader van de SWOT-analyse zijn gemaakt. Deze input en de tijdens het gezamenlijke proces ontstane energie vormen de basis van het uitvoeringsprogramma.

Een brede coalitie uit ondernemers, onderwijsinstellingen en de overheid wil de kansen in de regio op vier manieren verzilveren: door het vestigingsklimaat te versterken; door talent aan te trekken en te behouden; door innovatie en ondernemerschap te stimuleren en door slimmer samen te werken, zowel binnen als buiten de regio.

Tabel 1: overzicht thema's en speerpunten.

Thema	Speerpunt
Innovatie en ondernemerschap	Versterken innovatief vermogen en ketendichtheid
	Verbinden sectoren: crossovers
Onderwijs en arbeidsmarkt	Talent behouden en aantrekken
	Participatie en zij-instroom
	Talenten van buiten
Versterken woon-en vestigingsklimaat	Acquisitie en bedrijventerreinenbeleid
	Regiomarketing
	Bereikbaarheid en woon-en leefklimaat
Slimmer samenwerken	Samenwerking buiten de regio
	Samenwerking triple helix

2.2 ...door innovatie en ondernemerschap

Het regionale bedrijfsleven bestaat voor 95% uit kleine bedrijven en is daarmee redelijk versnipperd. Daar komt bij dat het concurrentievermogen en de innovatiekracht van kleine bedrijven kleiner is wat zelfstandig innoveren lastig maakt. Vaak gaat bedrijfsgrootte samen met capaciteiten voor de verbetering van processen en producten. Kleinere bedrijven en zzp'ers hebben minder vaak voldoende capaciteit om naast de reguliere werkzaamheden te innoveren. Door verbinding te leggen tussen bedrijven, wordt het uitwisselen van kennis en kunde tussen bedrijven en sectoren gestimuleerd. Hierbij wordt ingezet op crossovers tussen de verschillende sectoren en het delen van services en faciliteiten. Door gezamenlijk in te zetten op innovatie en van elkaar te leren, komt de hele keten van kennis, naar kunde tot kassa en wordt er een innovatieve boost voor de regio gerealiseerd.

2.3 ...door talent aan te trekken en te behouden

De grote vraag naar werknemers regio zal in de toekomst naar verwachting alleen maar toenemen, zeker als alles op alles wordt gezet om de economische potentie te bereiken en de brede welvaart in de regio te versterken. Vooral de vraag naar technisch geschoold personeel van alle beroepsniveaus is bijzonder groot. Dit betekent dat er alles aan gedaan moet worden om te voorkomen dat mensen wegtrekken en dat huidige en toekomstige werknemers enthousiast moeten worden gemaakt zodat zij behouden blijven voor de regio. De vraag naar werknemers moet dus op verschillende manieren gevuld worden: door het behouden van huidig talent; door het aantrekken van nieuw talent (ook in nieuwe sectoren); door mensen te mobiliseren die vroeger actief waren op de arbeidsmarkt (met of zonder afstand tot de arbeidsmarkt) en door het aantrekken van tijdelijke kennis-en arbeidsmigranten.

Rekening houdend met een arbeidsparticipatie van 75% en uitgaande van drie opleidingsniveaus (hoger, middelbaar en lager opgeleid), kan de volgende verdeling gemaakt worden van waar werknemers aangetrokken moeten worden om aan de vraag van 3.977 fte in 2030 te voldoen (tabel 2).

Tabel 2: opgave behouden en aantrekken

	Zij- instroom	Talent behouden	Overig NL	Pendel	Overig EU	Mond iaal	Totaal
Hoger opgeleid	388	296	148	246	197	99	1.374
Middelbaar opgeleid	457	696	116	116	174	58	1.617
Lager opgeleid	279	531		35	142		987
Totaal	1.124	1.523	264	397	513	157	3.977

Voor de twee gemeenten Harlingen en Waadhoeke liggen de opgaven op detailniveau net anders: waar Harlingen vooral te maken heeft met een lage arbeidsdeelname (zij-instroom) gaat het voor Waadhoeke veel meer om het terugbrengen van de uitgaande pendel (talent behouden). Ook op andere onderdelen zullen nuances moeten worden aangebracht tussen

beide gemeenten; zo ligt een focus op maritieme bedrijvigheid voor Harlingen voor de hand en is in Waadhoeke veel meer agrifood en (maak-)industrie aanwezig.

2.4 ...door het vestigingsklimaat te versterken

Mensen vestigen zich in een regio waar voldoende en passende woonruimte is en genoeg werkgelegenheid. Ook de ambitie om een groene (duurzame) gemeente te worden kan aantrekkelijk werken op bedrijven en talent. Zonder een goed vestigingsklimaat zal de regio niet kunnen groeien. Een goed woonklimaat voor bewoners en werknemers, een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en een goede arbeidsmarkt voor de bewoners en werknemers zijn daarom belangrijke randvoorwaarden voor de economische ontwikkeling.

De bedrijventerreinen in Harlingen en Waadhoeke hebben een relatief hoge groeipotentie door onder andere de recente uitbreiding van de Industriehaven en de hoge ontwikkelpotentie van het relatief oudere bedrijventerrein Oost-Franeker. Door gebruik te maken van bestaande clusters en het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de bestaande bedrijventerreinen, kunnen nieuwe bedrijven worden aangetrokken. Onderdeel hiervan is een gerichte acquisitiestrategie op de sterke sectoren zoals de agrifood en maritieme sector. Door de kracht van de stuwende sectoren onder de aandacht te brengen, zullen nieuwe bedrijven aangetrokken worden die op hun beurt nieuwe innovatieve kennis met zich meebrengen. De clustervorming kan wederom aantrekkingskracht ontwikkelen: regionale aansluiting zorgt voor kruisbestuiving, samenwerkingsmogelijkheden, korte ketens en vakkennis bij arbeidskrachten.

2.5 ...door slimmer samen te werken binnen en buiten de regio

Hierbij hoeft het niet te gaan om specifieke clusters: er kan ook *related variety* ontstaan door het uitwisselen van vaardigheden, personeel of procesoptimalisatie tussen bedrijven die elkaar eerder aanvullen of versterken dan concurreren. De *gehele* regio profiteert van een goed samenwerkingsverband tussen alle betrokken partners. In de regio zijn er verschillende initiatieven die de partners met elkaar in contact brengen, maar nog weinig waarbij de drie partijen gezamenlijk, regionaal en structureel samenwerken.

Voor innovatieve groei zal de schaal waarop een bedrijf zijn kennisnetwerk, toeleveranciers en afnemers heeft, groot genoeg moeten zijn. Zo kunnen we bijvoorbeeld slimmer en beter gebruikmaken van de diverse campussen die in de bredere regio aanwezig zijn en doen we er goed aan om over de grenzen van onze regio heen te kijken en aansluiting te zoeken bij andere landelijke initiatieven.

Maar ook een goede samenwerking tussen de triple helix partijen binnen de regio is een randvoorwaarde voor het versterken van de economie, leefbaarheid en vitaliteit. Wanneer onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar zijn aangesloten kunnen de juiste mensen worden opgeleid in de passende sectoren. Tegelijkertijd kan de overheid zorgen voor de juiste kaders waarbinnen bedrijven kunnen ondernemen en innovatiekracht kunnen ontwikkelen. Andersom profiteert het onderwijs van een goede aansluiting op de arbeidsmarkt door praktijkvoorbeelden mee te kunnen nemen in het onderwijs en jongeren een perspectief te kunnen bieden.

3 ■ Van speerpunten naar sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma

Het sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma bestaat uit een samenhangend pakket van projecten waar overheden, ondernemers en onderwijs zich gezamenlijk voor willen inzetten. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit 11 projecten, verdeeld over 4 programmalijnen die zorgen voor weerbaarheid en vitaliteit waardoor de regio toekomstige uitdagingen het hoofd kan bieden. Dit gaat de regio gezamenlijk doen door in te zetten op innovatie waardoor ondernemers straks meer kunnen bereiken met minder middelen (programmalijn 1 Innovatie en Ondernemerschap), door potentiële werknemers in de regio kennis te laten maken met de regionale arbeidsmarkt en hen de kennis en kunde te bieden die nodig zijn om deze arbeidsplaatsen te kunnen vullen (programmalijn 2 Onderwijs en Arbeidsmarkt), door te werken aan het woon-en vestigingsklimaat en deze op de kaart te zetten waardoor er meer werknemers en werkgevers aangetrokken worden (programmalijn 3) en door op alle fronten beter en intensiever samen te werken, zowel cross-sectoraal als cross-regionaal (programmalijn 4) (zie bijlage 1 voor een overzicht – programmaposter).

Programmalijn 1	Innovatie en Ondernemerschap
1a	Kennismakelaars
1b	Innovatietafels
2	Ondernemers mentorprogramma
3	Maritieme hub Harlingen
4	Agrifood hub Waadhoeke
Programmalijn 2	Onderwijs en Arbeidsmarkt
5	Leren en werken in je eigen regio
5b	Ervaren kracht
6a	Werkcarroussels
6b	Verbeterplan arbeidsmigranten
7	Academie van Franeker
Programmalijn 3	Versterken woon-vestigingsklimaat
8	Acquisitiestrategie en modernisering bedrijventerreinen
9	Regiomarketing en behoefteonderzoek
10	Klankbord woon-en vestigingsklimaat
Programmalijn 4	Slimmer Samenwerken
11	Governance

3.1 50+ voorstellen uit de regio, samen uitgewerkt in een programma voor de regio

De concrete maatregelen zijn in co-creatie met partners uit de regio tot stand gekomen. Op basis van de 10 speerpunten en 50 maatregelen die als bijzonder kansrijk uit de SWOT-analyse zijn gekomen, is er een uitvoeringsprogramma opgesteld dat echte impact genereert.

De speerpunten zijn geconcretiseerd en omgezet in maatregelen tijdens meerdere interactieve, digitale focusgroepen waar sleutelfiguren en stakeholders van de drie O's in deelnamen. In het kader van deze focusgroepen zijn de businesscases uitgewerkt, geconcretiseerd en aangescherpt. Deelnemers aan de focusgroepen konden zich inschrijven op acties en zichzelf voordragen als mogelijke trekker van een businesscase. In co-creatie met ondernemers, onderwijs en overheid zijn uiteindelijk langs de 4 programmalijnen, 11 concrete en breed gedragen businesscases gevormd die haalbare doelen voor ogen hebben en werken met (deels in andere regio's) bewezen maatregelen. Hieronder vatten we de businesscases samen. In bijlage 2 vindt u de cases in uitgebreide vorm terug met een beschrijving van concrete maatregelen.

3.2 Innovatie en Ondernemerschap

Het MKB is de kracht van de regio. Wij brengen onze ondernemers soms vanwege de kleine schaalgrootte te weinig middelen hebben om te innoveren bij elkaar om innovatie te stimuleren door de inzet van kennismakelaars. Tijdens de innovatietafels krijgen ondernemers de kans om samen van kennis, naar kunde tot kassa te komen en door het opzetten van ondernemers mentorprogramma's leggen wij verbindingen tussen ondernemers die kennis en ervaring willen uitwisselen. Op deze manier stimuleren wij de innovatiekracht van ons MKB wat een kwalitatieve impuls aan de rest van onze regionale economie zal geven. Met de maritieme en agrifood hub (-netwerk en eventueel fysieke locatie) die wij gaan opzetten in Harlingen en Waadhoeke, faciliteren wij kennisuitwisseling en nieuwe samenwerkingen die het innovatief vermogen van onze stuwende sectoren versterkt.

Kennismakelaars

Onze kleine ondernemers geven aan weinig middelen tot hun beschikking te hebben om nieuwe samenwerkingen met andere bedrijven aan te gaan, terwijl juist kleine ondernemingen profiteren van intensieve samenwerkingen. Door het aanstellen van twee kennismakelaars in de stuwende sectoren agrifood en maritiem, worden nieuwe verbindingen tussen ondernemers gelegd, samenwerkingen aangejaagd en daarmee innovatie gestimuleerd. De kennismakelaars fungeren als toegangspoort voor ondernemers en onderwijs met vragen over samenwerkingen en ontwikkelkansen, waarna de kennismakelaars verbinding zoeken met bedrijven die tegen dezelfde dingen aanlopen.

Innovatietafels

Veel ondernemers lopen tegen belemmeringen aan wanneer zij willen innoveren. Zo beschikken zij over onvoldoende capaciteit om hun ideeën te ontwikkelen of is er geen goed beeld van hoe de financiering geregeld moet worden. Omdat er tegelijkertijd een grote behoefte bestaat om samen te werken, worden er innovatietafels opgericht waar ondernemers samen kunnen komen om hun innovatieve ideeën vorm te geven om ze vervolgens door te ontwikkelen naar toepasbare ideeën waar geld mee kan worden verdiend. In eerste instantie worden er twee innovatietafels opgericht voor de agrifood en maritieme sector, waarna de innovatietafels na evaluatie uitgebreid kunnen worden naar de andere sectoren.

Ondernemers mentorprogramma

Bedrijvigheid is cruciaal voor de economische vitaliteit van de regio en daarin is het belangrijk om (jonge) mensen te blijven inspireren om een onderneming te starten of deze door te ontwikkelen. Op deze manier blijft de bedrijvigheid van onze regio behouden en worden er nieuwe innovaties en kennis naar onze regio gebracht. Daarnaast heeft onze regio ook te maken met ondernemers die binnen afzienbare tijd met pensioen gaan. Voor deze groep ondernemingen is het daarom van belang om een goede opvolger te vinden zodat het bedrijf en diens DNA blijft bestaan.

Maritieme hub Harlingen

Om een betere samenwerking tussen de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven te stimuleren wordt er een fysieke maritieme campus opgericht waar ondernemers, overheid, studenten, innovators, koplopers en andere geïnteresseerde partijen elkaar kunnen vinden en elkaar verder kunnen helpen op het gebied van maritieme zaken. Een speciale focus is hiervoor weggelegd voor thema's zoals robotisering, automatisering en verduurzaming van de sector. Door intensieve en innovatieve samenwerkingen te faciliteren, hoopt de maritieme hub Harlingen het boegbeeld van de haven te worden en hét duurzame maritieme hart van Noord-Nederland.

Agrifood hub Waadhoeke

Naast de maritieme sector, is de agrifood sector een sector waar veel potentiële economische groei gerealiseerd kan worden, een stijging van maar liefst maximaal 17% in het BRP tot 2030. Maar ook in deze sector zal de arbeidsproductiviteit omhoog moeten willen wij deze ambitie behalen. Daarom richten we voor de agrifood sector ook een hub in waarmee we tegemoet komen aan de wens van ondernemers om achteruitgang van de regio tegen te gaan door meer samen te werken en te clusteren waardoor de arbeidsparticipatie wordt verhoogd en de uitstroom van talent vermindert door de sector bij jongeren op de kaart te zetten.

3.3 Onderwijs en Arbeidsmarkt

Om de arbeidsparticipatie en arbeidsproductiviteit te verhogen en talent aan te trekken en te behouden, moeten we vraag en aanbod op de arbeidsmarkt dicht bij elkaar brengen. Dit doen we door het programma 'leren en werken in je eigen omgeving' uit te breiden; door coaching trajecten te starten zodat ervaren en nieuwe werknemers kennis kunnen uitwisselen; werkcarroussels per sector in te richten zodat potentiële werknemers en werkgevers elkaar kunnen leren kennen; onze arbeidsmigranten een beter woonklimaat te bieden zodat zij langer blijven en door de onderwijsmogelijkheden van de Academie van Franeker uit te breiden. Gezamenlijk zorgen deze projecten ervoor dat wij met de inzet van meer passend onderwijs, talent in onze regio behouden en aantrekken en hun talenten beter te laten aansluiten bij de wensen van onze werkgevers.

Leren en werken in je eigen omgeving

Om nu en in de toekomst aan de grote en toenemende vraag aan werknemers te voldoen, is het zaak om de arbeidsparticipatie te verhogen door nieuwe werknemers aan onze regio te binden en bestaande talenten te behouden. Dit bewerkstelligen we door voor de jeugd stage- en opleidingsplekken te faciliteren en activiteiten zoals een beroepenmarkt en speeddates te organiseren. Ook herintreders, zij-instromers en nieuwkomers kunnen door middel van deze activiteiten kennis maken met onze arbeidsmarkt. Daarnaast bieden wij hen om, her- en bijscholingstrajecten aan zodat zij scholing ontvangen die past bij de eisen van werkgevers.

Ervaren kracht

Vergrijzing vormt een bedreiging voor onze ondernemers, omdat kennis en kunde verloren dreigt te gaan wanneer ervaren werknemers met pensioen gaan. Om dit te voorkomen richten wij coaching trajecten op zodat ervaren en nieuwe werknemers kennis en ervaring kunnen uitwisselen (vergelijkbaar met meester-gezel trajecten). Daarnaast gaan we met onze ervaren werknemers, die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, na of zij hun huidige taken nog wel kunnen en willen uitvoeren. Door in te spelen op de veranderende situatie van onze ervaren werknemers blijven zij langer aan het werk en wordt hun kennis overgedragen op nieuwe generaties.

Werkcarroussels

Om de juiste mensen op de juiste plekken te krijgen richten we werkcarroussels op in de twee stuwende sectoren maritiem en agrifood. De carroussels fungeren als gezamenlijke arbeidspool waar potentiële werknemers en werkgevers elkaar ontmoeten en kennis met elkaar kunnen maken. Op deze manier verhogen de carroussels de zichtbaarheid van werkgelegenheid en vergroten ze de kans dat werknemers een passende baan vinden. Bij wederzijds belangstelling kan de werkzoekende of werknemer een om, her- of bijscholingstraject volgen waarna diegene een vliegende start kan maken in een nieuwe functie.

Verbeterplan arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten vormen een grote groep aan potentiële werknemers wanneer zij zich voor langere tijd in onze regio willen vestigen. Echter verblijven de meeste van de arbeidsmigranten voor een korte periode in onze regio waardoor talent op lange termijn verdwijnt. Om hun talenten voor de regio te behouden gaan we het woon-en vestigingsklimaat voor deze groep verbeteren door hen taallessen, scholing en betere huisvesting aan te bieden. Daarnaast leggen wij meer contact tussen arbeidsmigranten en de lokale bevolking, zodat arbeidsmigranten sneller integreren en zich voor een lange periode in onze regio vestigen.

Academie van Franeker

Veel jongeren verlaten de regio om elders te gaan studeren en keren dan niet meer terug waardoor talent verloren gaat. Doordat we de onderwijsmogelijkheden van de Academie uitbreiden met het aanbieden van hoger onderwijs; het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en het organiseren we learning communities, wordt de Academie een verzamelpunt van jongeren en bedrijven voor de aanpak van regionale problemen. Door het verruimen van de onderwijsmogelijkheden en jongeren een beeld te geven van de baanperspectieven, vergroten we de aantrekkelijkheid van onze regio waardoor we voorkomen dat jongeren de regio verlaten.

3.4 Versterken woon-en vestigingsklimaat

Om ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst genoeg mensen en bedrijven zich vestigen in onze regio, vergroten wij de zichtbaarheid van de kansen en mogelijkheden die zich in onze regio voordoen door het hanteren van een gerichte acquisitiestrategie en regiomarketing.

Acquisitiestrategie en modernisering bedrijventerrein

Bedrijvigheid is cruciaal voor de vitaliteit van de regio, omdat bedrijven kennis en innovatie naar onze regio brengen en daarmee de arbeidsproductiviteit en arbeidsparticipatie bevorderen. Wij gaan met een gerichte acquisitiestrategie ons bedrijfsleven op de kaart zetten door potentiële bedrijven te wijzen op de kennis en kunde die er aanwezig is in de regio en de nabijheid van (onze) onderwijsinstellingen als broedplaats van innovatie. Door tegelijkertijd maatregelen te treffen die onze bedrijfsterrainen moderniseren en verduurzamen, behouden we de huidige bedrijvigheid en trekken we nieuwe bedrijven aan.

Regiomarketing en behoefteonderzoek

Veel van onze inwoners weten hoe prettig het wonen, werken en recreëren is in onze regio, maar toch hebben we te maken met een uitgaande pendel van 1.350 werknemers per dag. Om aan de vraag aan personeel te voldoen en onze regio vitaal te houden, gaan we een marketingcampagne opzetten die de identiteit en het verhaal van de regio op de kaart zet. Daarmee informeren we toeristen, nieuwe werknemers en werkgevers over de vele mogelijkheden die onze regio te bieden heeft en zullen meer werknemers en werkgevers zich in onze regio willen vestigen en meer toeristen hier willen recreëren waardoor de regio vitaal blijft.

Klankbord woon-en vestigingsklimaat

Wie wil dat er meer mensen in de regio komen wonen, moet ook kunnen voldoen aan de wensen van de toekomstige inwoners en daardoor het aanbod van woningen beter op de vraag laten aansluiten. Dit gaan we doen door een klankbordgroep op te zetten die zich niet alleen gaat richten op de huisvestingsvraagstukken van onze regio, maar ook op de bereikbaarheid en de voorzieningen van onze regio. Deze klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van ondernemers en onderwijsinstellingen, gaat de gemeenten bijstaan om gezamenlijk de voorwaarden te scheppen waardoor er meer werknemers en werkgevers worden aangetrokken.

3.5 Slimmer Samenwerken

Om alle projecten te realiseren is een goede samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs nodig. Door het in kaart brengen, met elkaar verbinden en naar een hoger niveau tillen van initiatieven in de regio, zal de impact van deze initiatieven flink worden vergroot.

Governance

Samenwerking staat aan de basis van succes en dat is zeker het geval in dit sociaaleconomisch actieprogramma waar ondernemers, onderwijs en overheid op een nog niet eerder in de regio vertoonde schaal samenwerken in het realiseren van een weerbaar en vitaal Harlingen en Waadhoeke. De Economic Board die we oprichten zal samenwerkingen verbeteren en intensiveren door gezamenlijke initiatieven te ondersteunen waarbij ook de verbinding wordt gezocht met partijen van buiten de regio. Op deze manier ontstaat er een slagvaardige, passende en efficiënte samenwerking die het programma een boost geeft, waarbij de drie O's samenwerken op zowel de het niveau van uitvoering als bij de aansturing. We zorgen voor meer verbinding binnen de regio waardoor de regio zich betere kan positioneren en profileren buiten haar eigen grenzen: in Den Haag en ten opzichte van mogelijke samenwerkingspartners in Noord-Nederland. De regionale samenwerking in het kader van het uitvoeringsprogramma wordt verder uitgewerkt in hoofdstukken 6 en 7.

4. Een programma met impact

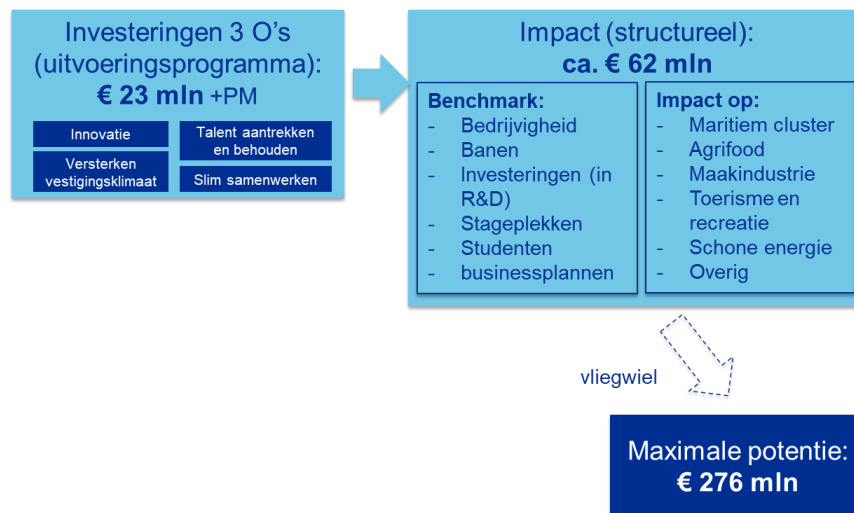
Wat is de impact en welk effect levert ons programma op? Tijdens het samenstellen van het pakket hebben we gemonitord of de investeringen en projecten een echte meerwaarde zullen hebben en zijn ideeën aangescherpt, opgeschaald en bijgewerkt om onze ambitie in 2030 te realiseren. Het pakket aan maatregelen dat samen het sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma vormt, levert een trendbreuk op waarmee de economische structuur van onze regio wordt versterkt en de leefbaarheid toeneemt, waardoor de brede welvaart wordt ondersteund.

In 2018 verdiende onze regio € 1,256 miljard aan BRP. Ons doel is om dit te laten groeien naar € 1,544 miljard tot en met 2030 (dit is de maximale potentie). Deels zal de economie zich autonoom ontwikkelen, maar extra sprongkracht wordt gerealiseerd door met de genoemde projecten een vliegwiel op gang te brengen. Dit vliegwiel brengen we op gang met een eenmalig investeringspakket van € 23 miljoen met een direct structureel effect € 62 miljoen vanaf 2030 geraamd op benchmarks.

Dit directe effect komt als volgt tot stand. De maatregelen in het uitvoeringsprogramma zullen vooral een bijdrage kunnen leveren aan het versterken van de ketendichtheid, de regiomarketing en meer mobiliteit op de arbeidsmarkt: hogere participatie, meer zij-instroom en wendbaar vakmanschap. Zo zou de uitbreiding van het programma Leren en werken in je eigen regio kunnen bijdragen aan het realiseren van 800 extra fte in de regio; en zijn de beoogde hubs (maritiem en agrifood) goed voor in totaal 240 stages die bijdragen aan het behouden van talent voor de regio en een betere match tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een ondernemers mentorprogramma kan een bijdrage van rond € 7,5 mln aan het BRP opleveren, zo geven benchmarks van vergelijkbare initiatieven en programma's aan.

De € 62 miljoen structurele directe impact die met dit programma bereikt moeten worden, jaagt vervolgens de economische ontwikkeling verder aan: goed voorbeeld doet goed volgen. Toename van innovatiekracht zorgt voor meer economische bedrijvigheid. De effecten van de maatregelen komen hierdoor bovenop de trendmatige groei en jagen deze aan. De investeringen in het kader van de businesscases verhogen het structurele verdienvermogen: waar ondernemers gefaciliteerd worden nieuwe bedrijvigheid te ontwikkelen, betekent dit jaarlijkse inkomsten. Aangetrokken werknemers gaan niet eenmalig aan de slag, maar verdienen elk jaar en dragen daarmee structureel bij aan de economie. Hierdoor komt een vliegwiel op gang dat boven op de trendmatige groei zorgt voor de totale groei van € 276 mln moet zorgen. Nadat het vliegwiel op gang is gebracht, wordt deze verder aangejaagd doordat met open innovatie kennis wordt verspreid, goede voorbeelden worden gedeeld en daardoor steeds meer ondernemers aan kunnen haken en de innovatieve kennis verder in de regio en daarbuiten wordt geëxporteerd.

Uiteraard gaat het bij de impactmeting om beredeneerde inschatting op basis van ervaringen en benchmarks. Deze berekeningen maken het mogelijk om koers en richting te geven aan mogelijke scenario's en daarmee de regio van sturingsmiddelen te voorzien.

5. Samen investeren

Het sociaaleconomisch uitvoeringsprogramma vraagt een diepte-investering van partijen. De totale investeringsbehoefte bedraagt voor het hier voorgestelde programma ca € 23 mln. voor de periode tot 2030. Het programma bestaat uit een langdurige, gezamenlijke inzet van alle triple helix partijen en meerdere overheidslagen. Afhankelijk van gerealiseerde resultaten, verkenningen en maatregelen kan van worden uitgegaan dat aanvullend ca € 8 mln aan investeringen nodig zullen zijn om de gezamenlijke ambitie te bereiken. Het gaat hierbij met name om innovatieve businesscases die nog ontwikkeld moeten worden: zo kunnen er uit het werk van de kennismakelaars, de innovatietafels en de campussen ontwikkelingen voortkomen die op dit moment nog niet kunnen worden voorzien. Het gaat dan bijvoorbeeld om bedrijven uit een gezamenlijke cluster (denk aan de maritieme maakindustrie) die samen een productierobot willen gaan aanschaffen, die vervolgens ook weer ingezet kan worden als praktijklab aan de maritieme academie. Om dit soort innovaties mogelijk te maken wordt rekening gehouden met *seed money* dat in de loop van het programma nodig zal worden. Uiteraard kunnen deze kosten nog niet concreet worden geraamd.

In de onderstaande tabel is een eerste raming opgenomen van de beoogde businesscases en welke kosten aan welke maatregelen gekoppeld zijn. Om de impact te bereiken zoals in het vorige hoofdstuk geschetst, is in totaal een investering nodig van ca € 23,2 miljoen voor een periode van 10 jaar. Het verwachte effect van structureel tot € 62 miljoen stijgt er echter ver bovenuit.

Tabel 3: investeringen uitvoeringsprogramma

Businesscase	Totaal	Voorlopige margeraming!
Kennismakelaars	€ 2.700.000	
Innovatietafels	€ 1.360.000	
Ondernemers mentorprogramma	€ 700.000	
Maritieme campus Harlingen	€ 3.200.000	
Agrifood hub Waadhoeke	€ 3.200.000	
Uitbreiden programma 'Leren en Werken in je eigen regio'	€ 3.630.000	
Ervaren kracht (betere afbouw arbeidsmarkt)	€ 630.000	
Werkcarrousel	€ 1.130.000	
Verbeterplan arbeidsmigranten	€ 880.000	
Academie van Franeker	€ 810.000	
Opstellen acquisitiestrategie en modernisering bedrijventerrein	€ 620.000	
Regiomarketing	€ 3.410.000	
Klankbord Woon- en vestigingsklimaat	€ -	
Governance	€ 910.000	
Totaal	€ 23.180.000	
PM: diepte-investeringen, nader te concretiseren in 2 ^e fase van uitvoeringsprogramma op basis van voorbereidende activiteiten rond innovatie, ketendichtheid, samenwerking en vestigingsklimaat		circa € 8.000.000

In programmalijn 1, Innovatie en Ondernemerschap, zijn onder andere de kosten van het opzetten van de maritieme en agrifood hubs en het aanstellen van de kennismakelaars meegenomen. Programmalijn 2, Onderwijs en Arbeidsmarkt, omvat de grootste financiële investering. De kosten van deze programmalijn zitten voornamelijk in het opzetten van een werkcarrousel en het bekostigen van de om, her- en bijscholingscursussen. Programmalijn 3, Versterken woon- en vestigingsklimaat, omvat de kosten van het opstellen van een gerichte acquisitiestrategie en een strategie voor de regiomarketing. Voor programmalijn 4 (Slimmer Samenwerken) gaan de voornaamste kosten zitten in de uitvoering van het programma en het aanstellen van de regio ambassadeur voor een periode van 9 jaar.

De 3 O's hebben zich gecommitteerd aan de gezamenlijke ambitie om de maximale potentie te realiseren. Gemeenten willen de komende tijd een investeringspakket samen stellen om de eerste stap in de uitvoering te zetten. Waar activiteiten binnen bestaande kaders kunnen worden opgepakt, zal hiervan gebruik worden gemaakt. Ook gaan de gemeenten op zoek naar kansen om werk met werk te maken en om in de uitvoering de hele regio aan zet te laten: Ynbusiness heeft zich als partner aangeboden¹.

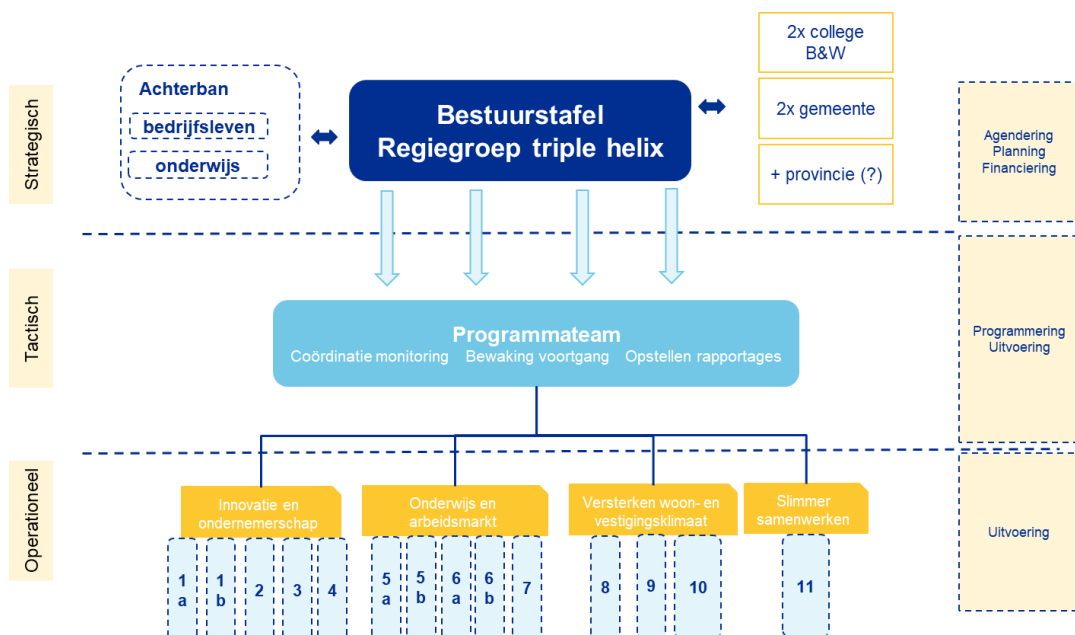
De regio en de gemeenten staan niet alleen voor deze opgave. Het hele uitvoeringsprogramma is opgesteld op basis van gedeeld belang, gezamenlijke inspanningen en tijdelijkheid in de uitvoering: passend bij de draagkracht in de regio en slim gebruik makend van mogelijkheden die zich aanbieden. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan aanvullende financieringsbronnen zoals Europese subsidiemiddelen (denk aan de structuurfonds), rijksmiddelen (zoals de Regiodeal of de Nationale Groeifonds) en bijdragen uit het bedrijfsleven, het onderwijs en van andere partners.

¹ Op dit moment in ontwikkeling is de Friese Projectenmachine. Het handelt zich hierbij om een soort projectbureau in oprichting dat samen met onder andere de provincie Fryslân aan de slag gaat om aanvullende fondsen en middelen voor de regio te verwerven.

6. Organisatie

Het programma komt pas echt tot uitvoering als deze gedragen wordt door de verschillende betrokken overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen en andere partners. De uitvoering van het programma vindt plaats op drie niveaus: strategisch, tactisch en operationeel. Op elk niveau werken de vertegenwoordigers van de drie O's samen. Elk vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, sturing vindt plaats op het programma daar waar de opgaven overlappen. De governance bevindt zich in oprichting, waarbij alle partners de uitgangspunten met elkaar hebben afgestemd: een slanke en slagvaardige werkwijze onder aansturing van een Bestuurstafel / Regiegroep met vertegenwoordigers van de diverse stakeholders uit de triple helix. De vertegenwoordigers zijn aan zet om hun achterbannen te informeren, te enthousiasmeren en om draagvlak te verwerven.

Op operationeel niveau zijn de programmatrekkers aan zet. Zij jagen ontwikkelingen aan en zorgen er zo voor dat de uitvoering slagvaardig en efficiënt van de grond komt. Een programmteam bestaande uit de drie O's geeft niet alleen leiding aan de programmalijnen door te makelen en te schakelen, maar is ook een verbindend element tussen uitvoering en aansturing. Het programmteam bewaakt de voortgang, stelt rapportages op en coördineert de monitoring. De bestuurstafel zet op strategisch niveau de lijnen van het programma uit, bewaakt de planning en de financiering.

7 ■ Slagvaardige uitvoering

Het uitvoeringsprogramma is een ambitieus pakket aan maatregelen waar belangrijke partners zich al aan hebben verbonden of de intentie hebben om dit te doen. Alle businesscases hebben een eigen planning voor de komende periode, met daarbij een onderscheid tussen plannings- en opstartfase, uitvoeringsfase en een mogelijke uitbreiding in de toekomst. Het programma is bedoeld als gezamenlijke inzet om de ambitie en maximale potentie tot 2030 (c.q. 2033) te kunnen realiseren.

Voor de zomer zal het eerste investeringspakket worden opgesteld met maatregelen om een eerste impuls te geven aan het uitvoeringsprogramma. Dit betekent dat de eerste resultaten van de businesscases gerealiseerd gaan worden.

Voor de meeste businesscases betekent dit dat de eerste activiteiten al in 2021 georganiseerd zullen worden. Voor andere geldt dat 2021 in het teken zal staan van de start van de verkennende fase, voordat de verdere ontwikkeling in 2022 van de grond komt. De planning van deze eerste fase van de uitvoering ligt in handen van het programmateam (in oprichting) die een plan van aanpak voor de komende periode opstelt. Uitgangspunt hierbij is dat wordt ingezet op de energie die er al is, vitale coalities die snel aan de slag willen en kunnen en uiteraard de draagkracht van alle betrokken partijen. Eerste initiatieven kunnen al worden opgestart, andere vragen nog meer voorbereiding, afstemming of verkenning. Zo ontstaat er een natuurlijke opbouw van het programma dat recht doet aan de regio, alle partijen en aan de gezamenlijke ambitie.

Het jaar 2023 is een belangrijk punt in de uitvoering van het programma wanneer in dit jaar de activiteiten per businesscase geëvalueerd worden. Deze evaluatie is bedoeld om de balans op te maken; om te kijken waar er eventueel bijsturing nodig is; en waar activiteiten uitgebreid en geïntensiveerd kunnen worden naar andere sectoren. Bij een positieve evaluatie, worden de activiteiten in de meeste businesscases uitgebreid van de twee stuwende sectoren Agrifood en Maritiem, naar andere kansrijke sectoren of worden het aantal activiteiten geïntensiveerd.

De looptijd per businesscase verschilt. De meeste businesscases hebben een looptijd tot en met 2025. Andere businesscases zoals de hubs; ondernemers mentorprogramma; leren en werken in je eigen regio; de academie van Franeker; regiomarketing; het klankbord en de samenwerking lopen door tot en met 2030.

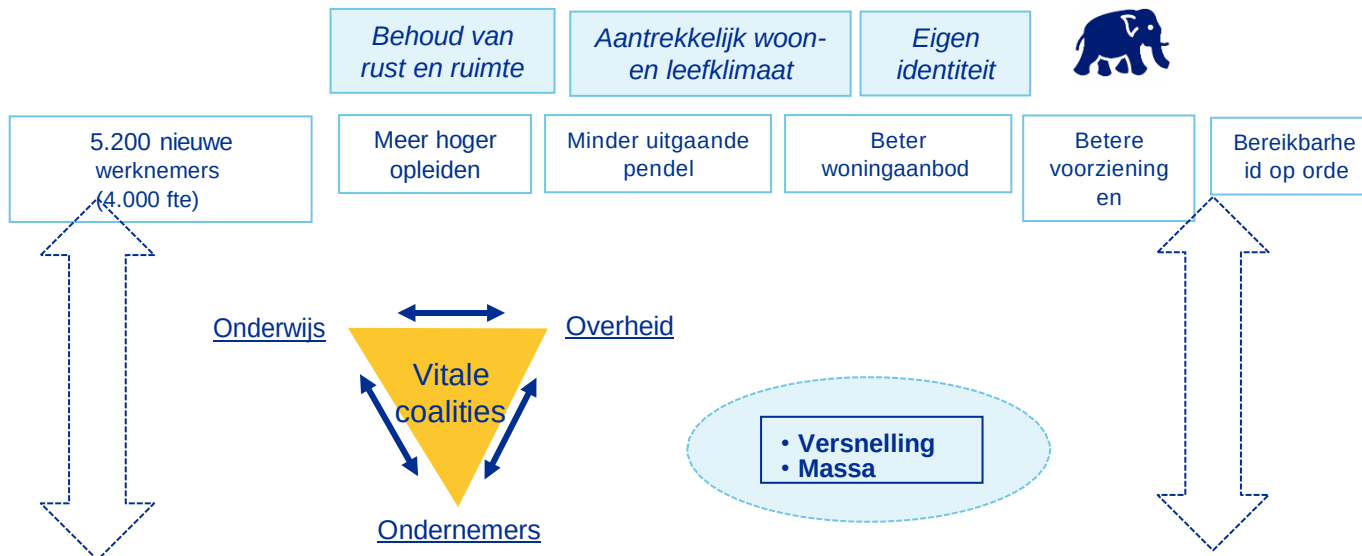
8 ■ Monitoring

We willen weten of de economische boost die we geven ook daadwerkelijk de impact heeft die we verwachten. En we willen weten op welke onderdelen van het programma we in de loop der tijd moeten bijsturen. Daarvoor houden we de resultaten van de programmalijnen bij op de resultaat en impact indicatoren zoals die per speerpunt zijn benoemd. Te denken valt hierbij aan de gerealiseerde activiteiten en behaalde impact op bijvoorbeeld de arbeidsproductiviteit of de arbeidsparticipatie. Zo kunnen we op tijd bijsturen en ontwikkelingen aanjagen mocht dat nodig blijken te zijn. We brengen per halfjaar een monitor uit:

1. Per programmalijn brengen we de voortgang in kaart van de specifieke speerpunten en evalueren we of en waar er bijsturing nodig is. Dit overzicht maken we elke 6 maanden om de vinger aan de pols te houden.
2. De resultaten per programmalijn gaan we grafisch vormgeven en bespreken in het programmateam om de samenhang te bewaken, mogelijkheden voor samenwerking en kruisbestuiving te identificeren en besluiten te nemen. Hierbij kijken we ook naar de kwaliteit van de samenwerking: is de hele triple helix betrokken, zijn de juiste partners aangehaakt, moeten we inspelen op regionale verschillen?
3. Na elke 2 jaar (voor het eerst in 2023) volgt er een evaluatie voor alle programmalijnen en per businesscase. Vanaf 2024 zullen activiteiten, waar wenselijk en waar deze succesvol blijken, worden uitgebreid en geïntensiveerd.

Bijlage 1 Programmaposter

Een regio waar economische vitaliteit, rust, ruimte en leefbaarheid in balans zijn

Monitor impact

- Bruto regionaal product
- Werkgelegenheid in banen
- Besteedbaar inkomen/inwoner
- Arbeidsproductiviteit per sector
- Arbeidsparticipatie
- Opleidingsniveau beroepsbevolking
- WOZ-waarden
- Energielabel woningen
- Investerings per sector
- Beroepsniveau beroepsbevolking
- Arbeidspendel
- Beroepsbevolking (werkzaam/niet werkzaam)
- Aandeel MKB
- Bedrijfsvestigingen

Monitor coproductie

Inhoud

- Focus en koppelkansen
- Investeren in zichtbaarheid
- Voldoende middelen
- Betrekken samenwerkingspartners en inwoners
- Slagvaardigheid en efficiëntie
- Maatwerk in uitvoering

Monitor Maatregelen

- # extra stages
- # ingevulde banen
- # doorlopen trajecten (arbeidsmarkt en onderwijs)
- # ontwikkelde producten
- # ontwikkelde faciliteiten
- # investering in R&D
- # uitgevoerde projecten
- # succesvolle samenwerking 3O's

Input, throughput, output

- Gemaakte kosten
- Uitgevoerde activiteiten
- Mijlpalen
- Partners en rollen
- Planning kwartaal

IMPACT

DOEL

RESULTAAT

PROGRAMMATISCHE AANPAK

INPUT

Sociaal-economische SWOT Harlingen en Waadhoeke

BIJLAGE 2 Businesscases

In een interactief proces met stakeholders uit Harlingen, Waadhoeke en de omliggende regio zijn de uit de SWOT-analyse voortgekomen businesscases en projectvoorstellen verrijkt en aangescherpt. Alle aanwezigen samen hebben gedurende drie dynamische, digitale focusgroep bijeenkomsten witte vlekken geïdentificeerd en gevuld, zijn partners aangedragen en is draagvlak ontstaan. Het resultaat is een pakket businesscases langs de vier programmalijnen Innovatie- en ondernemerschap, Onderwijs en arbeidsmarkt, Versterken woon- en vestigingsklimaat en Slimmer samenwerken.

Aanwezigen focusgroepen

Ondernemerschap en Innovatie

Deelnemers:

• Jeroen de Boer	Autobedrijf De Boer
• Paul pot	Port of Harlingen
• Frank Seinen	Damen Shipyard
• Hendrik Meijer	Meijer Metal
• Gerlof Bergmans	Koelhuis Bergmans
• Maurits Agema	Rabobank NW
• Caroline de Pee	Gemeente Waadhoeke
• Baukje Postma	Gemeente Waadhoeke
• Jen Wartena	Integrator scheepsbouw
• Durk van Tuinen	Esco Salt
• Hilbrand van Dijk	Huhtamaki
• Hetty Wassenaar	Albert Heijn
• Bert Kroese	Rabobank NW
• Dennis Carton	Ynbusiness

Onderwijs en Arbeidsmarkt

Deelnemers:

• Baukje Postma	Gemeente Waadhoeke
• Frank van Erp	Commerciële club NWF
• Maurice Jongsma	Harlingen werkt!
• Rinze Kiemel	Gemeente Waadhoeke
• Jan Bruinsma	Friesland Campina
• Yde Koopmans	OBS de Steven
• Herman Jillings	Dienst Sociale Zaken
• Dirk van Marrum	Bouwbedrijf van Marrum
• Oene Krist	Leren en Werken in je eigen regio
• Huub Zonderland	Bureau Zonderland
• Marga Waanders	Gemeente Waadhoeke
• Edwin Broekhof	Vizier Friesland
• Harry Hoefakker	Leerwerkplein Campus Mideelsee
• Ingrid Kuipers	Stichting zorgcentrum het Bildt!
• Paulien Schreuder	Bibliotheken Noord Fryslân

Woon-en vestigingsklimaat

Deelnemers:

• Paul Schoute	Gemeente Harlingen
• Garry Meagher	Alynia Architecten
• Kor Wijnja	Citymanager Harlingen
• Nans Harlaar	Bestemming Noardwest
• Hans Galama	Faber
• Jan de Waard	Makelaardij de Waard
• Adri van Warmerhoven	Planetarium
• Rimmert de Jong	Steensma
• Baukje Postma	Gemeente Waadhoeke
• Petra van der Wier	Bouwvereniging Harlingen
• Yvonne Tuinstra	Smeding
• Jeroen de Boer	CCNWF
• Marcel Langerak	Buwalda Multiservice
• Rogier Jungen	Gemeente Harlingen

Programmalijn 1	Innovatie en ondernemerschap
1A	Kennismakelaars
1B	Innovatietafels
2	Ondernemers mentorprogramma
3	Maritieme campus Harlingen
4	Agrifood hub Waadhoeke
Programmalijn 2	Onderwijs en arbeidsmarkt
5A	Uitbreiden programma 'Leren en werken in je eigen regio' naar zij-instroom en voor om-, her- en bijscholing
5B	Ervaren kracht (betere afbouw arbeidsmarkt)
6A	Werkcarrousel per sector
6B	Verbeterplan arbeidsmigranten
7	Academie van Franeker
Programmalijn 3	Versterken woon- en vestigingsklimaat
8	Opstellen acquisitiestrategie en modernisering bedrijventerreinen
9	Regiomarketing
10	Klankbord woon- en vestigingsklimaat
Programmalijn 4	Slimmer samenwerken
11	Governance

1A: De inzet van kennismakelaars

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- In de regio Noord Fryslân ligt de arbeidsproductiviteit relatief laag (-18,6% t.o.v. NL). Dit heeft te maken met een relatief versnipperd bedrijfsleven en een beperkt innovatief vermogen.
- Uit onderzoek blijkt dat de arbeidsproductiviteit in de stuwende sectoren tussen 6% (toerisme) tot 42% (agrifood) kan toenemen. Vooral door de innovatiekracht te versterken, de ketendichtheid te verhogen en als ondernemers meer en beter te samenwerken.
- De bedrijven in de regio geven aan vanuit eigen belang meer samen te willen werken met andere bedrijven aan innovatieve projecten.
- Uit samenwerkingen ontstaat schaalvergroting en zullen innovatieve projecten beter betaalbaar en technisch uitvoerbaar worden. Ook wordt de zichtbaarheid vergroot, wordt het netwerk van ondernemers uitgebreid en worden investeringen in innovatieve projecten minder riskant.
- Echter geven vooral kleine ondernemers aan niet het vermogen te hebben om zich intensief met het zoeken van samenwerkingen bezig te houden. Dit terwijl juist de kleine ondernemers veel winst kunnen halen uit een intensieve samenwerking.
- In de gemeenten Harlingen en Waadhoeke zijn de bedrijven relatief klein. 95% van de bedrijven heeft minder dan 10 werknemers en slechts 1 procent heeft meer dan 50 werknemers. Deze bedrijven hebben minder vrije middelen die ze in innovatie kunnen investeren. Mede hierdoor ligt de toegevoegde waarde per werknemer (arbeidsproductiviteit) in de regio aanmerkelijk lager dan gemiddeld in Nederland.
- Om investeringen in innovatie te stimuleren is er dus behoefte aan een proactieve kennismakelaar die de ondernemers ondersteunt, de samenwerking aanjaagt, kansen ziet, de betrokkenheid van ondernemers verhoogt en het netwerk versterkt.
- Vanuit het bedrijfsleven is de behoefte aan één herkenbare toegangspoort waar ondernemers en onderwijs terecht kunnen met vragen over samenwerking, innovatie en ontwikkelkansen al vaker aangegeven. De kennismakelaar krijgt de taak concrete vragen bij bedrijven op te halen en ondernemers te verbinden die tegen dezelfde dingen aanlopen.
- In andere regio's hebben kennismakelaars concrete resultaten opgeleverd. In Noordoost Friesland bijvoorbeeld hebben bedrijven samen een 'bouwcampus' ingericht en is er door de sector metaal een 3d-printer aangeschaft. In de Achterhoek wordt een Techniekfabriek in Zutphen gerealiseerd.
- De toegevoegde waarde van een nieuw concept is gemiddeld € 200.000. Uit onderzoek van Deloitte blijkt dat een startup na 5 jaar een omzet zal hebben van € 300.000. Na de eerste 5 jaar zal de omzet jaarlijks verder toenemen met 5%.

Ambitie

De gezamenlijke ambitie van de regio is: meer samenwerking op het gebied van innovatie in de regio bewerkstelligen door meer interactie tussen de partijen. Door een verbeterde samenwerking verwacht de regio een toename in het aantal innovatieve projecten en enkele nieuwe bedrijven te kunnen bereiken.

De ambitie is om de arbeidsproductiviteit in de twee sectoren te laten groeien met 42% (agrifood) cq. 34% (maritiem cluster). Dit moet een bijdrage leveren aan een economische groei van 22% tot 2030.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het realiseren van maximaal 3 innovaties (concepten) per jaar vanaf 2022.
- Het realiseren van 1 startup per jaar vanaf 2022.
- Vanaf 2024 is het doel om dit op te schalen naar 6 innovaties en 2 startups per jaar.
- In 2030 betekent dit dat er 48 nieuwe projecten zijn gerealiseerd en 16 nieuwe bedrijven (startups, spin-offs of joint ventures).

Impact

De impact van deze businesscase is dat duurzame samenwerkingen in de regio gestimuleerd worden waardoor bedrijven meer in innovatie kunnen investeren. Mede hierdoor kan de toegevoegde waarde per werknemer (arbeidsproductiviteit) worden verhoogd.

- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: toename arbeidsproductiviteit, het aantal samenwerkingen tussen bedrijven; het aantal samenwerkingen tussen bedrijven en onderwijsinstellingen; de toename van de arbeidsproductiviteit; het aantal gerealiseerde innovaties (concepten); het aantal gerealiseerde startups.

3. Te nemen maatregelen

Kennismakelaars in een tweetal stuwende sectoren

- Het aanstellen van twee kennismakelaars, elk voor 0.5 fte, in de stuwende sectoren agrifood en maritiem. De kennismakelaar is het informatiepunt waar ondernemers en onderwijs naartoe kunnen voor het zoeken van partners voor voorgestelde projecten en om in contact gebracht te worden met andere partijen.

Kennis verzamelen en verbinden

- Vragen bij bedrijven ophalen en kansen verkennen voor samenwerking en innovatie; zorgen voor een band tussen bedrijven in een sector en tussen de regio's. Daarbij:
 - wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerk (o.a. van Ynbusiness)
 - worden ook bovenregionale netwerken verbonden om voldoende massa te kunnen maken
- In gesprek blijven met andere partijen uit de triple helix om vragen vanuit het bedrijfsleven snel op te pakken en op het juiste adres in te brengen.
- Bedrijven uit andere sectoren benaderen om uit te zoeken waar kansen liggen om sector overstijgend samen te werken.

Organiseren

- In samenspraak met het mkb innovatietafels organiseren om te komen tot nieuwe innovatieve projecten, waarbij er concrete kansen op het gebied van duurzaamheid worden gezien (zie ook businesscases 1B Innovatietafels).

Rapporteren

- In overleg gaan met kennismakelaars uit andere sectoren om observaties te delen
- De opgedane kennis delen met de bedrijven in de sector via een nieuwsbrief en via bedrijfsbezoeken.
- Een blog bijhouden waarin samenwerkingen en innovaties in de sector bekendgemaakt worden.
- Naast de bovengenoemde stappen die een kennismakelaar zal nemen, is een kennismakelaar ook een informatiepunt waar ondernemers en onderwijs naartoe kunnen voor het zoeken van partners voor voorgestelde projecten en om in contact gebracht te worden met andere partijen.

- Voor de regio Harlingen en Waadhoeke zullen twee kennismakelaars aan de slag gaan, in eerste instantie in de stuwende sectoren agrifood en maritiem. Elk voor een half FTE. Belangrijk onderdeel hierbij is de samenwerking met bestaande structuren en initiatieven, zoals binnen het O3 netwerk en met de innovatietafels.
- Deze businesscase zal uitgevoerd worden door Ynbusiness, vanwege hun sterke banden met de regio en de provincie en vanwege hun uitgebreide ervaring met kennismakelaars.
- Na een opstartfase wordt de aanpak geëvalueerd. Bij succes komen vanaf 2024 makelaars voor twee aanvullende en kansrijke sectoren (deze worden later gekozen).

4. Crossovers tussen businesscases

Deze businesscase heeft veel raakvlakken met de andere businesscases:

- De kennismakelaars halen de vraagstukken en gedeelde problemen op die bij bedrijven spelen en geven zo een concrete invulling aan de innovatietafels.
- De inzet van kennismakelaars faciliteert samenwerkingen die tijdens de innovatietafels verder ontwikkeld kunnen worden.
- De kennismakelaars worden direct gekoppeld aan de maritieme en agrifood hub.
- Kennismakelaars faciliteren de wens naar een intensievere samenwerking tussen de drie O's.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen
- Gemeente Waadhoeke
- Ynbusiness (trekker)

Ondernemers

- MKB
- Rabobank

Onderwijs

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021-2030

Mijlpalen:

- 48 nieuwe projecten gerealiseerd.
- 16 nieuwe bedrijven (startups, spin-offs of joint ventures).

1B: Innovatietafels

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- In de regio Noord Fryslân ligt de arbeidsproductiviteit relatief laag (-18,6% t.o.v. NL). Dit heeft te maken met een relatief versnipperd bedrijfsleven en een beperkt innovatief vermogen.
- Uit onderzoek blijkt dat de arbeidsproductiviteit in de stuwende sectoren tussen 6% (toerisme) tot 42% (agrifood) kan toenemen. Vooral door de innovatiekracht te versterken, de ketendichtheid te verhogen en als ondernemers meer en beter te samenwerken.
- De behoefte tot meer samenwerking werd door het regionale bedrijfsleven bevestigd in het kader van interviews en interactieve sessies die voor de sociaaleconomische SWOT Harlingen en Waadhoeke zijn gevoerd. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat de bekendheid in de regio nog niet groot genoeg is en dat innovaties vaak worden belemmerd door onvoldoende capaciteit om van kennis en kunde naar kassa te gaan.
- Een middel om deze capaciteit te vergroten zijn innovatietafels, van waaruit geïnteresseerde en kansrijke (midden- en klein-) bedrijven worden ondersteunt in het komen tot echte innovaties, zij het op het gebied van processen of producten.
- De innovatietafels bieden een gelegenheid tot het inbrengen van ideeën en kansen voor innovaties. Deze worden door experts beoordeeld en samen met andere geïnteresseerde bedrijven verder ontwikkeld. Niet vanuit een concurrentiepositie maar juist vanuit eigen belang komen tot innovaties waar meerdere partijen van kunnen profiteren door hun kennis bij elkaar te brengen.
- Door samenwerking binnen het MKB en tussen MKB en kennisinstellingen wordt een schaalvergroting gerealiseerd waardoor het minder riskant wordt om te investeren in R&D en innovatievermogen.
- Het concept van de innovatietafels is al met succes toegepast in andere regio's, zoals in Limburg waar een van die tafels ondertussen deel uitmaakt van de Brightlands Chemelot Campus en van waaruit continue nieuwe innovaties worden ontwikkeld (bijvoorbeeld elektrisch aangedreven nafta- of stroomkrakers, met bedrijven zoals BASF, Borealis, BP, LyondellBasell, Sabic en Total). Aan de 45 Limburgse Versnellingstafels in 4 jaar hebben 450 ondernemers actief meegedaan, zijn 64 concepten ontwikkeld en 17 nieuwe ondernemingen opgericht. Ook in de Drechtsteden en in Twente worden innovatietafels succesvol ingezet.

Ambitie

Met de innovatietafels willen we de innovatie in de regio in de stuwende clusters een boost geven door met innovatieve ondernemers kansrijke ideeën van kennis, naar kunde naar kassa te brengen. Het resultaat zijn haalbare en financierbare businesscases die de start vormen van innovatieve nieuwe business.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

Doel is het om binnen het project 50 ondernemers vanuit verschillende disciplines, sectoren én regio's te laten meewerken aan twee innovatietafels (met meerdere bijeenkomsten). Vervolgens worden twee aanvullende innovatietafels voor andere sectoren uitgevoerd. Er zullen 4 bijeenkomsten per jaar plaatsvinden.

Impact

- De drempel om te innoveren is verlaagd doordat bedrijven samenwerken en kosten delen.
- Bedrijven vullen, vanuit hun eigen achtergrond en specialisatie, elkaars kennis en expertise aan. Ook cross-sectoraal en crossregionaal.
- Het kennisniveau in alle bedrijven neemt toe. In plaats van meer concurrentie zorgt dit vooral voor een sterker ecosysteem in de regio en een aantrekkelijker vestigingsklimaat.
- De innovaties worden door alle betrokkenen partners gebruikt om hun marktpositie te verbeteren.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: De ambitie is om de arbeidsproductiviteit in de twee sectoren te laten groeien met 42% (agrifood) c.q. 34% (maritiem cluster). Dit moet een bijdrage leveren aan een economische groei van 22% tot 2030. het aantal ondernemers dat deelneemt aan de innovatietafels; het aantal ideeën dat voortkomt uit de innovatietafels; het aantal bedrijven dat aangeeft bereid te zijn om deel te nemen aan een innovatietafel; de marktpositie van de ondernemers.

3. Te nemen maatregelen

Ontwikkeling van een programma voor innovatietafels.

- Het opzetten van een programma van innovatietafels met een looptijd tot en met 2030. Deze innovatietafels worden ingericht naar voorbeeld van de versnellingstafels uit Zuid-Limburg. Een mogelijk onderwerp zou duurzame vernieuwing kunnen zijn.
- Innovatietafels vormen een platform om ondernemers met creatieve ideeën in kansrijke sectoren te begeleiden in de ontwikkeling van hun businessmodel en te verbinden aan het mkb waar vraag bestaat naar de oplossingen die zij bieden. Per innovatietafel is maatwerk nodig: het onderwerp (ideeën opdoen, ideeën concretiseren, ideeën financieren etc.) en de deelnemers kunnen per tafel verschillen waardoor concrete tafels gevormd worden.
- Het traject van innovatietafels bestaat uit de volgende stappen:
 - Het formuleren van goede randvoorwaarden waardoor ondernemers vertrouwen hebben in de participatie en de samenwerking. Dit kan ingevuld worden door het tekenen van een samenwerkingsovereenkomst of intentieakkoord.
 - Aandragen en ontwikkelen van innovatieve ideeën door ondernemers; waar de grootste (financiële) kansen worden gezien op het gebied van duurzaamheid. Daarbij:
 - wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken (o.a. van Ynbusiness)
 - worden ook bovenregionale netwerken verbonden om voldoende massa te kunnen maken
 - Selectie van veelbelovende innovaties en startups door geïnteresseerde partijen uit het mkb en verbonden kennisinstellingen;
 - Inschrijven door ondernemers voor een geselecteerde innovatie of startup;
 - Begeleiding bij de uitwerking van de ideeën tot business proposities door innovatie-experts en andere ondernemers;
 - Het pitchen van de ontwikkelde proposities aan ondernemers, mogelijke financiers en intermediairs.

- Het opzetten van twee innovatietafels, ieder gefocust op een kansrijke sector in de regio en geleid door een samenwerkingsplatform tussen de 3O's.
 - Een innovatietafel die zich richt op hogere innovatiecapaciteit in ketendichtheid binnen de agrofood sector;
 - Een innovatietafel die cross-over verbindingen stimuleert tussen de regionale maritieme sector en schone energie.
- Voor elke innovatietafel worden er 5 bijeenkomsten georganiseerd. Dus 10 in totaal.
- Bij een succesvol verloop van de pilots zal het concept uitgebreid worden naar andere stuwende sectoren.
- Deze businesscase zal uitgevoerd worden door Ynbusiness, vanwege hun sterke banden met de regio en de provincie en vanwege hun uitgebreide ervaring met innovatietafels.

4. Crossovers tussen businesscases

De businesscase innovatietafels heeft veel raakvlakken met de andere businesscases.

- Innovatietafels stimuleren nieuwe samenwerkingen binnen het MKB en tussen het MKB en onderwijsinstellingen.
- Innovatietafels inspireren de kennismakelaars tot het leggen van nieuwe samenwerkingen.
- Tijdens innovatietafels ontmoeten ondernemers elkaar wat kan leiden tot nieuwe mentorschappen.
- De kennismakelaars spelen een actieve rol in het enthousiasmeren van ondernemers om deel te nemen aan de tafels.

5. Partners

Overheid

- Gemeente Harlingen
- Gemeente Waadhoeke
- Ynbusiness (trekker)

Ondernemers

- Mogelijke partners aan de versnellingstafel agrifood zijn Smeding Groente en Fruit, Huhtamaki, Fobek, FrieslandCampina, AC Hartman BV, Vink Sion BV, Flexoplast, maar ook kennisinstellingen als de Universiteit van Wageningen en lokale onderwijsinstanties.
- Mogelijke partners aan de versnellingstafel maritiem zijn de REC, ICON Yachts, Vermilion, maar (bovenregionaal) ook de Energiecampus en Watercampus Leeuwarden.

Onderwijs

- Universiteit van Groningen
- Innovation Centre Wageningen
- Leeuwarden Energiecampus en Watercampus

6. Te nemen stappen

Looptijd project: ontwikkeling 2021 uitvoering 2022-2030

- Opzet programma en benaderen enthousiaste bedrijven
- Start pilots agrofood en maritieme sector & schone energie
- Innovatietafels uitgebreid naar andere sectoren.

2: Ondernemers mentorprogramma

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel als gevolg van ontgroening en vergrijzing.
- De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een hoog percentage van relatief kleine bedrijven (minder dan 10 werknemers). Dit zorgt voor minder efficiënte werkwijzen en een suboptimale kennisdeling.
- Voor de vitaliteit van de regio is het van belang jonge ondernemers te steunen bij het opzetten of (door)ontwikkelen van een onderneming zodat ondernemers zich blijven vestigen en daarmee nieuwe bedrijvigheid, innovatie en kennis naar de regio brengen.
- Een ondernemers-mentorprogramma waarin gevestigde ondernemers en nieuwe ondernemers kennis, ideeën en ervaring uitwisselen maakt het aantrekkelijker om nieuwe ondernemingen op te starten. Geschikte matches kunnen leiden tot vruchtbare samenwerkingen, waarbij de ervaren ondernemer de startende ondernemer aan een vliegende start helpt.
- Het koppelen van een ervaren ondernemer aan een starter kan bijdragen aan het vinden van een passende opvolger voor de stoppende ondernemer, waardoor het bedrijf overeind blijft.
- Meer verbinding en uitwisseling van kennis en kunde tussen gevestigde bedrijven en startups werkt in het voordeel van beide partijen. Gevestigde ondernemers geven hun kennis en kunde door aan een volgende generatie. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat elkaar helpen en iets teruggeven aan de maatschappij voor ervaren ondernemers motiverend werkt. Anderzijds hebben jonge ondernemers behoefte aan het advies en de ervaring van gevestigde ondernemers.
- Een vergelijkbaar initiatief is de Mentoring Service van OndernemersLift+, waarin ondernemers concrete problemen in drie tot zes gesprekken bespreken met een coach. Een ander succesvol bestaand initiatief is het coaching programma van nlgroeit, waarin mkb-ondernemers met succes worden gecoacht door mentoren. Jonge ondernemers geven aan zich zekerder en meer begrepen te voelen als gevolg van de ondersteuning door een coach. Ook geven ze aan meer motivatie te hebben en betere besluiten te nemen, waardoor de productiviteit van hun bedrijf sneller groeit dan wanneer ze geen ondersteuning zouden krijgen.

Ambitie

De gezamenlijke ambitie van de regio is:

- Jonge ondernemers in de regio een kans geven om nieuwe ondernemingen succesvol van start te laten gaan.
- Stoppende ondernemers ondersteunen bij het vinden van bedrijfsopvolging.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het jaarlijks organiseren van 4 bijeenkomsten.
- Per bijeenkomst worden 10 matches gemaakt tussen gevestigde en startende ondernemers.
- Uit de helft van deze matches moet een succesvolle onderneming ontstaan, wat inhoudt dat tot en met 2030, 50 nieuwe ondernemingen zullen ontstaan in de regio.

Impact

Door het mentorprogramma wordt de werkgelegenheid in de regio behouden door opvolgers voor stoppende ondernemers te vinden en door het ontstaan van nieuwe ondernemingen. Startende

ondernemers worden ondersteund in het brengen van hun beginnend bedrijf naar een succesvolle onderneming.

- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: een bijdrage te leveren aan de economische groei van 22% tot 2030; het aantal matches tussen gevestigde en startende ondernemers; de arbeidsparticipatie in de regio; het aantal nieuwe ondernemingen; het aantal ondernemingen dat is overgenomen door een nieuwe ondernemer; werkgelegenheid in de regio; werkloosheidscijfers in de regio.

3. Te nemen maatregelen

De gemeenten Harlingen en Waadhoeke voeren de volgende activiteiten in de periode 2021 t/m 2030 uit:

- Inventariseren onder ondernemers wie er mentoren willen zijn en welke ondernemers er behoefte hebben aan een mentor.
- Inventariseren in hoeverre er aangesloten kan worden bij bestaande netwerken van mentoren en mentees (zoals EMS Leeuwarden en stichting Ondernemers Klankbord). Hier kan Ynbusiness een rol vervullen.
- Het organiseren van vier jaarlijkse bijeenkomsten (speeddatedagen) waarbij startende en gevestigde ondernemers met elkaar in contact gebracht worden en de startende ondernemers steun kunnen krijgen bij het ontwikkelen van hun bedrijfsplannen.
- Het koppelen van startende bedrijven aan stoppende bedrijven om nieuwe ondernemers een vliegende start te geven.
- Informatieteksten plaatsen op de websites van de gemeenten, Ynbusiness en andere relevante partijen.
- Het faciliteren van reiskostenvouchers aan de mentoren (€250 per mentor) om hen te motiveren voor langere tijd in de coaching te investeren.

4. Crossovers tussen businesscases

De businesscase ondernemers mentorprogramma hangt samen met de andere businesscases:

- Vanuit het mentorprogramma worden omliggende onderwijsinstellingen aangesproken om het aanbod bij studenten onder de aandacht te brengen. Potentiële starters en jonge ondernemers krijgen op die manier al tijdens hun studie hulp bij het oprichten van een eigen bedrijf.
- Studenten worden op de hoogte gesteld van de mogelijkheden in de regio Harlingen / Waadhoeke, waardoor zij minder snel werk buiten de regio zullen zoeken. Op deze manier wordt talent behouden.
- Kennis en talent wordt behouden door kennis en kunde te delen.
- Door het delen van kennis en kunde worden nieuwe innovatieve samenwerkingen gestimuleerd.
- Het woon- en vestigingsklimaat wordt behouden door startende ondernemers te steunen en voor stoppende ondernemers een passende opvolger te vinden.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen en Waadhoeke

Ondernemers

- Gevestigde ondernemers in de regio
- Stoppende ondernemers

Onderwijs

- ROC Friese Poort Bedrijfsopleidingen
- NHL Stenden Hogeschool

6. Te nemen stappen

Looptijd project: Vanaf 2021

- Opzet programma en benaderen enthousiaste bedrijven
- Start pilots agrofood en maritieme sector & schone energie
- Innovatietafels uitbreiden naar andere sectoren.

3: Maritieme campus Harlingen

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De maritieme sector is een van de grootste sectoren in de regio. De haven in Harlingen is voornamelijk een overslagpunt voor zand, grind en zout, maar ook is het de grootste garnalenhaven van Europa en het vertrekpunt voor 760.000 passagiers naar de Waddeneilanden. Ook in Waadhoeke is de maritieme sector van groot belang door de aanwezigheid van scheepswerven, jachthavens en de binnenvaart in Franeker. In 2018 bood de maritieme sector in de regio werk aan bijna 1900 FTE en was de sector met €159 mln. Goed voor 13% van het BRP.
- Verwacht wordt dat het BRP van de maritieme sector tot 2030 met 38% zal kunnen groeien. Om deze ambitie te bereiken zal het tekort aan werknemers opgelost moeten worden en zal de arbeidsproductiviteit flink moeten stijgen. Het verwachte tekort aan personeel (bij een stijging van de arbeidsproductiviteit van €85.000,- in 2018 naar €114.000,- in 2030) is 401 FTE in 2030. Wanneer de arbeidsproductiviteit minder zal stijgen, zal de vraag om personeel nog verder toenemen. Een oplossing voor deze vraag zal zowel aandacht moeten besteden aan de vraag om personeel als aan het versterken van innovatie.
- De regio wil een campus voor de maritieme sector oprichten om aan deze vraagstukken te voldoen. De campus wordt een fysieke locatie waar ondernemers, studenten, stagiairs, innovators, koplopers en andere betrokken partijen bij elkaar komen rondom het thema maritiem, met een speciale focus voor robotisering, automatisering en verduurzaming in de sector
- Met deze campus wordt tegemoetgekomen aan de wens van de regio, zoals geuit in de SWOT-analyse, om achteruitgang van de regio te voorkomen door samenwerking, netwerken en clusteren te bevorderen en arbeidsparticipatie te verhogen en uitstroom te verminderen door de bekendheid van bedrijven in de regio bij jongeren te vergroten.
- Op deze campus zal ruimte en ondersteuning geboden worden voor innovatie, onder meer door het leveren van experimenteer- en onderzoeksruimte, het aanbieden van de diensten van een kennismakelaar en het creëren van ruimte voor innovatietafels. Op een maritieme campus zal zeker de innovatietafel op het raakvlak van de maritieme sector en schone energie uitstekend passen.
- Ook zal de maritieme campus ruimte bieden voor om- her en bijscholingstrajecten van het programma 'Leren en Werken in je eigen regio' en hiermee een bijdrage leveren aan de afname van het werknemerstekort.
- Het concept van een maritieme campus wordt al met succes ontwikkeld in andere regio's. Op vergelijkbare schaal op Urk als onderdeel van de Regio Deal Noordelijk Flevoland. In het kader van Urk Maritime werken bedrijven in de maritieme sector samen aan innovatieve projecten en wisselen ze kennis uit, waardoor de maritieme sector goed op de kaart gezet wordt.

Ambitie

Het doel van deze campus is om de samenwerking te bevorderen, bedrijven met elkaar in contact te brengen, onderwijs en arbeidsmarkt dichterbij elkaar te brengen, kruisbestuiving plaatst te laten vinden om innovatie te bevorderen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor maritieme bedrijvigheid. De maritieme hub zal hiermee het boegbeeld zijn van de haven van Harlingen als hét duurzame maritieme hart van Noord-Nederland.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het doel van deze hub is om ideeën te verzamelen, samenwerking te bevorderen en daarmee innovatie aan te jagen.
- Bedrijven met elkaar in contact te brengen.
- Onderwijs en arbeidsmarkt dicht bij elkaar brengen.
- Kruisbestuiving plaatst laten vinden om innovatie te bevorderen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor maritieme bedrijvigheid.

Impact

- De maritieme hub draagt indirect bij aan een toename van de arbeidsparticipatie in de regio naar 70 procent.
- De maritieme hub draagt bij aan het oplossen van het werknemerstekort van 401 fte.
- De maritieme hub draagt bij aan een toename van de arbeidsproductiviteit met 34 procent.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: de arbeidsproductiviteit in de maritieme sector stijgt met 34% tot 2030. Dit zal een bijdrage leveren aan een economische groei van 22% tot 2030 de afname van werknemerstekort in fte; toename van arbeidsproductiviteit; het aantal mensen dat aangeeft de haven van Harlingen het maritieme hart van Noord-Nederland is; het aantal ondernemingen dat gebruik maakt van de ruimtes van de campus; het aantal om- her en bijscholingstrajecten dat plaatsvindt op de campus.

3. Te nemen maatregelen

De volgende concrete activiteiten worden in de periode 2021 t/m 2030 uitgevoerd:

- Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noord Fryslân voor de maritieme sector waarbij:
 - wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken (o.a. van Ynbusiness)
 - worden ook bovenregionale netwerken verbonden om voldoende massa te kunnen maken. Zo valt te denken aan het maritieme jachtbouwcluster in Sneek/Makkum
- Het ontwikkelen van een bedrijfsverzamelgebouw (al dan niet 'in kind') met ruimtes voor overleg, samenwerking, scholing en coaching, waarbij wordt aangesloten bij de Maritieme Academie maar de focus ligt op bedrijvigheid en het verbinden van het onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemers.
- Het ontwikkelen van experimenteerruimte voor starters en voor (nieuwe) samenwerkingsverbanden.

4. Crossovers tussen businesscases

- Een maritieme campus behoudt talent door ruimte te bieden voor nieuwe samenwerkingen en kennis.
- Innovatieve samenwerkingen komen sneller van de grond doordat de maritieme campus ruimtes ter beschikking stelt.
- Mentoren en mentees kunnen elkaar op de maritieme campus ontmoeten.
- De hub biedt ruimte voor het aanbieden van de diensten van een kennismakelaar.
- De hub biedt ruimte voor het creëren van innovatietafels.
- De maritieme hub biedt ruimte voor om- her en bijscholingstrajecten van het programma 'Leren en Werken in je eigen regio'.

5. Partners

Overheid

- Gemeente (ondersteunend)

Ondernemers

- Grote maritieme bedrijven uit de regio (bijvoorbeeld ICON Yachts, Talsma, Damen Shiprepair, Draaisma, Frisia Zout)

Onderwijs

- Projectorganisatie Leren en werken in je eigen regio
- Maritieme Academie Harlingen

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021 tot en met 2030

- Onderzoeken locatie maritieme campus
- ontwikkelen maritieme campus
- maritieme campus in gebruik door 25 bedrijven en onderwijsinstellingen

In een tweede fase: inzet van 20 studenten per jaar, ontwikkeling van 3 nieuwe concepten/projecten per jaar, realisatie van 1 startup per jaar.

4: Agrifood hub Waadhoeke

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De agrifood sector is een van de grootste sectoren in de regio. Deze sector is een combinatie van de agrarische sector en de voedingsmiddelen- en verpakkingindustrie. In 2018 bood de agrifood sector in de regio werk aan bijna 1800 FTE, waarvan 1400 in de agrarische sector, en was de sector met €118 mln. goed voor 9% van het BRP. De landbouwsector wordt gekenmerkt door koplopers in de AGF-branche (aardappelen, groente en fruit), 10% van de wereldproductie van pootaardappelen is afkomstig uit de regio. Ook zijn er grootschalige voedingsmiddelenverwerkers en -verpakkers en kleine, innovatiebedrijven in de regio aanwezig. Wat betreft glastuinbouw kent de regio clusters in Sexbierum en Berlicum.
- Veel bedrijven in de regio zijn bezig met innovatieve agrifood concepten. FrieslandCampina is hierbij een grote speler door R&D inspanningen op gezonde en verantwoorde voeding en door te investeren in het innoveren van processen en technologieën in de zuivelproductielocaties. Fobek richt zich, samen met vrije kwekers op veredelingsprogramma's van aardappelrassen. AC Hartman BV en Vink Sion BV richten zich op duurzame teelt van gewassen en Huhtamaki en Flexoplast richten zich op duurzame, recyclebare verpakkingen.
- Verwacht wordt dat het BRP van de agrifood sector tot 2030 met 17% zal kunnen groeien. Groei zal hierbij plaatsvinden in de "food-industrie" en de "food-groothandel", terwijl de primaire agrarische sector zal krimpen. Met een toename van de arbeidsproductiviteit van €66.200,- in 2018 naar €94.000,- in 2030 zal de benodigde hoeveelheid personeel afnemen met 20 fte tot 2030. Wanneer de arbeidsproductiviteit minder zal stijgen, zal er wel een vraag om personeel ontstaan. Groei in de agrifood sector zal gezocht moeten worden in een toename van de arbeidsproductiviteit en dus in innovatie. Arbeidsproductiviteit betekent ook meer opbrengsten per FTE: bijvoorbeeld door stijgende prijzen voor het primaire product of er niet een neveninkomen ontstaan, bijvoorbeeld levering van groen-blauwe diensten / recreatie / korte ketens / eigen boerderijwinkel / of CO2 – koolstof certificaten.
- De regio wil een hub voor de agrifood sector oprichten om aan dit vraagstuk te voldoen. De hub wordt een fysieke locatie waar ondernemers, studenten, stagiairs, innovators, koplopers en andere betrokken partijen bij elkaar komen rondom het thema agrifood, met een speciale focus voor robotisering, automatisering en verduurzaming in de sector .
- Met deze hub wordt tegemoetgekomen aan de wens van de regio, zoals geuit in de SWOT-analyse, om achteruitgang van de regio te voorkomen door samenwerking, netwerken en clusteren te bevorderen en arbeidsparticipatie te verhogen en uitstroom te verminderen door de bekendheid van bedrijven in de regio bij jongeren te vergroten. Zorgen voor voldoende arbeidskrachten in de toekomst zal ook betekenen dat bestaande banen zullen verdwijnen om meer handjes in de primaire productie in te zetten.
- Op deze hub zal ruimte en ondersteuning geboden worden voor innovatie, onder meer door het leveren van experimenteer- en onderzoeksruimte, het aanbieden van de diensten van een kennismakelaar (businesscase 1A) en het creëren van ruimte voor innovatietafels (businesscase 1B). Op een argri-food hub zal zeker de innovatietafel voor een verhoging van de ketendichtheid in de agrifoodsector goed passen.
- Ook zal de agrifood hub ruimte bieden voor om- her en bijscholingstrajecten van het programma 'Leren en Werken in je eigen regio'.
- Het concept van een agrifood hub wordt al met succes ontwikkeld in andere regio's. Onder andere op de Grow Campus in 's-Hertogenbosch waar hoogstaand (beroeps)onderwijs, toegepast onderzoek en ondernemers uit de agrifoodsector, en van buiten deze sector, samenkomen en samenwerken aan product- en businessontwikkeling voor bedrijven en star-ups en aan leven lang leren voor alle bedrijven.

Ambitie

Het doel van deze hub is om de samenwerking te bevorderen, bedrijven met elkaar in contact te brengen, onderwijs en arbeidsmarkt dicht bij elkaar te brengen, kruisbestuiving plaatst te laten vinden om innovatie te bevorderen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor bedrijvigheid in de agrifood sector. De agrifood hub zal hiermee het boegbeeld zijn van de intensieve en innovatieve samenwerking van de agri food sector in Noordwest-Friesland.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Een verbeterde bedrijfsoverstijgende samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid in de regio door een fysieke plek aan te bieden waar alle partijen samen kunnen komen.
- Een toename in het aantal innovatieve projecten, ook door kleine bedrijven, door het aanbieden van experimenteerruimte.
- Samenwerking bevorderen; bedrijven met elkaar in contact te brengen; onderwijs en arbeidsmarkt dicht bij elkaar te brengen; kruisbestuiving plaatst laten vinden om innovatie te bevorderen en uit te stralen dat de regio een toplocatie is voor bedrijvigheid in de agrifood sector.
- Vanaf 2025: inzet van 20 studenten per jaar, ontwikkeling van 3 nieuwe concepten/projecten per jaar, realisatie van 1 startup per jaar.

Impact

- De agrifood hub draagt indirect bij aan een toename van de arbeidsparticipatie in de regio naar 70 procent.
- De agrifood hub draagt bij aan een toename van de arbeidsproductiviteit met 42 procent.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: de arbeidsproductiviteit in de maritieme sector stijgt met 42% tot 2030. Dit zal een bijdrage leveren aan een economische groei van 22% tot 2030 de afname van werknemerstekort in fte; toename van arbeidsproductiviteit; het aantal mensen dat aangeeft de haven van Harlingen het maritieme hart van Noord-Nederland is; het aantal ondernemingen dat gebruik maakt van de ruimtes van de campus; het aantal om- her en bijscholingstrajecten dat plaatsvindt op de campus.

3. Te nemen maatregelen

- Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noord Fryslân voor de agrifood sector waarbij:
 - wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken (o.a. van Ynbusiness)
 - aansluiting wordt gezocht met bestaande programma's zoals de duurzaamheidsagenda Waadhoeke, projecten binnen de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw, en het agrarisch collectief Waardâne;
 - worden ook bovenregionale netwerken verbonden om voldoende massa te kunnen maken.
- Het ontwikkelen van een bedrijfsverzamelgebouw (al dan niet 'in kind') met ruimtes voor overleg, samenwerking, scholing en coaching, waarbij de focus ligt op bedrijvigheid en het verbinden van het onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemers.
- Het ontwikkelen van experimenteerruimte voor starters en voor (nieuwe) samenwerkingsverbanden

4. Crossovers tussen businesscases

Deze businesscase hangt op de volgende manier samen met de andere businesscases:

- De hub biedt ruimte en ondersteuning voor innovatie, onder meer door het leveren van experimenteer- en onderzoeksruimte,

- De hub biedt ruimte voor het aanbieden van de diensten van een kennismakelaar (businesscase 1A), waarbij de kennismakelaar zorgt voor een duidelijke link en vertaling van analyses naar praktisch uitvoerbaar advies.
- De hub biedt ruimte voor het creëren van ruimte voor innovatietafels (businesscase 1B).
- De agrifood hub biedt ruimte voor om- her en bijscholingstrajecten van het programma 'Leren en Werken in je eigen regio'.

5. Partners

Overheid

- Gemeente (ondersteunend)

Ondernemers

- Grote agrifoodbedrijven uit de regio uit diverse onderdelen van de voedselketen:
 - o Primaire productie
 - o Verwerking en verpakking

Onderwijs

- Projectorganisatie Leren en werken in je eigen regio

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021 tot en met 2030

- Onderzoeken locatie agrifood hub
- ontwikkelen agrifood hub
- agrifood hub in gebruik door 25 bedrijven en onderwijsinstellingen

5A: Programma “Leren en Werken in je eigen Regio” uitbreiden met omscholing, herscholing en bijscholing

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel wat mede veroorzaakt wordt door de lage arbeidsparticipatie (67,8% in Harlingen) en het feit dat veel jongeren de regio verlaten om elders in het land hun opleiding te volgen.
- Het vertrek van jongeren en het tekort op de arbeidsmarkt kan voor een aanzienlijk deel verklaard worden door het gat tussen de beleefwereld van de jeugd en de realiteit van de ondernemers. De verwachting is dat de totale vervangings- en uitbreidingsvraag ten opzichte van 2018, 3.984 fte (5.180) personen zal zijn.
- De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- Nieuwe werknemers moeten volgens de analyse (SWOT) komen uit een verhoging van de arbeidsparticipatie (1.100 fte), door talent te behouden (1.500 fte), meer instroom uit de rest van Nederland (200 fte), een hogere inkomende pendel (400 fte), instroom uit de EU (500 fte) of van buiten de EU (150 fte).
- Er is vooral behoefte naar mbo 3/4 en hbo-niveau geschoold personeel en technisch geschoold personeel van alle niveaus. Vooral in de scheeps- en jachtbouw wordt het tekort aan personeel als bijzonder groot ervaren.
- Het programma “Leren en Werken in je eigen Regio” pakt dit probleem in de regio aan door, onder meer, stages en opleidingsplekken voor leerlingen bij lokale bedrijven te faciliteren. Hiernaast worden via het programma ook speeddates met ondernemers en een beroepenmarkt georganiseerd en worden ondernemers uitgenodigd om gastlessen te geven op de scholen. Al deze maatregelen helpen om de jeugd voor het MKB in de regio te behouden.
- Door het programma “Leren en Werken in je eigen Regio” uit te breiden naar herintreders, zij-instromers, statushouders en nieuwkomers op de arbeidsmarkt en door om-, her- en bijscholingstrajecten te faciliteren zullen niet alleen jongeren, maar ook andere potentiële werknemers voor de regio behouden worden. Dit verhoogt de arbeidsparticipatie en zorgt voor meer geschikt personeel voor bedrijven. Vooral de speeddates met de daaraan gekoppelde bedrijfsbezoeken en korte stages zijn hiervoor zeer geschikt, zo blijkt uit best practice voorbeelden.
- Het programma Leren en Werken in je Eigen Regio is al aanwezig in Sint Annaparochie (Campus Middelsee). Bovendien wordt de aanpak van het programma al gehanteerd in Harlingen en Franeker. Het programma heeft als doel om de lokale jeugd te binden aan bedrijven in de regio (en op termijn in de gehele regio Noord West Friesland).
- Omdat het om een bewezen project met veel regionale draagvlak gaat, kan de uitbreiding snel worden uitgevoerd. De partners kennen en vertrouwen elkaar en werken efficiënt samen. Door niet alleen op scholieren in te zetten, maar ook te focussen op herintreders, omscholers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt het positieve effect voor de regio laagdrempelig vergroot.

Ambitie

Vanuit ‘Leren en werken in je eigen regio’ een bijdrage leveren om bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden gezamenlijk de transitie te laten realiseren naar een nieuwe manier van continu leren en ontwikkelen. Deze transitie is noodzakelijk om huidige en potentiële toekomstige medewerkers die competenties te laten ontwikkelen die zij nodig hebben in de voortdurend veranderende omgeving. Dit moet een bijdrage leveren aan het verhogen van de arbeidsparticipatie naar 70%, het tekort op de arbeidsmarkt voor technisch personeel te halveren en een bijdrage leveren aan de economische groei van 22% tot 2030

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Doel is het om vanaf 2022 jaarlijks gemiddeld 50 werknemers klaar te stomen voor de regionale arbeidsmarkt, geschoold en met kwalificaties en vaardigheden die passen bij de vraag van het regionale bedrijfsleven.
- Toename van de arbeidsparticipatie in de regio.
- Een verbeterde structuur/methodiek in het aanbieden van om-, her- en bijscholing. Met ruimte voor maatwerk.

Impact

- Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn meer in evenwicht door werknemers en werkzoekenden passende scholingsmogelijkheden aan te bieden die passen bij de behoefte van het regionale bedrijfsleven
- Een verbeterde doorstroom op de arbeidsmarkt, waardoor het aantrekkelijker wordt om in de regio te blijven / naar de regio te komen voor werk (behoud van personeel voor de regio)
- Voldoende en passend geschoold personeel voor het (vooral midden- en klein-) bedrijfsleven.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn naast de arbeidsparticipatie, -productiviteit en de economische groei: het aantal gefaciliteerde stages; het aantal deelnemers aan speeddates; het aantal bezoekers op de beroepenmarkt; het aantal werknemers dat een om-, her- en bijscholingstraject afrondt; de werkgelegenheid in de regio; de arbeidsparticipatie in de regio.

3. Te nemen maatregelen

De volgende concrete activiteiten worden in de periode 2021 t/m 2030 uitgevoerd:

- De bestaande structuren (netwerk van bedrijven en scholen) en de opgedane kennis (sectoraal en regionaal) worden geoptimaliseerd en uitgebreid met een specifiek aanbod voor om-, her- en bijscholing.
- Doelgroepen van deze trajecten zijn geen scholieren maar bijv. mensen die moeite hebben om op de arbeidsmarkt (terug) te komen of mensen die zich op een andere baan willen (of moeten) oriënteren en op die manier dreigen de regio te verlaten. Per doelgroep de nadruk op praktijk (zij-instromers en herintreders) of theorie (nieuwkomers).
- Concreet betekent dit dat in Harlingen en Waadhoeke de volgende activiteiten in de periode 2021 t/m 2023 zullen worden uitgevoerd:
 - Bedrijven, kennis- en innovatiecentra krijgen gesprekspartners bij de onderwijsinstellingen om hun behoefte te laten horen en om uit weloverwogen eigen belang bij te dragen (volwassenen-)onderwijs. De **gesprekken** worden gevoerd door de bedrijfsconsulenten die via het project in dienst zijn.
 - Het maken van afspraken met het bedrijfsleven om jaarlijks 15 **stageplekken** beschikbaar te stellen, (ook financieel) te investeren in zo nodig goede faciliteiten (vergelijkbaar met technieklokalen) dan wel als alternatief het beschikbaar stellen van eigen faciliteiten.
 - Organisatie van **open dagen** bij bedrijven om arbeidsperspectieven bij deze bedrijven voor herintreders zichtbaar te maken. Hiermee zullen de herintreders zicht krijgen op het aanbod in de regio en kunnen zij hier hun bij-, her- of scholing op laten aansluiten.
 - Vanaf 2022 wordt gestart met meerdere **trajecten voor werkgevers en werknemers**, gemiddeld 50 per jaar. Tijdens de **pilot fase** (2022-2023) worden bedrijven uit de twee stuwende sectoren **maritiem en agrifood** benaderd.
- Na een evaluatie kan dit worden uitgebreid vanaf 2024 met twee aanvullende sectoren

4. Crossovers tussen businesscases

Tussen de businesscases bestaat de volgende samenhang:

- Bij het uitbreiden van het aanbod omscholing, herscholing en bijscholing kunnen ook learning communities ingezet worden.
- Bij het uitbreiden van het aanbod omscholing, herscholing en bijscholing kan ook de werkcarroussel betrokken worden zodat mensen zich beter oriënteren om de mogelijkheden.

- Omscholing, herscholing en bijscholing is ook beschikbaar voor arbeidsmigranten waardoor zij zich voor langere tijd in Nederland kunnen vestigen.
- Uiteraard is goed onderwijs een randvoorwaarde voor innovatie en een goed vestigingsklimaat.

5. Partners

Overheid

- Gemeente Harlingen
- Gemeente Waadhoeke

Ondernemers

- Bestaande bedrijven in het netwerk van 'Leren en werken in de eigen regio'
- Aanvullende bedrijven uit de sectoren maritiem en agrifood

Onderwijs

- Simon Veldijk (Harlingen en Franeker)
- Anna Maria van Schurman
- Campus Middelzee
- U. van Houtenschool

6. Te nemen stappen

- gesprekken in kansrijke sectoren: **100 bedrijven benaderd**
- afspraken over aanbieden stageplekken: **15 stageplekken per jaar**
- trajecten om-, her- en bijscholing: gemiddeld **50 trajecten per jaar**
- in fase twee: aanvullende sectoren gemiddeld **100 trajecten per jaar + 30 stageplekken**

5B. Ervaren kracht: verbeterde afbouw arbeidsmarkt

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- Uit onderzoek blijkt dat bedrijven in de gemeenten Harlingen en Waadhoeke te maken hebben met een toenemend aantal bijna-gepensioneerden (55-70 jaar). Waar de ene persoon in deze leeftijdsgroep nog eenvoudig door kan werken tot het pensioen, heeft de ander hier grote moeite mee. Zij komen voor een keuze te staan tussen op dezelfde manier blijven doorgaan tot ze niet meer kunnen of stoppen met werken.
- Voor bedrijven vormt dit een reële bedreiging: alle kennis- en ervaring van deze werknemers gaat verloren. Omdat het grootste kapitaal van bedrijven de impliciete en institutionele kennis van de medewerkers is, ligt hier een grote opgave voor de regionale bedrijven. Vooral MKB-bedrijven hebben vaak niet voldoende middelen, tijd of het besef van het belang van een goede kennisoverdracht van ervaren naar nieuwe werknemers.
- Wanneer deze bijna-gepensioneerden niet worden behouden, gaan kennis en kunde verloren en daalt de arbeidsproductiviteit.
- Om deze personen te behouden en te voorkomen dat kennis en kunde verloren gaat, is maatwerk nodig. Velen van hen zullen aan het werk kunnen blijven wanneer werkzaamheden worden gevonden die passen bij leeftijd, gezondheid en werkervaring.
- De regio wil met een aantal (MKB) bedrijven een plan ontwikkelen om bijna-gepensioneerden te begeleiden langs het gat tussen arbeidsmarkt en pensioen en tegelijk hun capaciteiten optimaal te benutten voor de opleiding van jonge werknemers en zij-instromers zonder de juiste startkwalificatie. Hierdoor neemt de arbeidsproductiviteit; gaat er geen kennis verloren; blijft het DNA van bedrijven voortbestaan; Oudere werknemers krijgen taken die bij hun situatie passen (bijvoorbeeld minder uren per week of fysiek minder zware taken) en jonge werknemers profiteren van de ervaring die al eerder is opgedaan. Ook ervaren zij een directe binding met het bedrijf en het beroep. Daarnaast kunnen oudere werknemers ook veel leren van hun jongere collega's, bijvoorbeeld op het gebied van digitale vaardigheden.
- Vergelijkbare projecten worden al met succes uitgevoerd bij individuele bedrijven in de hele wereld. Onderzoek (bijv. van het Top Employers Institute) laat zien dat vergelijkbare mentorprogramma's niet veel geld hoeven te kosten en relatief informeel kunnen worden georganiseerd.

Ambitie

De regio heeft als ambitie de vaardigheden en kennis van bijna-gepensioneerden (werknemers en ondernemers!) optimaal te benutten waardoor kennis en kunde behouden wordt voor de jongere generaties. Hierdoor zal er voorkomen worden dat de arbeidsmarkt wordt verstoord door het eerder uittreden van waardevolle werknemers. De betrokken partijen leveren een bijdrage aan de verhoging van de arbeidsparticipatie (samen met andere initiatieven naar 70% in 2030) en aan de ambitie om tot 2030 22% economische groei te realiseren.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Per jaar worden er 100 oudere werknemers te gecoacht.
- Per jaar starten er 50 mentortrajecten. Een coach kan wel 4 werknemers uit een bedrijf coachen (door middel van een presentatie en vier 1-op-1 gesprekken).
- Vanaf 2021: gesprekken in kansrijke sectoren.

Impact

- Oudere werknemers kunnen en willen langer doorwerken.
- Oudere werkgevers vinden sneller een goede opvolger door jong potentieel klaar te stomen, waardoor de bedrijvigheid behouden blijft.

- Jonge werknemers leren nieuwe vaardigheden en kennis aan van hun oudere collega's en oudere werknemers leren van hun jongere collega's.
- De arbeidsmarkt wordt minder verstoort, omdat oudere werknemers langer door kunnen blijven werken en werkgevers opvolgers vinden waardoor het bedrijf voort blijft bestaan.
- Er ontstaat meer verbinding tussen oudere en jongere collega's op de werkvloer.
- Mogelijk indicatoren van de impact zijn naast de arbeidsparticipatie, - productiviteit en de economische groei: het aantal oudere werknemers dat langer doorwerkt; het aantal werknemers dat andere werkzaamheden krijgt die beter passen bij de leeftijd; het aantal oudere werknemers dat zich opgeeft als coach; het aantal jongere werknemers dat gecoacht wordt; de arbeidsproductiviteit; de arbeidsparticipatie.

3. Te nemen maatregelen

Persoonlijke coaching voor werknemers

- Inventariseren welke oudere werknemers bereid zijn om coach te worden.
- Inventariseren welke bedrijven hoeveel potentiële coaches beschikbaar hebben en deze bedrijven voor langere tijd aan het project te binden, bijvoorbeeld door het beschikbaar maken van financiële middelen.
- Bedrijven ontvangen vouchers voor persoonlijke coaching van werknemers (55+) die richting pensioen gaan. Het doel van de coaching is tweeledig:
 - Enerzijds krijgt de medewerker meer inzicht in mogelijkheden, opties en ontwikkelingsrichtingen.
 - Anderzijds kan het bedrijf beter ingaan op de situatie van de werknemer en kan de werknemer mogelijk langer (blijven) inzetten.
- Per jaar worden gemiddeld 100 werknemers van hogere leeftijd begeleid richting het eind van zijn of haar loopbaan. Er wordt vanuit gegaan dat één coach circa 4 mensen kan begeleiden.

Kennisoverdracht

- Oudere werknemers brengen hun kennis en kunde via een mentorconstructie over op een jongere generatie.
- Per jaar starten er 50 mentortrajecten, wat zou betekenen dat circa de helft van de werknemers die een coaching hebben gehad voor deze optie kiest.

4. Crossovers tussen businesscases

De verschillende businesscases hangen als volgt samen:

- Door het aanbieden van passende werkzaamheden op hogere leeftijd, wordt talent behouden.
- Wanneer oudere werknemers langer doorwerken, kunnen zij hun kennis meenemen naar de innovatietafels.
- Oudere werknemers (waaronder oudere ondernemers) zijn uitermate geschikt voor het ondernemers mentorprogramma.

De overdracht van kennis kan een bijdrage leveren aan innovatie en ondernemerschap.

5. Partners

Overheid

- Gemeente Harlingen
- Gemeente Waadhoeke

Ondernemers

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021-2030

- gesprekken in kansrijke sectoren: **50 mentortrajecten per jaar**

6A: Werkcarrousel per sector

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel. De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- Nieuwe werknemers moeten volgens de analyse (SWOT) komen uit een verhoging van de arbeidsparticipatie (1.100 fte), door talent te behouden (1.500 fte), meer instroom uit de rest van Nederland (200 fte), een hogere inkomende pendel (400 fte), instroom uit de EU (500 fte) of van buiten de EU (150 fte). Omdat het in de regio vooral om MKB-bedrijven gaat is er vaak onvoldoende capaciteit om een professioneel HR-beleid op te zetten.
- Er is vooral behoefte naar mbo 3/4 en hbo-niveau geschoold personeel en technisch geschoold personeel van alle niveaus. Vooral in de scheeps- en jachtbouw wordt het tekort aan personeel als bijzonder groot ervaren.
- De regio wil werkcarroussels voor de stuwende sectoren inrichten. Een werkcarroussel werkt als regionale, gezamenlijke arbeidspool die zowel perspectieven biedt voor werknemers die zich willen blijven ontwikkelen als voor bedrijven die makkelijker regionaal talent vinden. Hierbij biedt een pool van samenwerkende bedrijven uit de regio aan werkzoekenden en geïnteresseerde werknemers de kans om zich te oriënteren op verschillende werkzaamheden en banen en daarvoor de benodigde vaardigheden te verwerven. Op die manier verhogen de werkcarroussels de zichtbaarheid van de werkgelegenheid in de regio (3.000 vacatures); leveren ze een bijdrage aan het opvangen van het tekort aan werknemers en bevorderen ze de werkcultuur. Daarnaast zijn werkcarroussels een goede en laagdrempelige manier om werknemers te werven, waarbij ongewenste concurrentie op de arbeidsmarkt moet worden tegengegaan.
- Bij wederzijds belangstelling volgt de werkzoekende of werknemer vanuit het werkcarroussel een omher- of bijscholingstraject om zich voor te bereiden op de nieuwe baan.
- Deze aanpak is in lijn met het concept van 'leven lang leren' dat door het Rijk wordt gefaciliteerd en dat zich in meerdere regio's al bewezen heeft, zoals het programma 'NL leert door' van waaruit gratis ontwikkeladviezen voor professionals worden aangeboden. Het concept sluit ook aan bij activiteiten vanuit Harlingen (onder meer 'Harlingen werkt!' en het voorstel P.A.C.) en kan daarmee eenvoudig worden uitgebreid naar Waadhoeke. Zo werken binnen Pastiel al 6 gemeenten samen, waardoor snel meters gemaakt kunnen worden.
- Binnen het project maken wij een opstap naar meerdere werkcarroussels in de regio door twee carroussels in de stuwende sectoren (technische) maakindustrie en agrifood in te richten.

Ambitie

De gezamenlijke ambitie van de regio is:

- Een bijdrage te leveren om het tekort aan personeel in de regio, vooral in de technische sector, op te lossen door leven lang leren te stimuleren en werknemers flexibel inzetbaar te maken, waardoor ook de kans op een passende baan voor werknemers toeneemt.
- Werknemers en werkzoekenden te ondersteunen in het vinden van een passende baan in de technische beroepen; met in het bijzonder oog voor seizoenswerk(ers).

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het doel is om in 2030, 240 mensen te hebben begeleid naar een nieuwe baan.
- Daarmee willen we tot 2030, 500 mensen (talenten) voor de regio behouden door te voorkomen dat zij naar een andere regio gaan voor passend werk of de arbeidsmarkt (vroegtijdig) verlaten. Dit zal een bijdrage leveren aan de gezamenlijke ambitie om 22% groei van het BRP tot 2030 te realiseren.

Impact

De impact van de werkcarroussel is het vinden van een balans tussen de vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door werkgevers en werknemers met elkaar kennis te laten maken. Een juiste balans zal bijdrage aan:

- Het verhogen van de arbeidsparticipatie.
- Het voorkomen van werkloosheid.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: het aantal deelnemende bedrijven in de carroussel; het aantal werknemers en werkzoekende die deelnemen aan de carroussel; het aantal her, om of bijscholingscursussen die gevolgd worden naar aanleiding van de carroussel; de arbeidsparticipatie; de werkloosheid in de regio.

3. Te nemen maatregelen

Potentiële werknemers worden gekoppeld aan diverse bedrijven door inzichtelijk te maken welk talent er aanwezig is en welke baankansen er bestaan in de regio en binnen een bepaalde sector. Hierdoor krijgen deze (potentiële) werknemers een beter beeld van de werkzaamheden en bij welke bedrijven zij zich wel zien werken. Ook kunnen deelnemende bedrijven goed zien wat deze personen in huis hebben en of ze potentie hebben bij het bedrijf.

Om dit te bereiken worden t/m 2023 twee pilots uitgevoerd en een aantal ondersteunende activiteiten georganiseerd:

- Om werkzoekenden en aanbieders een plek te geven om elkaar te vinden wordt er één **digitaal platform** ontwikkeld naar het voorbeeld van 'Kijk binnen bij bedrijven'. Op dit platform kunnen zowel werkzoekenden en jongeren als werkgevers zich inschrijven en kunnen alle vacatures in de regio op één platform gepubliceerd worden. Het is belangrijk dat we hier aansluiten bij bestaande initiatieven zoals de Regionale Banenmarkt.
- Deelnemende bedrijven bieden per sector **5 betaalde werkervaringsplekken** voor een korte tijd aan voor de werkzoekenden.
- Bij het vinden van een passende match krijgen werkzoekenden de mogelijkheid tot extra **scholing, het gaat om 20 trajecten per jaar (2022 - 2023)**.

In de eerste instantie worden werkcarroussels opgezet in de sectoren waar de vraag om personeel het grootst is. Dit zijn de (technische) maak sector en de agrifood sector, vooral met blik op de huidige situatie rond arbeidsmigranten, de toekomstige vraag naar innovatie en de verwachte krimp en demografische ontwikkelingen. De zorgsector kan hier als voorbeeld fungeren, aangezien werkcarroussels in deze sector al bestaan.

Bij succes t/m 2023 wordt het concept uitgebreid naar andere sectoren waar de vraag om personeel groot is (zoals de haven / maritiem of de cluster schone energie).

- Na de uitbreiding gaat het om 40 trajecten per jaar (2024 - 2030).

4. Crossovers tussen businesscases

De verschillende businesscases hebben de volgende overlap met elkaar:

- Door actief werkzoekende en werknemers te koppelen aan bedrijven in de regio, wordt talent behouden en vertrekt het niet naar andere regio's.
- De werkcarroussels zetten de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat van de regio op de kaart, zowel in als buiten de regio.
- De werkcarroussels kunnen kennismakelaars inspireren in het zoeken naar nieuwe samenwerkingen en komen nieuwe samenwerkingen misschien eerder van de grond.

5. Partners

Trekkers:

- Gemeente Harlingen (techniek / maak)
- Gemeente Waadhoeke (agrifood sector)

- Technische sector (ICON Yachts, Talsma, Damen Shiprepair, Faber Audiovisuals, Oostwoud International, Horjus, etc.)
- Agri/food sector (Fobek, Huhtamaki, FrieslandCampina, lokale boeren, etc.)
- UWV
- Gemeentes
- Onderwijs

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021-203

- Een digitaal platform
- 20 scholing trajecten per jaar
- Na de uitbreiding gaat het om 40 trajecten per jaar

6B: Verbeterplan arbeidsmigranten

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel. De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- Het inzetten van arbeidsmigranten is één van de manieren waarmee de regionale bedrijven het personeelstekort kunnen op te lossen. Regionale bedrijven hebben grote behoefte aan voldoende en op het juiste niveau geschoold personeel. Een bredere inzetbaarheid, meer stabiliteit en beter geschoolde arbeidsmigranten kunnen een deel van de oplossing zijn.
- In de periode 2018-2019 woonden tussen 1500 en 2200 arbeidsmigranten in de gemeente Waadhoeke. De meesten zijn echter 'short stay' arbeidsmigranten die na ca 3 à 6 maanden de regio weer verlaten. Dit heeft veelal te maken met het soort werk (seizoenswerk in de agrifood).
- Om aan de werknemersvraag te voldoen moeten er volgens de SWOT-analyse 500 fte vanuit de EU instromen.
- Om de 'short stay' arbeidsmigranten langer in onze regio te houden en nieuwe arbeidsmigranten die zich in Nederland willen vestigen aan te trekken, moeten wij hen stimuleren zich (langer) in onze regio te vestigen. Hierbij focussen we ons vooral op arbeidsmigranten die langer of permanent willen blijven.
- De focus ligt op creatieve, bovenlokale oplossingen met voldoende draagvlak in de kernen en nauw afgestemd met het MKB. Door taallessen en scholing te bieden voor capaciteiten die gewenst zijn voor het regionale MKB wordt de inzetbaarheid van arbeidsmigranten vergroot en daarmee ook de kans dat ze in de regio aansluitend werk vinden.
- Door taallessen en scholing te bieden aan arbeidsmigranten doen zij de capaciteiten op die gewenst zijn voor het regionale MKB. In een soortgelijk project in Noord-Limburg (Arbeidsmigranten en Taal) verbeterde de Nederlandse taalvaardigheid van de cursisten aan de BBL-opleiding, kregen zij meer contact met Nederlanders en werd door een deel van hen een betere positie op de arbeidsmarkt verkregen. Hierdoor werden zij meer tevreden over hun verblijf in de regio.
- Ook in het dorp Oostbierum in de regio Waadhoeke is aandacht geweest voor het betrekken van arbeidsmigranten bij de samenleving met een 'Cursus Nederlands voor beginners'. 30 arbeidsmigranten namen hier succesvol aan deel en kregen hiermee een sterkere binding met de regio.
- Op het gebied van huisvesting kunnen ook stappen genomen worden om arbeidsmigranten een beter bestaan in de regio te bieden en voor langere tijd aan de regio te binden. Hiervoor zijn en worden al actief stappen ondernomen door de gemeenten Harlingen en Waadhoeke. In Waadhoeke is in 2019 onderzoek uitgevoerd door Expertisecentrum Flexwonen en heeft de gemeente beleid ontwikkeld betreffende de huisvesting van arbeidsmigranten. Ook de gemeente Harlingen besteedt aandacht aan de huisvesting van arbeidsmigranten door deelname aan de werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten in 2019 en het ontwikkelen van beleid op de onderverhuur van woningen aan arbeidsmigranten.

Ambitie

De gezamenlijke ambitie van de regio is arbeidsmigranten in de regio breder en langduriger inzetbaar maken op de werkvloer door hen goede, veilige huisvesting en voorzieningen te bieden en hen zich welkom en gewaardeerd te laten voelen. Hierdoor zullen arbeidsmigranten sneller intrigeren in de maatschappij.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

Doel is het deel arbeidsmigranten dat voor langere tijd aan de regio gebonden blijft (langer dan een jaar) van het huidige 30% te verhogen naar 50% in 2030 (landelijk ligt het op 70%, maar dit is inclusief kenniswerkers). Dit zal rond de 300 nieuwe (vaste) werknemers opleveren, die zich ook kunnen door ontwikkelen (bijscholing ed.). En daarmee tot 2030 300 werknemers voor de regio te behouden en een bijdrage te leveren aan de economische groei van 22% tot 2030.

- In 2030 zullen 400 arbeidsmigranten het basisniveau Nederlands hebben bereikt.
- In 2030 hebben 200 arbeidsmigranten een praktische vakopleiding afgerond en 130 arbeidsmigranten een cursus gevolgd.
- In 2030 zijn er 20 bijeenkomsten georganiseerd voor arbeidsmigranten en bewoners
- In 2030 zijn er 8 bijeenkomsten georganiseerd voor kennistransfer en ervaringsuitwisseling in Fryslân.

Impact

- Het voorkomen van faillissement door een tekort aan personeel.
- Het behoud van werkgelegenheid.
- Een toename in het aantal duurzame arbeidsmigranten.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: mate van evenwicht op de arbeidsmarkt, het aantal arbeidsmigranten die langer dan een jaar in de regio blijven; het aantal arbeidsmigranten dat taallessen volgt; het aantal arbeidsmigranten dat scholing volgt; de werkgelegenheid in de regio;

3. Te nemen maatregelen

Concreet worden de volgende activiteiten in de periode 2021-2030 uitgevoerd:

- Taalles. Door de arbeidsmigranten de **Nederlandse taal bij te brengen** zal de communicatie op de werkvloer verbeteren. Hier is al sprake van in het dorp Oostbierum in de gemeente Waadhoeke waar het project 'Cursus Nederlands voor beginners' succesvol gelopen heeft in het jaar 2019. Dit succesvolle project zal verder uitgebreid worden naar de hele regio. De ambitie van de regio is om tot 2025 200 deelnemers succesvol een basisniveau van de Nederlandse taal bij te brengen.
- Scholing. Vanuit de sector waarin de arbeidsmigranten werkzaam zijn zal in samenwerking met het regionale onderwijs aandacht besteed worden aan het **gericht opleiden van arbeidsmigranten voor functies binnen het MKB-bedrijf**. De inzetbaarheid van deze werknemers zal hiermee vergroot worden en de wil om in de regio op langere termijn te blijven werken zal toenemen. De ambitie van de regio is om tot 2025 100 arbeidsmigranten een praktische vakopleiding te laten afronden en 65 arbeidsmigranten een cursus te laten afronden. Daarbij besteden we specifiek aandacht aan:
 - Het aanbieden van een verkorte trajecten aan hen die voorheen andere functies bekleedden.
 - Het aanbieden van praktijkcertificaten aan arbeidsmigranten om het gebrek aan officiële kwalificaties op te lossen.
- Interactie met lokale bevolking. Door interactie met de lokale bevolking te faciliteren door de **organisatie van gezamenlijke activiteiten en door het koppelen van arbeidsmigranten aan bewoners**, zullen de arbeidsmigranten zich meer gezien en gehoord voelen. Ook zullen zij zich de Nederlandse taal sneller eigen maken en zullen zij meer bereid zijn om zich voor langere termijn in de regio te vestigen.
- Verder ontwikkelen en uitvoeren beleid op de huisvesting van arbeidsmigranten in de regio.
- Om deze maatregelen goed uit te voeren is het van belang om de doelgroep adequaat te bereiken: Daarvoor is het nodig:

- Inventariseren hoeveel arbeidsmigranten er zijn en wie er interesse heeft in het volgen van taallessen en verdere scholing.
- Het ontwikkelen van een goede informatieverstrekking richting arbeidsmigranten.
- Contact leggen met moeilijk te bereiken arbeidsmigranten via hun kinderen op school.
- Het aanbieden van een verkorte trajecten aan hen die voorheen andere functies bekleedden.
- Het aanbieden van praktijkcertificaten aan arbeidsmigranten om het gebrek aan officiële kwalificaties op te lossen.
- Onderzoeken in hoeverre de bovenstaande maatregelen voor arbeidsmigranten ook voor statushouders toepasbaar zijn.

4. Crossovers tussen de businesscases

De businesscases zijn met elkaar verbonden op de volgende manieren:

- Door een goed vestigingsklimaat aan arbeidsmigranten aan te bieden door goede scholing en huisvesting, wordt nieuw talent aangetrokken en bestaand talent behouden.
- De regio wordt in een positief daglicht gesteld (marketing) door het bieden van een goed vestigingsklimaat aan arbeidsmigranten, zowel in Nederland als daarbuiten.
- Ervaren arbeidsmigranten kunnen deelnemen aan de mentorprogramma's en op die manier kennis en kunde overdragen aan nieuwe/jonge werknemers.

5. Partners

- MKB
- Overheid
- Ondernemersorganisaties
- Onderwijs
- Uitzendbureaus
- Burgers

6. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021-2030

- 400 arbeidsmigranten hebben de Nederlandse taal geleerd
- 200 arbeidsmigranten hebben een praktische vakopleiding afgerond
- 130 arbeidsmigranten hebben een andere cursus afgerond
- 20 bijeenkomsten zijn georganiseerd voor arbeidsmigranten en bewoners
- 8 bijeenkomsten zijn georganiseerd voor kennistransfer en ervaringsuitwisseling in Fryslân

7: Academie van Franeker

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De regio heeft veel moeite om hoger opgeleide jongeren aan de regio te binden. Deze jongeren vertrekken om te gaan studeren en komen vaak niet meer terug op de regionale arbeidsmarkt.
- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel. De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners). Om dit te voorkomen moet er voorkomen worden dat de jeugd, de regio verlaat.
- De Academie van Franeker kan een belangrijke rol spelen in het behoud van jongeren voor de regio door het in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen aanbieden van hoger onderwijs en een onderzoeks- en publieksfunctie vervullen. De ambitie van de Academie is om op vier vakgebieden wetenschappelijk onderzoek uit te voeren: Natuur & Techniek, Mens & Gezondheid, Recht & Omgeving en Letter & Geest. Op drie van deze gebieden zijn al onderzoeksprogramma's gestart. Door dit aanbod uit te breiden zal meer hoogopgeleid personeel voor de regio behouden kunnen blijven.
- Door strategische samenwerkingsverbanden met regionale bedrijven op te bouwen kan de Academie bijdragen aan innovatie in de regio. Bijvoorbeeld op het gebied van verzilting. Een onderwerp waarop de academie hét onderzoekscentrum wil zijn.
- De Academie van Franeker zal door deze samenwerkingen met het regionale bedrijfsleven aan de ene kant en met onderwijsinstellingen binnen en buiten de regio aan de andere kant een belangrijke positie als schakel tussen ondernemers en onderwijs in de regio kunnen innemen.
- De Academie moet een plek zijn waar HBO'ers van verschillende achtergronden elkaar kunnen treffen en een learning community, een kenniscentrum, vormen, die ingezet kan worden als bedrijven in de regio behoefte hebben aan mensen met HBO-niveau. Hierdoor zullen deze leerlingen al werkend leren en door de samenwerking met onderwijs/onderzoek en met werknemers uit de regio een beeld krijgen van de baanperspectieven in de regio en bovendien innovatie in de regio ondersteunen en meewerken aan oplossingen voor regionale problemen. Doordat de deelnemende leerlingen aan het eind van hun opleiding zullen zitten, kan een deel van hen doorstromen naar de bedrijven waarmee zij in de learning communities samengewerkt hebben. Het onderwijs en onderzoek aspect van deze samenwerking zal geregeld worden door nieuw aan te nemen docent en voor betrokken werknemers zal onder andere gebruik gemaakt kunnen worden van de oudere ervaren krachten bij regionale bedrijven.
- Door de positie als schakel tussen onderwijsinstellingen en bedrijven in de regio heeft de Academie een passende taak in het verbinden van leerlingen aan bedrijven in de regio en het coachen en onderwijzen van deze leerlingen in samenwerking met de onderwijsinstellingen.

Ambitie

De regio wil Hoger Onderwijs in de regio gaan aanbieden en daarmee meer jongeren een passende baan in de eigen regio aanbieden. Door de zichtbaarheid van (het aanbod van) de Academie van Franeker te vergroten zal ook de aantrekkelijkheid van de regio versterkt worden. Hierbij kan eenvoudig voortgeborduurd worden op de geschiedenis van de academie als oudste universiteit van Nederland en van Franeker als universiteitsstad.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Learning communities opzetten met elk met 1 vertegenwoordiger uit het onderwijs/onderzoek, 2 á 3 werknemers uit de regio en 6 á 7 leerlingen. Het doel is om per jaar 4 van deze leerlingen te laten doorstromen naar de regionale arbeidsmarkt.
- En daarmee tot 2030 300 werknemers voor de regio te behouden en een bijdrage te leveren aan de economische groei van 22% tot 2030.

Impact

- Jongeren verlaten de regio minder of niet en jongeren van buiten de regio worden naar de regio getrokken.
- Het behoud van werkgelegenheid.
- Het behoud van een goed vestigingsklimaat.
- Mogelijk indicatoren voor de impact zijn: meer evenwicht op de arbeidsmarkt, het aantal jongeren dat in de regio blijft; het aantal jongeren dat zich aansluit bij een learning community; het aantal ondernemers dat zich aansluit bij een learning community; het aantal leerlingen dat vanuit een learning community doorstroomt naar de regionale arbeidsmarkt; de arbeidsparticipatie in de regionale arbeidsmarkt; het aantal jongeren dat hoger onderwijs volgt aan de Academie van Franker.

3. Te nemen maatregelen

De volgende concrete activiteiten zullen in Harlingen en Waadhoeke in de periode 2021 t/m 2030 zullen worden uitgevoerd:

- Uitbouwen onderwijsmogelijkheden van de academie door de samenwerking met ondernemers in de regio te verbeteren. Dit zal uitgevoerd worden door een docent in samenwerking met een coördinator. Deze coördinator zal zorgen voor marketing, zoeken naar en onderhouden van samenwerkingen en zoeken naar aanvullende financiering.
- Ondersteunen learning communities door de Academie in samenwerking met omliggende onderwijsinstellingen te laten zorgen voor:
 - Verbinden onderwijsinstellingen en bedrijven om deze communities te vormen en optimale samenwerkingsverbanden te realiseren.
 - Aanbieden ruimtes voor samenkomsten, coaching en onderwijs.

De Academie moet een verlengstuk zijn van wat de regio al aanbiedt aan mogelijkheden, een goed vooronderzoek is dus van groot belang.

4. Crossovers tussen de businesscases

De businesscases raken elkaar op de volgende manieren:

- Door strategische samenwerkingsverbanden met regionale bedrijven op te bouwen draagt de Academie bij aan innovatie in de regio. Bijvoorbeeld op het gebied van verzilting. Een onderwerp waarop de academie hét onderzoekscentrum wil zijn.
- Door hoger onderwijs aan te bieden en de samenwerking met het bedrijfsleven te versterken, wordt de academie een aantrekkelijke locatie voor jonge studenten. Deze studenten zullen eenvoudiger voor de regio behouden kunnen worden.
- Door de learning communities te ondersteunen wordt de academie ook een aantrekkelijke plek voor leerlingen op hoger en middelbaar niveau, waardoor nog meer jongere werknemers voor de regio behouden worden.
- Door de zichtbaarheid van (het aanbod van) de Academie van Franker te vergroten wordt ook de aantrekkelijkheid van de regio versterkt. Hierbij kan eenvoudig voortgeborduurd worden op de

geschiedenis van de academie als oudste universiteit van Nederland en van Franeker als universiteitsstad.
5. Partners
Overheid - Ondernemers - Onderwijs - Stichting Academie van Franeker
5. Te nemen stappen
Looptijd project: 2021-2030 - Vooronderzoek - Uitvoering

8: Gerichte acquisitie en onderzoek modernisering bedrijventerrein

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking en tegelijkertijd een toenemende vraag naar personeel.
- Naast de krimp van de potentiële beroepsbevolking is ook de lage arbeidsparticipatie (67,8% in Harlingen) een oorzaak voor het tekort aan personeel bij regionale bedrijven.
- Het voor de vitaliteit van de regio erg belangrijk dat nieuwe ondernemers zich blijven vestigen en daarmee nieuwe bedrijvigheid, innovatie en kennis naar de regio brengen. De afname van de regionale beroepsbevolking zal namelijk gecompenseerd moeten worden met een toename van de arbeidsproductiviteit om een krimp van de economie te voorkomen. Nieuwe bedrijven brengen, onder meer, innovatie en kennis naar de regio en ondersteunen hiermee een toename van de arbeidsproductiviteit. Door de juiste bedrijven aan te trekken zal bovendien de uitgaande pendel verminderen en zullen er meer kansen zijn voor de huidige niet-participerende beroepsbevolking om aan een baan te komen.
- Er liggen vooral kansen bij de sectoren die nu al sterk zijn in de regio, zoals de maakindustrie en de maritieme sector. De aanwezige kennis en kunde van bedrijven en werknemers als broedplaats een belangrijke vestigingsfactor voor nieuwe bedrijvigheid. Een acquisitiestrategie gericht op deze sectoren zal hierdoor snel resultaat boeken. De nabijheid van onderwijsinstellingen (zoals de maritieme academie) en van andere bedrijven (biedt mogelijkheden voor clustervorming) draagt verder bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Tevens is het van belang om bekendheid en profiel te geven aan bedrijventerreinen. Dit maakt deze bedrijventerreinen ook aantrekkelijker voor nieuwe vestigers.
- Bij het voeren van een gerichte acquisitiestrategie is het van belang dat er voldoende geschikte bedrijfslocaties beschikbaar zijn. De regio Noordwest-Friesland bevat relatief zwaarder verouderde bedrijventerreinen (levensfase III) dan de provincie Friesland (10% t.o.v. 5%).
- Daartegenover staat dat de bedrijventerreinen in Noordwest-Friesland relatief gunstig zijn voor het toepassen van een (duurzame) transitie. De kwalitatieve vraag bestaat dan ook vooral uit hoogwaardige bedrijventerreinen gekenmerkt door ontwerpmatige terreinen, hoogwaardig bouwmaterialen en de aanwezigheid van glasvezelnet.
- Veel ondernemers vinden dat de bedrijventerreinen voor nu en in de toekomst wel voldoende ruimte bieden aan het bedrijfsleven, en ook kwalitatief best goed zijn, maar in de bereikbaarheid (digitaal) verbeteringen nodig zijn, onder andere om voorbereid te zijn op de next economy (zoals smart industry).
- Ondernemers in de regio zien ook graag dat de gemeente enthousiast meedenkt en faciliteert met nieuwe ideeën en vergunningen voor uitbreiding. Ook zien ze het als opdracht voor de overheid om in het acquisitiebeleid scherpere keuzes te maken in welke bedrijven worden aangetrokken en onder welke voorwaarden.
- We gaan een gerichte acquisitiestrategie opstellen voor de maakindustrie en de maritieme sector, waarbinnen wij zullen focussen op watertechnologie, agrifood, biobased, IT en HTSM. Door deze focus zal gebruik gemaakt kunnen worden van financiering en fondsen van de Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM).
- Op de bedrijventerreinen is nog 8% uitgeefbaar. Wanneer dit terrein opgevuld wordt met nieuwe bedrijven zullen 500 nieuwe banen voor de regio gecreëerd worden. Dit staat gelijk aan een toegevoegde waarde van €52 miljoen (4% van het BNP).

Ambitie

Het doel is om meer bedrijven aan te trekken en de cluster(s) te versterken door de zichtbaarheid van de kansen en mogelijkheden voor nieuwe bedrijven in de regio te vergroten. Hiermee versterkt onze

regio ons vestigingsklimaat en zet deze op de kaart. Daarnaast moeten bedrijventerreinen meer broedplaatsen voor innovatie worden in plaats van een willekeurige verzameling bedrijven.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Een toename van ondernemers in de stuwende sectoren.
- Een toename van de arbeidsparticipatie in de regio.
- Een afname van de pendel naar buiten de regio.
- Een modern, duurzaam en aantrekkelijk bedrijventerrein.
- En daarmee 500 banen te creëren en het BRP tot 2030 te laten stijgen met 4%. Dit zal een bijdrage leveren aan een economische groei van 22% tot 2030.

Impact

- Het behoud van de werkgelegenheid.
- Het versterken van het woon- en vestigingsklimaat.
- Het realiseren van economische groei.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: het aantal (nieuwe) ondernemers dat zich op het bedrijventerrein vestigt; het aantal ondernemers dat overweegt hun onderneming te vestigen in onze regio; het aantal banen dat gecreëerd is; de werkgelegenheid in de regio; het aantal ondernemers van buiten de regio dat bekend is met onze bedrijventerreinen.

3. Te nemen maatregelen

De volgende concrete activiteiten zullen in de periode 2021 t/m 2030 in Harlingen en Waadhoeke worden uitgevoerd:

- Een aanpak om onze bedrijventerreinen aantrekkelijker te maken. Dit doen wij regiobreed en niet per bedrijventerrein.
- Onderdeel daarvan is ook een inventarisatie van het onderscheidende profiel van bedrijven en bedrijventerreinen en het versterken van het imago en het versterken van het innovatieve broedplaatskarakter.
- Het ontwikkelen van een gerichte gezamenlijke acquisitiestrategie voor de stuwende sectoren, waarbij de focus ook ligt op de lange termijn en het duurzame behoud van werkgevers en werknemers in de regio; het aantrekken van werkgever en werknemers van buiten de regio (Randstad), en het aantrekken van bedrijven uit ketens die aansluiten bij de clusters uit onze regio.
- Het ontwikkelen van een gezamenlijk beleid; potentiële werkgevers en werknemers kijken niet naar de gemeentegrenzen, maar naar de regio.
- Een uitgebreid inventariserend kwantitatief en kwalitatief onderzoek hoeft niet uitgevoerd te worden. Dit is namelijk al gedaan door Bureau Louter (2014, kwantitatief) en Stec Groep (2019, kwalitatief). Wel gaan we inventariseren welke concrete maatregelen genomen moeten worden om de bedrijventerreinen in de regio te verduurzamen en te moderniseren om de strategie ook daadwerkelijk waar te maken. (Bijvoorbeeld Bureau Bepositief zou dit mogelijk kunnen uitvoeren).
- Het verduurzamen en moderniseren van bedrijventerreinen.
- Vanaf 2022: begin uitvoering "no-regret maatregelen" met een waarde van €500.000.
- Vanaf 2022: 2 nieuwe bedrijfsvestigingen per jaar in de stuwende sectoren n.a.v. de acquisitiemaatregelen.

4. Crossovers tussen de businesscases

- De nabijheid van onderwijsinstellingen (zoals de maritieme academie) en van andere bedrijven (biedt mogelijkheden voor clustervorming) draagt verder bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat op bedrijventerreinen.
- Een vitaal bedrijventerrein kan talent in de regio behouden en nieuwe talent aantrekken.
- Een vitaal bedrijventerrein vormt een belangrijk onderdeel van de learning communities.
- Het is uiteraard cruciaal, dat de innovatie en het ondernemerschap verder worden aangejaagd om de functie van de bedrijventerreinen verder te versterken.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen en Waadhoeke

Ondernemers

- Ondernemers (al dan niet verenigd) op bedrijventerreinen

Onderwijs

-

6. Te nemen stappen

- opstellen acquisitiestrategie
- Inventarisatie concrete maatregelen voor verduurzaming en modernisering van de bedrijventerreinen.
- Begin van de uitvoering van “no-regret-maatregelen” (€ 500k)
- 2 nieuwe bedrijfsvestigingen per jaar in de stuwende sectoren n.a.v. de acquisitiemaatregelen

9: Regiomarketing en behoefteonderzoek

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking. De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- Om aan de werknemersvraag te voldoen zullen 375 werknemers uit de rest van Nederland aangetrokken moeten worden en zullen ongeveer 1.350 werknemers die nu elke dag de regio verlaten om ergens anders te werken in de regio aan een baan moeten komen.
- Door de regio op de kaart te zetten als een aantrekkelijke regio voor de doelgroepen: bedrijven, bezoekers en bewoners, zullen meer mensen de regio gaan zien als fijne werk- en woonbestemming.
- Een goede marketing van de regio is een belangrijke acceleratiefactor om nieuwe werknemers en toeristen aan te trekken, de vitaliteit en leefbaarheid van de regio te behouden en om de regio op de kaart te zetten als een plek waar het goed wonen en werken is. Succesvolle marketingcampagnes die als voorbeeld gebruikt kunnen worden zijn: 'Er gaat niets boven Groningen', 'Zuid-Limburg, je zal er maar werken' en 'Leiden, stad van ontdekkingen'.
- Voor een geslaagde marketingcampagne is het zaak om op zoek te gaan naar de identiteit, het DNA, van de regio. Waarin onderscheidt onze regio zich? Branding van de regio, het verhaal vinden dat bij de identiteit past, is de paraplu waarmee diverse marketingactiviteiten per doelgroep ontplooid kunnen worden.
- Voor de doelgroep bezoekers kan goed voortgebouwd worden op de activiteiten van het toeristisch platform Bestemming Noardwest. Ook kan er worden aangesloten op de Toeristische Visie Harlingen 2018-2022 (één herkenbare noemer: Welkom aan zee, één website voor promotie) en op het Ontwikkelperspectief Waadhoeke 2018-2021 (Franeker als cultuurstad). De citymarketeers die in beide gemeenten aangesteld worden in het kader van de Toeristische Visie en het Ontwikkelperspectief zullen een cruciale rol krijgen in het ontwikkelen, coördineren, op elkaar afstemmen en uitvoeren van het behoefteonderzoek en de regiomarketing.

Ambitie

De gezamenlijke ambitie van de regio is om Harlingen en Waadhoeke nationaal en internationaal op de kaart te zetten. Door het voeren van een goede regiomarketing groeien Harlingen en Waadhoeke uit tot plekken waar toeristen graag recreëren, ondernemers zich willen vestigen en mensen graag wonen. Dit zal een boost opleveren voor onze regio.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het aantrekken van werknemers en werkgevers die zich in de regio willen vestigen (wonen en werken).
- Een effectieve reclamecampagne waardoor tot 2030, 30 werknemers aangetrokken zullen worden, zoals blijkt uit vergelijkbare regiomarketing in Brandenburg (DE) en Wales.
- En om daarmee tot 2030 de werknemersvraag van de regio te verminderen met 1050.
- Vanwege de verwachte toename aan toeristen zal de toeristische sector groeien met 43%, wat een stijging van €19 mln. van het BRP inhoudt, mits de 383 bijkomende fte's in deze sector gevuld worden.
- In beeld krijgen wat belangrijke voorwaarden zijn van werknemers en ondernemers om zich in de regio te vestigen.
- Het gezamenlijke verhaal, de identiteit van de regio, in beeld krijgen voor het maken van een uitvoeringsprogramma.

Impact

- Meer werknemers die zich in de regio vestigen.
- Minder pendel naar buiten de regio.
- Meer toeristen die de regio niet enkel als vertrekpunt zien voor de Waddeneilanden, maar ook als een bestemming op zich.
- Een beter woon-en vestigingsklimaat.
- Mogelijk indicatoren voor de impact zijn: het aantal toeristen aan Harlingen en/of Waadhoeke; het aantal pendelbewegingen naar buiten de regio; het aantal werknemers dat zich in de regio vestigt of wil vestigen; het aantal mensen van buiten de regio die bekend is met onze regio.

3. Te nemen maatregelen

Harlingen en Waadhoeke gaan in de periode 2021 t/m 2030 de volgende activiteiten uitvoeren:

Behoefteonderzoek

- Het uitvoeren van een behoefteonderzoek om de bereidheid en wensen om hier te komen werken in kaart te brengen (wonen, bereikbaarheid, (culturele) voorzieningen).
- Het houden van exit-interviews onder bedrijven en inwoners die uit de regio vertrokken zijn om vast te stellen waarom zij zijn vertrokken.
- Het opleveren van het behoefteonderzoek in 2022.

Regiomarketing

- Het aanstellen van een ambassadeur met de duur van 8 jaar voor de gehele regio die op zoek gaat naar de identiteit en focust op de sterke kanten van de regio.
- Het organiseren van jaarlijkse marketingevents voor de regio.
- Het ondersteunen en verder ontwikkelen van Agrarische dagen, Tall Ships Races en Bildtse aardappelweken als iconen voor de regio en het uitbreiden van het aantal en soort evenementen.
- Het coördineren en ondersteunen van marketingbureaus in de regio.
- Het produceren en verspreiden van marketingmateriaal: laten zien wat de voordelen van onze regio zijn via verschillende media: kranten, tv, social media etc.
- Regiomarketing met de focus op de sterke punten van de hele regio (provincie): omgeving, veiligheid, onderwijs, wonen, ruimte, infrastructuur en daardoor het beeld van de regio verbeteren.
- Het aanbod van slechtweeraaccommodaties uitbreiden waardoor het toeristisch seizoen verlengd wordt.

4. Crossovers tussen de businesscases

Met regiomarketing zetten we onze regio in de etalage:

- Regiomarketing trekt nieuwe bedrijven naar onze regio.
- Regiomarketing trekt nieuw en jong talent naar de regio.
- Regiomarketing trekt nieuwe mensen die het tekort aan personeel deels zullen opvangen.
- Door regiomarketing wordt het goede woon- en vestigingsklimaat van de regio in binnen- en buitenland bekend.
- Regiomarketing kan nieuwe arbeidsmigranten aantrekken die voor langere tijd of permanent willen blijven.

Cruciaal is natuurlijk dat de producten die we in de etalage zetten voldoende kwaliteit hebben en telkens innoveren.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen en Waadhoeke
- Provincie Fryslân

Ondernemers

- Stichting Bestemming Noardwest

6. Te nemen stappen

Behoefteonderzoek

Opstellen Plan van Aanpak behoefteonderzoek en samenstellen onderzoeksteam

Uitvoeren onderzoek – bezoeken beurzen / evenementen, (exit) interviews, etc.

Opleveren eindrapport behoefteonderzoek

Regiomarketing

10: Klankbord woon- en vestigingsklimaat

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- De gemeenten Harlingen en Waadhoeke hebben te maken met een krimpende werkzame beroepsbevolking. De verwachting is dat in 2030 de potentiële beroepsbevolking ten opzichte van 2013 afgenomen zal zijn met 8% (4.000 inwoners).
- Om aan de werknemersvraag te voldoen zullen 375 werknemers uit de rest van Nederland aangetrokken moeten worden.
- Een voorwaarde voor het aantrekken van voldoende goed opgeleide (jongere) werknemers en ondernemers is een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.
- Het is van belang dat de overheid op de hoogte is van de huisvestingsvraagstukken van de ondernemers (en de potentiële werknemers) om hier het woningaanbod en het gemeentelijk beleid in de regio op aan te laten sluiten. Dit gaat niet alleen om wonen, maar ook om bereikbaarheid en voorzieningen (bijvoorbeeld cultuur en onderwijs). Op dit moment wordt de input vanuit het bedrijfsleven en vanuit het onderwijs onvoldoende meegenomen in de plannen van woningbouwcorporaties en in het woonbeleid.
- Deze vraagstukken op het gebied van (digitale) bereikbaarheid, flexwonen, tijdelijke behoefte of huisvesting van arbeidsmigranten en voorzieningen worden samen opgepakt, waardoor de regio nog aantrekkelijker wordt om te wonen en te werken.
- Met een aantrekkelijk regio om te wonen en te werken, versterken we ook het vestigingsklimaat voor bedrijven die steeds meer afhankelijk worden van de aanwezigheid van talenten.

Ambitie

Onderwijs en ondernemers werken samen met de overheid aan onderzoek en beleid om het woon- en vestigingsklimaat (wonen, werken, recreëren) voor werknemers (binden boeien en aantrekken) zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

- Het in beeld krijgen bij bedrijven en inwoners wat de push en pull factoren zijn geweest bij hun beslissing om uit de regio te vertrekken c.q. er zich te vestigen.
- Het laten aansluiten van het aanbod van wonen, werken en recreëren in de regio bij de behoefte van ondernemers die nieuwe werknemers die naar de regio willen trekken en bij de behoeften van de werknemers in de regio. Daarbij is de onderzoeksvraag: volgen de mensen de vestigingslocaties van bedrijven of zorgt de mobiliteitsmogelijkheden voor een vrije vestiging van de werknemers?
- Het beter kunnen inspelen op (dynamische) vraag vanuit bedrijfsleven en werknemers: tijdelijke huisvesting voor arbeidsmigranten of andere doelgroepen, behoeftes vanuit bedrijfsmatige specialisaties (digitalisering of andere infrastructuur), inzichten in ontwikkelingen van de bedrijvigheid, enz.
- En om daarmee tot 2030 aan de werknemersvraag van de regio te voldoen en hiermee bij te dragen aan de 22% groei van het BRP tot 2033/36

Impact

- Meer ondernemers willen zich vestigen in onze regio.
- Meer (jonge) mensen willen in onze regio wonen en werken.
- Meer toeristen willen onze regio bezoeken.

3. Te nemen maatregelen

- Een onderzoek uitvoeren onder ondernemers en inwoners wat de push en pull factoren zijn om je in onze regio te vestigen.
- Het oprichten van een klankbordgroep bestaande uit ondernemers en het onderwijs waarin actuele ontwikkelingen worden samengevat en de implicaties ervan met de gemeente en de woningbouwcorporaties worden besproken. De klankbordgroep komt 2x per jaar bij elkaar en verbindt de bijeenkomst met een bezoek aan een bijzondere locatie: een excursie om het onderwerp vestigingsklimaat, knelpunten op het gebied van bereikbaarheid en huisvesting onder de aandacht te brengen en te agenderen.
- Gemeenten rollen de looper uit voor ondernemers en onderwijsinstellingen met goede ideeën en businesscases die het vestigingsklimaat in de regio versterken.

4. Crossovers tussen businesscases

Het creëren van een goed woon-en vestigingsklimaat is een centrale verbinder van de andere businesscases: Een goed woon-en vestigingsklimaat is een basisvoorwaarde voor alle andere businesscases. Andersom is excellent onderwijs en zijn moderne bedrijventerreinen cruciaal voor het woon- en vestigingsklimaat.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen en Waadhoeke
- Provincie

Ondernemers

Onderwijs

Woningbouwcorporaties

6. Te nemen stappen

Behoefteonderzoek

- opstellen Plan van Aanpak behoefteonderzoek en samenstellen
- onderzoeksteam Uitvoeren onderzoek – bezoeken beurzen /
- evenementen, (exit) interviews, etc. Opleveren eindrapport behoefteonderzoek

11: Governance (in ontwikkeling)

1. Urgentie en ambitie

Urgentie

- Overheden, onderzoeks- en onderwijsinstellingen, grootbedrijf en mkb dragen allen bij aan de economische ontwikkeling van de regio wanneer zij samenwerken via het triple-helix model.
- In een enquête (gehouden voor de SWOT) gaf een groot deel van de respondenten aan dat een betere samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs de economie sterk zal stimuleren, meer dan het bevorderen van innovatie of het promoten van de regio. Het in kaart brengen, met elkaar verbinden en naar een hoger niveau tillen van initiatieven in de regio zal de impact van deze initiatieven flink vergroten.
- Door intensief samen te werken en dezelfde doelen na te streven, worden de sterke kanten van elke partij optimaal benut en zal een op kennis gebaseerde groeiende economie ontstaan.
- Het schaalniveau van de regio leent zich per uitstek voor samenwerking op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt, regiomarketing en woon- en leefklimaat.
- Een Bestuurlijke tafel op regionaal niveau zal deze samenwerking verbeteren door gezamenlijke initiatieven gericht op de nieuwe economie te ondersteunen en te organiseren.
- De groeikansen van de stuwende sectoren in de regio worden nog verder verhoogd, wanneer deze samenwerking opzoeken met partijen buiten de regio of aansluiten bij samenwerkingsverbanden in nabije regio's, zoals de Dairy Campus Leeuwarden, Greenport Noord-Holland Noord, Watercampus Leeuwarden, New Energy Coalition in Groningen en de Bouw Campus in Drachten.
- Door hier verbindingen mee te zoeken wordt een netwerk van kennisinstellingen, bedrijven en een grotere afzetmarkt ontsloten.

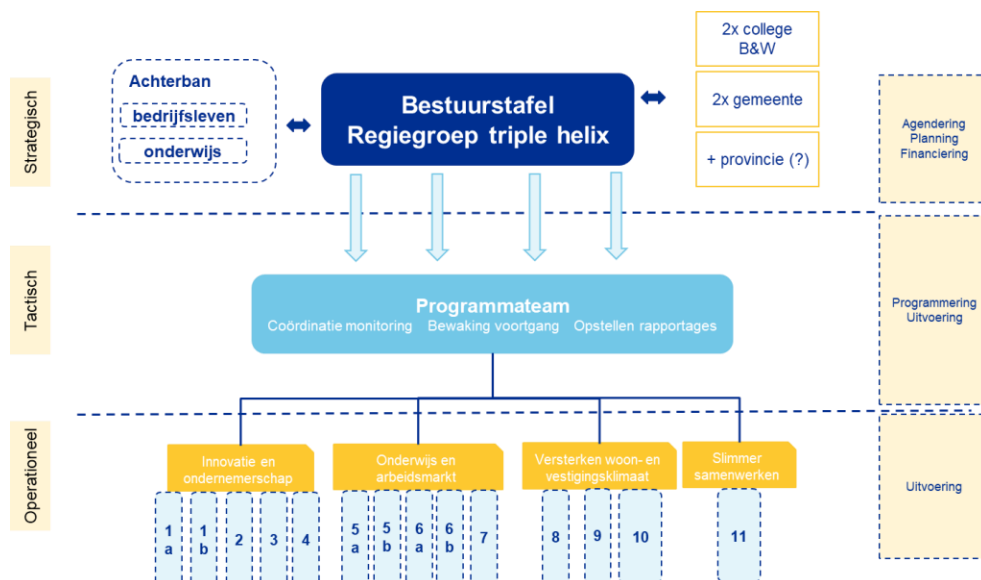
Ambitie

De gezamenlijke ambitie voor 2030 is: een slagvaardige, passende en efficiënte samenwerking van de drie O's op het niveau van de regio Harlingen en Waadhoeke én met partijen buiten de regio.

2. Beoogd resultaat en impact

Beoogd resultaat

Het oprichten van een Bestuurlijke tafel eind 2021 die samenwerkingen tussen de drie O's faciliteert en stimuleert, conform deze opzet:

Impact

- Problemen, uitdagingen en kansen komen eerder aan het licht.
- Sneller en adequater handelen van alle partners.
- Ideeën en initiatieven komen eerder van de grond.
- Mogelijke indicatoren voor de impact zijn: de snelheid waarmee projecten van de grond komen; de snelheid waarin beleid wordt aangepast op problemen in de samenleving; het aantal samenwerkingen die de Bestuurlijke tafel faciliteert.

3. Te nemen maatregelen

- Het organiseren van een startbijeenkomst voor de Bestuurlijke tafel .
- Het waarborgen van commitment van belangrijke partners door een intentieakkoord.
- Het organiseren van 4 bijeenkomsten per jaar
- Het aanstellen van een ambassadeur vanuit de Bestuurlijke tafel die verbinding legt tussen de verschillende partners en samenwerking aanjaagt.
- Het oprichten van een Bestuurlijke tafel opgericht worden, waarin de samenwerking tussen de 3O's in de regio een vaste vorm krijgt. De Bestuurlijke tafel zal:
 - Samenwerking tussen de 3O's faciliteren door overheid onderwijsinstellingen en ondernemers uit stuwende sectoren samenbrengen.
 - De uitwerking van de businesscases in het sociaaleconomisch programma aansturen.
 - De uitwerking van de businesscases in het sociaaleconomisch programma monitoren en de voortgang bewaken.
 - Nieuwe maatregelen ontwikkelen en komen tot nieuwe (gezamenlijke) ambities.

4. Crossovers tussen de businesscases

Door samenwerking naar een hoger niveau te tillen creëren wij een boost voor alle andere businesscases:

- Kansen, problemen en knelpunten in alle businesscases komen eerder aan het licht en kunnen eerder opgepakt en opgelost worden.
- Intensivering van de regionale samenwerking stimuleert de ontwikkelingen in de maritieme hub.
- Intensivering van de regionale samenwerking stimuleert de ontwikkelingen in de agrifood hub.
- Intensivering van de regionale samenwerking stimuleert de ontwikkeling van de learning communities.
- Intensivering van de regionale samenwerking stimuleert en versnelt de ontwikkeling voor het verbeteren van het woon- en vestigingsklimaat, wat als gevolg weer talent behoudt en aantrekt.
- Door intensivering van de regionale samenwerking komen mogelijke samenwerkingen eerder aan het licht bij de kennismakelaars.
- Door intensivering van de regionale samenwerking komen producten die voortkomen uit de innovatietafels versneld van de grond.

5. Partners

Overheid

- Gemeenten Harlingen en Waadhoeke

Ondernemers

- Grote bedrijven uit stuwende sectoren:
 - Agrifood (Fobek, Huthamaki, FrieslandCampina)
 - Maritiem (ICON Yachts, Talsma, Damen Shiprepair, Draaisma, Frisia Zout, HVS Dredging Support, JR Shipping, Lenger Seafoods, The Fish Company)
 - Maakindustrie (Faber Audiovisuals, Meijer Handling Solutions, Oostwoud International, Steinfort Glas, Horjus)

- Bouw (Spaanssen, Oosterhof- Holman)
- Schone energie (REC Harlingen, Levvel-blocs)
- Toerisme en recreatie

Onderwijs

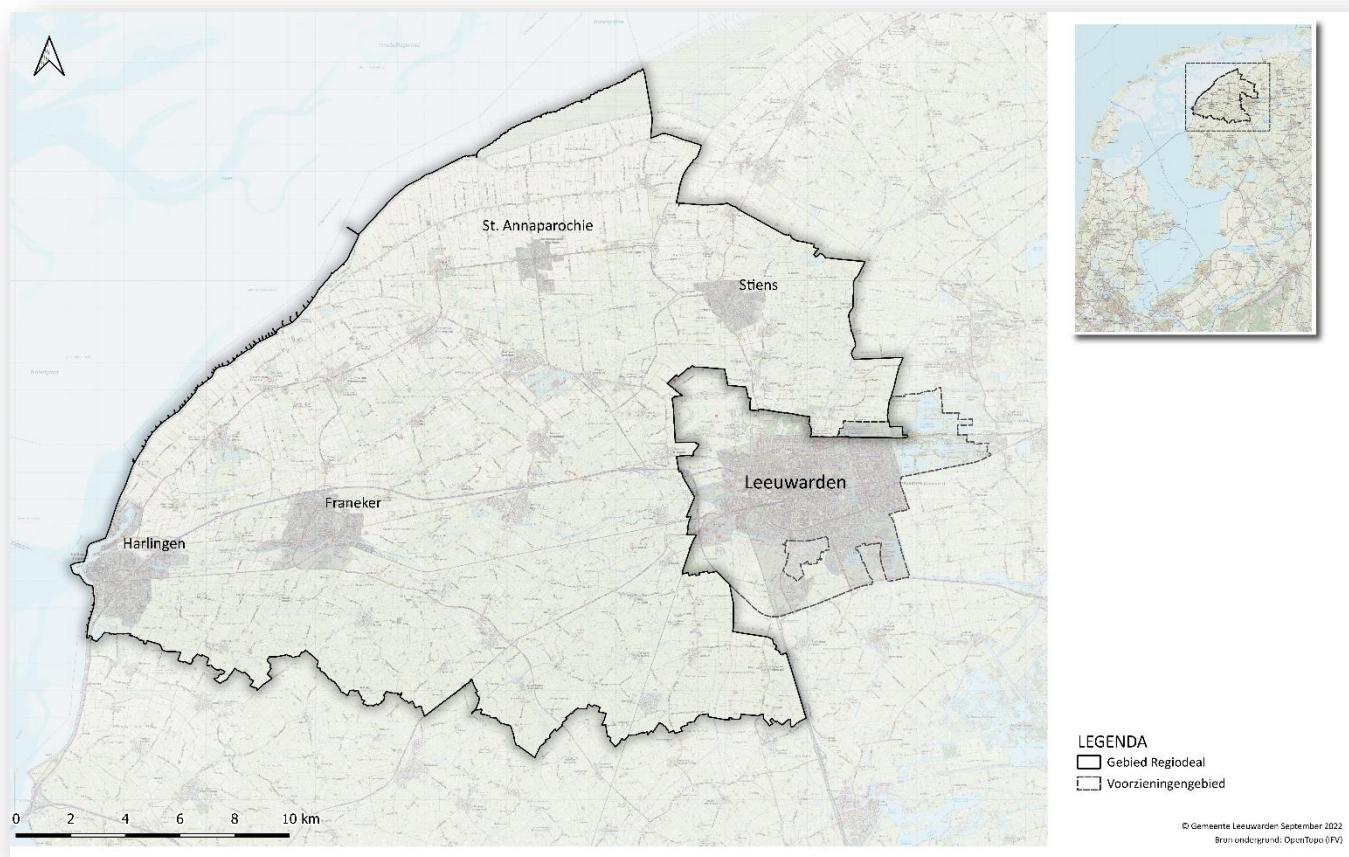
- Regionaal onderwijs

5. Te nemen stappen

Looptijd project: 2021-2030

- Start Bestuurlijke tafel: 2021
- Bijhouden monitoring: vanaf 2021
- Ambassadeur samenwerking buiten de regio: 2021-2030
- 4 bijeenkomsten Bestuurlijke tafel afgerond: eind 2021
- Doorontwikkeling regionale samenwerking 3O's: 2022-2025

Bijlage 3 Kaartje Begrenzing

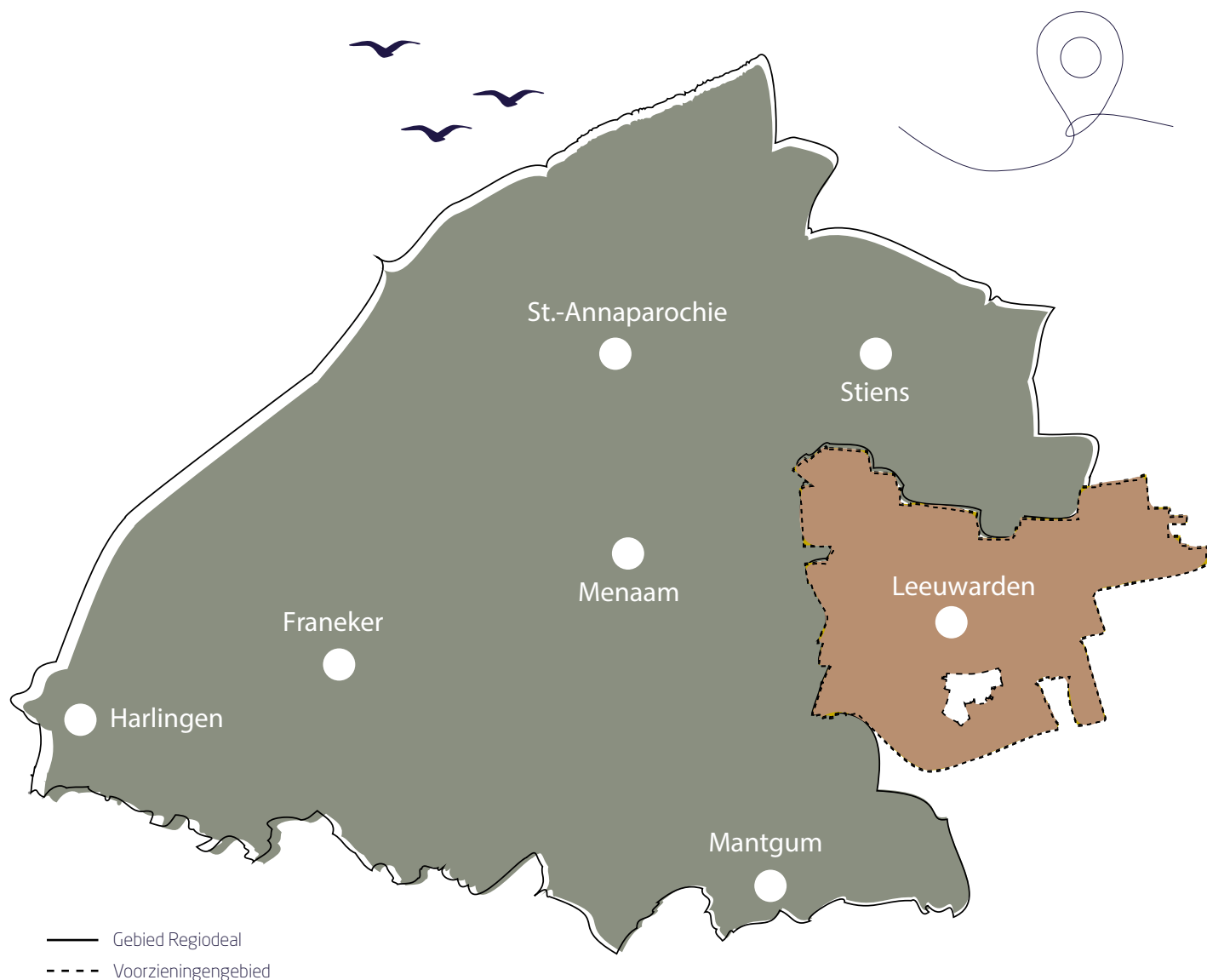

Bijlage 4: Programmaplan Regiodeal Noardwest-Fryslân met SOK

PROGRAMMAPLAN
REGIODEAL
NOARDWEST
FRYSLÂN:
IN NIJE TIID

VAN SMALLE TERP NAAR BREDE WELVAART

GRENSREGIO NOARDWEST FRYSLÂN

We zijn een grensregio met de uitdagingen die kenmerkend zijn voor een gebied aan de randen van het vaste land. Samen met inwoners, ondernemers, de drie gemeenten, de provincie Fryslân, het Wetterskip Fryslân, het Rijk, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties gaan we binnen de Regiodeal aan het werk langs drie pijlers: Vitale economie, Kwaliteit van leven en Natuurlijk in Balans. Tijdens deze middag willen we vieren dat we de Regiodeal hebben gesloten en de samenwerking voor de toekomst inluiden. Op nei in nije tiid!

INHOUD

1 / INLEIDING	5
2 / GOVERNANCE	8
3 / ORGANISATIE	14
4 / STRATEGISCHE SAMENWERKING MET HET RIJK, DE ANDERE PARTNERS EN OMLIGGENDE REGIO'S	19
5 / FINANCIËN	22
6 / MONITORING	24
7 / COMMUNICATIE	26
8 / PROGRAMMALIJNEN	27
9 / VERANTWOORDING	35
10 / RISICO'S	37
11 / BIJLAGEN	
Bijlage 1 / Samenwerkingsovereenkomst (SOK)	39
Bijlage 2 / DIN programmalijnen	54
Bijlage 3 / Format aanvraagformulier	58
Bijlage 4 / Programmabegroting	61
Bijlage 5 / Convenant Regiodeal	62
Bijlage 6 / Indicatoren van de 0-meting	77
Bijlage 7 / Communicatieframe	78
Bijlage 8 / Risico's	79

ROUTE TOT VASTSTELLING PROGRAMMAPLAN EN SOK:

Bestuurstafel 10 april 2024

Colleges/besturen 23 april 2024

01 INLEIDING

Eind 2020 heeft de regio Noardwest Fryslân de ambitie uitgesproken om tot een Regiodeal te komen. Vanaf dat moment is er een proces gestart om tot een inhoudelijke propositie te komen en een lobby richting het Rijk te starten. Op 1 november 2023 is de Regiodeal Noardwest Fryslân ondertekend door het Rijk en de regionale overheden. Met het ondertekenen van de Regiodeal ontvangt de regio 20 miljoen euro van het Rijk om te werken aan en proactief te anticiperen op de gevolgen van de demografische ontwikkelingen in de regio en klimaatverandering. Daarnaast heeft de regio de plicht om 20 miljoen euro cofinanciering hiervoor in te zetten.

De Regiodeal Noardwest Fryslân is een initiatief van de gemeenten Harlingen, Leeuwarden en Waadhoeke samen met de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Regiodeal.

De ambitie van de Regiodeal Noardwest Fryslân is om met een integrale aanpak de regio te ontwikkelen tot koploper duurzame brede welvaart in perifere regio's binnen Nederland. Om dit te bereiken is er een programma ontwikkeld dat is opgebouwd uit drie programmalijnen met daaronder een aantal thema's:

1. Vitale economie met de thema's hands on valley, leven lang leren, beleef Noardwest en nieuwe mobiliteit.
2. Kwaliteit van leven met de thema's vitale kernen en ondermijning.
3. Natuurlijk in balans met de thema's landschap, landbouw en water en het thema energielandschap.

De projecten vanuit deze programmalijnen en thema's grijpen op elkaar in en versterken elkaar. Daardoor ontstaat meerwaarde. Daarnaast heeft de regio de ambitie om een duurzaam partnerschap aan te gaan; niet alleen als overheden onderling, maar ook met de (triple helix) partners binnen én buiten de regio.

Dit programmaplan beschrijft hoe de regio de ambities uit de Regiodeal wil uitvoeren en schept hiervoor randvoorwaarden. Het is de basis voor de uitvoering die zich de komende vijf jaar richt op de gewenste ontwikkeling(en) van de brede welvaart in de regio. Het geeft helderheid over hoe:

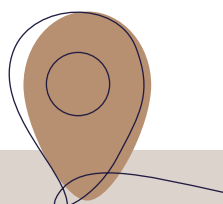
- er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een **duurzaam partnerschap** tussen de regionale overheden, het Rijk en ook andere (triple helix) partners, waaronder een periodiek Rijk-Regio overleg.
- er per programmalijn en per thema inzet wordt gepleegd om de **beoogde resultaten** van de Regiodeal te realiseren.
- er een gecoördineerde inzet van de gezamenlijke **financiële middelen** op basis van de afspraken in de Regiodeal tot stand komt.
- er coördinatie van **de (personele) inzet** van de partijen in het kader van de uitvoering van de Regiodeal wordt geregeld.
- het **lerend effect** van de Regiodeal in beeld wordt gebracht.
- er **eenduidige communicatie** over de Regiodeal plaatsvindt.

Het programmaplan is tot stand gekomen door een samenwerking tussen het programmateam en de adviseurs regiodeals van de betrokken overheden. Gedurende het proces van totstandkoming zijn onder andere het directieoverleg, bestuurders en griffiers geïnformeerd en betrokken bij essentiële onderdelen van het programmaplan.

Ook vormt dit programmaplan een nadere uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst (hierna SOK) tussen de deelnemende overheden. Deze overeenkomst is bijgevoegd bij dit programmaplan (bijlage 1).

HET PROGRAMMA IN ÉÉN OOGOPSLAG

Voor het programma is een totaaloverzicht Doelenboom gemaakt waarin in één oogopslag op hoofdlijnen overzicht wordt gegeven over het programma. Per programmalijn is er een Doelen en Inspanningen Netwerk (DIN) opgesteld (zie hoofdstuk 8) waarin ook de inspanning tot op een verder detailniveau zijn aangegeven. Op pagina 6 is het totaaloverzicht weergegeven.

LEESWIJZER

Het programmaplan is voor een groot deel een nadere uitwerking van de afspraken uit de overeengekomen SOK tussen de betrokken overheidspartijen bij de Regiodeal. Soms gaat het hierbij ook om nieuwe elementen voortbouwend op de afspraken uit deze overeenkomst. Achtereenvolgens wordt in voorliggend programmaplan de governance, de organisatie en de strategische samenwerking met het Rijk en de andere partners en de omliggende regio's besproken. Daarna wordt ingegaan op de financiën van het programma, de monitoring op doelen en resultaten en werkwijze bij de communicatie over het programma. Tot slot wordt ingegaan op een nadere uitwerking per programmalijn tot op resultaatsniveau, de verantwoording over het programma en een overzicht van de belangrijke risico's.

Over het algemeen geldt dat dit programmaplan een dynamisch document is. Gedurende de looptijd van het programma kan er een noodzaak ontstaan om het programmaplan (op onderdelen) te wijzigen. Bijvoorbeeld omdat we worden ingehaald door de realiteit of omdat er nadere uitwerkingen (op onderdelen) van het programmaplan plaatsvinden. Ook kunnen geleerde lessen leiden tot een aanpassing van dit plan. Dit document kan dan opnieuw worden vastgesteld door de bestuurstafel. Verwacht wordt dat een aanpassing van het plan minimaal 1 x per jaar moet plaatsvinden. Dit geldt ook voor de DIN's die per programmalijn zijn opgesteld.

Op dit moment geldt namelijk dat het uitwerkingsniveau voor de verschillende programmalijnen nog van elkaar verschilt. Vooral de mate van concreetheid is verschillend. Voor programmalijn 1 is de uitwerking verder dan die voor programmalijn 2 en 3. Bij programmalijn 1 heeft al een eerste uitwerking plaatsgevonden op het niveau van resultaten en inspanningen. Deze uitwerking moet voor programmalijn 2 en 3 nog plaatsvinden. In een nieuwe versie van het programmaplan wordt dit opgenomen.

REGIODEAL NWF: 2023-2029:

De regio NWF is koploper brede welvaart in perifere regio's binnen Nederland

ONZE REGIODEAL PRINCIPES:

- We streven naar integrale en langjarige samenwerking
- We bevorderen leren en passen ons aan als de omstandigheden hier om vragen
- We willen een schaa sprong bevorderen en synergie: we investeren op het schaalniveau van de hele regio en denken over grenzen heen
- We zijn als overheden gelijkwaardige partners

VITALERE ECONOMIE

De Regio NWF heeft een vitale economie

DOELEN 2023-2029

Hands on Valley:

- Kennismakelaars zijn aangesteld
- Een programma van innovatietafels is opgezet
- Een ondernemers en mentor-programma is opgezet
- Er is een agrofoodhub
- Er is een maritieme hub
- X acquisities en onderzoek naar modernisering bedrijventerreinen
- Regiomarketing en behoeften-onderzoek is gereed.

Leven Lang Leren:

- Een onderwijsprogramma voor Leven Lang Leren en werken is ontwikkeld en in uitvoering
- Er zijn coaches aangesteld voor het verbeteren afbouw arbeidsmarkt.
- Er is een werkcarrousel ontwikkeld.
- Er is een verbeterplan arbeidsmigranten opgesteld en in uitvoering.
- De onderwijsmogelijkheden bij de Academie van Franeker zijn uitgebouwd.

Beleef Noardwest:

- Er is capaciteit georganiseerd
- Er is een aanpak verbetering regiomarketing

Nieuwe mobiliteit:

- Er is een regiobrede mobiliteitsvisie
- Er zijn x mobiliteitshubs
- Er worden meerdere mobiliteits-services aangeboden
- Er zijn x pilots WMO vervoer
- Er zijn x pilots waarbij inwoners de mobiliteitstaken vd overheid oppakken
- Er is een communicatie & marketing aanpak

KWALITEIT VAN LEVEN

De Regio NWF heeft de kwaliteit van leven versterkt door in te zetten op sterkere vitale kernen en minder ondermijning

DOELEN 2023-2029

Vitale kernen:

- Een onderzoek is klaar naar de status van de kernen in onze regio
- In 10 prioritaire kernen zijn maatregelen genomen om de leefbaarheid te versterken

Ondermijning:

- Ondermijning is scherper in kaart gebracht via een onderzoek
- 3 innovatieve controle en onderzoeksmethoden zijn ontwikkeld en getest
- Er zijn x investeringen gedaan in zorg en preventiestructuren.

NATUURLIJK IN BALANS

De regio NWF is onderweg naar een natuurinclusieve, circulaire en daarmee toekomstbestendige landbouw en meer duurzame energie

DOELEN 2023-2029

Landschap, landbouw en water:

- Er is een bioregio Noardwest
- Er is een integrale aanpak tegengaan verzilting
- Er is een onderzoek klaar naar het gebruiken van havenslib in de landbouw
- Er is een start gemaakt met het verduurzamen van de voedsel-sector

Energie

- Er ligt een plan voor een energielandschap
- Er worden energie initiatieven ondersteund via een fonds
- Er is een energie coöperatie opgericht

SAMENWERKEN AAN BREDE WELVAART

De regio NWF kent een blijvend sterkere samenwerking tussen de samenwerkende overheden en de partners in de regiodeal en betere bewustwording over wat nodig is om koploper brede welvaart te worden in perifere regio's

DOELEN 2023-2029

Samenwerking:

- Goede bestuurlijke en ambtelijke samenwerking in de regio
- Programmaplan en SOK is gereed in 2024
- Bijeenkomsten met partijen in de regio
- Programmteam en uitvoeringsorganisatie staat in 2024

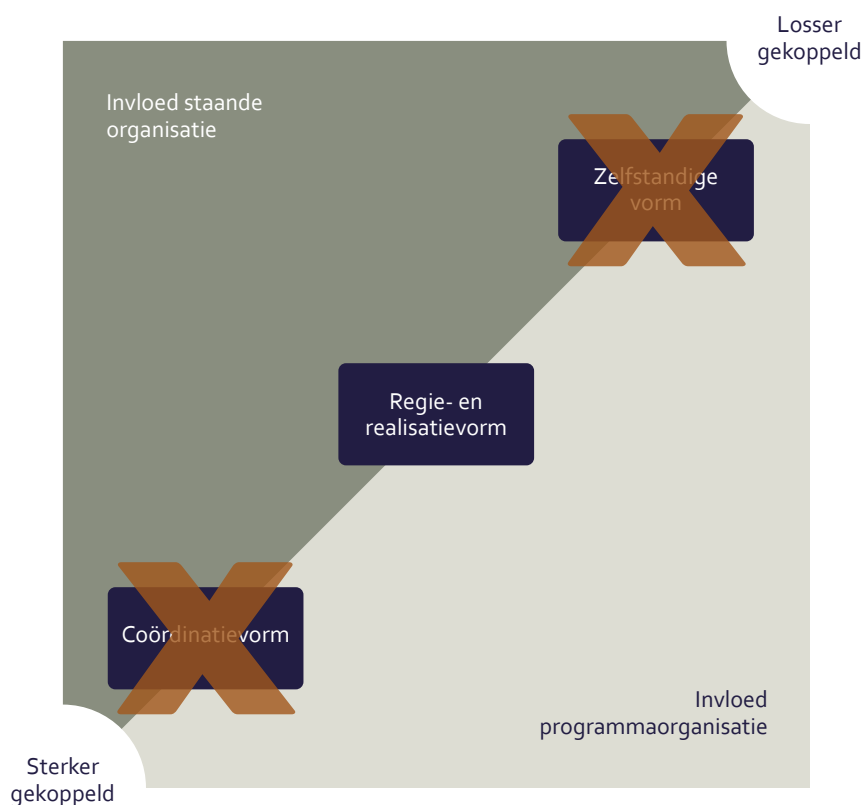
Monitoren en leren:

- Monitoring brede welvaart (outcome) en monitoring output – lerende bijeenkomsten

02 GOVERNANCE

TYPE PROGRAMMA

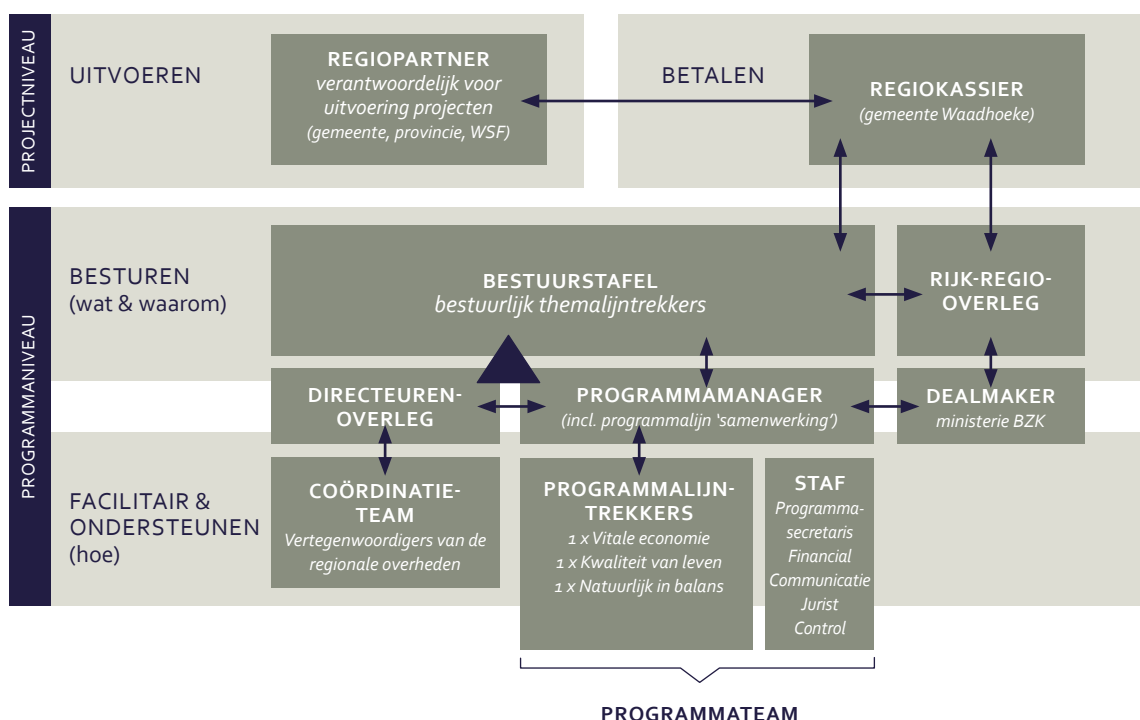
De Regiodeal is een programma waarbij er zowel invloed van de bestaande organisaties (de regiopartners) is als invloed vanuit de programmaorganisatie. Dit vraagt om een aanpak die gericht is op een regie- en realisatievorm (Werken aan Programma's, Prevaas en van Loon, 2014).

- Vormen variëren per programma in één organisatie
- Vormen variëren per stadium in één programma
- Sterk gekoppelde vormen als *samen werken* centraal staat
- Los gekoppelde vormen bij 'overlevingsprogramma's'

INRICHTING GOVERNANCE

De governance van de samenwerking in het kader van de Regiodeal wordt volgens onderstaande afbeelding ingericht. In dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting gegeven op de diverse onderdelen bij het onderdeel 'besturen'. In het volgende hoofdstuk 'organisatie' wordt de organisatie van het onderdeel 'faciliteren & ondersteunen' nader toegelicht. De formalisering van afspraken over de governance zijn vastgelegd in de SOK. Voor de afspraken hieromtrent wordt verwezen naar deze SOK (zie bijlage 1). Hieronder volgt een beknopte weergave van deze afspraken en op sommige onderdelen een nadere uitwerking ervan (bijv. het toetsingskader). Ook worden nog een aantal andere onderdelen uit de governance toegelicht die niet in de SOK aan de orde komen (zoals het Rijk-Regio-overleg en het driehoeksoverleg).

RIJK-REGIO-OVERLEG

Dit overleg vindt plaats op basis van artikel 7 van het convenant Regiodeal. Hieronder volgt een beknopte weergave van de afspraken zoals vastgelegd in het convenant:

- Het overleg vindt minimaal 1x per jaar plaats, uiterlijk in de maand september.
- Werkafspraken worden in dit overleg vastgelegd, onder andere over het afleggen van verantwoording aan volksvertegenwoordigers en achterbannen.
- Onderwerpen:
 - In ieder geval de jaarlijkse voortgangsrapportage (artikel 8, lid 2 convenant Regiodeal)
 - Nader te bepalen
- De samenstelling van het overleg bestaat uit een afvaardiging van:
 - Ministeries van het Rijk:
 - Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 - Economische Zaken en Klimaat
 - Justitie en Veiligheid
 - Infrastructuur en Waterstaat
 - Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
 - Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 - Leden bestuurstafel

BESTUURSTAFEL (BT)

In de SOK zijn afspraken vastgelegd over de rol en taken van de bestuurstafel. Als aanvulling daarop zijn er nog de volgende afspraken die wij vastleggen in dit programmaplan. De bestuurstafel:

- neemt besluiten over programma's, projecten en de toewijzing van de rijksmiddelen.
- geeft richting aan het programma door kaders vast te stellen, waaronder de SOK en het programmaplanplan.
- stelt objectieve criteria vast voor de beoordeling van programma's en projecten (zie verder het toetsingskader).
- bewaakt voortgang en stuurt, indien nodig, programma bij.
- houdt de eigen colleges/bestuurders goed op de hoogte van alle ontwikkelingen m.b.t. de Regiodeal.
- maakt afspraken over bestuurlijke themalijntrekkers en over de wijze waarop contact onderhouden wordt met hun collega-portefeuillehouders bij de andere overheden.

Hieronder wordt in ieder geval verstaan:

- het informeren van collega-portefeuillehouders over de voortgang van de uitvoering binnen een themalijn
- het meenemen van collega-portefeuillehouders in afwegingen, verdere uitwerkingen en eventueel te maken keuzes binnen een themalijn

De samenstelling van het overleg bestaat uit:

- minimaal één bestuurlijk vertegenwoordiger per regiopartner
- de voorzitter van de bestuurstafel is de burgemeester van gemeente Waadhoeke

De bestuurlijke themalijntrekkers maken altijd onderdeel uit van de bestuurstafel. De bestuurstafel zorgt ook voor een noodzakelijke verbinding met het Rijk-Regio-overleg qua samenstelling.

DRIEHOEKSOVERLEG

Het driehoeksoverleg wordt niet benoemd in de SOK. Hieronder volgt een uitwerking van taken en verantwoordelijkheden van dit overleg. Het driehoeksoverleg is:

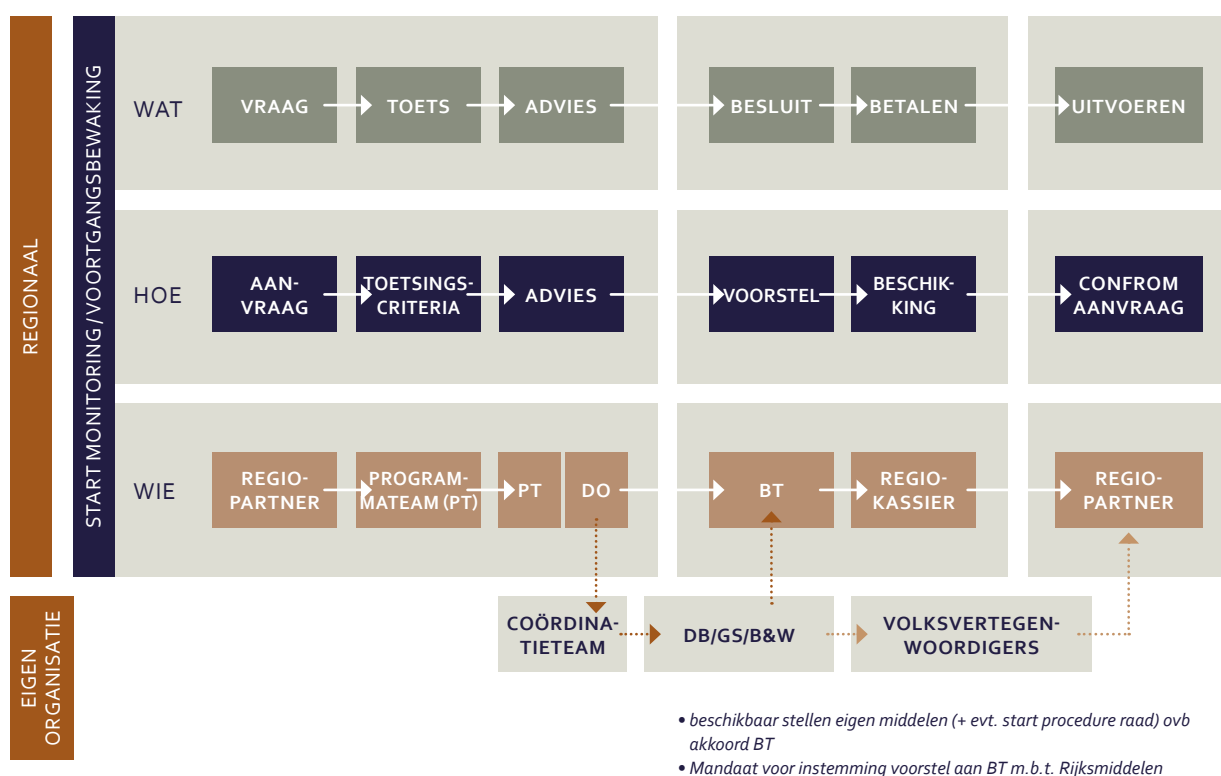
- samen met de programmamanager verantwoordelijk voor het voorbereiden van de bestuurstafel overleggen.
- heeft overleg over de bevordering (en facilitering) van de besturing en uitvoering van het programma.

De samenstelling van het driehoeksoverleg bestaat uit:

- de voorzitter van de bestuurstafel
- de voorzitter van het directeurenoverleg
- de programmamanager van de Regiodeal

BESLUITVORMINGSPROCES

Het besluitvormingsproces rondom de Regiodeal (en meer specifiek de inzet van de rijksmiddelen) verloopt volgens onderstaand besluitvormingsschema. De regiokassier voert de besluiten van de bestuursstafel uit rondom de uitbetaling van de rijksmiddelen aan de regiopartners. Hiervoor geeft de bestuursstafel instructies aan de regiokassier. Eventueel kunnen er mandaten worden gegeven aan het directeurenoverleg. Zo heeft het directeurenoverleg het mandaat over de inzet van de regionale uitvoeringskosten van 1,2 miljoen euro.

TOETSINGSKADER

In de SOK wordt gesproken over het vastleggen van een toetsingskader om aanspraak te maken op de rijksmiddelen van de Regiodeal. Een uitwerking hiervan volgt hieronder.

Een project moet minimaal aan de volgende eisen voldoen. Deze worden meegenomen in de advisering richting de bestuursstafel:

- Sluit aan bij de ambities in de Regiodeal.
- Project heeft regionale impact.
- De benodigde cofinanciering vanuit één of meerdere partners is beschikbaar gesteld.
- Er is (in-kind) ambtelijke capaciteit geregeld voor de uitvoering.
- Uitvoering is (uiterlijk) gereed in 2028.

Daarnaast volgt er een toetsing aan een aantal criteria. Dit betreft de zogenoemde 'plus' van de Regiodeal.

De criteria zijn eerder opgesteld door het adviesbureau Public Result:

- Meer massa: het projectvoorstel is een nieuw project of minimaal een plus op een bestaand project.
- Versnelling: het projectvoorstel maakt de realisatie van bestaande activiteiten versneld mogelijk.
- Innovatie: het projectvoorstel is innovatief (ten opzichte van wat al gebeurt in de regio).

- Regionaal: het projectvoorstel heeft positieve impact in meer dan één gemeente.
- Cofinanciering markt: marktpartijen hebben zich gecommitteerd aan het voorstel (financieel en of uitvoering).
- Reproduceerbaar: het projectvoorstel kan – bij aantoonbaar succes – worden uitgerold of toegepast in andere kernen / gemeenten / regio's.
- Het projectvoorstel is bottom-up tot stand gekomen.
- Structurele impact: Regiodeal-geld voor een voorstel is *trigger money* om een ontwikkeling te bestendigen.

Een project voldoet aan zoveel mogelijk van bovenstaande criteria en heeft invloed op de advisering richting de bestuurstafel.

VOLKSVERTEGENWOORDIGING

Een belangrijk onderdeel van het programma is de rol die betrokken volksvertegenwoordigers hebben bij (de uitvoering van) het programma. Deze paragraaf dient ervoor om hier duidelijkheid over te geven. Ook bij de communicatie in de toekomst richting volksvertegenwoordigers zal er vanuit het programma steeds duidelijk worden aangegeven wat die rol is zoals de controlerende, kaderstellende rol en het beschikbaar stellen van financiële middelen.

Zoals later in dit programmaplan zal worden vermeld, wordt er gewerkt aan een verdere concretisering van de programmalijnen (zie hiervoor hoofdstuk 8). Met deze verdere uitwerkingen van de programmalijnen wordt toegewerkt naar het opstellen van Plannen van Aanpak (PvA's). In deze PvA's wordt in meer details uitgewerkt aan welk projecten er gewerkt gaat worden om de gestelde doelen van de Regiodeal te behalen. Over deze PvA's worden volksvertegenwoordigers van de regiopartners op verzoek van de bestuurstafel van de Regiodeal via het betreffende college (dagelijks bestuur) in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te uiten over in hoeverre de PvA's nog passen binnen de doelen van de Regiodeal. De PvA's kunnen hier (deels) op aangepast worden. In ieder geval volgt er een reactie vanuit het programma via de bestuurstafel op de ingediende wensen en bedenkingen. Mochten er gedurende de looptijd van de Regiodeal tijdens de uitvoeringsfase nog inhoudelijke koerswijzigingen optreden, dan zal het college van de betreffende partner(s) via de route van wensen en bedenkingen deze wijzigingen voorleggen aan de volksvertegenwoordiging.

Over de gestelde doelen vindt op programmaniveau monitoring en verantwoording plaats (zie hiervoor hoofdstuk 6 en 9).

Vanuit het programma worden daarnaast jaarlijks minimaal twee momenten georganiseerd waarbij volksvertegenwoordigers geïnformeerd worden over de uitvoering van het programma. Dit betreffen de Regiodeal-dag en het toesturen van de jaarlijkse voortgangsrapportage over het totale programma. Voor de Regiodeal-dag geldt dat als er inhoudelijk nog keuzes moeten worden gemaakt bij de uitvoering, dat dit moment ook geldt als een extra mogelijkheid voor het programmateam om de volksvertegenwoordiging hierbij te betrekken. De inhoudelijke keuzes die mogelijk tijdens de Regiodeal-dag voorbijkomen, krijgen een via de reguliere route die in deze paragraaf (en elders in het programmaplan) geschetst wordt.

De Regiodeal komt tot uitvoering via concrete projecten. Soms gaat het om projecten waarbij één partner betrokken is, vaker gaat het om (bestaande) projecten waarbij meerdere of alle partners een actieve rol spelen. Die projecten zullen bij de deelnemende partner(s) aan het betreffende project aan de orde komen via de reguliere besluitvormingsroutes van die partner(s). Bij projecten die in het kader van de Regiodeal worden opgestart, wordt het voorstel tot besluitvorming in het bredere perspectief van de Regiodeal geplaatst en voorzien van de nodige context die verband houdt met de cofinancieringsafspraken tussen de partners zoals vastgelegd binnen de Regiodeal. Het uitgangspunt hierbij is om zo veel mogelijk aansluiting te zoeken bij de P&C-cyclus van de regiopartners.

REGIOKASSIER

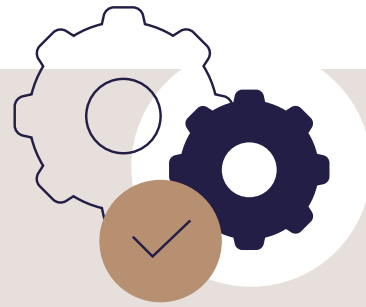
Zoals vastgelegd in de SOK fungeert de gemeente Waadhoeke als regiokassier voor de Regiodeal Noardwest.

Hieronder volgt een nadere uitwerking van de afspraken uit de SOK. De regiokassier:

- neemt de bijdrage van het ministerie van BZK in ontvangst via een Specifieke Uitkering (SPUK) en heeft daarmee een directe financiële relatie met het Rijk.
- zorgt voor het nakomen van financiële kaders en taken volgens regeling SPUK Regiodeals 4e tranche en hoofdstuk 3 Financiële Verhoudingswet.
- is verantwoordelijk voor het beheer van de financiën en administratieve verwerking van de bijdrage van het ministerie van BZK (circa € 20,- miljoen).
- stelt concept beschikkingen op waarover de bestuurstafel kan besluiten.
- voert beschikkingen uit in opdracht van de bestuurstafel naar regiopartners. Regiopartners moeten eventueel doorbeschikken naar 'derden'. Hiervoor geldt de bezwaar- en beroepsprocedure van de betreffende regiopartner.
- vervult de werkgeversrol van de functies programmamanager en programmasecretaris binnen het programma-team in opdracht van het directeurenoverleg (besteding van regionale uitvoeringskosten).

Regiopartners zijn verantwoordelijk voor de eigen administratie en het tijdig aanleveren van informatie richting het Rijk in het kader van de verantwoording via de SiSa (Single Information en Single Audit) en de programmamanager over de voortgang volgens de gemaakte afspraken in de SOK. Zie hiervoor verder hoofdstuk 9 over de verantwoording.

03 ORGANISATIE

FACILITEREN & ONDERSTEUNEN

In dit hoofdstuk volgt een verdere toelichting op de governancestructuur uit hoofdstuk 2. Wat nu volgt is een toelichting op de onderdelen zoals benoemd onder 'faciliteren & ondersteunen'. Ook hier geldt dat, net als in hoofdstuk 2, de formalisering van afspraken over de governance zijn vastgelegd in de SOK. Voor deze afspraken wordt verwezen naar deze SOK. Hieronder volgt een beknopte weergave van deze afspraken en op sommige onderdelen een nadere uitwerking ervan (bijvoorbeeld hoe de juridische, financiële en staf ondersteuning wordt georganiseerd).

DIRECTEURENOVERLEG

Het directeurenoverleg:

- is opdrachtnemer van de bestuurstafel (de bestuurstafel is bestuurlijk opdrachtgever).
- draagt zorg voor de uitvoering van de taken van de bestuurstafel en adviseert de bestuurstafel over de te nemen besluiten, waarbij de voorzitter van het directeurenoverleg deze rol namens het directeurenoverleg concreet vormgeeft.
- beschikt namens de bestuurstafel over de regionale uitvoeringsmiddelen en zet deze in.
- is ambtelijk opdrachtgever voor de programmamanager.
- geeft de regiokassier opdrachten aangaande werkgeverschap.
- stelt voldoende medewerkers beschikbaar met het juiste profiel.
- draagt zorg voor een adequate in-kind inzet van medewerkers voor de Regiodeal voor alle rollen die in-kind worden ingevuld én de inhoudelijke inzet bij de projecten.
- is verantwoordelijk voor de programma-organisatie.
- ondersteunt de samenwerking tussen de partijen in het kader van de Regiodeal.

Elke afzonderlijke afgevaardigde directeur namens de partners bij dit overleg is gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever voor de projecten die bij zijn organisatie worden uitgevoerd. Deze directeur fungeert daarbij als eerste escalatieniveau voor programmalijntrekker(s) en projectleider(s) bij de dagelijkse projectsturing.

PROGRAMMATEAM

Het programmateam is verantwoordelijk voor het realiseren van het programma en faciliteren van het directeurenoverleg en de bestuurstafel bij de coördinatie, besluitvorming en uitvoering van de afspraken uit het regiodeal convenant. Het programmateam bestaat uit:

- programmamanager
- programmalijntrekkers
- staf: programmasecretaris, financial, communicatie, jurist en control

PROGRAMMAMANAGER

De programmamanager:

- is opdrachtgever voor de leden van het programmateam.
- is contactpersoon namens de Regiodeal Noardwest Fryslân met de dealmaker van het Rijk.

- geeft leiding aan het programmateam en de uitvoering van het programma en zorgt voor adequate besluitvorming.
- doet de voorbereiding van de agenda & besluitvormende documenten ten behoeve van de bestuurstafel in samenspraak met programmateam en het directeurenoverleg en in afstemming met het driehoeksoverleg.
- bereidt de agenda van het directeurenoverleg voor in overleg met de voorzitter van het directeurenoverleg.
- bewaakt de doelen van het programma.
- stuurt op samenhang binnen het programma.
- heeft het overzicht over het geheel.
- organiseert het Rijk-Regio-overleg in afstemming met de dealmaker van het Rijk en het programmateam,
- waarbij de programmamanager ook verantwoordelijk is voor de verantwoording in afstemming met de regiokassier.
- is verantwoordelijk voor de programmalijn 'samenwerking'.
- bouwt aan én onderhoudt een netwerk van samenwerkingspartners in samenwerking met het programmateam.
- zorgt voor informatievoorziening en communicatie over het programma.
- bewaakt inhoudelijke, financiële en organisatorische kaders van het programma.

PROGRAMMASECRETARIS

De programmasecretaris adviseert de programmamanager bij programma-issues (planning, financiën, kwaliteit) en het doen van voorstellen. De programmasecretaris:

- levert een procesmatige bijdrage op (deel)terreinen van het programma.
- assisteert de programmamanager bij het structureren van programma's.
- richt programmadossiers in en beheert deze.
- stelt projectplanningen op en beheert deze.
- ondersteunt bij het opstellen van periodieke management- en voortgangsrapportages.
- monitort de voortgang en afspraken van het programma en jaagt actiehouders na.
- stelt financiële rapportages en budgetbewaking voor het programma op (op basis van input vanuit de regiopartners) en beheert deze, inclusief de regionale uitvoeringskosten.
- plant overleggen in en doet aan verslaglegging.

COÖRDINATIETEAM

Het coördinatieteam bestaat uit medewerkers van de regiopartners (één medewerker per regiopartner) die binnen hun eigen organisatie verantwoordelijk zijn voor de Regiodeal. Het coördinatieteam is de ambtelijk werkgroep die de samenwerking tussen partijen in het kader van de Regiodeal faciliteert en ondersteunt. Dit is met name gericht op bestuurlijk-politieke en besluitvormingsaspecten bij de regionale partners. Het coördinatieteam is complementair aan de rol van het programmateam. Verder kan het coördinatieteam gevraagd en ongevraagd advies geven aan de programmamanager of het programmateam.

PROGRAMMALIJNTREKKERS

Programmalijntrekkers dragen, samen met de betrokken medewerkers van de partners, zorg voor de uitvoering van een programmalijn. De programmalijntrekker:

- stuurt op integrale aanpak en opgavegerichte werkwijze.
- stuurt op en bewaakt voortgang van de programmalijn.
- coacht en begeleidt de eerste fase van een project als dat wenselijk of nodig is.
- stimuleert, jaagt aan en ondersteunt het tot stand komen van (nieuwe) ontwikkelingen.
- stelt periodiek DIN's op, samen met de betrokken medewerkers van de partners, en verdeelt taken.
- bewaakt de realisatie van de doelen van de programmalijn en zorgt voor monitoring programmalijn op het gebied van tijd, geld en kwaliteit. Bij geconstateerde of dreigende afwijkingen worden de verantwoordelijk directeur van de partner en de programmamanager geïnformeerd.
- organiseert leerkringen of gelijksoortige bijeenkomsten.
- zorgt voor een jaarlijkse rapportage aan de programmamanager over de voortgang van de programmalijn.
- heeft periodiek overleg met de programmamanager over de voortgang binnen de programmalijn.

De programmalijntrekkers voeren zelf géén projecten uit, maar zorgen wel samen met het programmateam voor de besluitvorming rond de plannen van aanpak en de projectbewaking.

STAF

De staf zorgt voor een voldragen plan van aanpak op de aspecten juridisch, communicatie en financieel waarover het directeurenoverleg en daarna de bestuurstafel kan beslissen. Alle stafleden hebben bij de regiopartners een achterban voor gezamenlijk overleg & uitvoering. De mogelijkheid bestaat dat een aantal onderdelen (en bijbehorende benodigde capaciteit) op afroep beschikbaar is.

Communicatie

Staflid is:

- verantwoordelijk voor de communicatie over het programma volgens het communicatieframe.
- stemt af met de communicatieadviseurs van de partners.
- verzorgt de communicatie & content naar de landelijke Regiodeal-communicatie vanuit de regio.
- neemt deel aan landelijke overleggen voor de communicatiemedewerkers.
- is eerste aanspreekpunt voor communicatiemedewerker vanuit het Rijk.
- faciliteert bij de organisatie van bijeenkomsten.
- beoordeelt PvA's op het gebied van communicatie.

Financieel

Staflid:

- beoordeelt PvA's op het gebied van financiën.
- zorgt voor uniforme en gestroomlijnde procedure om de regiomiddelen tijdig beschikbaar te krijgen voor de uitvoering van PvA's.
- zoekt hierbij afstemming met bestaande besluitvormingscyclus (P&C) bij regiopartners. Volgens SOK vindt hierbij een koppeling plaats met een programmaplan – een jaarplan – en de concrete projectvoorstellen.
- ondersteunt programmamanager en programmasecretaris bij de financiële monitoring van het programma.

Juridisch

Staflid:

- toetst projectaanvragen op onder andere staatssteun.
- adviseert in het kader van aanbestedingen.
- bewaakt de afspraken zoals in de SOK geformuleerd.
- stemt af en treedt in overleg met juristen regiopartners.

Het staflid boordeelt PvA's op juridisch gebied zoals:

- de toetsing van uitgangspunten op staatssteun en mededinging
- het toetsen op basis van een afwegingskader voor subsidie <-> overheidsopdracht (aanbesteding)
- de toetsing aan inkoopbeleid en -voorwaarden
- overige juridische ondersteuning

DRIEHOEK REGIOKASSIER – CONTROL – FINANCIAL

Een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden over de control (juridisch en financieel) op de programmabegroting van de Regiodeal is essentieel. Hierbij spelen zowel de regiokassier als de financial(s), de programmamanager en het directeurenoverleg een rol.

De regiokassier richt zich hierbij op het voldoen aan de vereisten zoals opgenomen in de beschikking(en) van rijksmiddelen voor de uitvoering van projecten onder de Regiodeal. De regiokassier voert hier ook monitoring op uit. Bij eventuele afwijkingen onderneemt de regiokassier vanuit zijn rol actie en informeert hierbij de programmamanager over de ondernomen acties en voortgang.

De programmamanager en de programmasecretaris voeren de monitoring uit op de overige onderdelen van de programmafinanciering. Dit doen zij in samenspraak en met hulp van het staflid financial. Er wordt hierbij bijvoorbeeld gecontroleerd en gemonitord of alle regiopartners hun cofinancieringsbijdragen op projectniveau leveren volgens afspraak. Ook wordt er gemonitord of er sprake is van onder- of overschrijding van het project-budget.

Op projectniveau vindt de dagelijkse projectsturing onder andere op financieel gebied plaats door een projectleider. Deze rapporteert aan de programmalijntrekker. Bij hen ligt de verantwoordelijkheid om binnen de beschikbaar gestelde financiële kaders voor de projecten en de totale programmalijn te opereren. De programmamanager en secretaris worden periodiek via een voortgangsrapportage (minimaal 2 keer per jaar) en de overleggen van het programmateam geïnformeerd over de stand van zaken door de programmalijntrekker. Het directeurenoverleg en de bestuurstafel worden met de voortgangsrapportages ook geïnformeerd over de stand van zaken.

Bij afwijkingen op een project wordt de programmamanager en de directeur van de partner waar het project wordt uitgevoerd (die gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever is voor het project) tijdig geïnformeerd door de programmalijntrekker. Indien nodig wordt ook het directeurenoverleg en de bestuurstafel geïnformeerd en wordt benodigde besluitvorming voorbereid.

UITVOEREN

Regiopartner (=uitvoerende overheden)

- ontvanger van verstrekte middelen van de regiokassier
- financiële verantwoording voor project/programma door middel van SiSa
- coördinerende/uitvoerende partner voor betreffende project/programma
- eventueel doorverstrekker van middelen naar derde partner
- verantwoordelijk voor ontvangen middelen voor project/programma van mede regiopartners en derde partijen
- verantwoordelijk voor uitvoeren en voortgang projecten/programma's volgens vastgesteld Plan van Aanpak
- nadat de regiopartner een beschikking heeft gekregen van de regiokassier, moet er binnen die kaders gehandeld worden en is de regiopartner zelf verantwoordelijk om binnen de juridische kaders te handelen.
- heeft geen directe financiële relatie met het Rijk.

BENODIGDE INZET, PROCES- EN UITVOERINGSAFSPRAKEN

Voor de ambtelijke inzet ten behoeve van de governance van de Regiodeal is onderstaande inzet nodig. Daarbij kan er onderscheid worden gemaakt tussen inzet die wordt gefinancierd vanuit de regionale uitvoeringskosten én in-kind inzet vanuit de organisaties. Insteek is dat de in-kind inzet, naar vermogen, gelijk wordt verdeeld over de regiopartners. Het regionale uitvoeringsbudget is beperkt en het is nadrukkelijk niet de insteek om vanuit de regiodeal-middelen ureninzet te financieren, om ervoor te zorgen dat de middelen zoveel mogelijk resultaat opleveren. Voor de in-kind inzet maken de organisaties vanuit hun formatie tijd en ruimte vrij om deze rol invulling te geven. Dit is een verantwoordelijkheid van de directeuren en afstemming vindt plaats in het directeurenoverleg. In de SOK staan deze afspraken vastgelegd.

De taken en verantwoordelijkheden van onderstaande rollen staan beschreven in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3. Deze kunnen de basis vormen voor eventuele werving.

Rol	Aantal uren p/w	Financiering	Vanuit welke organisatie (op basis van huidige situatie)
Ambtelijk			
Programmamanager	24	Regionale uitvoeringskosten	Detachering
Programmasecretaris	16	Regionale uitvoeringskosten	Detachering
Bestuurlijk			
Programmalijntrekker 1 (bestuurlijk)	Circa 2-4	In-kind	PM Gemeente Harlingen
Programmalijntrekker 2 (bestuurlijk)	Circa 2-4	In-kind	PM Gemeente Leeuwarden
Programmalijntrekker 3 (bestuurlijk)	Circa 2-4	In-kind	PM Gemeente Waadhoeke
Voorzitter BT	2	In-kind	Gemeente Waadhoeke

Voorgaande leidt tot een aantal algemene uitgangspunten:

In-kind

- De inzet van (eigen) personeel ten behoeve van de coördinatie (voorbereiden bestuur op besluitvorming), ondersteuning, beleidsvorming, afstemming over de monitoring en de aanwezigheid van (eigen) personeel bij bijeenkomsten en overleg ten behoeve van het programma zijn altijd in-kind.
- Voorgaande is exclusief de programmasecretaris en programmamanager, deze worden gefinancierd vanuit de al gereserveerde € 1,2 miljoen voor uitvoeringskosten. Dit geldt eveneens voor de inzet van een financial voor het jaar 2024 bij Waadhoeke vanuit haar rol als regiokassier.

Personele inzet als cofinancieringsbijdrage en/of gefinancierd van de middelen Regiodeal

De mogelijkheid om personele capaciteit in te zetten als cofinanciering bestaat alleen als:

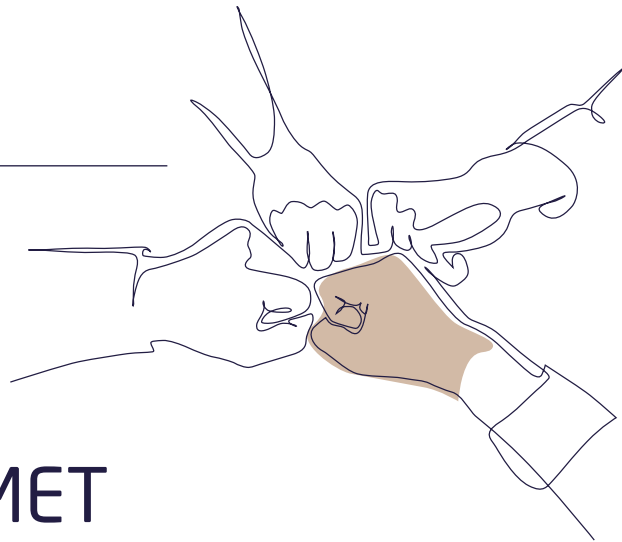
- er geen in-kind oplossing kan worden gevonden.
- de inzet van personeel gerelateerd is aan de uitvoering van de projecten. In het Plan van Aanpak (PvA) behorende bij de projecten wordt de personele inzet gerelateerd aan de concrete resultaten die hiermee behaald worden. Het PvA wordt ook vastgesteld in het directeurenoverleg en de bestuurstafel.
- de inzet van personeel gerelateerd kan worden aan werkzaamheden die het volledige programma aangaan. Deze inspanning is dus een regiobrede inspanning.

Procesafspraken

Voorgesteld wordt om ook een aantal procesafspraken te maken om te sturen op de hiervoor genoemde uitgangspunten:

- Sturing en besluiten over personele inzet (evenwichtige verdeling van in-kind, als cofinancieringsbijdrage of vanuit middelen Regiodeal) vinden plaats in het directeurenoverleg en gaan ter informatie naar de bestuurstafel.
- In het aanvraagformulier (bijlage 3) voor regiodeal-middelen is een veld opgenomen waarin per project de bijdrage van in-kind uren wordt aangegeven.
- Er is in het aanvraagformulier een veld opgenomen voor de (eventuele) cofinancieringsbijdrage per project in de vorm van ureninzet van (eigen) personeel.
- Er is in het aanvraagformulier een veld opgenomen voor de (eventuele) inzet van personeel die betaald dient te worden vanuit de Regiodeal-middelen.
- De programmasecretaris kan met deze informatie uit de aanvraagformulieren de bijdragen van in-kind uren per regiopartner bijhouden in een overzicht alsook de cofinancieringsbijdrage in de vorm van ureninzet van (eigen) personeel.
- Het directeurenoverleg zal periodiek geïnformeerd worden aan de hand van dit overzicht en kan daarmee sturen op een gelijke bijdrage van in-kind uren door elke regiopartner.
- Voor de ureninzet van (eigen) personeel als cofinanciering dient per geval expliciet goedkeuring te komen van het DO.

04 STRATEGISCHE SAMENWERKING MET HET RIJK, DE ANDERE PARTNERS EN OMLIGGENDE REGIO'S

De ondertekening van de Regiodeal is slechts het begin van de samenwerking en een duurzaam partnerschap. Bij de Regiodeal gaat het om meer dan alleen de gecoördineerde inzet van financiële middelen: er is ook andere ondersteuning nodig om de ambities en doelen van de regio te realiseren. Een Regiodeal kenmerkt zich door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen. De Regiodeal creëert mogelijk ook nieuwe samenwerkingsvormen. De Regiodeal heeft daarmee ook een lerend en adaptief karakter.

Deze Regiodeal biedt een impuls aan de (boven)regionale samenwerking tussen overheden. Het is daarmee de vierde pijler (programmaliijn) binnen deze Regiodeal. En bundelt ook de kracht vanuit de overheid, de mienskip, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties en kennis- en onderwijsinstellingen, zowel binnen als buiten de regio. En dat gebeurt niet alleen voor de duur van de Regiodeal, maar ook daarna. Samenwerking is binnen deze Regiodeal dus zowel een middel als een doel. In dit hoofdstuk beschrijven we met wie we samenwerken en hoe we dat doen. We sluiten dit hoofdstuk af met een paragraaf over de bijeenkomsten die we inzetten als belangrijk hulpmiddel in de samenwerking.

SAMENWERKING MET HET RIJK

We koesteren de samenwerking met het Rijk binnen deze Regiodeal. In deze samenwerking met de departementen van het Rijk staat doen en leren centraal. We willen daarbij zoveel mogelijk aansluiten bij de projecten die we uitvoeren in de drie pijlers, dicht op de praktijk. Daar gebeurt het immers.

We hebben over de samenwerking met het Rijk een aantal zaken formeel afgesproken in het convenant. Die afspraken gaan over de voortgangsrapportages, over formele bestuurlijke overleggen en over monitoring. Dit staat beschreven in dit programmaplan in de hoofdstukken over governance (hoofdstuk 2) en monitoring (hoofdstuk 6).

Wanneer het gaat om de Regiodeal - zowel bij de concrete uitvoering van projecten als op programmaniveau - hebben we met het Rijk afgesproken dat zij naast de financiële bijdrage:

- actief participeren in het programma en bij de Regiodeal-projecten.
- helpen bij het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving, en maatwerk leveren op basis van concrete (uitvoerings)vraagstukken.
- het programmateam proactief informeren over kansen (inhoudelijk, financieel en beleidsmatig) – bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij andere landelijke programma's die mogelijk parallel aan de uitvoering van dit programma door onze organisaties opgepakt kunnen worden.
- actief kennis en ervaring inbrengen vanuit de departementen en hun netwerk aanbieden.

De samenwerking met het Rijk wordt aan de kant van het Rijk gecoördineerd door de dealmaker bij het Rijk. De programmamanager van de Regiodeal vervult aan de kant van de regionale programmapartners de coördinerende rol in de samenwerking. Daarin werkt de programmamanager nauw samen met de inhoudelijke trekkers vanuit de Regio. Tussen de programmamanager van de Regiodeal en dealmaker van het Rijk vindt periodiek afstemming en overleg plaats.

Bestuurlijk vindt er afstemming met het Rijk plaats in het jaarlijkse Rijk-Regio-overleg. Deze afstemming willen we meer laten zijn dan enkel rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang. We gebruiken het ook om vraagstukken te agenderen en te zoeken naar samenwerking bij het oplossen van die vraagstukken. Gedurende het jaar hebben met name de voorzitter van de bestuurstafel (voor zaken die het hele programma aangaan) en/of de bestuurlijke thematrekkers van de programmalijnen (voor zaken die de betreffende programmalijn aangaan) actieve contacten met het Rijk om de uitdagingen van de regio te agenderen en/of nieuwe kansen te benutten.

Inzet eigen public affairs, lobby capaciteit en Europese projectontwikkeling

Binnen de organisaties van de kernpartners van de Regiodeal is capaciteit beschikbaar voor public affairs, lobby en Europese projectontwikkeling en financiering. Hier maakt het programma dankbaar gebruik van. We maken heldere afspraken of hebben heldere afspraken gemaakt over welke collega's we snel kunnen inzetten bij vragen en verzoeken die we vanuit het programmateam hebben.

SAMENWERKING MET ANDERE PARTNERS IN DE REGIO

De samenwerking met de partners in de regio willen we vooral waarmaken in de uitvoering van de projecten: vooral in de praktijk willen we meters maken in de samenwerking. Projecten die voortkomen uit het programma pakken we daarom als programma-organisatie op samen met de betreffende partners. Bij de uitvoering wordt samengewerkt met de inwoners van Noardwest-Fryslân, relevante bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, woningcorporaties, overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Nieuwe kansen en initiatieven die zich tijdens de programmaperiode voordoen, verbinden we aan één of meer van onze programmapartners. Waar dat nodig is voor de uitvoering van projecten binnen het programma, creëren we nieuwe samenwerkingsverbanden of versterken we bestaande verbanden.

We werken samen in de regio met:

- **Inwoners:** we werken met inwoners samen aan diverse projecten en faciliteren initiatieven, waaronder bijvoorbeeld die van energiecoöperaties.
- **Onderwijs- en kennisinstellingen:** we werken in de uitvoering van onze regiodeal samen met het onderwijs en de kennisinstellingen. De samenwerking bestaat dus vooral uit concreet met elkaar aan de slag gaan zoals in het versterken van de positie van de Academie van Franeker.
- **Bedrijven:** we werken in de projecten samen met diverse bedrijven. Ook faciliteren we een aantal initiatieven vanuit bedrijven in ons programma of we leggen vanuit het programma de link naar andere partijen in de triple helix.
- **Maatschappelijke organisaties:** denk aan zorginstellingen, politie, etc.
- **Woningcorporaties.**
- **Clusterorganisaties en samenwerkingsverbanden:** we werken in onze regio al samen in verschillende samenwerkingsverbanden zoals het Europapact, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, het Innovatiepact Fryslân en de Vereniging Circulair Fryslân. Dankzij deze samenwerkingsverbanden treffen we op een snelle manier diverse partijen. Het programmateam kan gebruikmaken van de kennis en netwerken van deze bestaande samenwerkingsverbanden en clusterorganisaties.

In hoofdstuk 2 (governance) is onder andere omschreven hoe de besluitvorming plaatsvindt over de inzet van financiële middelen binnen de Regiodeal. De regionale partners hebben hier vooralsnog geen (besluitvormen-

de) rol in. Deze is nu belegd bij de overheidspartners. Vanzelfsprekend hebben de overige regionale partners in de hiervoor geschetste samenwerking wel invloed op de inhoudelijke keuzes binnen de projecten en het programmaplan. Dit betreft nu een eerste stap in de samenwerking tussen partijen. Het kan een mogelijke uitkomst zijn in de toekomst (een groeimodel) dat de regionale partners verder in de besluitvorming worden betrokken.

SAMENWERKING MET OMLIGGENDE REGIO'S

We stellen graag onze kennis en ervaring(en) ter beschikking en we weten goed waar we terecht kunnen voor advies. Ook elders wordt gewerkt aan regiodeals. Via het Rijk worden intervisie-bijeenkomsten georganiseerd waarbij we vanuit het programmateam aansluiten. Daarnaast kennen we als programma-organisatie de andere Regiodeal-programma's goed – inclusief die van de burens in Fryslân. We benutten eventuele kansen om in projecten die zich daarvoor lenen, samen te werken of samen op te trekken met een aangrenzende Regiodeal-regio.

Bijeenkomsten organiseren

Er worden jaarlijks één of meer Regiodeal-dagen georganiseerd. Tijdens een Regiodeal-dag besteden we aandacht aan de voortgang van het programma als geheel en de voortgang van de projecten binnen de drie themalijnen in het bijzonder. We doen dat met alle betrokkenen en gebruiken dat moment ook om onze volksvertegenwoordigers te informeren. Voor deze bijeenkomsten worden ook de collega's vanuit het Rijk uitgenodigd. We werken met de departementen samen en willen laten zien welke kansen en uitdagingen we in de praktijk tegenkomen.

Tijdens de Regiodeal-dagen willen we onze partners in de regio in het zonnetje zetten door hun projecten binnen het programma een plek op het podium te bieden. Daarbij willen we ook met trots laten zien welke successen we behaald hebben en bieden we de aanwezige partijen de mogelijkheid om hiervan te leren. Ook willen we tijdens de bijeenkomsten informatie overdragen zodat we oplossingen en toepassingen verder kunnen opschalen in Nederland. De resultaten uit de monitoring (zie hoofdstuk 6 monitoring) kunnen we daarvoor ook inzetten.

Ook organiseren we vanuit het programma partnerbijeenkomsten. Per programmalijn vinden ontwikkelbijeenkomsten plaats met partners. Die worden georganiseerd door de thematrekker van de betreffende programmalijn, ondersteund vanuit het programmateam.

In het hoofdstuk communicatie (en met name het communicatieframe) wordt nader omschreven op welke wijze we de verschillende soorten bijeenkomsten willen organiseren en hoe en via welke media we willen communiceren door onze samenwerkingspartners en geïnteresseerden.

05 FINANCIËN

PROGRAMMABEGROTING

Uitgangspunt voor de verdeling van de rijksmiddelen is de programmabegroting zoals bijgevoegd bij deze Regiodeal (bijlage 4). Ten aanzien van de volledige financiering van het programma geldt het volgende:

1. Het Rijk wil een bedrag van € 20.000.000 inclusief BTW in onze regio investeren. Door een bijdrage van het Rijk zijn extra maatregelen of een vervolg mogelijk op de bestaande projecten en kunnen zaken worden versneld. Het levert een bijdrage aan ambities die we voor de regio hebben.
2. Bij een Regiodeal wordt minimaal een gelijk deel aan regionale cofinanciering verwacht. We gaan uit van een gelijke bijdrage van minimaal € 5.000.000 per partner (1/4e deel van € 20.000.000) inclusief BTW. Dit is een afspraak tussen de partners onderling en niet met het Rijk. Naar het Rijk verantwoorden we als regio over een totaal van € 20.000.000 inclusief BTW.
3. Uitgangspunt naar het Rijk toe is de verantwoording via de SiSa per regiopartner voor haar deel van de ontvangen rijksbijdrage in combinatie met de regionale cofinanciering op pijlniveau (dus niet op thema, project- of gemeenteniveau).
4. De regionale cofinanciering komt voor een deel uit bestaande projecten en programma's. De leefbaarheid op het platteland en de opgaven die er zijn vanuit de sociaaleconomische problematiek, ontgroening, vergrijzing, klimaat en energietransitie, spelen al langer. Een aantal bestaande projecten en programma's voor de komende vier jaar dragen daarom bij aan de ambities van de Regiodeal Noordwest Fryslân en kunnen als cofinanciering dienen.
5. De criteria voor de regionale cofinanciering (afgestemd met het Rijk) zijn:
 - projecten (uitvoeringsactiviteiten) die passen bij de doelen van de Regiodeal
 - geld dat nog niet is uitgegeven, maar uit te geven in looptijd van de Regiodeal: in de periode 3 november 2023 t/m 31 december 2028
 - het betreft geen rijksgeld als het gaat om specifieke uitkering van het Rijk
 - rijksbijdragen aan gemeentefonds mogen wel worden ingezet
 - EU geld mag ook als cofinancieringsbijdrage vanuit de regio worden ingezet
6. De totale rijksbijdrage aan de Regiodeal Noordwest Fryslân komt ten goede aan de hele regio en is niet specifiek gelabeld aan één project of gemeente. We willen de totale rijksbijdrage zo eerlijk mogelijk verdelen over de regio en de betrokken partners, passend bij de omschreven ambitie en het behalen van de gestelde doelen
7. Het overgrote deel van de rijksbijdrage wordt verdeeld over de drie pijlers in de aanpak: 'vitale economie', 'kwaliteit van leven' en 'natuurlijk in balans'. We kiezen daarbij vanuit de inhoud voor een aantal (grotere) regionale projecten. De uitvoering van de projecten binnen de pijlers zijn verdeeld over de partners
8. Een klein deel van de bijdrage (maximaal 3%) zal besteed worden aan voorbereiding, administratie en toezicht
9. Het is de ambitie om de Regiodeal als vliegwiel te benutten voor de regionale samenwerking, om de kennisuitwisseling en samenwerking met het Rijk een impuls te geven en om aanvullende financiële bronnen aan te boren
10. Dreigende financiële overschrijdingen op projectniveau worden gemeld aan de programmamanager. In overleg met de financials die betrokken zijn bij de Regiodeal wordt gekeken hoe dit financiële risico kan worden beheerst. Als er aanvullende middelen nodig zijn, dan wordt hiervoor besluitvorming voorbereid voor de bestuurstafel

-
11. In het geval dat niet alle financiële middelen worden aangesproken op projectniveau, dan blijven deze middelen gedurende de looptijd van deze Regiodeal beschikbaar voor de uitvoering van de projecten waarbij het uitgangspunt is om deze binnen de betreffende pijler te houden. Na afloop van het programma is de intentie om te besluiten om de dan overgebleven cofinancieringsmiddelen uit de regio te gebruiken om een vervolg op de samenwerking binnen de Regiodeal te geven. Besluitvorming kan te zijner tijd plaatsvinden bij de regionale partners

PROCESKOSTEN REGIONALE SAMENWERKING EN UITVOERING REGIODEAL

Voor de proceskosten ten behoeve van de uitvoering van de Regiodeal gelden de volgende uitgangspunten:

1. Alle partners leveren om niet ureninzet (in-kind) in de regionale samenwerking op programmaniveau zoals voor de bestuurstafel en het programmateam.
2. De gezamenlijke proceskosten worden gelijkwaardig gedeeld door de partners (in 4 gelijke delen), en deels gefinancierd uit de rijksbijdrage.
3. Voor de uitvoering van het programma wordt een programmamanager aangesteld; deze wordt bijgestaan door een programmasecretaris.
4. Verder komen kosten voor communicatie, werkbezoeken en monitoring uit proceskosten.
5. De financiële administratie voor het programma wordt verzorgd de programmasecretaris met eventuele ondersteuning door het staflid financial.
6. Huisvestingskosten worden niet opgenomen. De partners stellen voor de duur van de werkzaamheden een flexplek om niet en wanneer nodig beschikbaar.
7. Vergaderingen worden zo veel mogelijk (afwisselend) op locatie bij de partners gehouden. Hiervoor worden geen kosten in rekening gebracht.
8. Incidentele ondersteuning door ondersteunende afdelingen zoals juridische zaken, financiën en communicatie vindt in beginsel afwisselend door een van de partners en om niet plaats. Wanneer de inzet meer is dan incidenteel, worden de kosten door de partners gelijkelijk gedeeld (in 4 gelijke delen).
9. De financiële procesafspraken worden jaarlijks geëvalueerd in de voortgangsrapportage, op basis waarvan – indien nodig en gewenst – concrete geactualiseerde afspraken gemaakt worden voor het jaar daarna.

Van de € 20.000.000 rijksbijdrage zetten we € 600.000 inclusief BTW in ter financiering van proceskosten. De resterende kosten € 600.000 inclusief BTW worden door de partners in 4 gelijke delen gedeeld.

06 MONITORING

We willen als regio NWF de brede welvaart voor onze inwoners en bedrijven verbeteren, maar hoe weten we of we op koers liggen om dit te bereiken? En nog belangrijker: hoe kunnen we monitoren hoe het met de uitvoering van het programma en de samenhangende programmalijnen gaat en op welke wijze we vanuit het programma een bijdrage leveren aan het versterken van de brede welvaart? Via monitoring proberen we hier antwoorden op te krijgen. We willen dit op een lerende manier doen. Wat kunnen we als regio ophalen uit de monitoring en wat leert ons dit ten aanzien van de uitvoering van het programma en de onderlinge samenwerking? En welke lessen kunnen we leren om ons beleid en onze uitvoering te versterken? Brede welvaart geeft antwoord op de vraag hoe het er met de inwoners van een gebied voor staat. Hierbij wordt niet alleen de economische, maar ook de sociale en ruimtelijke stand van zaken in kaart gebracht. We gaan op twee niveaus monitoren in de Regiodeal: op het niveau van *outcome* en op het niveau van *output*.

OUTCOME INDICATOREN BREDE WELVAART

Planbureau Fryslân gaat de brede welvaart in de regio meten aan de hand van een aantal outcome-indicatoren. Deze outcome-indicatoren geven zicht op het maatschappelijk effect dat we willen bereiken. Bij deze indicatoren kan bijvoorbeeld gedacht worden aan arbeidsparticipatie en het rapportcijfer tevredenheid met voorzieningen. Door onze brede welvaart met andere regio's te vergelijken krijgen we grip op hoe we ervoor staan. De outcome indicatoren zijn gekoppeld aan de doelen van de verschillende programmalijnen. Dit zijn de drie inhoudelijke programmalijnen en een vierde programmalijn die gaat over de regionale samenwerking. Een volledig overzicht van indicatoren is als bijlage bijgevoegd bij dit programmaplan (bijlage 6).

Via ons programma proberen we inzicht te krijgen op de outcome en de outcome te beïnvloeden. Echter, hierbij moeten we ook realistisch zijn en de invloed van ons programma niet overschatten. Andere factoren kunnen grote invloed hebben op de outcome, zoals ingrijpen van de nationale overheid via beleid en wet- en regelgeving, demografische ontwikkelingen, klimaatverandering en geopolitieke ontwikkelingen.

Door inzicht te geven in de staat van de brede welvaart van de regio pogen we het handelen van bedrijven, kennisinstellingen, zorgpartijen en bewonersinitiatieven op een positieve manier te beïnvloeden. Door te communiceren over waar we staan en hiervan te leren zijn we ons bewust van de staat van de brede welvaart en kunnen we samen ons verhaal en onze strategie en handelen hierop aanpassen.

OUTPUT (INSPANNINGEN EN RESULTATEN)

Naast de outcome gaan we binnen de Regiodeal ook de inspanningen en de resultaten (output) monitoren. Voor elke programmalijn is een DIN opgesteld (zie bijlage 2). Deze zijn in hoofdstuk 8 terug te vinden. De DIN geeft weer welke inspanningen binnen de verschillende programmalijnen worden verricht om de doelen van het programma (outcome) te bereiken. Gekoppeld aan deze overzichten kunnen we onze resultaten beschrijven. Dit vormt gezamenlijk de output van ons programma.

Jaarlijks worden de DIN's herijkt door de programmalijntrekkers en de betrokken projectleiders bij de programmalijnen. Door deze adaptieve en lerende methode hebben we enerzijds inzicht in hoe we er qua inspanningen en voortgang voorstaan binnen de Regiodeal en kunnen we anderzijds gedurende het programma blijven

bijsturen op de manier waarop we de doelen van de Regiodeal willen bereiken. Ook biedt het werken met DIN's de mogelijkheid om doelen scherper te stellen als er meer informatie beschikbaar is.

EVALUATIE-AANPAK EN BEGINSITUATIE

In 2024 doet Planbureau Fryslân een nulmeting (beginsituatie van brede welvaart in de regio) op basis van de vastgestelde outcome criteria die gekoppeld zijn aan de doelen van ons programma. Vervolgens gaan we na twee jaar (in 2026) een één-meting doen en aan het eind van de Regiodeal in 2028 een eindmeting opstellen. Deze monitor-rapporten worden voorzien van een toelichting door de programmamanager en uitgezet richting het directeurenoverleg, de bestuurstafel, het Rijk en de volksvertegenwoordigers.

Daarnaast rapporteren we periodiek op basis van de DIN's over de voortgang van het programma. De programmamanager bepaalt samen met de programmalijntrekkers of de inspanningen leiden tot de juiste resultaten of dat er bijgestuurd moet worden. Dit kan leiden tot aanpassingen in de DIN's. Gelijktijdig met deze jaarlijkse inhoudelijke evaluatie wordt ook een financieel verslag gemaakt. Deze jaarrapportages worden aangeboden aan het directeurenoverleg, de bestuurstafel en het Rijk.

WERKWIJZE

De monitoring en evaluatie is een samenwerking tussen het proگرامmateam en Planbureau Fryslân. Hieronder staat hoe de werkzaamheden worden verdeeld:

Wie	Product	Wanneer	Doelgroepen	Functie
Planbureau (trekker) en i.s.m. programmalijntrekkers, programmamanager	Nulmeting outcome en omschrijving Doelen en Inspanningen	2024	BT, DO, betrokkenen Regiodeal, volksvertegenwoordigers en Rijk	Afspraken convenant: - beginsituatie - evaluatie-aanpak
Planbureau (trekker) en i.s.m. programmalijntrekkers, programmamanager	Onderzoeksplan t.b.v. kwalitatieve monitoring en eindreflectie	2025 en 2027	Planbureau, betrokkenen regiodeal	Zo goed mogelijk waarborgen dat een relevante, urgente en daarmee gedragen onderzoeksvraag wordt beantwoord binnen het Planbureau-onderzoek
Planbureau (trekker) en i.s.m. programmalijntrekkers, programmamanager	Monitor rapport	2026 en 2028	BT, DO, betrokkenen Regiodeal, volksvertegenwoordigers en Rijk	Monitoren effect van programma op brede welvaart
Programmamanager (trekker) en programmalijntrekkers i.s.m. Planbureau	Doelen Inspanningen Netwerken met omschrijving over stand van zaken	Jaarlijks Q2	BT, DO, Betrokkenen in themalijnen	Monitoren voortgang programma en input om bij te sturen. Dient als input voor jaarrapport.
Programmamanager (trekker) en financieel adviseur	Jaarrapport programma	Jaarlijks eind van Q2	BT, DO en Rijk	Afspraken convenant: - jaarlijkse voortgangsrapportage

07

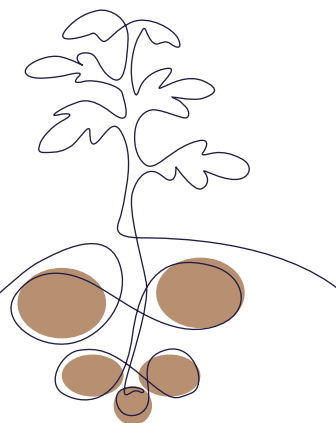
COMMUNICATIE

Eenduidige en gerichte communicatie over het programma is belangrijk. Hierbij is er de ambitie om bij communicatie de samenwerking tussen de partners en enthousiasme bij de uitvoering op een persoonlijke enthousiaste manier tot uitdrukking te laten komen. Hiervoor zijn goede afspraken over taken en verantwoordelijkheden belangrijk omdat vijf verschillende partners betrokken zijn bij deze Regiodeal. Elk van deze partners heeft binnen programmalijnen haar eigen verantwoordelijkheden als gekeken wordt naar de uitvoering. Daarnaast bestaat de communicatie uit verschillende onderdelen zoals communicatie op programmaniveau of communicatie op projectniveau. Ook kan er sprake zijn van interne of juist externe communicatie.

Om de communicatie in goede banen te begeleiden en invulling te geven aan de ambitie, is een communicatieframe opgesteld waarbij communicatieadviseurs van de partners zijn betrokken. Deze is als bijlage (bijlage 7) bijgevoegd bij dit programmaplan. In dit frame komen ook de in te zetten middelen (communicatiekanalen zoals sociale media en een eigen huisstijl) aan de orde.

Omdat we voortdurend willen blijven leren en evalueren, actualiseren we het communicatieframe ten minste één keer per jaar of vaker indien nodig.

08 PROGRAMMALIJNEN

INHOUDELIJK UITVOERINGSPLAN PER PROGRAMMALIJN

Voor het behalen van de doelen en ambities dient een inhoudelijk uitvoeringsplan per programmalijn opgesteld te worden. Hierin zijn de doelen en ambities vertaald naar SMART-doelen. Deze SMART-doelen zijn vervolgens vertaald naar concrete inspanningen en resultaten die gedurende de looptijd van de Regiodeal zullen worden verricht en behaald. Tijdens de uitvoeringsfase worden deze inspanningen met losse plannen van aanpak (PvA's) ter besluitvorming voorgelegd. In dit hoofdstuk zijn de uitwerkingen per programmalijn uitgewerkt. De uitwerkingen leiden tot visualisaties in de vorm van de eerder vermeld Doelen Inspanningen Netwerken (DIN's, hoofdstuk 1). Deze DIN's zijn als bijlage bijgevoegd bij dit programmaplan (bijlage 2).

VITALE ECONOMIE

Ambitie

Noardwest-Fryslân is de vestigingsregio voor mensen die het willen maken. We willen de komende generaties mbo'ers behouden. Zij maken het verschil, praktisch gezien met hun handen, maar ook in carrières waarbij het verschil gemaakt wordt op grote opgaven: Hands on Valley. In de maritieme sector, de maakindustrie, de zorg, landbouw en visserij worden mouwen opgestroopt en medewerkers actief betrokken bij de vraagstukken. Ondernemers zoeken elkaar actief op, werken samen op het gebied van innovatie en aantrekken van personeel en weten wat er nodig is om aantrekkelijk werkgeverschap voorop te stellen. In de regio zijn we ons bewust dat het voortbestaan van individuele bedrijven afhangt van collectieve inspanningen.

Dat gebeurt in een regio waarin een goede balans van rust en reuring bestaat. Inwoners, ondernemers en toeristen leren onze regio opnieuw kennen en waarderen. We nemen onze positie in als jaarrond aantrekkelijke Waddenkust-regio en verzilveren onze Unesco-locaties. Zowel inwoners als toeristen zijn in de regio niet meer afhankelijk van traditionele vormen van vervoer, maar maken in toenemende mate gebruik van nieuwe vormen van mobiliteit die geënt zijn op technische en sociale innovaties.

Organisatie

Om deze ambitie te verwezenlijken zullen er binnen vier programmaonderdelen projecten worden uitgevoerd. Dit zijn de volgende vier programmaonderdelen:

- 1A: Hands on Valley
- 1B: Leven Lang Leren
- 1C: Beleef Noordwest
- 1D: Nieuwe mobiliteit

De programmaonderdelen 1A en 1B vormen gezamenlijk het Sociaal Economisch Actieprogramma (SEAP). Dit programma zet in op economie en arbeidsmarkt van de regio. Het programmaonderdeel 1C zet in op het recreatieve en toeristische aanbod van de regio en het programmaonderdeel 1D richt zich op bereikbaarheid en mobiliteit. De inspanningen die binnen de programmaonderdelen zullen worden verricht om de ambities en doelen te behalen, zijn beschreven in de DIN's van deze programmalijn (zie Bijlage 2).

De organisatie van programmalijn 1 bestaat uit een programmalijntrekker met daaronder drie projectleiders. Eén voor de lijnen 1A en 1B (gezaamenlijk het SEAP), één voor de lijn 1C (Beleef Noardwest) en één voor de lijn 1D (Nieuwe Mobiliteit). Deze projectleiders zorgen voor de inhoudelijke voortgang van de programmaonderdelen en zien erop toe dat projecten worden gestart bij de verschillende regiopartners. De projectleiders zorgen voor reguliere afstemming met de beleidsambtenaren van de verschillende regiopartners en externe partijen. Samen met de programmalijntrekker bewaken de projectleiders de voortgang van de programmalijn.

Voor het SEAP (1A en 1B) verzorgt het programmteam SEAP de inhoudelijke voortgang van de projecten. In het programmteam zit een ambtenaar vanuit de overheid, een vertegenwoordiger vanuit het onderwijs en een vertegenwoordiger vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast is er voor het SEAP een aparte bestuurstafel SEAP, waarin overheid, onderwijs en ondernemers zijn vertegenwoordigd. Op deze manier wordt de samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers vormgegeven voor dit programmaonderdeel.

Voor het programmaonderdeel Nieuwe Mobiliteit (1D) zal er worden gekeken naar de mogelijkheid om samen op te trekken met de Regiodeal Zuidwest-Friesland. Beide Regiodeals hebben op het gebied van mobiliteit gelijksoortige ambities en hebben gelijksoortige processtappen gepland. Waar mogelijk zullen we op dit onderdeel dan ook optrekken met Zuidwest Friesland.

Tijdsfad

In onderstaand overzicht is een inschatting te vinden van wanneer de projecten uit programmalijn Vitale Economie beginnen.

Programmaonderdeel		2024 1e helft	2024 2e helft	2025	2026	2027	2028
1A/1B	SEAP II						
	SEAP III						
1C	Regio Marketing						
	Dijk van een Wijf						
	Willems haven						
	Vaar routes						
	Toegankelijkheid Wadden kust						
	Waddenpromenade						
	Onderzoek vaar routes						
	Beleef centrum Harlingen Aardewerk						
	Behoud varende erfgoed						
1D	Mobiliteitsvisie						
	Plan van Aanpak Businesscases						
	Pilots Mobiliteitshubs						
	Pilot WMO-vervoer						
	Pilot MaaS platform						
	Pilot Right to Challenge						
	Marketing Nieuwe Mobiliteit						

Financiën

Voor deze programmalijn zijn de volgende kosten begroot:

Programmaonderdeel		Begrote kosten (incl. btw)
1A/1B	SEAP II	2.112.270
	SEAP III	3.557.730
1C	Regio Marketing	1.230.000
	Dijk van een Wijk	1.050.000
	Willemshaven	700.000
	Vaarroutes	3.106.000
	Toegankelijkheid Waddenkust	25.000
	Waddenpromenade	1.700.000
	Onderzoek vaarroutes	49.000
	Beleefcentrum Harlingen Aardewerk	130.000
	Behoud varend erfgoed	40.000
1D	Mobiliteitsvisie	80.000
	Plan van Aanpak Businesscases	70.000
	Pilots Mobiliteitshubs	2.000.000
	Pilot WMO-vervoer	150.000
	Pilot MaaS platform	300.000
	Pilot Right to Challenge	100.000
	Marketing Nieuwe Mobiliteit	200.000
Totaal		16.600.000

KWALITEIT VAN LEVEN

Ambities

Wij werken samen met inwoners en ondernemers aan een vitaal, leefbaar en veilig Noardwest-Fryslân. In elke wijk, in elk dorp en elke woning. Wonen, zorg, veiligheid en onderwijs zijn met elkaar verbonden en gezamenlijk de basis van vitaliteit in onze steden, dorpen en wijken. Gezien de diverse opgaven is een integrale aanpak noodzakelijk.

We werken aan vitale kernen, dorpen en wijken waar iedereen de kans heeft zich te ontwikkelen en in een veilige omgeving op te groeien. Dit houdt in:

- Een gedifferentieerd, toekomstbestendig woningaanbod passend bij de levensfase van de inwoners en woonlasten passend bij de inkomens.
- Een gezonde en leefbare omgeving voor ouderen en zorgbehoevenden door te focussen op positieve gezondheid, zowel in de woonvormen als bij ontmoetingsplekken. Een betere kwaliteit van leven voor alle leeftijdsgroepen, van 0-100 jaar.
- Een optimale ontwikkeling van kinderen en het vergroten van kansengelijkheid. Het onderwijs in de regio is op peil. Er zijn passende onderwijsvoorzieningen om te zorgen voor een optimale opleiding en talentontwikkeling in de volle breedte voor iedereen.
- Het creëren van een veilige woonomgeving binnen de regio, waaronder de haven Harlingen. Door aantrekkelijke alternatieven voorkomen we dat jongeren in het criminele circuit belanden.

Organisatie

Om deze ambities te verwezenlijken zullen er binnen twee programmaonderdelen projecten worden uitgevoerd. Programmaonderdeel 2A betreft Vitale kernen en programmaonderdeel 2B betreft Ondernijning.

In het programmaonderdeel Vitale kernen komt er een vitaliteitsfonds waarmee projecten in 10 kernen of wijken tot stand kunnen komen die bijdragen aan de leefbaarheid in de kern en omliggend verzorgingsgebied. In het programmaonderdeel Ondernijning wordt ingezet op preventie en innovatieve controle- en onderzoeksmethodes, zodat jongeren minder risico lopen in de georganiseerde criminaliteit te belanden.

De inspanningen die binnen de programmaonderdelen zullen worden verricht om de ambities en doelen te behalen, zijn beschreven in het Doelen-Inspanningen-Netwerk (DIN) van deze programmalijn (zie Bijlage 2). In de opgestelde DIN zijn voor 2024 concrete meetbare doelen opgenomen. Door de jaren erna zijn deze doelen gericht op commitment om samen te werken aan de genoemde methoden en Plannen van Aanpak om integraal te werken. Voor 2025 zal de DIN concreter worden ingevuld, voortvloeiend uit de Plannen van Aanpak die in 2024 worden opgesteld.

De organisatie van programmalijn 2 bestaat uit een programmalijntrekker met daaronder twee businesscasetrekkingen. Eén voor lijn 2A: Vitale kernen en één voor lijn 2B: Ondernijning. Deze businesscasetrekkingen zorgen voor de inhoudelijke voortgang van de programmaonderdelen en zien er op toe dat projecten worden gestart bij de verschillende regiopartners. De businesscasetrekkingen zorgen voor reguliere afstemming met de beleidsambtenaren van de verschillende regiopartners en externe partijen. Samen met de programmalijntrekker bewaken de businesscasetrekkingen de voortgang van de programmalijn.

Programmalijn 2A Vitale kernen

Er zal een kernteam Vitale kernen gevormd moeten worden dat voor 2A gaat organiseren dat het onderzoek naar de vitaliteit van de kernen wordt uitgevoerd. Dit kernteam wordt ingericht met vertegenwoordiging uit elke regiopartner. Dat kan een inhoudelijk deskundige zijn of een projectleider. De bemensing van het kernteam 2A moet nog worden ingevuld. Dit zijn de twee trekkingen van de projecten Vitaliseringsfonds en Innovatie in de zorg, bij voorkeur aangevuld met een beleidsadviseur Onderwijs, financieel adviseur en eventueel nog een adviseur leefbaarheid/wonen (van de provincie). De trekkingen en overige leden moeten nog benoemd worden. Het kernteam kan ook de functie van aanjaagteam invullen. Dit is echter nog een uit te werken punt in de 1e fase van programmaonderdeel 2A.

Programmalijn 2A Vitale kernen zal starten met het inrichten van het kernteam, inclusief de beschrijving van de rol en taken.

Om inzichtelijk te krijgen waar het Vitaliseringsfonds op moet worden ingezet, zal eerst een onderzoek naar de huidige stand van zaken van vitaliteit van de kernen worden uitgevoerd. Het kernteam zorgt voor opdrachtbeschrijving en het laten uitvoeren van het onderzoek. Daarnaast zal het bureau samen met het kernteam een plan van aanpak Vitaliseringsfonds opstellen.

Voor het onderzoek en plan van aanpak Vitaliseringsfonds is € 300.000 beschikbaar.

Separaat daarvan gaat een aparte groep bezig met een Plan van Aanpak voor het project Innovatie in de zorg.

Dit projectteam bestaat uit beleidsadviseurs Sociaal domein/zorg van elke gemeente, eventueel aangevuld met een adviseur zorg van de provincie.

Voor specifiek het Plan van Aanpak Innovatie in de zorg is € 150.000 beschikbaar.

In programmaonderdeel 2A is al een aantal projecten benoemd: ziekenhuis Harlingen, herstructurering centrum Stiens, innovatie in de zorg (WMO-project).

De overige projecten moeten nog nader uitgewerkt worden, deze uitwerking wordt opgenomen in het Plan van Aanpak voor het Vitaliseringsfonds. Het kernteam gaat aan de slag met het Plan van Aanpak Vitaliseringsfonds.

Tweede fase

In de tweede fase gaan we van Plan van Aanpak naar projecten. Een aantal projecten is op dit moment al concreter, zoals Ziekenhuis Harlingen en Centrumvernieuwing Stiens. Voor de andere projecten is er nog een stap van idee naar projectplan nodig. Per project zal een team gevormd worden, de bezetting is afhankelijk van de inhoud van het project.

Voor het project Innovatie in de zorg zal een apart team gevormd worden, vanwege de financiële omvang van het project staat dit los van het Vitaliseringsfonds.

Voor fase 2 is in totaal € 13.450.000 beschikbaar voor uitvoering van het project Innovatie in de zorg en de projecten die onder het Vitaliseringsfonds vallen.

Programmalijn 2A Vitale kernen	2024 1e helft	2024 2e helft	2025	2026	2027	2028
1e fase						
Inrichten kernteam + benoemen rol en taken						
Onderzoek svz vitaliteit kernen						
Opstellen Plan van Aanpak Vitale kernen/Vitaliseringsfonds						
Opstellen Plan van Aanpak Innovatie in de zorg						
2e fase						
Project Innovatie in de zorg uitvoeren						
Aanpak Projecten Vitaliseringsfonds opstellen en budget toekennen						
Projecten Vitaliseringsfonds uitvoeren						

Programmalijn 2B Ondernijning

Programmaonderdeel 2B Ondernijning zal bestaan uit een kernteam 2B Ondernijning, waarvan gemeente Harlingen trekker wordt. Het kernteam Ondernijning bestaat uit een adviseur Ondernijning/Veiligheid van elke gemeente.

De 1e fase van programmalijn 2B Ondernijning bestaat uit een onderzoek en een Plan van Aanpak voor de drie projecten. Voor uitvoering van het onderzoek en totstandkoming van het Plan van Aanpak moet waarschijnlijk een bureau worden ingeschakeld. Het kernteam Ondernijning zal een opdracht beschrijven die kan dienen om uitgezet te worden bij een deskundig bureau. Voor het inhuren van een bureau voor het onderzoek en het opstellen van een Plan van Aanpak is € 250.000 beschikbaar.

In de 2de fase worden de projecten zoals Specialistenteam, Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden en Preventie uitgevoerd. Per project zal een projectleider worden benoemd. Bij voorkeur worden de drie projecten verdeeld over de regiopartners. De bemensing hiervan moet nog worden besproken. Voor fase 2 is € 1.750.000 beschikbaar.

Programmalijn 2B Ondernijning	2024 1e helft	2024 2e helft	2025	2026	2027	2028
Fase 1.						
Onderzoek ondernijningsbeeld						
PvA opstellen Specialistenteam + opleiden						
PvA Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden + Ontwikkelen en testen						
PvA zorg- en preventiestructuren						
Fase 2.						
Pilot controle- en onderzoeksmethode haven Harlingen						
Diverse pilots controle – en onderzoeksmethoden						
Specialistenteam wordt ingezet						
Project Jonge aanwas uitvoeren						
Rioolwateronderzoek uitvoeren						
Evaluatie controle- en onderzoeksmethoden						

Financiën

	Begroting
Businesscase 2A	
Opstellen plan van aanpak voor leefbaarheid en vitaliteit	300.000
Opstellen plan van aanpak zorg en innovatie (WMO)	150.000
Vitaliseringsfonds (funding projecten pijler 2a) – omvang fonds = 6,45 mln - *	6.300.000
Cofundingsbijdrage regio	7.150.000
Businesscase 2B	
Opstellen Plan van Aanpak ondernijning	250.000
Ondernijningsprojecten **	1.000.000
Cofundingsbijdrage regio	750.000

PROGRAMMALIJN 3: NATUURLIJK IN BALANS

Door innovatieve pilotprojecten komen we tot duurzame en houdbare businesscases. Wij willen een integrale aanpak ontwikkelen voor ons landschap en water. Hierbij lukt het om een vruchtbare bodem, goed water en duurzame voeding als ordenend principe in onze regio te laten fungeren en realiseren wij een aantrekkelijk, veilig en gezond woon- en vestigingsklimaat. Herkenbaar landschap, behoud van rust, ruimte en groen zijn essentiële factoren als het gaat om kwaliteit van leven en brede welvaart in onze regio. Dit geldt ook voor de visserij en landbouw. Meten, innoveren en valideren kan met specifieke gelden, het organiseren van het netwerk en intensievere samenwerking met andere havens en landbouworganisaties kan gerealiseerd worden met de Regiodeal.

Dit doen we met een heleboel energie: lokaal opgewekt, lokaal ingezet. We bereiken op de lange termijn een landschap waarbij inwoners en ondernemers met elkaar lokale grids inrichten en op slimme manieren vraag en aanbod organiseren. We behouden natuurlijk ook oog voor de bestaande energietoepassingen. Ook werken we de rol van de overheid hierbij goed uit.

- Het bodem- en waterbeheer binnen Noardwest-Fryslân is vanaf 2030 koploper binnen Nederland. Dit uit zich ook in de gezondheid van de bodem en het water, die bijdragen aan een natuurlijke en biodiverse omgeving. Daaronder begrepen de uitwerking van het nog vast te stellen provinciaal bodembeleidsplan.
- De standaard voor bodem- en waterbeheer is om de handen ineen te slaan, met elkaar te innoveren en van elkaar te leren. Rol en verwachtingen van de overheden en de agrarische sector nauw betrekken bij de verdere uitwerking. Projecten worden hierdoor snel uitgevoerd en uitgerold binnen de gehele regio.
- De regio gaat milieuvriendelijke vormen van landbouw in het gebied opschalen en vergemakkelijken en de consumptie van op een dergelijke manier geproduceerd voedsel vergroten, waardoor de Greidhoeke Plus (en daarmee Fryslân) een leidende Bioregio in Nederland kan worden.
- Samen met betrokkenen vinden wij een nieuwe balans tussen natuur, landbouw, landschap, leefbaarheid en economisch klimaat op het platteland. Kort samengevat een natuurinclusief platteland.
- De ambitie is om in Noardwest-Fryslân de helft van onze eigen duurzame energie te beheren, waardoor de regio in zijn geheel zekerder is van energie en welvarender wordt. Daarbij creëren wij tegelijkertijd een lagere rekening van onze eigen burgers en voor het gehele landschap.

Organisatie

De organisatie van programmalijn 3 bestaat uit een programmalijntrekker met daaronder twee businesscasetrekkers. Eén voor lijn 3A: Landbouw, landschap en water en één voor lijn 3B: Energielandschap. Deze businesscasetrekkers zorgen voor de inhoudelijke voortgang van de programmaonderdelen en overzien dat projecten worden gestart bij de verschillende regiopartners. De businesscasetrekkers zorgen voor reguliere afstemming met de beleidsambtenaren van de verschillende regiopartners en externe partijen. Samen met de programmalijntrekker bewaken de businesscasetrekkers de voortgang van de programmalijn.

Programma onderdeel Natuurlijk in balans		2024 1e helft	2024 2e helft	2025	2026	2027	2028
3A Landbouw, landschap en water	Verder brengen onderzoeksprogramma 'FRESHEM'						
	Versterken project 'Boeren meten water'						
	Onderzoek locaties zoetwaterwells						
	5 experimenten behoud zoetwater						
	Ontwikkelen integrale voedselagenda						
	Stimuleren projecten Bioregio						
	Oprichten samenwerkingstafels Landbouw/Visserijbodempitaliteit						
3B Ener- gieland- schap	Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek Energielandschap						
	Centreren Energie-opwek in het landschap						
	Organiseren ontmoetingen schone energie-opwek						
	Oprichten regionale energietoöperatie						
	Oprichten ontwikkelfonds voor duurzame energie						

09

VERANTWOORDING

RIJKSBIJDRAGE

1. Na het sluiten van de Regiodeal met het Rijk en het uitgeven van de beschikking door het Rijk keert het Rijk de rijksbijdrage uit van maximaal € 20.000.000 minus compensabele BTW aan de regiokassier.
2. De rijksbijdrage wordt aan de regiokassier uitgekeerd (als voorschot) in twee tranches, in 2023 en 2024.
3. Een deel wordt uitgekeerd via een specifieke doeluikering op een bankrekening van de regiokassier volgens de afgesproken termijnen. Een deel van de rijksbijdrage zal worden gestort in het BTW compensatiefonds, waar de gemeenten en provincie achteraf de compensabele BTW terug kunnen vorderen als onderdeel van de rijksbijdrage aan de Regiodeal. Door de partners is vooraf een (conservatieve) inschatting van deze compensabele BTW gemaakt op basis van de op dat moment beschikbare informatie.
4. Verantwoording is nodig via de zogeheten SiSa systematiek jaarlijks uiterlijk op 15 juli (SiSa: regiokassier-rijk en SiSa medeoverheden: regiopartners-Rijk). Het gaat om een rechtmatigheidscontrole op het niveau van de drie pijlers van het programma. Indicatoren waarnaar gekeken wordt zijn de besteding(en) van de rijksbijdrage en regionale publieke financiering.

DOORVERSTREKKEN VAN DE RIJKSBIJDRAGE

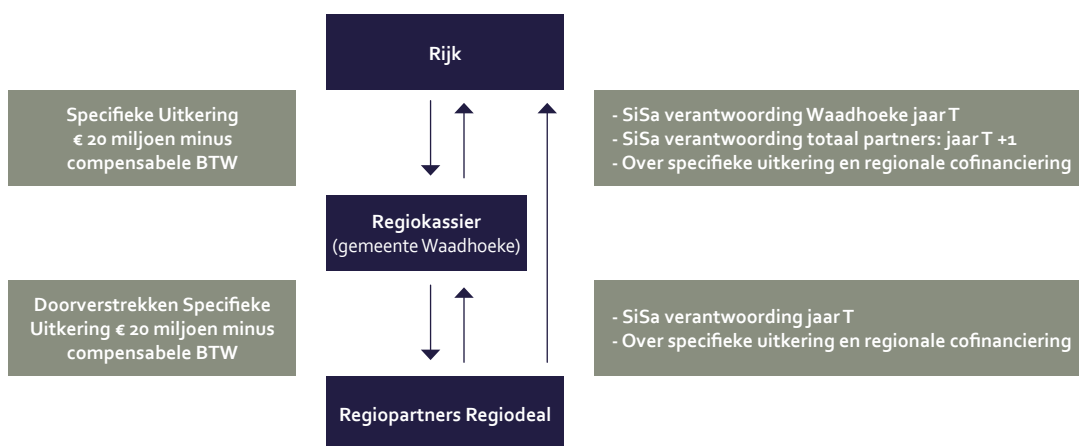
1. De grondslag voor de verdeling van de rijksbijdrage over de regio is het convenant ten aanzien van deze Regiodeal met het Rijk (bijlage 5) en het projectenoverzicht Regiodeal (bijlage 4). Deze zijn eerder door de colleges van B&W, GS en DB van de partners vastgesteld.
2. De regiokassier verstrekt de door het Rijk ontvangen rijksbijdrage minus compensabele BTW door naar de partners op basis van deze grondslag, en de beschikking van het Rijk. Dit gebeurt mits het voorschot voor de rijksbijdrage door de regiokassier is ontvangen. De regiokassier financiert namelijk niet voor.
3. Werkwijze aanvragen en doorverstrekken van de rijksbijdrage door de regiokassier:
 - Partners kunnen met het indienen van een PvA en bijbehorend aanvraagformulier (bijlage 3) een aanvraag doen voor een rijksbijdrage uit het programma bij de bestuurstafel. Na goedkeuring van de bestuurstafel geeft dezelfde bestuurstafel de regiokassier opdracht tot het beschikken van deze bijdrage aan de partners. In het aanvraagformulier maken de partners opnieuw (zie punt 3 hierboven) een inschatting van de compensabele BTW op basis van de op dat moment beschikbare informatie en nadere afspraken over het aantal tranches waarin de rijksbijdrage wordt uitgekeerd.
 - De regiokassier stuurt na akkoord van de bestuurstafel een beschikkingsbrief naar de regiopartner met daarin de voorwaarden voor de doorverstreking. De rijksbijdrage wordt uitgekeerd minus compensabele BTW aan de betreffende partner.
 - Bij afwijkingen van de vastgestelde programmabegroting wordt de aanvraag aan de bestuurstafel voorgelegd, voorzien van een advies aan de bestuurstafel. En vervolgens aan de colleges van B&W, GS en DB Wetterskip, voorzien van een eenduidig advies van de bestuurstafel. Dit geldt ook voor een eventueel voordeel vanwege de eerdere conservatieve inschatting van de compensabele BTW. Dit komt ten goede aan de regio en er wordt samen bepaald waar dit aan te besteden.
 - De partner is als projecteigenaar zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de eisen van het Rijk zoals opgenomen in de beschikking.

VERANTWOORDING

1. Uitgangspunt voor de samenwerking en het gelijkwaardig partnerschap is vertrouwen. Dit betekent dat de verantwoording over de voortgang zal plaatsvinden op programmaniveau en op hoofdlijnen.
2. De partners zijn zelf verantwoordelijk voor de verantwoording over hun eigen projecten (financieel en beleidsmatig).
3. De voortgangsevaluatie van het programma vindt jaarlijks plaats beginnend in de zomer van 2025.
4. Het programmateam stuurt aan alle opdrachtgevers jaarlijks een voortgangsrapportage, die door hen ook gebruikt kan worden voor het informeren van de gemeenteraden, provinciale staten en het AB Wetterskip.

FINANCIËLE VERANTWOORDING MET SISA EN SISA-MEDEOVERHEDEN

1. De financiële verantwoording richting het Rijk over de rijksbijdrage en de regionale cofinanciering vindt plaats op pijlniveau via de SiSa (regiokassier-rijk) en SiSa tussen medeoverheden (partners-regiokassier). De regiokassier is verantwoordelijk voor de verantwoording aan het Rijk op programmaniveau, maar steunt hierbij op de verantwoording van de andere partners.
2. Zie onderstaand figuur ter illustratie van de financiële verantwoording.

3. De praktische werkafspraken over de SiSa verantwoording waar alle partners aan zijn gebonden, worden verwerkt in een handleiding 'Financiële verantwoording SiSa medeoverheden'. Na het sluiten van de Regiodeal zal verder invulling worden gegeven aan de praktische uitvoering van de afspraken. Mocht het nodig zijn, dan maken de partners aanvullende afspraken op basis van actuele inzichten. In ieder geval vindt er jaarlijks overleg plaats voorafgaand aan het verantwoordingsproces. Hierin worden actuele inzichten besproken. Aanvullende afspraken worden toegevoegd aan de handleiding.
4. De regiokassier verzamelt alle (SiSa) verantwoordingen van de partners en voegt deze samen. Vervolgens verantwoordt de regiokassier één jaar later via SiSa over de gehele Regiodeal aan het ministerie van BZK (in aanvulling op de eigen verantwoording).

BELEIDSMATIGE VERANTWOORDING

1. Naast de financiële verantwoording vindt ook een beleidsmatige verantwoording plaats.
2. De themalijntrekkers leveren hiervoor jaarlijks input. De programmasecretaris en de programmamanager verzamelen en verwerken deze eenduidig in de voortgangsrapportage.
3. De programmamanager zorgt samen met de programmasecretaris voor een format voor de beleidsmatige voortgangsrapportage.
4. In de voortgangsrapportage wordt ook de regionale samenwerking geëvalueerd.

10

RISICO'S

Het programmateam heeft aan de hand van een risicosessie geïnventariseerd welke risico's er kunnen optreden tijdens de looptijd van het programma. Dit heeft geresulteerd in een lijst met de top 10 belangrijkste risico's. Hierbij is gekeken naar de kans dat een risico kan optreden en de *mate van invloed* die een risico kan hebben, mocht een risico daadwerkelijk optreden. Deze mate van invloed van een risico kan beperkt zijn, of juist groot. De invloedssferen van risico's zijn verder gericht op tijd, geld, kwaliteit en imago.

Bij deze risicoanalyse is ook gekeken naar maatregelen om de risico's te beheersen. Het overzicht met risico's en beheersmaatregelen zal periodiek (minimaal 1x per jaar) herijkt worden zodat een voortdurende sturing op risico's plaatsvindt. Als bijlage (bijlage 8) is het overzicht opgenomen van deze belangrijkste risico's inclusief beheersmaatregelen.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

Samenwerkingsovereenkomst behorende bij de Regio Deal Noordwest Fryslân

Versie: 10 april 2024

Partijen:

- I. de **Provincie Fryslân**, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door gedeputeerde mevrouw F.M. Wiersma, daartoe gevolmachtigd door de Commissaris van de Koning de heer drs. A.A.M. Brok, handelende ter uitvoering van een besluit van Gedeputeerde Staten d.d., hierna te noemen: Provincie Fryslân;
- II. de **Gemeente Harlingen**, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, mevrouw C.M. Sjerps, handelende ter uitvoering van een besluit van het College van burgemeester en wethouders d.d., hierna te noemen: Gemeente Harlingen;
- III. de **Gemeente Leeuwarden**, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, de heer S. van Haersma Buma, handelende ter uitvoering van een besluit van het College van burgemeester en wethouders d.d., hierna te noemen: Gemeente Leeuwarden;
- IV. de **Gemeente Waadhoeke**, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, mevrouw M.C.M. Waanders, handelende ter uitvoering van een besluit van het College van burgemeester en wethouders d.d., hierna te noemen: Gemeente Waadhoeke;
- V. het **Wetterskip Fryslân**, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer F. Jorna, lid dagelijks bestuur, handelende ter uitvoering van een besluit van het Algemeen Bestuur d.d., hierna te noemen: Wetterskip Fryslân.

De partijen, hiervoor genoemd, worden hierna gezamenlijk genoemd: Partijen en/of Regio;

Overwegingen

- Het Rijk heeft met de Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Gemeenten ten behoeve van de Regio Noordwest-Fryslân het convenant 'Regio Deal Noordwest Fryslân' gesloten;
- Uit de Regio Deal Noordwest Fryslân volgt dat de Minister van BZK bereid is een bijdrage uit de Regio Envelop (Rijksbijdrage) beschikbaar te stellen als impuls voor het realiseren van de ambities van de Regio Noordwest Fryslân;
- de bedoelde ambities zijn in de Regio Deal benoemd als drie pijlers c.q. thema's (Vitale economie, Kwaliteit van Leven en Natuurlijk in balans), welke ieder weer zijn onderverdeeld in een aantal programmalijnen;
- De Rijksbijdrage van maximaal € 20 miljoen (inclusief BTW) wordt in de periode 2023-2028 door het Rijk beschikbaar gesteld in twee tranches (december 2023 en december 2024) in de vorm van een aantal decentralisatie-uitkeringen aan de gemeente Waadhoeke in de hoedanigheid van Regiokassier van deze Regio Deal;

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

- Een noodzakelijke randvoorwaarde voor de Rijksbijdrage voor Regio Noardwest Fryslân is cofinanciering door de regio, in dit geval door de provincie Fryslân en de Gemeenten gezamenlijk € 20 miljoen (inclusief BTW); verder draagt het Wetterskip Fryslân minimaal € 625.000,- (inclusief BTW) aan projectfinanciering bij, zulks uitdrukkelijk met inachtneming van het specifieke wettelijke takenpakket van het Wetterskip Fryslân;
- De samenwerking van Partijen binnen de Regio Deal en deze Overeenkomst is gebaseerd op gelijkwaardigheid, voor zover het betreft verrichten van inspanningen en bieden van wederzijdse ondersteuning teneinde het doel van deze Overeenkomst te behalen;
- De gemeente Waadhoeke zal de rol van Regiokassier vervullen;
- De nadere (rand)voorwaarden en afspraken over de wijze van samenwerking zijn opgenomen in deze Overeenkomst en in het Programmaplan, die behoren bij de Regio Deal Noardwest Fryslân. Het Programmaplan geldt daarbij als een nadere uitwerking op deze Overeenkomst;
- De nadere (rand)voorwaarden en afspraken tussen het Rijk en Partijen over de inzet van de Rijksbijdrage en afspraken over de monitoring en voortgangsrapportages zijn opgenomen in de Regio Deal Noardwest Fryslân.

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1 Begrippen

In de Overeenkomst gelden de volgende begripsbepalingen:

1. Overeenkomst: deze samenwerkingsovereenkomst;
2. Regio Deal: het convenant 'Regio Deal Noardwest Fryslân' dat op 1 november 2023 is gesloten tussen het Rijk en de Regio en dat als **Bijlage I** aan deze Overeenkomst is gehecht;
3. Beschikking: het besluit van het Rijk d.d. 4 december 2023 over de beschikbaarstelling c.q. toekenning van de Rijksbijdrage en de daaraan verbonden voorwaarden; de Beschikking is als **Bijlage II** aan deze Overeenkomst gehecht;
4. Rijksbijdrage: de bijdrage van het Rijk uit de Regio Envelop, voortvloeiend uit de Regio Deal;
5. Regiokassier: de partij die als kassier verantwoordelijk is voor het beheer van de Rijksbijdrage, zijnde gemeente Waadhoeke, zoals omschreven in artikel 4 van de Overeenkomst;
6. Rijk: de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan;
7. Bestuurstafel: het bestuurlijk overlegorgaan, zoals omschreven in artikel 7 van de Overeenkomst;
8. Directeurenoverleg: het overlegorgaan, zoals omschreven in artikel 8 van de Overeenkomst;
9. Programmteam: het team, zoals omschreven in artikel 9 van de Overeenkomst;
10. Coördinatieteam: het team, zoals omschreven in artikel 10 van de Overeenkomst;
11. Programmamanager: de in artikel 9 van de Overeenkomst genoemde persoon.
12. Regiopartner: de Partijen, ieder voor zich, bij deze Overeenkomst;

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

13. Budget: het totaal van Rijksbijdrage en de bijdragen van Provincie en Gemeenten zoals vastgelegd in artikel 5 van de Regio Deal, vermeerderd met de in de overwegingen genoemde projectfinanciering door het Wetterskip Fryslân;
14. Programmaplan: het document dat beschrijft op welke wijze en onder welke specifieke voorwaarden Partijen uitvoering willen geven aan de ambities uit de Regio Deal, gegeven het bepaalde in de Overeenkomst en ter nadere uitwerking daarvan;
15. Derden: natuurlijke personen of rechtspersonen zijnde (regionale) samenwerkingspartners en/of relevante stakeholders die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de Regio Deal, bijvoorbeeld ondernemers en onderwijsinstellingen die in de vorm van triple helix samenwerkingen kunnen aangaan met Partijen ter uitvoering van de Regio Deal;
16. Jaarplan: een overzicht met daarin een overzicht van de businesscases die in enig kalenderjaar binnen de Regio Deal tot uitvoering zullen worden gebracht, bevattende een begroting en verdeling van het in te zetten deel van het Budget;
17. Jaarlijkse voortgangsrapportage: de op grond van artikel 8 lid 2 van de Regio Deal door de Regiokassier jaarlijks aan het Rijk af te leggen en op te leveren verantwoording over de voortgang in het behalen door Partijen van de ambities van de Regio Deal.

Artikel 2 Doel van de Overeenkomst

Partijen beogen met de Overeenkomst de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal vast te leggen en op hoofdlijn afspraken te maken over:

- a. de verdeling van taken, bevoegdheden en risico's tussen de Partijen;
- b. de onderlinge verdeling en het aanwenden van het Budget;

De Overeenkomst regelt niet de randvoorwaarden voor en de verantwoording over de inzet van de Rijksbijdrage voor de Regio Deal. Deze afspraken zijn vastgelegd in de 'Regio Deal Noardwest Fryslân'. In het Programmaplan wordt het in dit artikel genoemde doel op onderdelen nader inhoudelijk en procedureel uitgewerkt.

Artikel 3 Algemene verplichtingen Partijen

1. Partijen spreken af om binnen de relevante Europese en nationale wettelijke kaders uitvoering te geven aan de Regio Deal en gaan daarbij uit van de afspraken zoals gemaakt in de Regio Deal, in het bijzonder de uitgangspunten opgenomen in de overwegingen van de Regio Deal.
2. Partijen spreken af de Regio Deal in onderling vertrouwen en integer, doelmatig, doeltreffend, rechtmatig, transparant en solidair uit te voeren.
3. Partijen bewaken daarbij zowel de samenhang bij de uitvoering van de Regio Deal zelf, alsook de samenhang met flankerende programma's, projecten en initiatieven. Waar mogelijk vindt de integratie van projecten en initiatieven plaats. Partijen onderschrijven dat de integrale afweging van belangen daarbij wordt gewaarborgd.
4. Partijen spreken af dat bij de voorbereiding en uitvoering van de Regio Deal op een passende wijze inspraak of participatie wordt verleend aan de in de Regio belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen. Het staat de Partijen daarbij vrij om de wijze van inspraak te kiezen, tenzij wettelijk anders is bepaald.

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

5. Partijen dragen actief bij aan het bijhouden van de (financiële) administratie, de financiële verslaglegging en verantwoording en de totstandkoming van de Jaarlijkse voortgangsrapportage, als bedoeld in artikel 4 lid 1 sub d en e van de Overeenkomst, door de daarvoor benodigde gegevens bij de gemeente Waadhoeke, als Regiokassier, aan te leveren uiterlijk op het door de Regiokassier te bepalen moment en in de door Regiokassier te bepalen vorm. Hieronder wordt in ieder geval verstaan het tijdig voorzien van de Regiokassier en Programmamanager van de juiste informatie voor de financiële verantwoording via de SiSa medeoverheden (Regiopartners doen zelf SiSa medeoverheden en Regiokassier doet het geheel) en voor de beleidsmatige verantwoording via de voortgangsrapportage, alsmede het voldoen aan de voorwaarden die door het Rijk worden gesteld voor het besteden van de Rijksbijdrage. Een en ander is nader uitgewerkt in het Programmaplan.
6. Indien het Rijk in de Beschikking aanvullende verplichtingen oplegt ten opzichte van het bepaalde in de Regio Deal, die vragen om nadere afspraken tussen Partijen, dan gaan Partijen daarover in overleg. De verplichtingen in de Beschikking zijn leidend in de verantwoording door de Regiopartners (via de Regiokassier) aan het Rijk. De gevolgen van het niet voldoen aan bedoelde verplichtingen komen voor rekening van de Regiopartner die penvoerder is van de betreffende businesscase als bedoeld in artikel 5 lid 5, en uitdrukkelijk niet voor rekening van de Regiokassier of andere Partijen.
7. Partijen stellen, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 13, voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar voor de uitvoering van de Regio Deal. Dit wordt per programma dan wel project nader bepaald.
8. Partijen zorgen te allen tijde voor een tijdige en adequate informatievoorziening richting Provinciale Staten, Gemeenteraden en Algemeen bestuur.
9. Partijen informeren elkaar doorlopend, gevraagd, ongevraagd, volledig en tijdig over alle ontwikkelingen ter zake van de Regio Deal.
10. Partijen spannen zich maximaal in om al hetgeen te doen respectievelijk na te laten, dat de samenwerking bevordert respectievelijk belemmert.
11. Partijen verplichten zich, indien door enige oorzaak de samenwerking wordt vertraagd of verhinderd of de dreiging daartoe aanwezig is, onverwijld met elkaar in overleg te treden teneinde gezamenlijk te bezien of en zo ja, op welke wijze alsnog aan het doel van de Overeenkomst kan worden tegemoetgekomen.

Artikel 4 Taken Regiokassier

1. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 van de Regio Deal wordt de decentralisatie-uitkering van het Rijk via de Beschikking beschikbaar gesteld aan de gemeente Waadhoeke. De gemeente Waadhoeke beheert deze uitkering. De gemeente Waadhoeke is als Regiokassier, onverminderd het bepaalde in de Regio Deal, als zodanig verantwoordelijk voor:
 - a. het fungeren als eerste aanspreekpunt voor het programma voor het Rijk, welke taak is doorgelegd naar de Programmamanager;
 - b. het zorgdragen voor de voorbereiding en afwikkeling van de besluitvorming van het college van burgemeester en wethouders en/of de burgemeester van de gemeente

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

- Waadhoeke, inclusief financiële afwikkeling, ter ondersteuning en ter uitvoering van de besluiten van de Bestuurstafel;
- c. het zijn van werkgever voor de functies in het Programmateam in opdracht van en in samenspraak met het Directeurenoverleg;
 - d. de financiële verantwoording van de bestedingen van de Rijksbijdrage en de co- en projectfinanciering op pijlniveau via de SiSa (Single Information, Single Audit) aan het Rijk, waarbij Regiokassier zich mede baseert op de financiële verantwoording door de Regiopartners hiervan via de SiSa medeoverheden, zulks als genoemd in artikel 3 lid 5;
 - e. het verzorgen van de Jaarlijkse voortgangsrapportage.
2. De colleges van burgemeester en wethouders respectievelijk de burgemeesters van de gemeenten Harlingen en Leeuwarden, het college van Gedeputeerde Staten respectievelijk de commissaris van de Koning van de provincie Fryslân en het dagelijks bestuur respectievelijk de dijkgraaf van Wetterskip Fryslân, ieder voor zover het de uitoefening van diens bevoegdheid betreft, verstrekken hierbij voor zoveel nodig mandaat, machtiging en volmacht aan de burgemeester van de gemeente Waadhoeke respectievelijk het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waadhoeke voor de in lid 1 van dit artikel genoemde taken.
 3. De kosten van de uitvoering van de taken genoemd in lid 1 van dit artikel door de Regiokassier komen -zulk met inachtneming van het bepaalde in artikel 13- ten laste van het Budget. Jaarlijks verstrekt de gemeente Waadhoeke Partijen inzicht in de gerealiseerde uitvoeringskosten. Periodiek wordt een plafondbedrag bepaald voor deze kosten. Bij een dreigende overschrijding zal de Bestuurstafel tijdig worden geïnformeerd. Nadere uitwerking van het bepaalde in dit artikel vindt plaats via het Programmaplan of via een separaat protocol.
 4. Behoudens gevallen waarin sprake is van grove schuld of opzet, is de gemeente Waadhoeke niet aansprakelijk voor fouten bij het uitvoeren van de taken als bedoeld in dit artikel 4. Voor zover fouten, waarvoor gemeente Waadhoeke niet aansprakelijk is, financiële gevolgen hebben, worden deze gezamenlijk door de Partijen gedragen op de wijze en in de onderlinge verhouding als door de Bestuurstafel alsdan zal worden besloten. De kosten worden indien mogelijk gedekt uit het Budget.

Artikel 5 Beschikbare financiële middelen

1. Het Rijk heeft blijkens artikel 5 lid 2 van de Regio Deal, een bedrag van € 20.000.000,-- (twintig miljoen euro), inclusief eventueel verschuldigde BTW, als Rijksbijdrage beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt middels een beschikking en een aantal daaruit voortvloeiende decentralisatie-uitkeringen door het Rijk beschikbaar gesteld aan de Regiokassier, zijnde de gemeente Waadhoeke. De gemeente Waadhoeke neemt dit bedrag op in een reservering op de balans die alleen aangewend kan worden voor uitgaven in het kader van de Regio Deal.
2. De provincie Fryslân en De Gemeenten vullen dit bedrag gezamenlijk aan met een bedrag van € 20.000.000,-- (twintig miljoen euro), inclusief eventueel verschuldigde BTW. Dit betreft een cofinanciering van 50%. Zowel de provincie Fryslân als elk van de Gemeenten staan daarmee garant voor een bedrag van € 5.000.000,- (vijf miljoen euro), inclusief eventueel verschuldigde BTW.

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

3. Wetterskip Fryslân levert projectfinanciering voor de programmalijn 'Natuurlijk in Balans' van minimaal € 625.000,- (zeshonderdvijfentwintig duizend euro), inclusief eventueel verschuldigde BTW.
4. Tussen de provincie Fryslân en de Gemeenten is op basis van de programmabegroting per thema en de daarvan deel uitmakende programmalijnen (eerste kolom van de tabel in Bijlage III) de in de tabel in **Bijlage III** opgenomen verdeling voor cofinanciering overeengekomen.
5. Indien en zodra binnen een thema dan wel programmalijn een concreet initiatief of project zich aandient met een sluitende businesscase en een plan van aanpak dan wordt (een deel van) de cofinanciering c.q. projectfinanciering door de betreffende Partij(en) in de afgesproken verhouding voor dat thema c.q. die Programmalijn ingezet. Regiokassier vult het betreffende bedrag aan met een deel van de Rijksbijdrage en verstrekt het laatstbedoelde bedrag aan de Partij die penvoerder is van de betreffende businesscase en daarmee verantwoordelijk is voor de betreffende businesscase. Onder deze verantwoordelijkheid valt ook het tijdig bij Regiokassier aanleveren van complete en juiste gegevens welke Regiokassier nodig heeft voor de (financiële) administratie en verslaglegging en verantwoording als bedoeld in artikel 4 lid 1. Daarnaast is de Partij die penvoerder is van een businesscase zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de eisen die het Rijk in het kader van de Regio Deal heeft gesteld aan de Rijksbijdrage.
De eventuele andere bij enige businesscase betrokken Partijen dragen met hun deel van de cofinanciering c.q. projectfinanciering bij naar aanleiding van een factuur die zij daartoe van de penvoerder ontvangen.
6. Indien sprake is van een dreigende over- of onderschrijding van het begrote Budget voor een businesscase dan is de penvoerder van de betreffende businesscase gehouden om hiervan zo spoedig mogelijk melding te maken bij de Bestuurstafel. De Bestuurstafel besluit dan welke maatregelen eventueel genomen worden.
7. Financiële middelen die in enig jaar niet zijn besteed, blijven beschikbaar voor de uitvoering van de Regio Deal gedurende de looptijd daarvan.
8. Nadere uitwerking van het bepaalde in het voorgaande van dit artikel 5 vindt plaats in het Programmaplan.
9. Partijen hebben een gezamenlijke inspanningsverplichting om extra cofinanciering van Derden binnen te halen. Partijen kunnen gezamenlijk besluiten om de onderlinge verdeling van cofinanciering en projectfinanciering binnen dan wel tussen thema's te wijzigen.
10. Indien een of meerder Partijen wensen dat de onderlinge verdeling als bedoeld in het vorige lid wordt gewijzigd in die zin dat de verdeling tussen programmalijnen wordt gewijzigd dan treden zij met elkaar in overleg. De (financiële) verhoudingen tussen Partijen zijn gebaseerd op de verdeling als ook in Bijlage 3 is vastgelegd. Deze verdeling is een belangrijk uitgangspunt voor de totale samenwerking tussen Partijen. Daarom zal een Partij slechts in uitzonderlijke gevallen en met zwaarwegende argumenten een dergelijk verzoek tot wijziging kunnen inbrengen. Een wijziging als bedoeld in dit lid behoeft tevens voorafgaande goedkeuring van het Rijk.

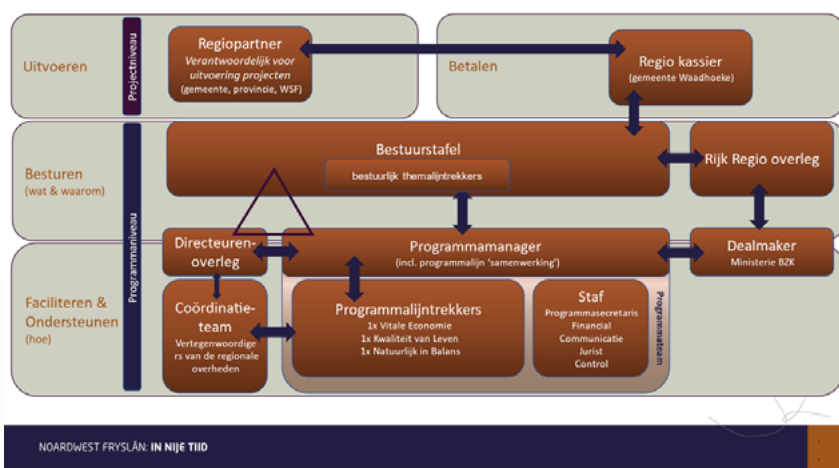
Artikel 6 Governance

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

1. Partijen willen de governance van hun samenwerking volgens onderstaande afbeelding inrichten.
2. Een ieder die onderdeel van de diverse gremia binnen de samenwerking is draagt de ambitie van de Regio Deal uit en legt verbindingen zowel tussen de Partijen, als met Derden en met de (Friese) mienskip.
3. De voorzitter van de Bestuurstafel, de voorzitter van het Directeurenoverleg en de Programmamanager hebben zo vaak als nodig overleg ter bevordering van de uitvoering van de Regio Deal en deze Overeenkomst.

Artikel 7 Bestuurstafel

1. Partijen stellen een Bestuurstafel in voor de samenwerking tussen Partijen in deze Regio Deal. Overleg met het Rijk vindt plaats op de in artikel 7 van de Regio Deal beschreven wijze.
2. De Bestuurstafel bestaat uit één bestuurlijke vertegenwoordiger van elke Partij. Partijen dragen er zorg voor dat hun vertegenwoordigers over een toereikend mandaat beschikken, om vervolgens als Bestuurstafel te kunnen beslissen over een voorstel voor de besteding van de middelen als bedoeld in artikel 5 van deze overeenkomst. Daartoe zorgen zij voor tijdige, voorafgaande interne besluitvorming door of namens de bevoegde bestuursorganen van hun Partij.
3. De voorzitter van de Bestuurstafel is de burgemeester van de gemeente Waadhoeke.
4. De Bestuurstafel beoordeelt of de ingediende projectinitiatieven in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Budget. Deze beoordeling geldt als een bindend advies aan de Regiokassier.
5. Partijen zullen zich inspannen om te komen tot een gezamenlijk toetsingskader (passend binnen Europese en nationale wetgeving) die als grondslag kan dienen voor de ingediende projectinitiatieven. Dit toetsingskader wordt nader uitgewerkt in het Programmaplan.

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

6. De Bestuurstafel draagt zorg voor:
 - a. het bewaken van de randvoorwaarden en de afspraken ten aanzien van de uitvoering van de Regio Deal, waaronder de integrale afweging van de verschillende belangen binnen de Regio;
 - b. het doen uitvoeren van de Regio Deal door Partijen en het concretiseren daarvan. Hierbij baseert de Bestuurstafel zich op de initiatieven die door het Programmteam worden aangedragen. De Programmamanager geeft in opdracht van de Bestuurstafel uitvoering aan deze taak en legt hierover verantwoording af aan de Bestuurstafel;
 - c. het in brede zin informeren over en betrekken van Partijen bij de uitvoering van de Regio Deal en waar nodig het afstemmen met Derden. Deze taak is in opdracht van de Bestuurstafel belegd bij de Programmamanager;
 - d. de inhoudelijke en financiële verantwoording van de afgesloten jaarprogramma's voor Partijen en de voortgangsrapportages zoals bedoeld in artikel 8 van de Regio Deal;
 - e. de monitoring en evaluatie van de uitvoering van de Regio Deal als bedoeld in artikel 8 van de Regio Deal;
 - f. het vaststellen van het Programmaplan en het vaststellen van wijzigingen daarin, voor zover dat nodig is voor een adequate uitvoering van de Regio Deal.
7. De colleges van burgemeester en wethouders respectievelijk de burgemeesters van de gemeenten Harlingen, Waadhoeke en Leeuwarden, het college van Gedeputeerde Staten respectievelijk de commissaris van de Koning van de provincie Fryslân en het dagelijks bestuur respectievelijk de dijkgraaf van Wetterskip Fryslân, ieder voor zover het de uitoefening van diens bevoegdheid betreft, verstrekken hierbij voor zoveel nodig mandaat, machtiging en volmacht aan hun respectievelijke vertegenwoordigers in de Bestuurstafel voor de uit lid 6 onder f van dit artikel voortvloeiende handelingen.
8. De Bestuurstafel vergadert ten minste tweemaal per jaar, waaronder in ieder geval in de maand mei, ten behoeve van het indienen van de in artikel 8 lid 3 van de Regio Deal bedoelde (concept) Jaarlijkse voortgangsrapportage voor 15 juni van ieder jaar.
9. De Bestuurstafel beslist bij aanwezigheid van alle Partijen en bij unanimiteit. Iedere Partij voor zich en alle Partijen in gezamenlijkheid spannen zich tot het uiterste in om te komen tot unanimiteit in de Bestuurstafel teneinde optimaal te bevorderen dat de ambities van de Regio Deal tijdig worden behaald.

Indien de vertegenwoordiger van een Partij verhinderd is ter vergadering te verschijnen dan zorgt diegene voor een vervanger die tevens bestuurder van die Partij is en die over hetzelfde mandaat beschikt. Indien ook vervanging vanwege een klaarblijkelijke overmachtsituatie niet mogelijk is dan wordt de vergadering van de Bestuurstafel uitgesteld tot het eerstmogelijke moment nadat het belet is opgeheven.
10. Partijen zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de consequenties van de beoordelingen en besluiten van de Bestuurstafel.
11. De Programmamanager treedt op als secretaris van de Bestuurstafel.
12. De Bestuurstafel voorziet in zijn eigen werkwijze en kan nadere afspraken maken over de uitvoering van de Regio Deal en deze Overeenkomst.
13. De Bestuurstafel wijst uit de besturen van Partijen voor ieder thema c.q. programmalijn een bestuurder aan die als ambassadeur daarvan fungeert. De laatstbedoelde bestuurders

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

vertegenwoordigen in hun ambassadeursrol niet de eigen Partij maar de gezamenlijke Regiopartners vanuit de inhoudelijke programmalijn c.q. thema.

Artikel 8 Directeurenoverleg

1. Het Directeurenoverleg is opdrachtnemer van de Bestuurstafel, ondersteunt de samenwerking tussen Partijen in het kader van de Regio Deal en is verantwoordelijk voor de programma-organisatie.
2. Namens de Bestuurstafel beschikt het Directeurenoverleg over de regionale uitvoeringskosten (onderdeel van de financieringsopzet van Bijlage III) van het Budget en zet deze in.
3. Het Directeurenoverleg draagt zorg voor:
 - a. uitvoering van de taken van de Bestuurstafel;
 - b. besluiten over de in te zetten capaciteit aan medewerkers die een bijdrage leveren aan voorstellen voor wat betreft financiën, juridische aspecten, en dergelijke en het informeren van de Bestuurstafel daarover;
 - c. het beschikbaar stellen van voldoende medewerkers met het juiste profiel;
 - d. het voorbereiden van besluiten van de Bestuurstafel en het geven van advies ten aanzien daarvan aan de Bestuurstafel.
4. Het Directeurenoverleg bestaat uit één vertegenwoordiger van elke Partij. Deze vertegenwoordiger heeft in de eigen Partij een functie in de centrale directie. Indien de vertegenwoordiger van een Partij verhinderd is ter vergadering te verschijnen dan zorgt diegene voor een vervanger die tevens directielid van die Partij is althans voor iemand met een gelijkkluidend mandaat.
5. De voorzitter van het Directeurenoverleg is de gemeentesecretaris van de gemeente Harlingen. De voorzitter is namens het Directeurenoverleg tevens het eerste aanspreekpunt voor Programmteam en Programmamanager voor de dagelijkse programmasturing.
6. De vertegenwoordigers van Partijen scheppen binnen hun eigen organisatie de voorwaarden om integraal en adaptief te kunnen samenwerken met de focus op het regionale belang.

Artikel 9 Programmteam en Programmamanager

1. Het Programmteam is verantwoordelijk voor het faciliteren en ondersteunen op inhoudelijk en uitvoerend vlak van de Regio Deal in samenwerking met het Directeurenoverleg. Daarbij fungeert het Directeurenoverleg als ambtelijk opdrachtgever van de Programmamanager.
2. Het Programmteam bestaat uit de Programmamanager, de drie programmalijntrekkers en stafmedewerkers (programmasecretaris, financial, communicatie, jurist, control).
3. De Programmamanager geeft leiding aan het Programmteam en de uitvoering van de Regio Deal.
4. De Programmamanager is verantwoordelijk voor de programmalijn 'samenwerking'.
5. De taken van de Programmamanager zijn onder meer, maar niet beperkt tot, het:
 - a. voorbereiden van de agenda en besluitvormende documenten voor de Bestuurstafel in samenspraak met Programmteam;
 - b. bewaken van de geformuleerde ambities en doelen;

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

- c. hebben en houden van het overzicht over alle ins- en outs van de Regio Deal;
 - d. organiseren en voorbereiden van het Rijk-Regio-overleg in afstemming met de dealmaker van het Rijk en het Programmteam;
 - e. bouwen aan én onderhouden van een netwerk van samenwerkingspartners en Derden in samenspraak met het Programmteam;
 - f. coördineren van de communicatie over de Regio Deal;
 - g. de coördinatie richting het Rijk, in het bijzonder richting de Minister van BZK;
 - h. bewaken van de inhoudelijke, financiële en organisatorische kaders van de Regio Deal.
6. De programmalijntrekkers dragen, samen met de betrokken werknemers van Partijen, zorg voor de uitvoering van een programmalijn. Dit doen zij door te sturen op een op integrale aanpak en opgavegerichte werkwijze, het bewaken van de voortgang en realisatie (van de doelen) van de programmalijn, het organiseren van leerkringen en het coachen, begeleiden, stimuleren en ondersteunen van de projecten en nieuwe ontwikkelingen binnen de programmalijn.
 7. De programmasecretaris adviseert en assisteert de Programmamanager en levert een bijdrage (planning, financiën, kwaliteit) aan de Regio Deal.
 8. Een aantal taken van de programmasecretaris zijn o.a. het inrichten en beheren van programmadossiers, het opstellen en beheren van projectplanningen, het opstellen van periodieke management- en voortgangsrapportages, het opstellen en beheren van financiële rapportages en budgetbewaking (op basis van input vanuit Partijen), inclusief de regionale uitvoeringskosten, het plannen van overleggen, het maken van verslagen en het monitoren van de voortgang van de afspraken van de Regio Deal en zorgt voor uitvoering van de acties door actiehouders.
 9. De werkwijze van het Programmteam, de functies/taken binnen het Programmteam en eventuele andere zaken zal een reglement worden nader uitgewerkt in het Programmaplan.

Artikel 10 Coördinatieteam

1. Het Coördinatieteam is de ambtelijk adviesgroep die de samenwerking tussen Partijen in het kader van de Regio Deal faciliteert en ondersteunt. Dit is met name gericht op bestuurlijk-politieke en besluitvormingsaspecten bij Partijen. De voorzitter van het Coördinatieteam wordt door de leden van het Coördinatieteam uit hun midden aangewezen. De Programmamanager en Programmasecretaris zijn bij het overleg van het Coördinatieteam aanwezig en bereiden de agenda van het overleg voor. De overleggen van het Coördinatieteam vinden plaats telkens twee weken voor het Directeurenoverleg.
2. Het Coördinatieteam is onder verantwoordelijkheid en aansturing van het Directeurenoverleg belast met de voorbereiding van de taken van de Bestuurstafel en andere bestuurlijke of ambtelijke overleggen ter realisatie van de samenwerking van Partijen in het kader van de Regio Deal.
3. Het Coördinatieteam bestaat uit minimaal één ambtelijke vertegenwoordiger van iedere Partij en dragen de ambitie van de Regio Deal binnen de eigen organisatie (pro)actief uit.
4. De ambtelijke vertegenwoordigers hebben onder meer de navolgende taken:

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

- a. het eigen bestuur c.q. de eigen bestuurders goed op de hoogte houden van alle ontwikkelingen m.b.t. de Regio Deal;
- b. het geven van gevraagd en ongevraagd advies aan de Programmamanager;
- c. het geven van gevraagd en ongevraagd advies aan het Programmteam;
- d. informeren en adviseren van het eigen bestuur c.q. de eigen bestuurders in het algemeen en specifiek ter voorbereiding op de Bestuurstafel;
- e. Informeren en adviseren van de eigen directie ter voorbereiding op het Directeurenoverleg.

Artikel 11 Regiopartner

1. Partijen zijn ieder afzonderlijk ook Regiopartner bij de Regio Deal.
2. In hoedanigheid van Regiopartner voert iedere Partij binnen thema's dan wel programmalijnen programma's, projecten en/of opdrachten van de Bestuurstafel uit waarbij zij de doelstellingen van de Regio Deal bewaakt.
3. De Regiopartner welke conform lid 1 van dit artikel als uitvoerder is aangewezen is verantwoordelijk voor de uitvoering van projecten/ programma's conform een door de Bestuurstafel vastgesteld plan van aanpak.
4. Voor de uitvoering ontvangt de Regiopartner de financiële middelen van de Regiokassier (Rijksbijdrage), mede Regiopartners (co- en projectfinanciering) en/of Derden. De Regiopartner is verantwoordelijk voor de ontvangen financiële middelen en legt financiële verantwoording af door middel van SiSa aan de Regiokassier, een en ander als bedoeld in artikel 4 lid 1 en artikel 5 lid 5.
5. Indien de Regiopartner de financiële middelen in het kader van de uitvoering verstrekt aan natuurlijke en/of rechtspersonen dan doet zij dit als subsidie of inkoopopdracht. Het besluit wordt genomen door het bevoegde orgaan binnen de Regiopartner. De geldende kaders voor beleid en wet- en regelgeving van de Regiopartner zijn van toepassing.
6. De Regiopartner kan zonder expliciete toestemming van de Bestuurstafel geen handelingen verrichten die ertoe leiden, dat de begrote financiële middelen ontoereikend zijn voor de uitvoering.
7. Financiële middelen die door de Regiopartner niet bij de uitvoering zijn besteed, blijven beschikbaar voor de Regio Deal, indachtig artikel 5 van deze Overeenkomst.

Artikel 12 Jaarplan

1. Het Programmteam stelt in opdracht van het Directeurenoverleg voor ieder kalenderjaar vooraf een Jaarplan op.
2. Het Jaarplan inclusief de bijbehorende begroting en de toekenning en verdeling van het benodigde Budget wordt in de vergadering van de Bestuurstafel vastgesteld uiterlijk op 1 december voorafgaand aan het kalenderjaar waarop het Jaarplan betrekking heeft.
3. Op 1 juni daaropvolgend besluit de Bestuurstafel naar aanleiding van een tussenrapportage van het Programmteam of het Jaarplan c.q. de daarvan uitmakende onderdelen aanpassing behoeven.

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

4. Voor de projecten in 2024 wordt geen Jaarplan vastgesteld. De Bestuurstafel stelt voor de betreffende projecten per project een plan vast waarin is aangegeven welke projecten in 2024 worden gefinancierd uit de beschikbare middelen voor de Regio Deal Noardwest Fryslân. Het Programmteam streeft ernaar deze plannen zoveel mogelijk gebundeld bij de Bestuurstafel aan te bieden ter besluitvorming.
5. De Regiokassier besluit na akkoord van de Bestuurstafel over de inzet van de Rijksbijdrage, zoals opgenomen in de Jaarplannen, met inachtneming van artikel 7, vierde lid van deze Overeenkomst.

Artikel 13 Ureninzet werknemers

1. Alle Partijen leveren in beginsel om niet ureninzet van haar werknemers voor de werkzaamheden voor de Regio Deal. Hierbij streven zij naar een evenwichtige onderlinge verdeling van de in te zetten uren tussen de Partijen. Bij uitzondering kan op projectniveau van dit uitgangspunt worden afgeweken indien de Bestuurstafel daartoe expliciet een besluit neemt. Daarbij handelt de Bestuurstafel conform de proces- c.q. uitvoeringsafspraken die hierover in het Programmaplan worden opgenomen.
2. De inzet van de Programmamanager en Programmasecretaris wordt betaald uit het Budget.
3. De inzet van de financiële administratie van de Regiokassier wordt in 2024 betaald uit het Budget.
4. Incidentele ondersteuning door ondersteunende afdelingen c.q. functies zoals juridische zaken, financiën en communicatie wordt in beginsel verdeeld over de Partijen en vindt om niet plaats. Uitgangspunt is een bestendige inzet waarbij personele mutaties zoveel mogelijk worden beperkt. Wanneer de inzet meer is dan incidenteel, dan kan het Directeurenoverleg besluiten nemen teneinde een meer evenwichtige verdeling van inzet te bereiken.

Artikel 14 Subsidies en opdrachten Regiokassier

Bij subsidieverstrekking en inkoopopdrachten die de Regiokassier namens Partijen in het kader van de Regio Deal uitvoert, zijn naast de Europese en nationale wet- en regelgeving de geldende kaders van de gemeente Waadhoeke van toepassing.

Artikel 15 Monitoring en evaluatie

Partijen monitoren de uitvoering van de Overeenkomst. Tevens evalueren zij jaarlijks de uitvoering en werking van de Overeenkomst. De werkwijze is gelijk aan en onderdeel van de monitoring en evaluatie van de Regio Deal, zoals opgenomen in het Programmaplan.

Artikel 16 Geschillenbeslechting

1. Er is sprake van een geschil indien één van de Partijen schriftelijk en gemotiveerd melding maakt aan de andere Partijen dat sprake is van een geschil.

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

2. De Bestuurstafel treedt binnen 10 werkdagen na een zodanige melding met elkaar in overleg om te bezien of in der minne een oplossing kan worden gevonden. Zij informeren Partijen en het Directeurenoverleg over het resultaat van dit overleg.
3. Indien het minnelijk overleg niet binnen twee maanden na de in lid 1 van dit artikel bedoelde melding tot een oplossing van het geschil leidt, wordt het geschil beslecht door een bevoegde rechter van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden.

Artikel 17 Onvoorziene omstandigheden

Indien de Overeenkomst niet onverkort kan worden uitgevoerd als gevolg van onvoorziene omstandigheden die van dien aard zijn dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de Overeenkomst niet van een Partij mag worden verwacht, treedt de Bestuurstafel, op verzoek van de Partij die zich op de onvoorziene omstandigheden beroept, in overleg om te bezien of de Overeenkomst op voor Partijen aanvaardbare voorwaarden aan deze omstandigheden kan worden aangepast.

Artikel 18 Verhouding tot Regio Deal en Programmaplan

De artikelen 9 tot en met 22 van de Regio Deal zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat:

- Overeenkomst wordt bedoeld, daar waar Regio Deal staat;
- onder Partijen worden verstaan de Partijen die deze Overeenkomst hebben gesloten, te weten de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en de Gemeenten;
- bij strijd tussen het bepaalde in de Regio Deal en deze Overeenkomst, geldt het bepaalde in de Regio Deal;
- bij strijd tussen het bepaalde in deze Overeenkomst en het Programmaplan, geldt het bepaalde in deze Overeenkomst;
- bij een verzoek tot wijziging, opzegging of toetreding van de Regio Deal bespreken Partijen de gevolgen voor deze Overeenkomst en wordt deze Overeenkomst indien noodzakelijk aangepast.

Artikel 19 Citeertitel

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als 'Samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Noordwest Fryslân, uitwerking van de Regio Deal Noordwest Fryslân' of afgekort 'SOK Regio Deal NWF'.

Artikel 20 Inwerkingtreding en einde overeenkomst

De Overeenkomst treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2028.

Verlenging van de Overeenkomst is mogelijk indien twee of meer Partijen dit wensen. Iedere Partij is vrij om alsdan te bepalen of hij contractpartij van de verlengde overeenkomst wenst te blijven dan wel wenst uit te stappen. De Bestuurstafel besluit over de voorwaarden waaronder een eventuele

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

verlenging plaatsvindt alsmede over de financiële gevolgen van verlenging en het eventueel niet-verlengen door één of meerdere Partijen. Vervolgens wordt het besluit van de Bestuurstafel en de daarvan deel uitmakende voorwaarden intern bij iedere Partij ter finale besluitvorming voorgelegd aan de bevoegde bestuursorganen.

Artikel 21 Openbaarmaking

Deze overeenkomst zal net als de afgesloten 'Regio Deal Noardwest-Fryslân' openbaar worden gemaakt.

Artikel 22 Bijlagen

Onderstaande bijlagen maken onderdeel uit van de Overeenkomst. De Bestuurstafel is bevoegd om gewijzigde bijlagen vast te stellen zonder dat daarvoor de Overeenkomst hoeft te worden aangepast. De gewijzigde bijlagen treden in de plaats van de oudere versies van de betreffende bijlage(n).

Bijlage I: het convenant 'Regio Deal Noardwest Fryslân'

Bijlage II: beschikking Rijksbijdrage d.d. 4 december 2023

Bijlage III: de tabel 'Programmabegroting Regio Deal Noardwest Fryslân' (artikel 5 lid 4)

Aldus overeengekomen en ondertekend, d.d. 2024

Provincie Fryslân, namens dezen,

.....

Mevrouw F.M. Wiersma

Gemeente Harlingen, namens dezen,

.....

Mevrouw C.M. Sjerps

BIJLAGE 1

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST (SOK)

Versie DEF tbv besluitvorming regiopartners 10 april 2024

Gemeente Leeuwarden, namens dezen,

.....

De heer S. van Haersma Buma

Gemeente Waadhoeke, namens dezen,

.....

Mevrouw M.C.M. Waanders

Wetterskip Fryslân, namens dezen,

.....

F.D. Jorna

BIJLAGE 2

DIN PROGRAMMALIJNEN

DIN programmaliijn 1

VITALE ECONOMIE

De regio NWF heeft een vitale economie

Versie Q4 2023
THT Q1 2025

DOELEN	STRUCTUUR- VERSTERKING REGIONALE ECONOMIE	VERBETERING DOORSTROMING VAN LEREN NAAR WERK	UITBREIDEN EN VERZILVEREN TOERIS- TISCH & RECREATIEF AANBOD	VERBETEREN MOBILITEIT
BATEN	• Kennismakelaars zijn aangesteld • Innovatietafels zijn opgezet • Een ondernemers en mentor-programma is opgezet • Er is een agrifoodhub gerealiseerd • Er is een maritieme hub gerealiseerd • Onderzoek naar modernisering bedrijventerreinen is opgeleverd • Regiomarketing en behoeften-onderzoek is gereed.	• Een onderwijsprogramma voor Leven Lang Leren en werken is ontwikkeld en in uitvoering • Er zijn coaches aangesteld voor het verbeteren afbouw arbeidsmarkt • Er is een werkcarrousel ontwikkeld. • Er is een verbeterplan arbeidsmigranten opgesteld en in uitvoering • De onderwijsmogelijkheden bij de Academie van Franeker zijn uitgebouwd	• De kwaliteit van de beleving van de Waddenkust is versterkt • De toegankelijkheid van de waddenkust is verbeterd • De mogelijkheden voor waterrecreatie zijn vergroot • Er is een aanpak verbetering regiomarketing	• Er is een regio brede mobiliteitsvisie • Er zijn verschillende mobiliteits hubs opgericht • Er is een pilot met een MaaS platform uitgevoerd • Er is een pilot met WMO vervoer uitgevoerd • Er is een pilot met Right to Challenge uitgevoerd • Er is een communicatie en marketing aanpak gerealiseerd
INSPANNINGEN	WE ZETTEN IN OP STERKE SECTOREN ✓ We creëren een agrifoodhub in Waadhoeke ✓ We creëren een maritieme hub in Harlingen	WE ZETTEN MENSKRACHT IN ✓ We zetten het O3 programma-team in die werken aan de businesscases ✓ We zetten coaches in voor het verbeteren afbouw arbeidsmarkt	WE VERBETEREN DE REGIOMARKETING ✓ We stellen analyse, meerjarenplan en uitvoeringsagenda op ✓ We ontwikkelen verhaallijnen en ambassadeurschap ✓ We werken de doorontwikkeling werelderfgoederen uit ✓ We zetten een ondernemersnetwerk op ✓ We optimaliseren de informatievoorziening ✓ We zetten toeristische informatiepunten op ✓ We worden een Green Destination	WE ONDERZOEKEN ✓ We maken een regio brede mobiliteitsvisie ✓ We werken een plan van aanpak uit voor de businesscases/pilots ✓ We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de ontschotting van vervoersbudgetten
	WE ZETTEN PROGRAMMA'S OP ✓ We zetten een ondernemers en mentor programma op ✓ We zetten innovatietafels op	WE ONTWIKKELEN EN VOEREN UIT ✓ We ontwikkelen en geven uitvoering aan een onderwijsprogramma voor leven lang leren en werken ✓ We ontwikkelen en geven uitvoering aan een werkcarrousel ✓ We stellen een verbeterplan arbeidsmigranten op en geven hier uitvoering aan ✓ We bouwen de onderwijsmogelijkheden bij de Academie van Franeker uit	WE VERGROTEN DE BELEEF- BAARHEID VAN DE REGIO ✓ We realiseren het project 'Dijk van een Wijf' ✓ We verbeteren de toegankelijkheid van de Waddenkust ✓ We realiseren de herinrichting van de Waddenpromenade ✓ We vernieuwen de Willemshaven ✓ We doen onderzoek naar vaarroutes in de regio ✓ We realiseren twee vaarroutes ✓ We nemen maatregelen voor het behoud van het varende erfgoed ✓ We realiseren een beleefcentrum voor Harlingen Aardewerk	WE EXPERIMENTEREN ✓ We realiseren verschillende soorten mobiliteitshubs ✓ We doen een pilot met MaaS platform ✓ We doen een pilot met Right to Challenge ✓ We doen een pilot met het WMO vervoer
	WE DOEN ONDERZOEK ✓ We doen onderzoek naar het moderniseren van bedrijventerreinen ✓ We doen behoeftenonderzoek en zetten regiomarketing op			
	WE ZETTEN MENSKRACHT IN ✓ We zetten het O3 programma-team in die werken aan de businesscases ✓ We zetten kennismakelaars in om bedrijven te ondersteunen met innovaties en samenwerking			WE COMMUNICEREN ✓ We doen een marketing en communicatie campagne rond de nieuwe mobiliteit ✓ We realiseren de aankleding van de snelfietsroute Harlingen-Franeker-Leeuwarden

BIJLAGE 2

DIN PROGRAMMALIJNEN

DIN programmalijn 2

KWALITEIT VAN LEVEN

De regio NWF behoudt een goede kwaliteit van leven

DOELEN	VITALERE KERNEN EN WIJKEN	INTEGRALE AANPAK OP ONDERMIJNING
	2024: - De huidige stand van zaken van de vitaliteit van de kernen is inzichtelijk. - Er is een integraal plan van aanpak behoud en verbetering vitaliteit in kernen en wijken. NA 2024: - Projecten, tot stand gekomen uit het vitaliteitsfonds, zijn uitgevoerd. - Project Innovatie in de zorg is uitgevoerd.	2024: - Het ondermijningsbeeld is aangescherpt. - Er is een plan van aanpak inzet specialistenteam ondermijning opgesteld. - Er is een plan van aanpak zorg- en preventiestructuren opgesteld. NA 2024: - Er is een plan van aanpak Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden opgesteld. - Diverse projecten die voortkomen uit de 3 Plannen van Aanpak worden uitgevoerd.
MEETBARE DOELEN		
INSPANNINGEN	WE DOEN ONDERZOEK ✓ <u>2024:</u> We doen onderzoek naar de huidige stand van zaken vitaliteit kernen. ✓ <u>2024-2025:</u> We analyseren de resultaten en zetten deze in voor het Plan van Aanpak Vitaliseringsfonds en Innovatie in de zorg.	WE DOEN ONDERZOEK ✓ <u>2024:</u> We doen onderzoek om het huidige ondermijningsbeeld aan te scherpen. ✓ <u>2025:</u> in het kader van preventie (middengebruik) wordt rioolwater-onderzoek uitgevoerd.
	WE ZETTEN PROJECTEN OP <u>2024-2025:</u> ✓ We maken een Plan van Aanpak voor de inzet van het Vitaliseringsfonds. ✓ We maken een Plan van Aanpak Innovatie in de zorg. <u>2025 en verder:</u> ✓ We zetten een project Loket woonopgaven op. ✓ We zetten een project Onderwijs op peil op.	WE ZETTEN PROJECTEN OP <u>2024:</u> ✓ Plan van Aanpak Specialistenteam wordt opgesteld. ✓ Plan van Aanpak Zorg- en preventiestructuren wordt opgesteld. <u>2024-2025:</u> ✓ Plan van Aanpak Innovatieve controle- en onderzoeksmethoden wordt opgesteld. <u>2025 en verder:</u> ✓ We zetten het project Jonge aanwas op. ✓ Onderdelen uit het programma Preventie met gezag worden uitgerold over de gehele regio.
	WE ZETTEN IN OP VITALE KERNEN <u>2025 en verder:</u> ✓ We zetten 10 projecten op die een integrale bijdrage leveren aan de vitaliteit in 1 of meerdere kernen. ✓ We voeren de projecten Sociaal-innovatieve doorontwikkeling Ziekenhuis Harlingen en Revitalisering centrumgebied Stiens uit.	WE ONTWIKKELEN EN VOEREN UIT ✓ <u>2024:</u> Er wordt een team opgeleid voor controles (o.a. bedrijventerreinen en vakantieparken) om beter zicht te krijgen op malafide praktijken, inzetbaar in de regio.
	WE ZETTEN MENSKRACHT IN ✓ Voor het project Innovatie in de zorg wordt samengewerkt met zorgpartijen, waaronder het zorgkantoor. ✓ Voor de projecten in de kernen wordt onder meer samengewerkt met dorps- en wijkbelangen. Waar van toepassing onderwijs/kinderopvang.	WE ZETTEN MENSKRACHT IN ✓ <u>2025 en verder:</u> Een specialistenteam bestaande uit analisten/data-analisten/controleurs OOV en Boa's gaat aan de slag. ✓ <u>2024-2027:</u> Samen met onze partners ontwikkelen en testen we innovatieve controle- en onderzoeks-methoden. Bijvoorbeeld op het gebied van Artificial Intelligence, drones of digitale hekwerken.

BIJLAGE 2

DIN PROGRAMMALIJNEN

DIN programmalijn 3A

LANDSCHAP, LANDBOUW EN WATER IN BALANS

DOELEN	- Het ontwikkelen van gezond water- en bodembeheer - Het ontwikkelen van wederkerige relaties tussen de samenleving en de agrarische sector op lokaal niveau om te komen tot gezonde voedingspatronen, een versterkte binding met de lokale omgeving en een circulaire gemeenschap - Te komen tot een natuurinclusief platteland: een nieuwe balans tussen natuur, landbouw, landschap, leefbaarheid en economisch klimaat
MEETBARE DOELEN	PM- uitwerken meetbare doelen
RESULTATEN EN INSPANNINGEN	GEZOND WATER- EN BODEMBEHEER <u>Resultaten</u> ✓ Er is een integrale aanpak zilte bodem ontwikkeld. <u>Inspanningen</u> ✓ Het verder brengen van het onderzoeksprogramma 'FRESHEM' om beter zicht te krijgen op de bodemkwaliteit ✓ In samenwerking met de academie van Franeker versterken we het project 'Boeren meten water' ✓ Het opzetten van onderzoek naar zoetwaterwells en het opleveren van een rapportage met de mogelijkheden tot het op gebiedsniveau terugdringen van verzilting. ✓ Het uitvoeren van experimenten gericht op het behouden van zoetwater. ✓ Uitbreiden van een robuust watersysteem binnen de doelstellingen van de KRW, (schoon water) ✓ Organiseren van bijeenkomsten met de belanghebbenden in het gebied bijv in de vorm van een 'klein' gebiedsproces met aandacht voor o.a. het stimuleren van een vitale bodem/biodiversiteit ✓ Het uitvoeren van experimenten, samen met de sector, gericht op een andere teelt. ✓ SALTA wil een samenhangende Kennisagenda gaan opstellen, onderzoeksprojecten genereren, het onderwijs betrekken en voorlichting
	WEDERKERIGE RELATIES SAMENLEVING EN AGRARISCHE SECTOR <u>Resultaten</u> ✓ Er wordt een verkenning Bioregio gedaan welke wordt uitgewerkt en verbreedt tot aan de Waddenkust. ✓ De voedselsector is op regionaalniveau verduurzaamd door het produceren van voedsel in de korte keten te stimuleren. ✓ Er wordt ingezet op agrarisch natuurbeheer ✓ Er wordt ingezet op regionale samenwerking tussen melkveehouders en akkerbouw. <u>Inspanningen</u> ✓ Het ontwikkelen van een integrale voedselagenda die focust op gezondheid en consumptie, aandacht besteed aan verduurzaming van de regionale voedselsector en de boeren in de regio ondersteunt. ✓ Het stimuleren van de lokale en regionale voedselmarkt, door in te zetten op: kopen in de regio, streekproducten, aandacht voor smaakbeleving en (sociale) voedseltuinen. ✓ Inzetten op reductie gewasbeschermingsmiddelen en een groter aandeel organische bemesting op bouwland. Dat kan bereikt worden door meer samen te werken, een groter aandeel vlinderbloemigen en meer gras in het bouwplan van akkerbouwers. Daarnaast kan de melkveehouderij vaste mest en drijfmest uitruilen tegen voedergewassen voor vee. Dit draagt bij aan de lokale keten. ✓ Collectief Waadrâne ontwikkelt vanuit Regiodeal NIL een programma voor basisscholen, waarbij klassen ook op de boerderij kunnen kijken etc. dat programma krijgt een vervolg in Regiodeal NW
	NATUURINCLUSIEF PLATTELAND <u>Resultaten</u> ✓ Er is een focus op natuurinclusieve landbouw en visserij met aandacht voor herstel van de biodiversiteit. ✓ Er zijn mogelijkheden voor innovaties en/of omvorming binnen de visserij. ✓ Er wordt ingezet op het Biobased bouwen. ✓ De vraag naar en de teelt van vezelvlas en eiwitrijk krachtvoer wordt verder gestimuleerd <u>Inspanningen</u> ✓ Het oprichten van samenwerkingstafels voor zowel de landbouw als de visserij, gericht op biologisch en circulair land- en waterbeheer. ✓ Het opzetten van 15 concrete experimenten met nieuwe werkwijzen gericht op biodiversiteit, circulariteit en goed bodem- mestbeheer. ✓ Het opzetten van een onderzoek naar het havenslib en of dit geschikt is om in landbouw toe te passen.

BIJLAGE 2

DIN PROGRAMMALIJNEN

DIN programmalijn 3B	
ENERGIELANDSCHAP	
DOELEN	De regio NWF is onderweg naar een natuur inclusieve, circulaire en daarmee toekomstbestendige landbouw en meer duurzame energie.
MEETBARE DOELEN	De duurzame energie die we lokaal opwekken ook lokaal gebruiken en de opbrengsten ten goede laten komen aan de regionale gemeenschap.
RESULTATEN EN INSPANNINGEN	KLIMAATLANDSCHAP <u>Resultaten</u> ✓ Er is een klimaatlandschap ontwikkeld waarin de verschillende uitdagingen integraal worden benaderd. En waar lokaal eigendom en het tegengaan van versnippering belangrijke uitgangspunten zijn. <u>Inspanningen</u> ✓ Het uitvoeren van een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek naar het concept van een Energielandschap. Belangrijk een eenduidig beeld te schetsen wat hieronder precies wordt gerekend ✓ Inzetten op het centeren van de energie-opwek in het landschap. ✓ Het organiseren van ontmoetingen en het delen van kennis t.a.v. schone energie-opwek
	ENERGIECOÖPERATIES <u>Resultaten</u> ✓ Er zijn energiecoöperaties opgericht, waarin bewoners kunnen participeren en investeren. <u>Inspanningen</u> ✓ Het oprichten van een regionale energiecoöperatie waarin bewoners kunnen participeren en investeren. Maar ook behouden van reeds bestaande energiecoöperaties. ✓ De gemeenten gaan bestaande coöperaties (burgerinitiatieven) ondersteunen, aanjagen en faciliteren
	ONTWIKKELINGSFONDS DUURZAME ENERGIE <u>Resultaten</u> ✓ Er is een ontwikkelfonds voor duurzame energie opgericht in Waadhoeke <u>Inspanningen</u> ✓ Oprichten ontwikkelingsfonds voor duurzame energie

BIJLAGE 3

FORMAT AANVRAAGFORMULIER

Format (voor aanvraag)
projecten Regiodeal Noordwest-Fryslân

1. Projectgegevens

Naam project	
Korte beschrijving van het project (maximaal 5 zinnen)	
Startdatum project	
Einddatum project	
Locatie project	
Gevraagde bijdrage regiodealmiddelen	

2. Gegevens aanvragende organisatie (regiopartner) en contactpersoon

Aanvragende organisatie	☐ gemeente Waadhoeke ☐ gemeente Harlingen ☐ gemeente Leeuwarden ☐ provincie Fryslân ☐ Wetterskip Fryslân ☐ Anders:.....
Naam contactpersoon aanvraag	
Functie	
Telefoonnummer	
E-mailadres	

3. Projectinformatie

Welke partners zijn, naast de aanvragende organisatie, betrokken bij het project?

Naam partner	Rol / verantwoordelijkheid

4. Bijdrage doelstellingen Regiodeal Noordwest-Fryslân

Voor welk thema van de Regiodeal is de aanvraag bedoeld?	Programmalijn 1 – Vitale Economie ☐ 1A: Hands On Valley ☐ 1B Leven lang leren ☐ 1C: Bestemming Noardwest ☐ 1D: Nieuwe Mobiliteit Programmalijn 2 – Kwaliteit van Leven ☐ 2A: Vitale kernen ☐ 2B: Ondernijning Programmalijn 3 – Natuurlijk in Balans
--	---

BIJLAGE 3

FORMAT AANVRAAGFORMULIER

	☐ 3A: Landschap, Landbouw en Water ☐ 3B: Energie Landschap
Wat is de bijdrage van het project aan dit thema? (maximaal 5 zinnen)	Beschrijf waarom dit project bijdraagt aan dit thema van de Regiodeal.
Welke concrete activiteiten worden uitgevoerd? (max. 5 zinnen)	
Nut en noodzaak (maximaal 5 zinnen)	Beschrijf waarom dit project door de Versnellingsagenda moet worden ondersteund.
Doelgroep project (maximaal 5 zinnen)	
Doelstelling(en) (maximaal 5 zinnen)	
Beoogde resultaten (maximaal 5 zinnen)	
Indicatoren	
Aan welke eventueel ander thema van de Regiodeal levert het project een bijdrage? (Kruis, indien van toepassing, één of meerdere andere businesscases aan)	Programmalijn 1 – Vitale Economie ☐ 1A: Hands On Valley ☐ 1B: Leven lang leren ☐ 1C: Bestemming Noardwest ☐ 1D: Nieuwe Mobiliteit Programmalijn 2 – Kwaliteit van Leven ☐ 2A: Vitale kernen ☐ 2B: Ondermijning Programmalijn 3 – Natuurlijk in Balans ☐ 3A: Landschap, Landbouw en Water ☐ 3B: Energie Landschap
Wat is de bijdrage van dit project aan dit thema/deze thema's? (maximaal 5 zinnen)	

5. Overzicht projectkosten en financiële dekking

	Inclusief btw	Exclusief btw	Compensabele btw	Niet-compensabele btw	Status bijdrage
Totale project kosten	€				
Bijdragen:					
Gemeente Harlingen					
Gemeente Leeuwarden					
Gemeente Waadhoeke					
Provincie Fryslân					
Wetterskip Fryslân					
Overig					
Totale bijdragen:					
Gevraagde bijdrage Regiodealmiddelen					

BIJLAGE 3

FORMAT AANVRAAGFORMULIER

6. Organisatie omschrijving

Is de uitvoeringscapaciteit geregeld? (maximaal 5 zinnen)	
Schatting van het aantal benodigde in-kind uren per regio partner	
Ureninzet personeel uit cofinancieringsbijdrage regiopartner per regiopartner	
Ureninzet personeel uit Regiodealmiddelen	
Staatssteun van toepassing?	
Is er afstemming met de financiële administratie geweest i.h.k.v. SiSa?	
Is er juridische afstemming geweest?	
Risico's	

7. Ondertekening

Naam	
Datum	
Plaats	
Handtekening	

Advies (programmamateam) Regiodeal Noardwest Fryslân

--

Bijlagen:

- Projectplan (en evt. Plan van Aanpak / programmaplan)
- Cofinancieringsverklaringen / bewijsstukken bijdragen van derden
- Eventueel minimisverklaring / staatssteunanalyse

BIJLAGE 4

PROGRAMMABEGROTING REGIODEAL NOARDWEST FRYSLÂN

		Totaal co-financiering	Provincie	Waadhoeke	Leeuwarden	Harlingen	Wetterskip	Derden	Rijksbijdrage
1A	Hands on Valley	1.493.100	439.100	520.000	-	300.000	-	234.000	1.406.900
1B	Leven Lang Leren	1.170.000	-	620.000	-	300.000	-	250.000	1.730.000
1C	Beleef Noardwest	4.186.400	-	2.308.000	112.500	1.765.900	-	-	3.713.600
1D	Nieuwe Mobiliteit	1.050.500	300.000	175.500	-	575.000	-	-	1.849.500
	Subtotaal programmalijn 1	7.900.000	739.100	3.623.500	112.500	2.940.900	-	484.000	8.700.000
2A	Kwaliteit van leven: Vitale kernen	7.150.000	1.169.980	-	4.541.754	1.438.266	-	-	6.750.000
2B	Ondermijning	750.000	-	416.667	166.667	166.667	-	-	1.250.000
	Subtotaal programmalijn 2	7.900.000	1.169.980	416.667	4.708.421	1.604.933	-	-	8.000.000
3A	Landbouw en water	2.900.000	2.275.000	-	-	-	625.000	-	300.000
3B	Energielandschap	700.000	-	700.000	-	-	-	-	2.400.000
	Subtotaal programmalijn 3	3.600.000	2.275.000	700.000	-	-	625.000	-	2.700.000
	Benodigde bijdrage cfm huidige planning en BC's*	19.400.000	4.184.080	4.740.167	4.820.921	4.545.833	625.000	484.000	19.400.000
	Uitvoeringskosten	600.000	150.000	150.000	150.000	150.000	-	-	600.000
	Maximale bijdrage cfm aanvraag	20.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000			20.000.000

**Uitgangspunt is dat alle partners met elkaar garant staan voor de regionale bijdrage, waarbij in de uitvoeringsfase businesscases verder worden geoperationaliseerd en kunnen de bijbehorende indicatieve bedragen in de programmabegroting nog muteren binnen de kaders van de regioideal. Van belang is, dat elke partner borg staat voor de totale inbreng per programmalijn en bij eventuele mutaties in de uitvoering alternatieve dekking realiseert.*

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

Regio Deal Noardwest Fryslân

Partijen:

1. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer Hugo de Jonge, hierna te noemen: BZK;
2. De minister van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw Micky Adriaansens, hierna te noemen: EZK;
3. De minister van Justitie en Veiligheid, mevrouw Dilan Yesilgöz-Zegerius, hierna te noemen: JenV;
4. De minister van Infrastructuur en Waterstaat, de heer Mark Harbers, en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw Vivianne Heijnen, hierna te noemen: IenW;
5. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de heer Piet Adema, hierna te noemen: LNV;
6. De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Ernst Kuipers, hierna te noemen: VWS.

Partijen genoemd onder 1 tot en met 6 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: het Rijk;

7. Gedeputeerde staten van de provincie Fryslân, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw F.M. Wiersma, gedeputeerde, hierna te noemen: Provincie Fryslân;
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Harlingen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, mevrouw C.M. Sjerps, hierna te noemen: Gemeente Harlingen;
9. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leeuwarden, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, de heer S. van Haersma Buma, hierna te noemen: Gemeente Leeuwarden;
10. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waadhoeke, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester, mevrouw M.C.M. Waanders, hierna te noemen: Gemeente Waadhoeke;
11. Het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R. van Maurik, lid dagelijks bestuur, hierna te noemen: Wetterskip Fryslân.

Partijen genoemd onder 7 tot en met 11 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: Regio;

Alle Partijen hierna allen tezamen te noemen: Partijen.

Begripsbepaling:

In dit convenant wordt verstaan onder:

- *Regio Deal*: convenant dat door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties eventueel een andere minister/staatssecretaris en één of meer regiopartners is gesloten om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een regio te verbeteren;
- *Regio Envelop*: het bedrag van €900 miljoen dat beschikbaar is gesteld in het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van het kabinet Rutte IV om in de periode van 2022 – 2025 nieuwe Regio Deals af te sluiten;
- *regiokassier*: publieke regiopartner, zijnde een provincie, gemeente of openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, die ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal de taak van kassier vervult of zal vervullen;
- *regionale private financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een private regiopartner;
- *regionale publieke financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een publieke regiopartner, niet zijnde een specifieke uitkering, opdracht of subsidie van het Rijk;

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

- *Bijdrage in natura*: een bijdrage van eigen arbeid, het verlenen van een dienst en het inbrengen of ter beschikking stellen van (on)roerende goederen zonder dat daar een (evenredige) tegenprestatie tegenover staat.
- *Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals*: betreft de specifieke uitkering waarin de juridische- en financiële kaders en verplichtingen voor het toekennen van de rijksmiddelen uit de Regio Envelop aan een regiokassier door het Rijk staan.
- *De (Friese) Mienskip*: vertaald naar het Nederlands heeft het als betekenis "de gemeenschap", maar het betekent veel meer. Mienskip is de onderlinge verbondenheid die wordt ingezet om de gemeenschap te beschermen.

Algemene overwegingen

1. Krachtige regio's dragen bij aan een veerkrachtige samenleving. In Nederland staan we met elkaar voor grote opgaven. Opgaven, die in elke regio anders tot uiting komen. Elke regio is immers uniek, heeft een eigen verhaal, identiteit en kansen. Het is belangrijk om oog te hebben voor de specifieke opgaven en ontwikkelmogelijkheden per gebied en om de ontwikkeling van stad en landelijk gebied in samenhang te beschouwen.
2. Het gaat om regionale opgaven en kansen die de draagkracht van individuele overheidslagen overstijgen en waar interbestuurlijk samenspel en samenwerking met kennisinstituten, maatschappelijke organisaties en/of bedrijfsleven nodig is om de opgaven effectief op te pakken.
3. In Regio Deals werken regionale partijen en Rijk samen als partners om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers (met andere woorden, de brede welvaart) te vergroten. De kracht van de regio is hierbij het uitgangspunt. Het kabinet stelt voor deze Regio Deals middelen beschikbaar uit de zogenoemde Regio Envelop, waaruit de Regio Deals vanuit het Rijk worden gefinancierd. Ook vanuit de regio zelf wordt gezorgd voor financiering. Ter ondersteuning van hun partnerschap hebben Rijk en Regio als vertrekpunt dat de rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale (publieke en/of private) financiering.
4. De middelen uit de Regio Envelop dienen verder als vliegwiel voor extra investeringen in de regionale ontwikkeling zodat uiteindelijk vanuit de regio nog meer financiering wordt ingezet voor de aanpak van de regionale opgaven.
5. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende financiering van zowel Rijk als regio is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.
6. Met de Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. Het ondertekenen van de Regio Deal is daarbij niet het eind, maar slechts het begin van de samenwerking.
7. De bijdragen uit de Regio Envelop zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen geborgd moeten zijn.
8. Regio Deals gaan om meer dan alleen de gecoördineerde inzet van financiële middelen. Zij kenmerken zich ook door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen, creëren nieuwe samenwerkingsvormen en niet-financiële ondersteuning om de, in de regionale opgave gestelde, ambities en doelen te bereiken. De Regio Deals hebben een lerend en adaptief karakter.
9. De in de Regio Deal gemaakte wederzijdse afspraken over ambitie, doelen, beoogde resultaten, inzet en aanpak zijn in gezamenlijk overleg en met onderlinge overeenstemming tussen Rijk en Regio tot stand gekomen.
10. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals vierde tranche worden door BZK beschikbaar gesteld als een specifieke uitkering op grond van de Regeling specifieke uitkering Regio Deals vierde tranche.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

Deel 1 Aanleiding en inhoud Regio Deal

Specifieke overwegingen

Aansluiting bij regionale beleidsdoelen, programma's of actieplannen

De regio bestaat uit drie gemeenten: gemeente Harlingen, (het noordwestelijke plattelandsdeel van de) gemeente Leeuwarden en gemeente Waadhoeke. De gemeenten tellen gezamenlijk rond de 75.000 inwoners (aandeel regio Noardwest Fryslân) en hebben een werkzame beroepsbevolking van circa 36.000 personen¹. Noardwest Fryslân heeft een gezamenlijk Bruto Nationaal Regionaal Product (BRP) van ongeveer € 1,4 miljard (aandeel regio Noardwest Fryslân)² en de lokale economie kenmerkt zich vooral binnen de maritieme, agrifood en industriële sectoren. De samenstelling en cultuur / mindset van het midden - en kleinbedrijf is zodanig dat er veel kleine bedrijven zijn. 95% van de bedrijven heeft minder dan 10 werknemers. Het gebied staat bekend om de rust, het water en het unieke karakter dat de waddenkust met zich meebrengt. Met een haven, steden en landschappen die rijk zijn aan geschiedenis. Deze unieke regio staat voor grote uitdagingen. Uitdagingen die kenmerkend zijn voor een regio gelegen aan de grenzen van het land.

De brede welvaart wordt op dit moment bedreigd door de demografische en klimaat ontwikkelingen. Daarom is de regio al begonnen om met elkaar - overheden, ondernemers, onderwijs en het maatschappelijk middenveld - de regio veerkrachtig te maken. In de komende jaren wil de regio kunnen terugveren na crises die nu plaatsvinden op alle thema's uit de Monitor Brede Welvaart³: welzijn, gezondheid, arbeid en vrije tijd, materiële welvaart, wonen, samenleving, veiligheid, milieu. In Noardwest Fryslân is deze triple helix al aan de slag gegaan met diverse uitdagingen. Onder andere wordt de economische structuur versterkt, de positieve gezondheid en leefbaarheid vergroot, het woningaanbod getransformeerd en werkt de regio aan een aantrekkelijke regio voor toeristen en (nieuwe) inwoners om zo het arbeidspotentieel te versterken. Met deze inspanning is de regio niet alleen van waarde voor de mensen in Noardwest Fryslân, maar is het een vindplaats van oplossingen voor landelijke opgaven op brede welvaart. Noardwest Fryslân staat niet stil.

Aansluiting bij nationale beleidsdoelen of programma's

De Regio Deal Noardwest Fryslân draagt bij aan diverse opgaven uit het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' en nationale beleidsdoelstellingen, te weten:

- o Duurzaam land: klimaat en energie, energiemix, mobiliteit, klimaatadaptatie, landbouw;
- o Veiligheid en sterke samenleving: ondermijning, veiligheid, preventie;
- o Bestaanszekerheid en kansengelijkheid: basis op orde (onderwijs), vergroten van kansengelijkheid, sterker beroepsonderwijs, arbeidsmarkt en inkomen;
- o Welvarend land: vestigingsklimaat, innovatie, ondernemerschap, gezondheid.

Partijen zien mogelijkheden voor aansluiting op tal van relevante landelijke programma's. Hierbij wordt ingezet op samenwerking om deze in de regio gezamenlijk uit te rollen, of dat gezocht wordt naar een regionale plus op bestaande programma's. Hierbij wordt in de samenwerking gezocht naar wederkerigheid en meerwaarde voor alle overheidspartijen, bijvoorbeeld om programma's beter uit te nutten of om elkaar van feedback te voorzien. Uitgangspunt hierbij is dat plannen naast elkaar staan en niet worden gestapeld, bijvoorbeeld om de combinatie van specifieke uitkering te voorkomen.

¹ Bron: CBS. Regionale kerncijfers Nederland. (eigen bewerking)

² Bron: eigen onderzoek door gemeente Harlingen en gemeente Waadhoeke. Op te vragen bij de betreffende gemeentes

³ Bron: CBS. Monitor Brede Welvaart (2022), o.a. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/thema>

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

De Regio Deal Noardwest Fryslân draagt bij aan de doelstelling van het programma Regio's aan de grens door de interbestuurlijke samenwerking tussen rijk en regio te versterken.

De doelstellingen van de Regio Deal Noardwest Fryslân dragen bij aan de nationale programma's Mainports (lessen uit de Mainports aanpak worden gedeeld met de regionale havens zoals Harlingen), Preventie met Gezag (lessen uit Leeuwarden worden gedeeld met de rest van de regio) en het Actieprogramma Veilig Ondernemen.

Urgentie

- In Noardwest Fryslân spelen ontwikkelingen waardoor de brede welvaart onder druk komt te staan. De kern van de opgave ligt bij de dubbele vergrijzing en ontgroening. Uit onderzoek van het Planbureau Fryslân (PF) blijkt dat het aandeel 65-plussers in Noardwest Fryslân hoger is dan in Nederland, en eveneens hoger dan de provincie Fryslân als geheel⁴. De komende decennia zal dit aandeel nog verder stijgen. Vooral het aandeel 80-plussers zal in de komende twintig jaar verdubbelen. De arbeidsmarkt, zorg en woningvoorraad komen onder druk te staan. De ambitie is de structuurversterking te zoeken waarbij het mes aan twee kanten snijdt. Adaptieve voorzieningen waar nu voor ouderen voorzieningen kunnen worden gecreëerd en behouden, maar waarbij in combinatie nu en later eenvoudig voorzieningen voor jongeren en gezinnen kunnen worden gemaakt.
- De regio bevindt zich in een negatieve spiraal. De demografische ontwikkelingen zorgen voor gapende gaten in de arbeidsmarkt, een zeer kwetsbare economie, verkrotting van panden, het verdwijnen van voorzieningen en onderwijs, zorg die onder druk staat en kansen voor malafide partijen. De negatieve spiraal moet tegen worden gegaan. De negatieve ontwikkelingen zoals in dit hoofdstuk beschreven, zullen veelal plaatsvinden in het landelijk gebied. Tegelijkertijd vindt groei plaats in het stedelijk gebied, waardoor er twee sporen en een grote tweedeling zullen ontstaan in de samenleving. Het platteland verliest mobiliteit, voorzieningen, toerisme, economische kracht en vitaliteit binnen de regio. Met de Regio Deal wordt deze spiraal afgeremd, door op de thema's economie, vitaliteit binnen de regio en landschap actie te onder nemen.
- Voor de arbeidsmarkt en economie hebben vergrijzing en ontgroening grote gevolgen. De beroepsbevolking daalt en er zal een groot tekort van goed opgeleide jongeren ontstaan. Met ook het dalen van het niveau van voorzieningen belandt het vestigingsklimaat in een negatieve spiraal. Daarmee zullen de banen voor praktisch opgeleiden verdwijnen. Specifiek de landbouw en maritieme sector moeten op zoek naar houdbare en innovatieve businessmodellen, met oog voor ondernemerschap in een gezonde balans met de natuur. Naast deze opgave speelt er iets anders dat typerend is voor Noardwest Fryslân. Slechts 1% van de bedrijven heeft meer dan 50 werknemers. Dit betekent dat grote investeringen in Human Resources, innovatie, validatie en communicatie te weinig plaatsvinden. Hiermee loopt de regio op grote schaal nieuwe producten, diensten én nieuwe talenten mis. Het herstel van de regionale arbeidsmarkt van Noardwest Fryslân zal bij een economische schok twee keer langzamer gaan dan gemiddeld in Nederland.
- Noardwest Fryslân wordt, net als de rest van Nederland, geconfronteerd met grote maatschappelijke opgaven op het gebied van klimaatverandering, duurzaamheid, veiligheid en toekomstbestendige landbouw. Specifiek het verlies van biodiversiteit en grondverzilting kenmerkt de regio. Dit maakt dat gezamenlijke interventies nodig zijn om de rijke bodem te beschermen.
- De druk op de beschikbare ruimte neemt toe. Functies t.b.v. natuur, voedselproductie, energieopwekking, waterberging, CO2-opslag, woningbouw, toerisme en recreatie, behoud

⁴ Bron: Fries Sociaal Planbureau, Monitor Bevolking, <https://www.planbureaufryslan.nl/monitoren/bevolking/>

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

van landschappelijke cultuurhistorische waarden. Tegelijkertijd veranderen de omstandigheden snel: verzilting, verlagen stikstofuitstoot, verdroging, hittestress, enz.. Niet veranderen is geen optie. Er ligt een grote transitieopgave.

Waarom is er een rol voor het Rijk?

Naast de opgaven en problematiek in de regio Noardwest Fryslân beschikt de regio tegelijk over veerkracht. De uitdagingen die nu en in de toekomst op het gebied afkomen, gaan de draagkracht van de Regio echter ten dele te boven. De opgaven zijn complex en meervoudig. Dit maakt verdere krachtenbundeling met het Rijk noodzakelijk om de brede welvaart in regio Noardwest Fryslân te versterken. En deze Regio Deal kan ook bijdrage aan het behalen van nationale beleidsdoelen zoals hierboven beschreven en zet het een vliegwiel in werking, waarbij ook andere partijen in de regio mee-investeren (overheden, bedrijfsleven, onderwijs). Ook kan deze Regio Deal als voorbeeld dienen voor het Rijk hoe het verschil tussen de leefbaarheid in tussen stad en platteland te verkleinen.

Het Rijk levert – naast een financiële bijdrage – ook een inhoudelijke bijdrage aan deze Regio Deal op de volgende wijze:

- Participeren in de Regio Deal op ambtelijk en bestuurlijk niveau;
- Het werken aan de wegneming van eventuele belemmeringen in wet- en regelgeving aan de hand van concrete casussen en het faciliteren van maatwerk voor de regio;
- Attenderen van (mee)koppelkansen en aanvullende mogelijkheden vanuit verschillende departementen;
- Inbrengen van kennis, ervaring en netwerken van het Rijk en andere regio's.

Voor het Rijk is deze Regio Deal interessant vanwege de impact die de deal heeft, ook buiten de regio, en de kansen die er liggen om de innovatieve oplossingen die worden ontwikkeld op te schalen.

Komen het volgende overeen:

1. Ambitie, doel, aanpak en beoogde resultaten Regio Deal Noardwest Fryslân

Artikel 1 – Ambitie

De regio zet zich in om met een integrale aanpak Noardwest Fryslân te ontwikkelen tot koploper duurzaam brede welvaart in perifere regio's binnen Nederland. De regio streeft naar:

- een structuurversterking van de regionale economie;
- versterken van het vestigingsklimaat voor (grotere) bedrijven;
- meer innovatiekracht en ondernemerschap;
- passende banen voor alle inwoners;
- ontwikkelingsmogelijkheden en kansen voor jongeren;
- een gezonde leefomgeving;
- vitale kernen en dorpen;
- meer duurzame energieopwek;
- een goede bereikbaarheid;
- gezonde natuur;
- behoud van het landschap.

Daarnaast hebben Partijen de ambitie om met deze Regio Deal een duurzaam partnerschap aan te gaan om de (regionale) maatschappelijke en economische opgaven aan te pakken. Niet alleen de overheden gaan nauwer samenwerken, ook de andere triple helix partners (bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen) worden daarbij betrokken.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

De Regio Deal Noardwest Fryslân is de eerste stap richting het realiseren van deze ambitie. Na afloop van de Regio Deal volgt een tweede fase waarin de Regio het voortouw neemt om in het kader van het partnerschap tussen Rijk en Regio een verdere impuls te geven aan de resultaten die met de Regio Deal zijn bewerkstelligd om de ambitie te vervullen.

Artikel 2 - Doel

De Regio Deal is een lange termijn investering in de regio, wiens vruchten ook na het afronden van de deal in 2028 zich blijven voortzetten. De inwoners, het bedrijfsleven en het onderwijs in deze regio merken het verschil dat de Regio Deal maakt: De mienskip blijft vitaal en staat centraal, de brede welvaart wordt vergroot en kleine tot grote bedrijven zullen de economische welvaart merken, mobiliteit is toekomstbestendig, ouderen krijgen nodige zorg, men woont prettig en ondermijning wordt het hoofd geboden. Jongeren krijgen alle kansen voor opleiding en op de arbeidsmarkt en voor gezinnen is het prettig wonen in de regio. De regio heeft een gezondere bodem met schoner water, geschikt voor landbouw, visserij en natuur. Daarbij wordt zoveel mogelijk eigen duurzame energie beheerd.

Artikel 3 – Inzet en aanpak

Partijen zetten zich per programmalijn en thema in om de beoogde resultaten van de Regio Deal te realiseren. Elke pijler heeft een specifieke aanpak.

Partijen zetten in op het aanpakken van een aantal prangende uitdagingen binnen Noardwest Fryslân, door kennis te delen en efficiënt samen te werken en innovaties te versnellen. Er is een integraal programma ontwikkeld waarbij projecten en maatregelen op elkaar ingrijpen, elkaar versterken en zodoende meerwaarde creëren. Geen enkel project kan op zichzelf staand succesvol gerealiseerd worden. Zo kan innovatie in de landbouw niet plaatsvinden als er geen goedgeschoold personeel beschikbaar is en hebben de vitale kernen en versterking van het vestigingsklimaat pas zin als goede bereikbaarheid gerealiseerd wordt. inwonersparticipatie is hierin een belangrijke kernwaarde. Het draait uiteindelijk om de mienskip, daarom staan in veel pijlers de inwoners ook centraal.

Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet om de beoogde resultaten van Regio Deal Noardwest Fryslân te bereiken. De Regio geeft uitvoering aan de aanpak van de Regio Deal zoals uitgewerkt in dit artikel. Bij deze aanpak werken partijen samen met relevante bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, woningcorporaties, overheidsinstellingen, maatschappelijke organisaties en met de inwoners van Noardwest Fryslân.

De aanpak bestaat uit drie pijlers.

1. Vitale economie

1A Hands on Valley

- Het aanstellen van kennismakelaars. De kennismakelaar is het informatiepunt waar ondernemers en onderwijs naartoe kunnen voor het zoeken van partners voor voorgestelde projecten en om in contact gebracht te worden met andere partijen.
- Het opzetten van een programma van innovatietafels. De innovatietafels vormen een platform om ondernemers met creatieve ideeën in kansrijke sectoren te begeleiden in de ontwikkeling van hun businessmodel.
- Het oprichten van een ondernemers- en mentorprogramma. Het organiseren van meerdere jaarlijkse bijeenkomsten, waarbij startende en gevestigde ondernemers met elkaar in contact gebracht worden om startende ondernemers te helpen.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

- Creatie van een agrifoodhub. Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noardwest Fryslân voor de agrifood sector waarbij wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken.
- Creatie van een maritieme hub. Het ontwikkelen van een scherpe positionering met het unique selling point van Noardwest Fryslân voor de maritieme sector waarbij wordt aangesloten op het bestaande kennisnetwerken.
- Acquisitie en onderzoek voor de modernisering van bedrijventerreinen. Een aanpak om bedrijventerreinen aantrekkelijker en duurzamer te maken.
- Regiomarketing en behoefteonderzoek. Het uitvoeren van een behoefteonderzoek om de bereidheid en wensen om hier te komen werken in kaart te brengen.

1B Leven Lang Leren

- Leren en werken in je eigen regio. Een onderwijsprogramma met lessen en stages met uiteindelijk een grotere kans op een baan in de regio. Dit is er voor scholieren en voor herintreders, zij-instromers en nieuwkomers op de arbeidsmarkt.
- Verbeterde afbouw arbeidsmarkt. Aanstellen van coaches om nieuwe generaties goed in te werken.
- Werkcarrousel per sector. Potentiële werknemers worden gekoppeld aan bedrijven door inzichtelijk te maken welk talent er aanwezig is en welke baankansen er bestaan in de regio.
- Verbeterplan arbeidsmigranten. Het aanbieden van taallessen en scholing aan arbeidsmigranten om talenten voor de regio te behouden.
- Academie van Franeker. Uitbouwen onderwijsmogelijkheden van de academie door de samenwerking met ondernemers in de regio te verbeteren.

1C Beleef Noardwest

- Een relevant, vindbaar, beleefbaar en toegankelijk Fryslân. Ingezet wordt op de versterking van de kwaliteit en toegankelijkheid van de regio, versterking van de beleving van de Waddenkust en eilandtoerisme en versterking van waterrecreatie.
- Aanpak verbetering regiomarketing. De regio stelt een analyse en meerjarenplan op voor de verbetering regiomarketing, positioneert streekmerken, verbetert de samenwerking met ondernemers, optimaliseert de informatievoorziening en vergroot de ambassadeurschap van de regionale verhaallijnen.

1D Nieuwe mobiliteit

- Overkoepelende mobiliteitsvisie. Bestaande visies verbinden, vervoersstromen (op basis van vervoersdata) en vervoersvragen in onderlinge samenhang beschouwen. Doel is het verbeteren van het mobiliteitsaanbod en inzet op ontschotting van overheidsbudgetten van doelgroepenvervoer en regulier OV. Dit komt samen in een aantal pilots innovatief publiek vervoer, met de volgende elementen:
- Mobiliteitshubs. Oprichten van verschillende soorten hubs voor alle vervoersstromen: particulier, toeristisch, stads- en Waddenhubs.
- Mobility as a Service (MaaS) pilots. Via een digitaal kanaal meerdere soorten mobiliteitsservices aanbieden, bijvoorbeeld door middel van een app voor nieuwe vormen van vervoer.
- WMO-vervoer: Jobinder/Bemup. Een andere wijze van WMO-vervoer.
- Right to challenge. Ruimte bieden voor inwoners om taken op het gebied van mobiliteit van de overheid over te nemen.
- Marketing Nieuwe Mobiliteit. Communicatie & marketing rond nieuwe mobiliteit.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

2. Kwaliteit van leven

2A Vitale kernen

- Onderzoek leefbaarheid en vitaliteit. In kaart brengen wat de status is van de kernen in Noardwest Fryslân zodat een integrale aanpak gemaakt wordt voor de vitaliteit.
- Actieplan voor kernen (vitaliseringsfonds). In 10 prioritaire kernen (of wijken) waar de leefbaarheid onder druk staat of dreigt te staan komt de regio tot concrete maatregelen om de leefbaarheid te versterken. Dit gaat via een aanjaagteam en een vitaliseringsfonds. Een van de projecten gaat om sociaal-innovatieve doorontwikkeling van het ziekenhuis in Harlingen. Vanuit de aanpak in 10 kernen wordt ingezet op een aantal sporen:
 - Loket woonopgaven. Een loket om mensen te helpen met het verbeteren van woningen en het voorkomen van verpaupering. Het loket geeft advies en kan eventueel subsidies uitreiken.
 - Innovatie in de zorg. Creëren van woonzorggebieden/zones die bijdragen aan het vitaal ouder worden. Reguleren van zorgaanbod en inzet op samenwerking die bijdragen aan blijvende inzet van afdoende zorgpersoneel. (Voor beide geldt dat gebiedsgericht werken van belang is). Preventie, gezond opgroeien, vitaal ouder worden, versterken van de sociale basis en beperken van ontgroening.
 - Aanpak onderwijs op peil. Brede talentontwikkeling in dorpen en wijken middels passende onderwijsvoorzieningen.

2B Ondermijning

- Onderzoek om het informatiebeeld te versterken. Een specialistenteam bestaande uit analisten/data-analisten/controleurs OOV en Boa's gaat aan de slag. Er wordt een team opgeleid voor controles (o.a. bedrijventerreinen en vakantieparken) om beter zicht te krijgen op malafide praktijken, inzetbaar in de regio.
- Samen met onze partners het ontwikkelen en testen innovatieve controle- en onderzoeksmethoden. Bijvoorbeeld op het gebied van Artificial Intelligence, drones of digitale hekwerken. Vanuit de toolbox wordt vervolgens gekeken of de nieuwe technologieën voldoende functioneren om op bijzondere plekken zoals een onoverzichtelijk havengebied extra controle en toezicht te kunnen uitvoeren.
- Met slimme investeringen in zorg- en preventiestructuren wordt voorkomen dat jongeren de overstap naar het criminele circuit maken. Hiervoor zet de regio in op o.a. het project Jonge aanwas: onderdelen uit het programma Preventie met gezag worden uitgerold over de gehele regio. Daarnaast wordt in het kader van preventie rioolwateronderzoek uitgevoerd in samenwerking met Wetterskip Fryslân.

3. Natuurlijk in balans

3A Landschap, landbouw en water

- Create van een bioregio. Focus op natuurinclusieve landbouw met aandacht voor de bodem en herstel van de biodiversiteit. Dat maatschappelijke draagvlak heeft en economisch rendoert.
- Integrale aanpak verzilting. Kennis vergaren over zoetwater en hoe dit kan worden behouden. En kijken naar mogelijkheden om landbouw voort te zetten op zilte gronden.
- Onderzoek havenslib. Onderzoek of havenslib geschikt is om in de landbouw toe te passen.
- Verduurzamen van de regionale voedselsector. Focus op korte ketens, gezondheid en vitaliteit van het platteland.

3B Energielandschap

- Het Energielandschap. Onderzoek en uitwerking van een innovatieve manier om een nieuw landschap te creëren waarin verschillende uitdagingen (schone opwek energie, verzilting, verzakking, gebrek aan biodiversiteit, nieuwe manier van landbouw) integraal wordt benaderd.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

- Oprichten regionale energiecoöperatie. In deze energiecoöperatie werken gemeenten samen met bestaande initiatieven en inwoners om werk te maken van de regionale energievoorzieningen.
- Oprichten ontwikkelingsfonds voor duurzame energie. Inwoners investeren in regionale energieopwekking en halen er zelf direct rendement uit.

Artikel 4 – Beoogde resultaten

Partijen spannen zich in om binnen de Regio Deal Noardwest Fryslân de volgende resultaten te bereiken:

1. Vitale economie

1A Hands on Valley. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Kennismakelaars zijn aangesteld.
- Een programma van innovatietafels is opgezet.
- Een ondernemers- en mentorprogramma is opgezet.
- Een agrifoodhub is gecreëerd.
- Een maritieme hub is gecreëerd.
- Opgeleverd acquisitie en onderzoek voor de modernisering van bedrijventerreinen.
- Opgeleverd regiomarketing en behoefteonderzoek.

1B Leven Lang Leren. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Een onderwijsprogramma voor Leren en werken in je eigen regio is uitgevoerd.
- Er zijn coaches aangesteld voor het verbeteren afbouw arbeidsmarkt.
- Er is een werkcarrousel per sector om Potentiële werknemers te koppelen aan bedrijven.
- Er is een verbeterplan arbeidsmigranten in uitvoering.
- Academie van Franeker. Er zijn onderwijsmogelijkheden van de academie uitgebouwd.

1C Beleef Noardwest. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is ingezet op de versterking van de kwaliteit en toegankelijkheid van de regio, versterking van de beleving van de Waddenkust en eilandtoerisme en versterking van waterrecreatie.
- Er is een aanpak verbetering regiomarketing.

1D Nieuwe mobiliteit. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is een overkoepelende mobiliteitsvisie.
- Er zijn verschillende soorten mobiliteitshubs opgericht.
- Via een digitaal kanaal zijn meerdere soorten mobiliteitsservices aangeboden.
- Er zijn pilots gestart met een andere wijze van WMO vervoer.
- Er zijn pilots gestart waarin inwoners taken op het gebied van mobiliteit van de overheid hebben overgenomen.
- De communicatie & marketing rond nieuwe mobiliteit is operationeel.

2. Kwaliteit van leven

2A Vitale kernen. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is in kaart gebracht wat de status is van de kernen in Noardwest Fryslân voor een integrale aanpak voor de vitaliteit.
- In 10 prioritaire kernen (of wijken) waar de leefbaarheid onder druk staat of dreigt te staan is de regio tot concrete maatregelen gekomen om de leefbaarheid te versterken.

2B Ondernijning. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is een aangescherpt ondernijningsbeeld ontwikkeld.
- Er zijn 3 innovatieve controle en onderzoeksmethoden ontwikkeld en getest.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

- Er is geïnvesteerd in zorg- en preventiestructuren.

3. Natuurlijk in balans

3A Landschap, landbouw en water. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Er is een bioregio Noardwest gecreëerd.
- Er is een integrale aanpak verzilting gemaakt.
- Er is onderzoek gedaan of havenslib geschikt is om in de landbouw toe te passen
- Er is een start gemaakt met het verduurzamen van de regionale voedselsector

3B Energielandschap. Beoogd wordt o.a. de volgende resultaten te bereiken:

- Het energielandschap is verder uitgewerkt.
- Er is een regionale energiecoöperatie opgericht.
- Er is een ontwikkelingsfonds voor duurzame energie opgericht.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

Deel 2 Uitvoering & rapportage

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Noardwest Fryslân

Artikel 5 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal Noardwest Fryslân. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Noardwest Fryslân zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de ambitie, het doel, de beoogde resultaten en de aanpak van de Regio Deal Noardwest Fryslân zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 4. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van regio Noardwest Fryslân te realiseren.
2. BZK reserveert maximaal € 20 mln. inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Maximaal 3% van de totaal ontvangen rijksbijdrage mag aan uitvoeringskosten oftewel VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) worden besteed. Van dit percentage kan onder omstandigheden en voldoende onderbouwd worden afgeweken.
De regiopartners reserveren minimaal een bedrag van in totaal € 20 mln inclusief eventueel verschuldigde BTW aan regionale financiering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	Maximale rijksbijdrage ¹⁾	Regionale financiering ¹⁾	Totaal bedrag
Pijler Vitale Economie	€ 8,7 mln.	€ 7,9 mln.	€ 16,6 mln.
Pijler Kwaliteit van leven	€ 8,0 mln.	€ 7,9 mln.	€ 15,9 mln.
Pijler Natuurlijk in Balans	€ 2,7 mln.	€ 3,6 mln.	€ 6,3 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,6 mln.	€ 0,6 mln.	€ 1,2 mln.
Bijdragen totaal maximaal	€ 20 mln.	€ 20 mln.	€ 40 mln.

¹⁾ Dit bedrag is inclusief eventueel verschuldigde BTW.

3. De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, een gewijzigde verdeling afspreken. Op deze wijziging van Regio Deal Noardwest Fryslân is artikel 12 van toepassing.

Artikel 6 - Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Noardwest Fryslân gemeente Waadhoeke de rol vervullen van regiokassier. De regiokassier draagt zorg voor het nakomen van de financiële kaders, zoals verwoord in de Regeling specifieke uitkering Regio Deals vierde tranche.

3. Governance uitvoering Regio Deal Noardwest Fryslân

Artikel 7 - Rijk-Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Noardwest Fryslân en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Dit Rijk-Regio-overleg zorgt voor de coördinatie van de inzet van Partijen in het kader van de uitvoering van Regio Deal Noardwest Fryslân, de daarbij behorende uitwisseling van informatie en voor het bespreken van de voortgang, inclusief de in artikel 8 bedoelde monitoring.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, uiterlijk in de maand september, ten behoeve van de bespreking van de in artikel 8, tweede lid, bedoelde jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal Noardwest Fryslân.
3. Het Rijk-Regio-overleg formuleert en bewaakt de kaders waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal Noardwest Fryslân plaatsvindt.
4. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:
 - a. vanuit de ministeries van het Rijk:
 - i. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
 - ii. Economische Zaken en Klimaat;
 - iii. Justitie en Veiligheid;
 - iv. Infrastructuur en Waterstaat;
 - v. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
 - vi. Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
 - b. vanuit de Regio:
 - i. Provincie Fryslân;
 - ii. Gemeente Harlingen;
 - iii. Gemeente Waadhoeke;
 - iv. Gemeente Leeuwarden;
 - v. Wetterskip Fryslân.
5. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze. Voor de uitvoering van de Regio Deal Noardwest Fryslân maakt het Rijk-Regio-overleg hiertoe nadere werkafspraken en legt deze vast. Onder meer wordt in deze werkafspraken vastgelegd op welke wijze de Partijen verantwoording afleggen aan hun volksvertegenwoordigers en achterbannen.

4. Monitoring, evaluatie en communicatie Regio Deal Noardwest Fryslân

Artikel 8 – Evaluatie en voortgang

Toelichting: in de Regio Deals zoeken we de balans tussen leren en verantwoorden. We willen dan ook naast de (voortgang op de) te realiseren projecten en resultaten, bekijken wat er is geleerd over wat de regionale opgave veroorzaakt en hoe deze effectief kan worden aangepakt.

1. De Regio brengt de beginsituatie van de regionale opgave in kaart. Daarnaast bepaalt de Regio een evaluatie-aanpak waarmee bijgehouden kan worden of de afgesproken inzet en aanpak (artikel 3) bijdraagt aan de doelen (artikel 2) van de Regio Deals. De beginsituatie en evaluatie-aanpak zijn beschreven in het voorjaar van 2024.
2. De Regio stelt éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op, met daarin:
 - a. de voortgang van de initiatieven en projecten;
 - b. in hoeverre partijen op schema liggen om de beoogde resultaten (artikel 4) te behalen.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt in concept voor 15 juni van ieder jaar voorgelegd aan de minister.
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken provinciale staten, gemeenteraden, algemene besturen informeren. BZK gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.
5. BZK draagt zorg voor onderzoek, betreffende het geheel van de Regio Deals (o.m. de resultaten en effecten van de Deals voor brede welvaart). De Regio verleent haar medewerking hieraan.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

Artikel 9 – Communicatie

1. Partijen communiceren eensluidend over de Regio Deal Noordwest Fryslân. Hiertoe wordt gewerkt met een kernboodschap. De kernboodschap is: 'Met de Regio Deal Noordwest Fryslân wordt een stevige impuls gegeven aan de realisatie van de ambitie om met een integrale aanpak Noordwest Fryslân te ontwikkelen tot koploper duurzaam brede welvaart in perifere regio's binnen Nederland. De regio streeft naar een structuurversterking van de regionale economie, meer innovatiekracht en ondernemerschap, passende banen voor alle inwoners, ontwikkelingsmogelijkheden en kansen voor jongeren, een gezonde leefomgeving, vitale kernen en dorpen, duurzame energie, een goede bereikbaarheid, gezonde natuur en behoud van het landschap.'
2. De communicatie over de Regio Deal Noordwest Fryslân verloopt primair vanuit de regio door de Regio, via Gemeente Waadhoeke. Het Rijk draagt de kernboodschap ook uit via zijn eigen kanalen.
3. Er wordt een gezamenlijk communicatieplan besproken en nader afgesproken door het in artikel 7 bedoelde Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Noordwest Fryslân vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in het kader van de Regio Deal Noordwest Fryslân. Hiervoor worden in het Rijk-Regio-overleg nadere werkafspraken gemaakt.

5. Slotbepalingen

Artikel 10 – Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal en/of de daaruit voortvloeiende maatregelen worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd en uitgewerkt in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 11 – Gegevensuitwisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheimhouden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 12 – Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen, conform het gestelde in lid 2 tot en met 4 van dit artikel.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek tot wijziging schriftelijk kenbaar heeft gemaakt aan het programmteam Regio Deals BZK. Het programmteam Regio Deals BZK informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en draagt zorg voor agendering van het wijzigingsverzoek in het Rijk-Regio overleg. Wanneer vertegenwoordigers van Partijen niet kunnen deelnemen aan het Rijk-Regio overleg, kunnen zij hun instemming kenbaar maken via een e-mail.
3. Nadat alle Partijen aan het programmteam Regio Deals BZK kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt dit vastgelegd in het verslag van het Rijk-regio overleg. Het wijzigingsvoorstel wordt verwerkt in een addendum, die door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt ondertekend. Het addendum, het verslag van het Rijk-Regio overleg en de verklaringen tot instemming worden als bijlage aan deze Regio Deal gehecht.

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

4. Het addendum wordt gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 13 - Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Noardwest Fryslân met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de Regio Deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Noardwest Fryslân krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 14 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Noardwest Fryslân als nieuwe partijen toetreden tot deze Regio Deal. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit het convenant voortvloeien te aanvaarden.
1. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Noardwest Fryslân wordt gericht aan het programmteam Regio Deals BZK. Het programmteam informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
2. Zodra alle Partijen aan het programmteam Regio Deals BZK schriftelijk kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Noardwest Fryslân en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Noardwest Fryslân gehecht.

Artikel 15 – Nakoming

De Regio Deal is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen op tekortkomingen in de nakoming van de Regio Deal of van afspraken die daarmee samenhangen, bij de bevoegde rechter geen beroep doen.

Artikel 16 - Counterparts

De Regio Deal Noardwest Fryslân kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 17 - Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Noardwest Fryslân.

Artikel 18 – Inwerkingtreding en looptijd

Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2028.

Artikel 19 - Openbaarmaking

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. BZK rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Artikel 20 - Strijd met Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals

Enige bepaling in deze Regio Deal die in strijd is met de Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals (zoals deze luidt op het moment dat de strijdigheid zich voordoet of alsdan in

BIJLAGE 5

CONVENANT REGIODEAL

bestuursrechtelijke zin is vastgesteld) moet als niet-bindend worden beschouwd en zal, voor zover nodig, verwijderd en vervangen dienen te worden door een bepaling die bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. Het overige deel van de Regio Deal blijft in een dergelijke situatie ongewijzigd.

Artikel 21 - Ongeldigheid

Indien een bepaling van de Regio Deal in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, wordt die bepaling, voor zover nodig, uit de Regio Deal verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. Het overige deel van de Regio Deal blijft in een dergelijke situatie ongewijzigd.

Artikel 22 - Publiekrechtelijke medewerking en toepasselijk recht

1. De in het kader van Regio Deal door Partijen te verlenen (publiekrechtelijke) medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van Partijen onverlet.
2. Op deze Regio Deal is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend.

BIJLAGE 6

INDICATOREN VAN DE O-METING

Doelrealisatie Vitale economie

	Indicator	O-meting
Structuurversterking regionale economie	Bruto binnenlands product**	
	Grootste sectoren*	
	Besteedbaar huishoudinkomen	
	Huishoudens met lage inkomensgrens*	
	Arbeidsparticipatie*	
	Werkloosheid*	
Doorstroming van leren naar werk	Schooladviezen*	
	% jongeren dat werk vindt in de regio***	Scholen
Toerisme en recreatie	Leven lang leren	Panel
	Aantal bezoekers**	
	Waardering vrijetijdsvoorzieningen	Panel
	Algemeen oordeel over toerisme	Panel
	Waardering recreatief en toeristisch aanbod **	
Mobiliteit	Uitgave bezoeker per vakantie*	
	Reistijd woon – werkverkeer	Panel
	Verhuisoeverwegingen	Panel

Doelrealisatie Kwaliteit van leven

Vitale kernen	Vertrek jongeren***	GBA
	woonomgeving	Panel
	Tevredenheid met het leven	Panel
	Rapportcijfer tevredenheid met voorzieningen	Panel
	Sociale cohesie	
	Ervaren eenzaamheid*	
	Tevredenheid met vrije tijd*	
	Voldoende eigen regie*	
	Vrijwilligerswerk	Panel
	Ervaren gezondheid	Panel
	Levensverwachting*	
	Afstand tot de basisschool*	
	Afstand tot de huisarts*	
Minder ondermijning	Vertrouwen in politie	Panel
	Gevoel van veiligheid buurt/wijk	Panel
	Geregistreerde misdrijven*	
	Aantal jongeren in criminaliteit *	

Doelrealisatie Natuurlijk in balans

Landschap, landbouw en water	Kwaliteit zoetwater***	Wetterskip
	Kwantiteit zoetwater***	Wetterskip
	% bewoners dat positief staat tegenover lokaal voedsel	Panel
	Zorgen over landschap	Panel
Energielandschap	Hoeveelheid duurzaam opgewekte energie**	

* indicator geldt voor Harlingen en Waadhoeke , dus zonder deel Leeuwarden

** bron lastig te vinden, niet op gemeenteniveau beschikbaar of meting niet regelmatig uitgevoerd

*** afhankelijk van bron bij derden

BIJLAGE 7

COMMUNICATIEFRAME

© Strategisch communicatieframe Regio Deal Noardwest

Interne situatie

- Wat is de scope
- Regionaal samenwerken is nieuw
- Gezamenlijkheid benadrukken
- Hoe hou je iedereen op hetzelfde kennisniveau
- Wie praat wanneer namens Regio Deal (verschillende programmalijnen)
- Afstemming/ besluitvorming op hetzelfde moment
- Bij SEAP is al duidelijke communicatie
- (Nog geen) richting, samenhang en lijn in de communicatie. Een gedragen missie, visie en communicatiestrategie moeten sterk richting geven aan de communicatie over de hele lijn. (onderscheid in algemene communicatie en projectcommunicatie)
- Complex door aanpak binnen Regio Deal (wat moet via welke partner/ geld)
- Waar vinden we onze informatie
- Communicatie bij verschillende programmalijnen
- Wat is de planning van het programma?

Betrokkenen

Volksvertegenwoordigers
Andere projecten / programma's en initiatieven in het gebied
Rijk
Bestuurders eigen organisatie
Gebiedsteam WF (Froukje Grijpstra)

Accountability

Middelen/randvoorwaarden

Visie op communicatie

- Communicatie is van iedereen.
- Communicatie volgt inhoud
- Complexe materie begrijpelijk maken en aantrekkelijk aanbieden;
- Samenwerking centraal
- Projecten zijn de basis van waaruit communicatie komt

Ambitie

Communicatiedoelstellingen

- Samenhang in communicatie creëren door een gezamenlijke strategie te ontwikkelen
- Uitdragen dat we samen de schouders eronder zetten
- Respect voor eigen besluitvormingsprocessen
- Interne communicatie gaandeweg laten overvloeien in externe communicatie

Benadrukken van Regio Deal Noardwest

- Gezamenlijkheid (partner meenemen naar Raad)

Communicatiestijl Regio Deal Noardwest

- (Pro)actief / doen
- Open
- Persoonlijk (hoe persoonlijker, hoe beter)
- Enthousiast
- Realistisch

Wat levert werkgroep Communicatie?

- Communicatie-/mediastrategie
- Advisering en uitvoering
- Communicatieaanpak op strategisch, tactisch en operationeel niveau
- Richting inwoners laten zien; wat bereiken we inhoudelijk;
- Richting Rijk laten zien wat we doen;
- Informatie is aantrekkelijk en behapbaar
- Terugkoppeling over inzet/voortgang communicatie en communicatiemiddelen
- Programmateam is eindverantwoordelijk voor communicatie

Middelen

- Communicatiebudget
- Capaciteit – programma – project
- Interne nieuwsbrief
- Websites partners
- LinkedIn
- Social Media partners
- Regio Deal dagen
- Centraal mailadres
- Huisstijl? Logo?

Randvoorwaarden

- Wederzijds vertrouwen en eerlijkheid
- Commitment aan communicatiestrategie
- Kaders en planning helder krijgen
- Communicatie op programmaniveau en projectniveau

Externe situatie

- Wie is de Regio Deal? Wie kunnen ze waarvoor benaderen? En hoe?
- Wat is Regio Deal? Wat kunnen stakeholders ervan verwachten?
- Andere programma's/ projecten in het gebied
- Niet alle projecten ontstaan vanuit de Regio Deal. Regio Deal is een plus op bestaand project
- Algemene comm. over brede welvaart. Daarnaast inhoudelijke comm. Waar externe stakeholders bij betrokken zijn
- FPLG

Advies en aanpak

- Stakeholderanalyse maken
- Kernboodschappen en communicatiestijl integraal uitwerken en toepassen
- Planning helder krijgen om communicatiestrategie verder te krijgen
- Kaders helder krijgen om communicatiestrategie verder uit te werken
- Communicatie- en participatiestrategie uitwerken en toepassen;
- Communicatiekalender maken
- Interne communicatie optuigen

BIJLAGE 8

RISICO'S

Nr.	Risico	Effect (tijd, geld, imago, kwaliteit)	Beheersmaatregel(en)	Effect na beheersmaatregel(en)
1	Bemensing van de organisatie komt onvoldoende tot stand of de continuïteit is niet gewaarborgd.	Uitvoering raakt vertraagd	Aansluiten op bestaande uitvoeringsstructuren bij partners zo veel als mogelijk in-kind Bundelen van capaciteitsvraagstukken en deze in één keer oplossen Fryske Flexpool inzetten Raamovereenkomst	
2	Cofinanciering van regiopartner is niet georganiseerd.	Financiering komt niet of niet tijdig, projecten kunnen niet worden uitgevoerd	Tijdig herkennen en (bestuurlijk) actie ondernemen Processen in kaart brengen en aan de voorkant goed inregelen projectplanning maken op programmaniveau	
3	In-kind uren omzeild door opvoeren uren als cofinanciering	Gaat ten koste van ambities/doelen en resultaten	Goede (werk)afspraken/spelregels vastleggen over wat onder cofinanciering en in-kind wordt verstaan	
4	Onvoldoende commitment bij Regiodeal	Effect op het imago van de Regiodeal. Weinig uitstraling naar buiten toe.	Ambtelijk en bestuurders tijdig meenemen en betrekken bij voorbereiding. Ervoor zorgen dat er (snel) een resultaat is dat gezamenlijk gevierd kan worden.	
5	Vertraging onderzoeken en opstellen van PvA	Uitvoering raakt vertraagd	Goede afspraken maken met themalijntrekkers Hulp organiseren Goede (continue) afstemming onderling ihkv eenduidige uitwerkingen PvA's.	
6	Stroperige besluitvormingstrajecten door verschillende niet gestroomlijnde/afgestemde procedures	Vertraging besluitvorming BT	Zie 2.	
7	Personele wisselingen op project/DO/Bestuurlijk niveau	Uitvoering raakt vertraagd	Goede vastlegging van afspraken, dossiervorming en archivering op orde maken zodat overdrachten soepel verlopen.	
8	Onvoldoende betrokkenheid van inhoudelijke collega's bij de partners	Uitvoering raakt vertraagd	N naast regiodealdag (bestuurlijk) ook één of enkele ambtelijke momenten jaarlijks organiseren om collega's mee te nemen (actief). Nieuwsbrieven opstellen en verspreiden.	
9	Elkaar 'kwijtraken' onderweg, onvoldoende gezamenlijke richting. Partners blijven in eigen koker	Uitvoering raakt vertraagd, effect op imago Regiodeal omdat samenwerking niet (goed) tot uitdrukking komt	Rol programmamanager en themalijntrekkers om dit tijdig te signaleren en zorgen dat alle partners goed worden meegenomen en betrokken blijven.	
10	Financiële administratie van het programma niet op orde	Risico op over-onderschrijdingen programmabudget en/of geen regiofinanciering	Goede afspraken leggen tussen de financials en de programmasecretaris en de regiokassier	

Bijlage 5: Bestuursreglement SEAP

REGLEMENT

BESTUURSTAFEL SOCIAALECONOMISCH ACTIEPROGRAMMA IN NOORDWEST-FRIESLAND

I. INLEIDING

Dit bestuursreglement (het "**Reglement**") is een uitwerking van artikel 7 lid 9 van de Samenwerkingsovereenkomst in het kader van de uitvoering van het sociaaleconomisch actieprogramma in Noordwest-Friesland.

Het reglement is vastgesteld op 9 mei 2022 en geldend vanaf de vaststelling van de Samenwerkingsovereenkomst.

Overwegende dat:

- De gemeenten met het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst een bestuurlijk overleg, genaamd bestuurstafel, hebben ingesteld voor de samenwerking tussen de gemeenten en ondernemers en onderwijs in het kader van het Uitvoeringsplan;
- De beide gemeenten de ondernemers en onderwijs binnen de Samenwerkingsovereenkomst bij de besluitvorming een stem wensen te geven;
- de besluitvorming uitgaat van gelijkwaardigheid van de partijen;
- de besluitvorming er nimmer toe kan leiden dat een partij overruled wordt door de andere partij;
- de personen die de ondernemers vertegenwoordigen op basis van bijzondere expertise en betrokkenheid bij het regionale bedrijfsleven zitting hebben aan de bestuurstafel;
- deze personen voorsnog niet over een georganiseerde achterban beschikken anders dan de gemeenten en het onderwijs;
- partijen met inachtneming van vorenstaande in dit Regelement de werkwijze van de Bestuurstafel en de stemverhoudingen aan de Bestuurstafel willen vastleggen.

II. VERGADERINGEN VAN DE BESTUURSTAFEL

Besluitvorming

- 1.1 De gremia Overheid, Ondernemers en Onderwijs hebben ieder één stem.
- 1.2 Besluitvorming vindt plaats door unanimiteit.
- 1.3 De Bestuurstafel kan slechts besluiten nemen indien minimaal twee van de in functie zijnde leden van elke partij bij de Bestuurstafel aanwezig of vertegenwoordigd is.
- 1.4 Besluiten van de Bestuurstafel worden in beginsel genomen in een vergadering van de Bestuurstafel. Alle stemmingen in de vergadering verlopen mondeling tenzij de voorzitter een schriftelijke stemming noodzakelijk acht.
- 1.5 Besluiten van de Bestuurstafel kunnen ook schriftelijk buiten vergadering worden genomen, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde leden van het Bestuur is voorgelegd en geen van hen zich tegen deze wijze van besluitvorming verzet. Schriftelijke besluitvorming geschiedt door middel van schriftelijke verklaringen van alle vertegenwoordigde gremia binnen de

Bestuurstafel.

- 1.6 De Bestuurstafel mag afwijken van de bepalingen van de artikelen 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 indien de voorzitter dit noodzakelijk acht gezien het dringende karakter of andere omstandigheden van de zaak, mits alle leden van de Bestuurstafel in staat worden gesteld deel te nemen aan de besluitvorming. De voorzitter en secretaris stellen een verslag op van aldus genomen besluiten, dat aan de stukken voor de volgende vergadering van de Bestuurstafel wordt toegevoegd.

Werkwijze

- 2.1 De Bestuurstafel komt overeenkomstig artikel 7 lid 4 van de Samenwerkingsovereenkomst minimaal 4 keer per jaar bijeen.
- 2.2 De Bestuurstafel vergadert vaker daarnaast zo dikwijls als de voorzitter of de Bestuurstafel dat nodig acht.
- 2.3 De Bestuurstafel wordt bijeengeroepen met opgave van de agenda en op een termijn van ten minste 5 dagen, de dag van de oproeping en die der vergadering niet meegerekend.
- 2.4 De oproeping wordt verzorgd door de secretaris.
- 2.5 De vergaderingen worden geleid door de voorzitter van de Bestuurstafel.
- 2.6 Van het verhandelde aan de Bestuurstafel worden notulen bijgehouden en gearhiveerd door de secretaris. De notulen worden vastgesteld en getekend door degenen, die in de vergadering als voorzitter en secretaris hebben gefungeerd.
- 2.7 De notulen zijn openbaar.
- 2.8 De mensen aan de Bestuurstafel mogen van het verhandelde aan de Bestuurstafel mededelingen doen aan derden.
- 2.9 Indien mensen van de Bestuurstafel benaderd worden door de pers dan stemmen zij vooraf hun reactie af met de afdeling Communicatie van de Gemeente Harlingen als penvoerder.

Slotbepaling

- 3.1 In gevallen waarin dit Reglement niet voorziet beslist de voorzitter.